

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

οικονομία - επιχειρήσεις

Χρηματοοικονομική- Λογιστική

ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

Επιστημονική Ευθύνη	Γεώργιος Λελεδάκης, Λέκτορας Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών
Συγγραφή	Γιώργος Ζαφειρίου, Γιώργος Τύπας

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό παράχθηκε στο πλαίσιο του Έργου «**Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων II**», το οποίο εντάσσεται στο **Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II** του **ΥΠ.Ε.Π.Θ.**, Μέτρο 1.1. Ενέργεια 1.1.2.Β. και συγχρηματοδοτείται από την **Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.)**.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ»	3
Έννοιες – Κλειδιά	3
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	4
1.1 Η ιστορία της Λογιστικής	4
1.2 Εισαγωγικές έννοιες	4
1.3 Η έννοια της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής	6
1.4 Χρήστες λογιστικών πληροφοριών	6
Εφαρμογές	7
Σύνοψη	7
Βιβλιογραφία	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 «ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»	10
Έννοιες – Κλειδιά	10
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	11
2.1 Λογιστικές Καταστάσεις	11
2.2 Ισολογισμός	12
2.3 Ομαδοποίηση στοιχείων του Ισολογισμού	15
2.4 Μορφές Ισολογισμού	18
2.5 Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης	19
Εφαρμογές	25
Σύνοψη	25
Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 «ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ»	34
Έννοιες – Κλειδιά	34
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	35
3.1 Εισαγωγή	35
3.2 Λογιστικό γεγονός	35
3.3 Μετασχηματισμοί της Λογιστικής ισότητας	36
3.4 Καταχώρηση των λογιστικών γεγονότων	39
3.5 Λογαριασμός	43
3.6 Η λειτουργία των λογαριασμών	44
3.7 Ημερολόγιο	49
3.8 Συλλειτουργία Ημερολογίου – Λογαριασμών	50
Σύνοψη	50
Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη	54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 «ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΕ ΜΙΑ ΧΡΗΣΗ»

Έννοιες – Κλειδιά	55
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	56
4.1 Έννοια της Λογιστικής Χρήσης	56
4.2 Ισοζύγια	57
4.3 Απογραφή	65
4.4 Εγγραφές προσαρμογής	67
4.5 Κατηγορίες εγγράφων προσαρμογής	68
4.6 Προσαρμοσμένο Ισοζύγιο	77
4.7. Εγγραφές προσδιορισμού του αποτελέσματος	87
4.8 Οριστικό ισοζύγιο	92
4.9. Εγγραφή κλεισίματος των βιβλίων	93
Σύνοψη	94
Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη	99

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 «ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ – ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ»

Έννοιες – Κλειδιά	101
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	102
5.1. Λογιστικές Αρχές	102
Σύνοψη	107
Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη	111

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 «ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ»

Έννοιες – Κλειδιά	113
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	114
6.1 Έννοια του Πάγιου Ενεργητικού	114
6.2. Απόσβεση παγίων στοιχείων	117
6.3 Σημασία της απόσβεσης	123
Σύνοψη	124
Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη	129

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 «ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ»

Έννοιες – Κλειδιά	130
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	131
7.1 Έννοια των αποθεμάτων	131
7.2 Κατηγορίες αποθεμάτων	132
7.3 Κόστος κτίσης αποθεμάτων	133
7.4 Έσοδα από πωλήσεις	137
7.5 Αποτίμηση Αποθεμάτων	139
Σύνοψη	151

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη.....	155
---	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 «ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ – ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ – ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ»

Έννοιες – Κλειδιά	157
8.1 Απαιτήσεις	157
8.2 Κατηγορίες Απαιτήσεων.....	158
8.3 Χρεόγραφα.....	167
8.4 Διαθέσιμα.....	170
Σύνοψη.....	172
Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη.....	178

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 «ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ»

Έννοιες – Κλειδιά	179
9.1 Ίδια Κεφάλαια.....	180
9.2 Νομική μορφή των επιχειρήσεων	181
9.3 Ατομική επιχείρηση	181
9.4. Εταιρείες	182
Σύνοψη.....	186
Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη.....	190

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 «ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ»

Έννοιες – Κλειδιά	191
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	192
10.1 Η έννοια των υποχρεώσεων.....	192
10.2 Είδη υποχρεώσεων.....	193
Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη.....	200

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 «ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ»

Έννοιες – Κλειδιά	201
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	201
11.1 Η έννοια των λογαριασμών τάξεως	202
11.2 Χαρακτηριστικά των λογαριασμών τάξεως.....	202
11.3 Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία	203
11.4 Εγγυήσεις και εμπράγματα ασφάλειες	204
11.5 Απαιτήσεις και υποχρεώσεις από συμβάσεις	205
Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη.....	209

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12 «ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ»

Έννοιες – Κλειδιά	211
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	211

12.1	Λογιστικά σφάλματα	212
12.2	Εντοπισμός και Πρόληψη λογιστικών σφαλμάτων	212
12.3	Διόρθωση λογιστικών σφαλμάτων	212
	Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη.....	220

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το επάγγελμα του οικονομολόγου είναι ενδιαφέρον και αρκετά προσοδοφόρο. Ταυτόχρονα είναι από αυτά που εμφανίζουν μικρότερα σχετικά ποσοστά ανεργίας. Στις μέρες μας, οι επιλογές των μαθητών έχουν συχνά να κάνουν με αυτά τα κριτήρια. Έτσι, οι σπουδές στα οικονομικά είναι αγαπημένος στόχος πολλών μαθητών. Συχνά κατευθύνονται από τους γονείς τους οι οποίοι γνωρίζουν εμπειρικά πως πρόκειται για ένα αξιόλογο επάγγελμα, με καλές αποδοχές και προοπτικές επαγγελματικής εξέλιξης. Στους ενήλικες η διαπίστωση αυτή προέρχεται τις περισσότερες φορές από προσωπική γνώση και εμπειρία. Πέρα από το θέμα της επαγγελματικής βελτίωσης όμως, οι οικονομικές σπουδές αποτελούν ένα σημαντικό γνωστικό αντικείμενο για την καλύτερη κατανόηση της κοινωνίας και ιδιαίτερα του τρόπου που λειτουργεί το οικονομικό σύστημα. Για το λόγους αυτούς, είναι αναμενόμενο να υπάρξει έντονο ενδιαφέρον για οικονομικές σπουδές στην εκπαίδευση ενηλίκων κυρίως από:

- Επιχειρηματίες - Επαγγελματίες που αναζητούν στον οικονομικό κύκλο σπουδών την θεωρητική γνώση για την βελτίωση της επαγγελματικής τους δράσης.
- Εργαζόμενους που ενδιαφέρονται να γνωρίσουν την οικονομική θεωρία προκειμένου να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους και κατ' επέκταση την ανταγωνιστικότητά τους επαγγελματικά.
- Άνεργους οι οποίοι θέλουν να έλθουν σε επαφή με τα οικονομικά στο δρόμο για μια νέα επαγγελματική καριέρα
- Όλους όσους ενδιαφέρονται να διευρύνουν το πεδίο γνώσεών τους.

Ειδικότερα το μάθημα της λογιστικής αποτελεί ένα πιο εξειδικευμένο επιστημονικό πεδίο. Η ύλη που αναλύεται στο βιβλίο, είναι στο ίδιο επίπεδο με αυτήν του πρώτου έτους των Πανεπιστημίων και των Τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, άλλωστε τα συγγράμματα που διδάσκονται εκεί αποτελούν κυρίως τη βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε. Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι μπορεί κάποιος μόνο με τις γνώσεις αυτού του μαθήματος να ανταποκριθεί με επιτυχία στα καθήκοντα ενός υπάλληλου λογιστηρίου. Θα πάρει όμως τις απαραίτητες λογιστικές γνώσεις προκειμένου να μπορεί να χειριστεί πιο προχωρημένα λογιστικά συγγράμματα και να είναι σε θέση να αξιοποιήσει τις πληροφορίες που θα βρει.

Η επιλογή της ύλης που αναλύεται, έγινε με βάση το πρόγραμμα διδασκαλίας των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Σε κάθε κεφάλαιο ξεχωριστά υπάρχουν:

- ο σκοπός και οι στόχοι με τους οποίους γράφτηκε η κάθε διδακτική ενότητα
- τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της μελέτης του κεφαλαίου για τους εκπαιδευόμενους
- έννοιες-κλειδιά που διαπραγματεύεται η συγκεκριμένη θεματική ενότητα ώστε να είναι ευκολότερη η αναζήτηση κάθε έννοιας
- εισαγωγικές παρατηρήσεις για το περιεχόμενο του κεφαλαίου και τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει η ύλη

- εφαρμογές και παραδείγματα με βάση την ύλη κάθε υποενότητας για την καλύτερη κατανόηση των εννοιών που αναλύονται σε αυτήν
- σύνοψη των όσων αναλύθηκαν στο κεφάλαιο
- ερωτήσεις ανάπτυξης, τύπου Σωστό / Λάθος και Πολλαπλής Επιλογής,
- ασκήσεις οι οποίες βασίζονται στις εφαρμογές και τα παραδείγματα του κεφαλαίου
- απαντήσεις στις ερωτήσεις τύπου Σωστό/ Λάθος και Πολλαπλής επιλογής ώστε να είναι ευχερής η αυτοαξιολόγηση από τους εκπαιδευόμενους της καλής κατανόησης της ύλης του κεφαλαίου
- βιβλιογραφία, για να προταθούν στους εκπαιδευόμενους που θέλουν να αποκτήσουν πιο ολοκληρωμένες γνώσεις, τα κατάλληλα συγγράμματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Σκοπός

- Εισαγωγή στις βασικές έννοιες της Λογιστικής
- Κατανόηση των διαφορετικών μορφών των οικονομικών μονάδων

Στόχοι

- Να γίνει μια ιστορική αναδρομή στην επιστήμη της Λογιστικής.
- Να γίνουν κατανοητές οι έννοιες της παραγωγικής διαδικασίας και των συντελεστών παραγωγής
- Να εξεταστεί η έννοια της οικονομικής μονάδας

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της ενότητας, θα είστε σε θέση να:

- ✓ Κατανοείτε το αντικείμενο της Λογιστικής και τον τρόπο που βοηθά στην οργάνωση, τον προγραμματισμό και τον έλεγχο της δράσεως των οικονομικών μονάδων.
- ✓ Διακρίνετε τους παραγωγικούς συντελεστές που συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία.
- ✓ Κατανοείτε την έννοια των οικονομικών μονάδων και το ρόλο τους στην οικονομική ζωή της χώρας.
- ✓ Διακρίνετε τις οικονομικές μονάδες ανάλογα με τους στόχους που επιδιώκουν την ι-διότητα του φορέα τους, το σκοπό λειτουργίας τους, τη νομική μορφή τους κτλ..
- ✓ Αντιλαμβάνεστε την αναγκαιότητα της Λογιστικής στη σύγχρονη οικονομική ζωή.

Έννοιες - Κλειδιά

- Ανθρώπινο κεφάλαιο
- Γη - έδαφος
- Επιχειρηματικότητα
- Επιχείρηση
- Εργασία
- Κεφάλαιο
- Οικονομική - παραγωγική μονάδα
- Παραγωγικός συντελεστής
- Χρηματοοικονομική Λογιστική

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Στις μέρες μας, η Λογιστική έχει εξελιχθεί με θεαματικό τρόπο. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας οδήγησε σε μεγάλο βαθμό στην αυτοματοποίηση των λογιστικών εργασιών και στην ανάπτυξη των κλάδων της λογιστικής επιστήμης.

Η λογιστική όχι μόνο δεν είναι μια μονοδιάστατη επιστήμη, αλλά διαδραματίζει ρόλο πρωταρχικό στις σύγχρονες οικονομίες. Η λογιστική γνώση αναδεικνύεται σε απαραίτητο εργαλείο για όσους μελετούν τα δεδομένα των οικονομικών μονάδων, επενδύουν στο χρηματιστήριο, συμμετέχουν σε εταιρείες, δανείζουν ή δανείζονται.

Στο παρόν κεφάλαιο θα δούμε τι επιδιώκει η Λογιστική, ποιος ο ρόλος της, πού εφαρμόζεται, ποιες αρχές τη διέπουν, τι είναι η οικονομική μονάδα και ποια η δράση της.

1.1 Η ιστορία της Λογιστικής

Η Λογιστική είναι μια επιστήμη με μακρόχρονη ιστορία. Η ανάπτυξή της ακολούθησε την ανάπτυξη του εμπορίου και των συναλλαγών. Στοιχεία υποτυπώδους Λογιστικής υπάρχουν σε ευρήματα από την αρχαία Αίγυπτο, Ελλάδα και Βαβυλώνα. Στην αρχαία Αθήνα οι κατασκευαστές των δημοσίων κτιρίων χαράζανε τον οικονομικό απολογισμό των εισπράξεων και των πληρωμών τους σε εμφανή σημεία του κτιρίου. Μεγάλη ώθηση δόθηκε από την ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών κατά την εποχή των Σταυροφοριών μεταξύ ενδέκατου και δέκατου τρίτου αιώνα μ.Χ.

Στη διάρκεια της Βιομηχανικής Επανάστασης και εξαιτίας των οικονομικών μεταβολών που προκάλεσε, η Λογιστική αναπτύχθηκε ακόμη περισσότερο. Όμως μόλις στον 20^ο αιώνα η Λογιστική αναγνωρίστηκε ως επιστήμη, αφού μέχρι τότε θεωρούνταν τεχνική. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας των ηλεκτρονικών υπολογιστών έδωσε νέες δυνατότητες στην επιστήμη της Λογιστικής και πολλαπλασίασε την αποτελεσματικότητά της στην υποστήριξη των επιχειρηματικών αποφάσεων.

1.2 Εισαγωγικές έννοιες

1.2.1 Παραγωγικοί συντελεστές

Το οικονομικό σύστημα έχει αναπτυχθεί με αντικειμενικό σκοπό την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών. Αυτό επιτυγχάνεται με την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών και την διανομή τους στους καταναλωτές. **Τα στοιχεία που συντελούν στην παραγωγική διαδικασία ονομάζονται παραγωγικοί συντελεστές.**

Εργασία: Περιλαμβάνει κάθε καταβολή ανθρώπινης προσπάθειας, σωματικής ή πνευματικής, με σκοπό την παραγωγή. Ένας αγρότης που καλλιεργεί τη γη, ένας δημοσιογράφος που γράφει ένα άρθρο, ένας τεχνικός που επισκευάζει ένα μηχάνημα προσφέρουν εργασία. Η εργασία είναι απαραίτητος παραγωγικός συντελεστής για την παραγωγή όλων των αγαθών (πρωτογενής συντελεστής), με την έννοια ότι κανένα αγαθό δεν μπορεί να παραχθεί χωρίς εργασία. Ακόμη και οι καρποί των αυτοφυών φυτών πρέπει να συλλεχθούν για να καταναλωθούν και να ικανοποιήσουν τις ανάγκες μας.

Γη / έδαφος: Όλα όσα προέρχονται από τη φύση και χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία, π.χ. το έδαφος, το υπέδαφος, τα φυτά κτλ. Πρόκειται επίσης για απαραίτητο παραγωγικό συντελεστή για την παραγωγή οποιουδήποτε αγαθού ή υπηρεσίας (πρωτογενής συντελεστής).

Κεφάλαιο: Τα στοιχεία του κεφαλαίου είναι αποτέλεσμα της παραγωγικής διαδικασίας (παραγωγός παραγωγικός συντελεστής), δηλαδή έχουν παραχθεί και χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία για την παραγωγή άλλων αγαθών και υπηρεσιών. Μηχανήματα, μεταφορικά μέσα, κτίρια, εργαλεία κ.ά. αποτελούν μερικά παραδείγματα στοιχείων που εντάσσονται στον παραγωγικό συντελεστή κεφάλαιο.

Ανθρώπινο κεφάλαιο ονομάζεται οι γνώσεις και οι αυξημένες ικανότητες που προκύπτουν είτε από τη βελτίωση της εκπαίδευσης είτε από τη σημαντική εμπειρία και εξειδίκευση που αποκτιέται με μακροχρόνια εργασία σε παρόμοιες ασχολίες.

Επιχειρηματικότητα: Είναι ο παραγωγικός συντελεστής που αναλαμβάνει να συγκεντρώσει και να συνδυάσει τους υπόλοιπους συντελεστές, με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί η επιχείρηση να είναι βιώσιμη και κερδοφόρα. Επίσης αναλαμβάνει τον κίνδυνο που προκύπτει από το γεγονός ότι η κάθε επιχείρηση δεν είναι κατ' ανάγκη επιτυχημένη. Οι φορείς / ιδιοκτήτες της επιχείρησης αναλαμβάνουν το συγκεκριμένο ρόλο.

1.2.2 Οικονομικές μονάδες - Επιχειρήσεις

Οικονομική ή παραγωγική μονάδα είναι κάθε συστηματικά οργανωμένη οντότητα η οποία συνδυάζοντας τους παραγωγικούς συντελεστές, επιδιώκει την επίτευξη των στόχων της με την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών.

Έτσι οικονομικές μονάδες είναι οι επιχειρήσεις, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι ασφαλιστικοί οργανισμοί, οι σύλλογοι, τα ερευνητικά κέντρα κ.ά.

Οι οικονομικές μονάδες χωρίζονται σε επιμέρους κατηγορίες:

- ανάλογα με τους στόχους που επιδιώκουν χωρίζονται σε κερδοσκοπικές και μη κερδοσκοπικές.
- ανάλογα με την ιδιότητα του φορέα / ιδιοκτήτη τους, σε ιδιωτικές όταν ανήκουν σε ιδιώτες, δημόσιες όταν ανήκουν στο κράτος και μεικτές όταν ανήκουν από κοινού σε ιδιώτες και κράτος.

Η Λογιστική, ενώ ασχολείται με όλες τις οικονομικές μονάδες, κερδοσκοπικές και μη, εντούτοις ενδιαφέρεται κατεξοχήν για τις κερδοσκοπικές, δηλαδή τις **επιχειρήσεις** που αποτελούν και τη μεγάλη πλειοψηφία. Αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι και οι μη κερδοσκοπικές οικονομικές ομάδες (δημόσιες επιχειρήσεις, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, σύλλογοι, πολιτικές – συνδικαλιστικές οργανώσεις) χρησιμοποιούν τη Λογιστική με αρκετά παρόμοιο τρόπο.

Για τους σκοπούς της Λογιστικής θεωρείται ότι οι οικονομικές μονάδες αποτελούν ανεξάρτητες οντότητες από τους φορείς τους και από αυτούς που τους διοικούν, με ξεχωριστή περιουσία. Έτσι το αυτοκίνητο του φορέα / ιδιοκτήτη της οικονομικής μονάδας δεν αποτελεί μέρος της περιουσίας της, εκτός αν το έχει συνεισφέρει στην επιχείρηση. Στην πράξη, αυτός ο διαχωρισμός παρουσιάζει μεγάλες δυσχέρειες, ειδικά στις περιπτώσεις των ατομικών επιχειρήσεων όπου συχνά αναμειγνύονται στην πράξη η περιουσία και οι οικονομικές συναλλαγές της επιχείρησης και του φορέα της.

1.3 Η έννοια της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής

Η Λογιστική μπορεί να ορισθεί με πολλούς τρόπους. Ο παρακάτω ορισμός εκφράζει σε μεγάλο βαθμό τις σύγχρονες απόψεις που έχουν διατυπωθεί σχετικά με το περιεχόμενό της.

Χρηματοοικονομική Λογιστική (financial accounting) είναι ο επιστημονικός κλάδος που ασχολείται με τη συγκέντρωση, την επεξεργασία και την παροχή οικονομικών, κυρίως, πληροφοριών οι οποίες αναφέρονται στις οικονομικές μονάδες, με σκοπό να βοηθήσει όλους τους ενδιαφερόμενους για τις μονάδες αυτές να πάρουν τις σωστές αποφάσεις.

Οι αντικειμενικοί σκοποί της Λογιστικής είναι οι εξής:

1. Η υποστήριξη στη λήψη αποφάσεων με την παροχή πληροφοριών στη διοίκηση των οικονομικών μονάδων.
2. Η παροχή πληροφοριών σε εξωτερικούς από την οικονομική μονάδα φορείς.

1.4 Χρήστες λογιστικών πληροφοριών

Η πληροφόρηση που παρέχει η Λογιστική απευθύνεται:

- Στους ιδιοκτήτες / φορείς της οικονομικής μονάδας
- Σε αυτούς που συναλλάσσονται με την οικονομική μονάδα (προμηθευτές – πελάτες – τράπεζες και άλλους πιστωτές)
- Σε όσους ενδιαφέρονται να επενδύσουν στην οικονομική μονάδα (επενδυτές)
- Στις οικονομικές υπηρεσίες του κράτους
- Στους εργαζόμενους και τη συνδικαλιστική τους ένωση
- Στους ανταγωνιστές
- Σε οποιονδήποτε άλλο ενδιαφερόμενο

Για την εξασφάλιση και τη διάδοση των κατάλληλων πληροφοριών, η Λογιστική:

- Καταγράφει συστηματικά τα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας και τις υποχρεώσεις της.
- Καταχωρεί με τυποποιημένο τρόπο τα γεγονότα που επηρεάζουν την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης.
- Καταρτίζει και δημοσιεύει, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, λογιστικές καταστάσεις, που προσδιορίζουν τα αποτελέσματα της δράσης της οικονομικής μονάδας, καθώς και την περιουσιακή της κατάσταση.
- Ελέγχει και αναλύει τα διάφορα πληροφοριακά στοιχεία που προκύπτουν.

Η εικόνα που έχουμε οι περισσότεροι για το λογιστή είναι αυτή του ανθρώπου που ξέρει πολύ καλά να τα βγάξει πέρα με την εφορεία. Συμπληρώνει δηλώσεις, περιμένει σε ουρές, μας βοηθάει γενικά να διεκπεραιώνουμε τις φορολογικές μας υποχρεώσεις. Αυτός όμως είναι ο ρόλος του φοροτεχνικού. Η Φορολογική Λογιστική αποτελεί ένα μόνο κλάδο της λογιστικής και δεν είναι το κύριο αντικείμενό της. Αν και πολλοί λογιστές εκτελούν χρέη φοροτεχνικού, η δουλειά του λογιστή είναι πιο σύνθετη και

πολύπλοκη από τη συμπλήρωση δηλώσεων. Η Χρηματοοικονομική Λογιστική είναι το αντικείμενο αυτού του συγγράμματος και δεν αναπτύσσεται επαρκώς η Φορολογική Λογιστική.

Εφαρμογές

- 1.1.:** Διαλέξτε μια οικονομική μονάδα, που έχει κάποιο ειδικό ενδιαφέρον για εσάς. Εξηγήστε για ποιο λόγο σας ενδιαφέρει (είναι δική σας ή εργαστήκατε κάποτε σε αυτήν κτλ.). Ποιες πληροφορίες θα θέλατε να μάθετε για τα οικονομικά της στοιχεία;
- 1.2.** Ποια είναι κατά τη γνώμη σας, η μεγαλύτερη επιχείρηση της περιοχής σας;

Σύνοψη:

Η ανάπτυξη της Λογιστικής ακολούθησε την άνθηση του εμπορίου και των συναλλαγών και αναπτύχθηκε ιδιαίτερα μετά τη Βιομηχανική Επανάσταση. Δημιουργήθηκε για να υποστηρίξει τις παραγωγικές - οικονομικές μονάδες ιδιαίτερα στη λήψη των αποφάσεων.

Για την κατανόηση πιο σύνθετων εννοιών που θα ακολουθήσουν, εξετάστηκαν οι βασικές έννοιες των Παραγωγικών Συντελεστών και της Οικονομικής μονάδας ενώ για να καταστεί σαφής η χρησιμότητα της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής, προσδιορίστηκαν οι χρήστες των λογιστικών πληροφοριών σε ποιους δηλαδή είναι χρήσιμες οι πληροφορίες που προκύπτουν.

Ερωτήσεις

- 1.1** Ποια η ιστορική εξέλιξη της Λογιστικής;
- 1.2** Ποιοι παραγωγικοί συντελεστές χρειάζονται για να κατασκευαστούν τα έπιπλα και ο εξοπλισμός του σπιτιού σας; Σε ποιες κατηγορίες μπορούμε να τους κατατάξουμε;
- 1.3** Ποιοι παραγωγικοί συντελεστές συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία του σχολείου; Ποιο ρόλο παίζει το ανθρώπινο κεφάλαιο σε αυτήν;
- 1.4** Τι ονομάζουμε οικονομική μονάδα;
- 1.5** Σε τι διαφέρει το ταχυδρομείο από μια εταιρεία courier;
- 1.6** Ποιες από τις παρακάτω οικονομικές μονάδες είναι κερδοσκοπικές; Ποιες από αυτές είναι δημόσιες, ποιες ιδιωτικές και ποιες μεικτές;
 - α) Σύλλογος «Το Χαμόγελο του Παιδιού»
 - β) Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας
 - γ) Οργάνωση «Γιατροί Χωρίς Σύνορα»
 - δ) Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
 - ε) Τράπεζα Πειραιώς
 - στ) Νοσοκομείο Αγία Όλγα
 - ζ) ANEK (ΑΝΩΝΥΜΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ)
- 1.7** Είναι όλες οι οικονομικές μονάδες επιχειρήσεις;
- 1.8** Ποιος είναι ο ορισμός της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής;
- 1.9** Ποιοι είναι οι αντικειμενικοί σκοποί της Λογιστικής;
- 1.10** Σε ποιες ομάδες ανθρώπων απευθύνεται κατά κύριο λόγο η πληροφόρηση που παρέχει η Λογιστική;
- 1.11** Ποιες ενέργειες γίνονται για την εξασφάλιση και τη διάδοση των κατάλληλων πληροφοριών;

Ερωτήσεις τύπου «Σωστό - Λάθος»

- 1.1 Η Λογιστική πρωτοεμφανίστηκε τον 20^ο αιώνα.
- 1.2 Η ανάπτυξη της Λογιστικής οδηγεί στην ανάπτυξη του εμπορίου και των συναλλαγών.
- 1.3 Η γη στην οποία κτίζεται ένα κτίριο περιλαμβάνεται στον παραγωγικό συντελεστή γη / έδαφος, ενώ το κτίριο στον παραγωγικό συντελεστή κεφάλαιο.
- 1.4 Ο χορός αποτελεί καταβολή προσπάθειας αλλά δεν έχει σκοπό την παραγωγή, και άρα δεν περιλαμβάνεται στον παραγωγικό συντελεστή εργασία.
- 1.5 Οι προσπάθειες ενός επαγγελματία ποδοσφαιριστή εντάσσονται στον παραγωγικό συντελεστή εργασία, γιατί έχουν σκοπό την παραγωγή.
- 1.6 Η εργασία μπορεί να είναι πνευματική ή σωματική, αλλά δεν μπορεί να είναι και τα δυο.
- 1.7 Οι οικονομικές μονάδες που δεν είναι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τη Λογιστική παρόμοια με τις επιχειρήσεις.
- 1.8 Ο λογαριασμός ρεύματος του τεχνικού γραφείου της κόρης του ιδιοκτήτη μιας επιχείρησης καταγράφεται στις υποχρεώσεις της επιχείρησης, αφού αφορά τον ιδιοκτήτη της.
- 1.9 Η πληροφόρηση που παρέχει η Λογιστική αφορά μόνο το κράτος.

Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Συμπληρώστε τα κενά χρησιμοποιώντας τις λέξεις που υπάρχουν στην παρένθεση, αφού τις βάλετε στην κατάλληλη πτώση.

- 1.1 (πληροφορία, συγκέντρωση, επιστημονικός, απόφαση, ενδιαφερόμενος, επεξεργασία)
Χρηματοοικονομική Λογιστική είναι ο _____ κλάδος που ασχολείται με τη _____, την _____ και την παροχή οικονομικών, κυρίως, _____, οι οποίες αναφέρονται στις οικονομικές μονάδες, με σκοπό να βοηθήσει όλους τους _____ για τις μονάδες αυτές να πάρουν τις σωστές _____.

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Για την εξασφάλιση και τη διάδοση των κατάλληλων πληροφοριών, η Λογιστική:

- α) Καταγράφει συστηματικά τα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας και τις υποχρεώσεις της.
- β) Καταχωρεί με τυποποιημένο τρόπο τα γεγονότα που επηρεάζουν την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης.
- γ) Καταρτίζει και δημοσιεύει, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, λογιστικές καταστάσεις που προσδιορίζουν τα αποτελέσματα της δράσης της οικονομικής μονάδας, καθώς και την περιουσιακή της κατάσταση.
- δ) Ελέγχει και αναλύει τα διάφορα πληροφοριακά στοιχεία που προκύπτουν.
- ε) Όλα τα παραπάνω.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις «Σωστό – λάθος»

1.1 Λάθος, 1.2 Σωστό, 1.3 Σωστό, 1.4 Σωστό, 1.5 Σωστό, 1.6 Λάθος, 1.7 Σωστό, 1.8 Λάθος, 1.9 Λάθος.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

1.1 ε)

Βιβλιογραφία

- Βασιλάτου – Θανοπούλου, Έλλης**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική τεύχος Β*, Αθήνα 1996, εκδ. Ευγ. Μπένου,
- Κώττη Γεωργίου Πετράκη Κώττη.** *Αθηνάς, Σύγχρονη Μικροοικονομική*, Αθήνα,. Ευγ. Μπένου, 2000.
- Γεωργακόπουλου Θ., Λιανού Θ., Μπένου Θ., Τσεκουρα Γ., Χατζηπροκοπίου Μ., Χρήστου Γ.**, *Εισαγωγή στην Πολιτική Οικονομία*, Αθήνα,. Ευγ. Μπένου, 1995,
- Ναούμ, Χρήστου**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική* Αθήνα 1994,
- Παπά, Αντώνη**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα,. Γ. Μπένου 2005.

Ιστοσελίδες

<http://acct.tamu.edu/giroux/history.html>
<http://www.middlecity.com/ch01.shtml>
www.taxheaven.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Σκοποί

- Προσδιορισμός ορισμένων βασικών εννοιών που χρησιμοποιεί η Λογιστική
- Η κατανόηση του τρόπου κατάρτισης των λογιστικών καταστάσεων.

Στόχοι

- Η εμπέδωση της έννοιας του Ενεργητικού και του Παθητικού και της ισότητας μεταξύ τους.
- Να είναι σε θέση ο εκπαιδευόμενος να κατατάσσει αιτιολογημένα ένα στοιχείο του Ισολογισμού στις διάφορες κατηγορίες Ενεργητικού – Παθητικού.
- Να αποκτηθεί η ικανότητα κατάρτισης ενός απλού Ισολογισμού
- Να αναλυθεί το αποτέλεσμα στους προσδιοριστικούς του παράγοντες.
- Η ανάλυση των εσόδων και εξόδων με τις κατηγορίες τους και αναγνώριση της σκοπιμότητας αυτής της ανάλυσης.
- Η εμπέδωση του τρόπου κατάρτισης μιας Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης και η αναγνώριση της αναγκαιότητας των πολλαπλών βαθμίδων ανάλυσης.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας αυτής, θα είστε σε θέση να:

- ✓ Έχετε σαφή εικόνα του τρόπου με τον οποίο η Λογιστική απεικονίζει με πληρότητα την οικονομική θέση μιας επιχείρησης, κατατάσσοντας τα οικονομικά της στοιχεία στις δύο βασικές ομάδες: Ενεργητικό – Παθητικό.
- ✓ Μπορείτε να κατατάξετε τα διάφορα βασικά στοιχεία του Ενεργητικού και Παθητικού στις επιμέρους κατηγορίες τους.
- ✓ Αντιλαμβάνεστε τις έννοιες των εσόδων και των εξόδων.

Έννοιες - Κλειδιά

➤ Αναλήψεις φορέων	➤ Κάθετη παράθεση
➤ Απαιτήσεις	➤ Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης
➤ Αποθέματα	➤ Κεφάλαιο
➤ Αποθεματικά	➤ Κυκλοφορούν Ενεργητικό
➤ Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης	➤ Λειτουργικά έξοδα
➤ Αποτέλεσμα Χρήσης	➤ Λειτουργικά έσοδα
➤ Ασώματες ακινητοποιήσεις	➤ Λογαριασμός

- Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις
- Βραχυπρόθεσμο Παθητικό
- Διαθέσιμο Ενεργητικό
- Διαφορές αναπροσαρμογής
- Εισφορές φορέων
- Έκτακτα κέρδη
- Έκτακτες ζημιές
- Ενεργητικό
- Ενσώματες ακινητοποιήσεις
- Έξοδα πολυετούς απόσβεσης
- Έξοδο
- Έσοδο
- Ίδια κεφάλαια
- Ισολογισμός
- Λογιστική Ισότητα
- Λογιστική κατάσταση
- Μακροπρόθεσμο Παθητικό
- Μεικτό κέρδος
- Ξένα κεφάλαια
- Οργανικά Έξοδα
- Οργανικά Έσοδα
- Οριζόντια παράθεση
- Πάγιο Ενεργητικό
- Παθητικό
- Περιουσία
- Συμμετοχές
- Χρεόγραφα

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Η Λογιστική δεν είναι μόνο η απλή καταγραφή, αλλά και η οργάνωση, η ορθολογιστική τήρηση και η ανάλυση όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης.

Για το λόγο αυτό, ο λογιστής οφείλει να είναι ενήμερος για όλες τις οικονομικές συναλλαγές που πραγματοποιεί η επιχείρηση, τις οποίες πρέπει να αναλύει και να καταχωρίζει στα βιβλία της, με βάση τα δικαιολογητικά και σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές, χωρίς να παραβλέπει ή να διαστρεβλώνει την πραγματικότητα.

Στην ενότητα αυτή θα κάνουμε σαφή διάκριση ορισμένων βασικών εννοιών και ορολογίας που χρησιμοποιούνται στη Λογιστική.

2.1 Λογιστικές Καταστάσεις

Οι λογιστικές καταστάσεις είναι τα μέσα με τα οποία οι πληροφορίες γνωστοποιούνται στους διάφορους ενδιαφερόμενους. Θα μπορούσαμε επομένως να πούμε ότι αποτελούν το τελικό προϊόν της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής. Τα διάφορα στοιχεία **δεν** παρουσιάζονται στις λογιστικές καταστάσεις αναλυτικά, π.χ. η οφειλή κάθε πελάτη ξεχωριστά, αν και παρακολουθείται λογιστικά αναλυτικά, παρουσιάζεται στις λογιστικές καταστάσεις περιληπτικά, κατά **λογαριασμό**, με τον τίτλο κάθε λογαριασμού και το αντίστοιχο ποσό, π.χ. «Πελάτες» 1.200 €. Έτσι, **λογαριασμός είναι η κατηγορία που περιλαμβάνει στοιχεία που έχουν κοινά χαρακτηριστικά και παρέχουν ομοειδείς πληροφορίες.**

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα εξετάσουμε τις δυο βασικές λογιστικές καταστάσεις, τον Ισολογισμό και την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης οι οποίες καταρτίζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα συνήθως στο τέλος κάθε έτους.

2.2 Ισολογισμός

Ισολογισμός (balance sheet) είναι η λογιστική κατάσταση που εμφανίζει τη χρηματοοικονομική κατάσταση της επιχείρησης τη δεδομένη χρονική στιγμή που καταρτίζεται. Περιλαμβάνει το Ενεργητικό και το Παθητικό.

2.2.1 Ενεργητικό

Οι επιχειρήσεις, για να πετύχουν τους στόχους τους, χρησιμοποιούν διάφορα μέσα δράσης. Τέτοια μπορεί να είναι τα κτίρια, τα μηχανήματα - μεταφορικά μέσα, πρώτες ύλες, έτοιμα και ημικατεργασμένα προϊόντα κ.ά. Επιπλέον, επειδή όλες οι συναλλαγές δεν γίνονται τοις μετρητοίς, μέρος της περιουσίας της επιχείρησης χρησιμοποιείται για να διευκολύνει τους πελάτες της, παρέχοντας **πίστωση**, ώστε να μπορούν οι τελευταίοι να αγοράζουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της επιχείρησης, χωρίς να χρειάζεται να καταβάλλουν άμεσα το χρηματικό ποσό που απαιτείται. Αυτό βέβαια δημιουργεί **απαίτηση** της επιχείρησης να εισπράξει στο μέλλον το αντίστοιχο ποσό, συχνά με την προσθήκη κάποιου τόκου. Για λόγους διευκόλυνσης των συναλλαγών, η επιχείρηση πρέπει να διατηρεί κάποια **διαθέσιμα** χρηματικά ποσά, δηλαδή, είτε μετρητά είτε καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς όψεως. Όλα τα παραπάνω αποτελούν **περιουσία** της επιχείρησης και ονομάζονται **Ενεργητικό (assets)**.

Για να αποτελεί ένα στοιχείο μέρος του Ενεργητικού πρέπει να τηρεί δύο προϋποθέσεις:

- α) Να ανήκει κατά κυριότητα στην επιχείρηση.
- β) Να μπορεί να προσδιοριστεί αντικειμενικά η τιμή του. Έτσι αν μια επιχείρηση δεν αγοράσει το εμπορικό της σήμα ώστε η τιμή του να προσδιορίζεται αντικειμενικά, δεν μπορεί να το συμπεριλάβει στο ενεργητικό της.

Ενεργητικό (assets) ονομάζεται το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Τα εμπορεύματα που αγοράζει μια εμπορική επιχείρηση για να τα μεταπωλήσει, αποτελούν ένα στοιχείο του Ενεργητικού, αφού:

- α) Ανήκουν στην επιχείρηση.
- β) Η αξία τους μπορεί να προσδιοριστεί αντικειμενικά με βάση τα τιμολόγια αγοράς τους.

Αντίθετα, το κτίριο που νοικιάζει μια επιχείρηση δεν αποτελεί στοιχείο του Ενεργητικού, αφού δεν ανήκει σε αυτήν. Δεν αποτελεί επίσης στοιχείο του Ενεργητικού ένα εμπορικό σήμα που δεν έχει αγοραστεί ώστε να προσδιορίζεται αντικειμενικά η αξία του.

2.1 Εφαρμογή

Επιλέξτε μια επιχείρηση στην οποία έχετε εργαστεί. Προσπαθήστε να περιγράψετε το Ενεργητικό της.

2.2.2 Παθητικό

Για την απόκτηση των στοιχείων του Ενεργητικού απαιτούνται χρηματικά κεφάλαια τα οποία η επιχείρηση έχει εξοικονομήσει από διάφορες **πηγές**. Τα χρηματικά κεφάλαια που προέρχονται από τους φορείς της ιδιοκτήτες επιχείρησης ονομάζονται **Ίδια Κεφάλαια (owner's equity)** ή **καθαρή θέση (net worth)** ή **καθαρή περιουσία**, ενώ αυτά που προέρχονται από τρίτους (πιστωτικά ιδρύ-

ματα και άλλοι πιστωτές, προμηθευτές) ονομάζονται **Ξένα Κεφάλαια ή Πραγματικό Παθητικό (Liabilities)**. Το άθροισμα ιδίων και Ξένων κεφαλαίων αποτελεί το **Παθητικό**.

Τα **Ίδια Κεφάλαια** περιλαμβάνουν την αξία σε χρηματικές μονάδες των εισφορών των φορέων της επιχείρησης. Οι εισφορές αυτές δεν είναι απαραίτητο να γίνουν σε χρήμα, αποτιμώνται όμως οπωσδήποτε την στιγμή της εισφοράς. Έτσι κάποιος επιχειρηματίας μπορεί να εισφέρει κάποιο κτίριο στην επιχείρηση αντί μετρητών.

Τα **Ξένα κεφάλαια** περιλαμβάνουν το σύνολο των υποχρεώσεων της επιχείρησης προς οποιονδήποτε τρίτο.

Για να αποτελεί μια υποχρέωση μέρος του Παθητικού πρέπει να τηρεί δύο προϋποθέσεις:

- α) Να αφορά την επιχείρηση και όχι τους φορείς ή τα μέλη της διοίκησης. Με αυτήν την έννοια, το ενοίκιο που οφείλει ο φορέας της επιχείρησης στο σπιτονοικοκύρη του δεν αποτελεί υποχρέωση της επιχείρησης.
- β) Να μπορεί να προσδιοριστεί αντικειμενικά το ύψος της υποχρέωσης σε χρηματικές μονάδες.

Παράδειγμα 2.1

Ποιες από τις παρακάτω περιπτώσεις μπορούν να χαρακτηριστούν ως στοιχεία του Ενεργητικού ή του Παθητικού; Σε ποια κατηγορία ανήκουν; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

α) *Μηχανήματα στην κατοχή της επιχείρησης*

Αποτελεί περιουσιακό στοιχείο της επιχείρησης και η τιμή τους μπορεί να προσδιοριστεί αντικειμενικά με βάση τα τιμολόγια αγοράς των μηχανημάτων, άρα ανήκει στο Ενεργητικό.

β) *Κτίριο νοικιασμένο από την επιχείρηση*

Δεν αποτελεί περιουσιακό στοιχείο της επιχείρησης, άρα δεν ανήκει στο Ενεργητικό της επιχείρησης.

γ) *Οφειλή από αγορά επίπλων με πίστωση*

Αφορά την επιχείρηση και μπορεί να προσδιοριστεί αντικειμενικά με βάση το τιμολόγιο αγοράς των επίπλων, επομένως αποτελεί στοιχείο του Παθητικού (Ξένα Κεφάλαια)

δ) *Οφειλή του επιχειρηματία για την ασφάλεια του αυτοκινήτου της γυναίκας του.*

Δεν αφορά την επιχείρηση, άρα δεν μπορεί να συμπεριληφθεί στο Παθητικό της επιχείρησης.

ε) *Προκαταβολές σε προμηθευτές για την αγορά εμπορευμάτων*

Πρόκειται για περιουσιακό στοιχείο της επιχείρησης, αφού είναι κάποιο χρηματικό ποσό που προκαταβάλλει η επιχείρηση και δημιουργεί ισόποση απαίτησή της απέναντι στον προμηθευτή που την πήρε, να του πληρώσει μικρότερο ποσό, κατά το ποσό της προκαταβολής, από την τιμολογιακή αξία των εμπορευμάτων που θα αγοράσει από αυτόν.

στ) *Προεισπραγμένα ασφάλιστρα*

Πρόκειται για υποχρέωση της επιχείρησης, η οποία είναι προφανώς ασφαλιστική εταιρεία, να παρέχει ασφαλιστική κάλυψη για το σκοπό που αναγράφεται στο ασφαλιστήριο συμβόλαιο στον πελάτη της. Περιλαμβάνεται στο Παθητικό.

ζ) *Ολοσχερώς κατεστραμμένα από πυρκαγιά έπιπλα.*

Δεν αποτελούν στοιχείο του Ενεργητικού αφού έχουν μηδενική αξία.

η) *Υποχρέωση της επιχείρησης να δημιουργήσει παιδικό σταθμό για τους εργαζόμενους*

Δεν αποτελεί στοιχείο του Παθητικού γιατί:

- δεν μπορεί να αποτιμηθεί σε χρήμα.
- δεν έχει συμβεί ακόμη.

2.2.3 Λογιστική Ισότητα

Το Παθητικό αποτελεί την πηγή προέλευσης του Ενεργητικού και επομένως το σύνολο του ενεργητικού είναι οπωσδήποτε ίσο με το Παθητικό, όπως οι δυο όψεις ενός νομίσματος. Αυτή η ισότητα, γνωστή και ως **λογιστική ισότητα**, αποτελεί θεμελιώδη έννοια της Λογιστικής. Έτσι από την ισότητα:

$$\text{ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ} = \text{ΚΕΦΑΛΑΙΑ}$$

Προκύπτει η λογιστική ισότητα:

$$\begin{array}{ccc} \text{ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ} & = & \text{ΠΑΘΗΤΙΚΟ} \\ \text{Ε} & = & \text{Π} \end{array}$$

Για την κατανόηση των παραπάνω θα δώσουμε ένα απλό παράδειγμα:

Ο Α.Α. ιδρύει την ατομική εμπορική επιχείρηση Ω.Ω. εισφέροντας μετρητά 40.000€, ένα κτίριο που η αξία του εκτιμάται 200.000 € και ένα φορτηγό αυτοκίνητο αξίας 60.000 €. Ζητάει και παίρνει δάνειο από την τράπεζα 100.000 €, ποσό για το οποίο η τράπεζα ανοίγει λογαριασμό όψεως στο όνομα της επιχείρησης. Ο Ισολογισμός της επιχείρησης θα είναι:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (Ε)		ΠΑΘΗΤΙΚΟ (Π)	
Κτίρια	200.000	Ίδια κεφάλαια	300.000
Μεταφορικά μέσα	60.000	Δάνειο	100.000
Τραπεζικός λογαριασμός όψεως	100.000		
Διαθέσιμα	40.000		
	<u>400.000</u>		<u>400.000</u>

2.2. Εφαρμογή

Δείξτε τις συνέπειες των παρακάτω γεγονότων στη λογιστική ισότητα βάζοντας το σύμβολο √ στις κατάλληλες θέσεις:

Γεγονότα	Ενεργητικό		Παθητικό	
	+	-	+	-
1. Αγορά επίπλων τοις μετρητοίς	√	√		
2. Προκαταβολή σε προμηθευτή	√	√		
3. Αγορά αναλωσίμων με πίστωση	√		√	
4. Εξόφληση προμηθευτή με αποδοχή γραμματίων			√	√
5. Καταβολή μισθών στο προσωπικό		√		√
6. Προκαταβολή μισθών στο προσωπικό	√	√		
7. Πληρωμή λογαριασμών ΔΕΗ – ΟΤΕ που οφείλονταν από τον προηγούμενο μήνα		√		√
8. Εισφορά αυτοκινήτου από επιχειρηματία	√		√	
9. Πώληση παλιού μηχανήματος με κέρδος	√	√	√	
10. Προείσραξη Ενοικίου	√		√	

2.3 Ομαδοποίηση στοιχείων του Ισολογισμού

Για τη δυνατότητα άντλησης περισσότερων πληροφοριών για τα στοιχεία του Ισολογισμού, κρίνεται σκόπιμη η ταξινόμησή τους σε ομάδες. Η ομαδοποίηση αφορά τα στοιχεία του Ενεργητικού και του Παθητικού. Η καθαρή θέση, αν και εμφανίζεται σε περισσότερους του ενός λογαριασμούς, εντούτοις αυτοί δεν ταξινομούνται σε ομάδες.

2.3.1 Διακρίσεις του Ενεργητικού

Το κριτήριο με το οποίο γίνεται η ομαδοποίηση των στοιχείων του Ενεργητικού είναι η δυνατότητα ρευστοποίησής τους που εξαρτάται από:

- α) το πόσο γρήγορα μπορούν να μετατραπούν σε χρήμα. Έτσι, για παράδειγμα, ένα ακίνητο δεν ρευστοποιείται εύκολα, ενώ οι μετοχές μιας Ανώνυμης Εταιρείας, που μπορεί να κατέχει μια επιχείρηση, ρευστοποιούνται άμεσα στο Χρηματιστήριο Αξιών.
- β) την πρόθεση της διοίκησης να τα ρευστοποιήσει.

Με αυτή την έννοια, ένα αυτοκίνητο που έχει μια έκθεση αυτοκινήτων για να δοκιμάζουν οι πελάτες της τη λειτουργικότητά του (test drive), και επομένως δεν υπάρχει πρόθεση άμεσης πώλησής του, αντιμετωπίζεται διαφορετικά από τα υπόλοιπα αυτοκίνητα που υπάρχουν στην έκθεση και η πρόθεση της διοίκησης είναι να πουληθούν το ταχύτερο δυνατόν.

Με βάση τα παραπάνω διακρίνουμε τις εξής ομάδες:

2.3.1.1 Πάγιο Ενεργητικό: Περιλαμβάνει τα στοιχεία του Ενεργητικού που συμβάλλουν στη λειτουργία της οικονομικής μονάδας για μεγαλύτερο διάστημα από μια λογιστική χρήση (έτος) και χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς της. Πρόκειται για περιουσιακά στοιχεία σημαντικής συνήθως αξίας που έχουν μεγάλη διάρκεια ζωής.

Περιλαμβάνει οικόπεδα, κτίρια, μηχανήματα, μεταφορικά μέσα, έπιπλα και σκεύη, προγράμματα για ηλεκτρονικούς υπολογιστές, εμπορικά σήματα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, συγγραφικά δικαιώματα κ.ά. Τα παραπάνω προβλέπεται να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς της επιχείρησης για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του έτους.

Το Πάγιο Ενεργητικό διακρίνεται σε:

- α) **Ενσώματα πάγια ή ενσώματες ακινητοποιήσεις:** Δηλαδή τα υλικά αγαθά που ανήκουν στην κυριότητα της επιχείρησης και πρόκειται να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς της επιχείρησης για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο της λογιστικής χρήσης, όπως κτίρια, μηχανήματα, λοιπός εξοπλισμός κ.ά.
- β) **Άυλα πάγια ή ασώματες ακινητοποιήσεις:** Είναι κυρίως δικαιώματα που ανήκουν στην επιχείρηση και δεν έχουν υλική υπόσταση. Τέτοια είναι τα διάφορα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, εμπορικά σήματα, συγγραφικά δικαιώματα, δικαιώματα εκμετάλλευσης ορυχείων κ.ά.
- γ) **Έξοδα πολυετούς απόσβεσης:** Πρόκειται για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται για την ίδρυση και την οργάνωση της επιχείρησης, καθώς και για την επέκταση – αναδιοργάνωσή της. Επειδή δεν κρίνεται σκόπιμο να επιβαρύνουν μόνο τη χρονιά στην οποία πραγματοποιήθηκαν, με τη μέθοδο της απόσβεσης που θα εξετάσουμε στο κεφάλαιο 4, το κόστος τους μοιράζεται σε περισσότερα έτη.
- δ) **Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις:** Περιλαμβάνει το ύψος των συμμετοχών της επιχείρησης σε άλλες επιχειρήσεις, εφόσον αυτές δεν έχουν πρόσκαιρο χαρακτήρα αλλά είναι μακροχρόνιες τοποθετήσεις, όπως στην περίπτωση των θυγατρικών επι-

χειρήσεων. Επίσης περιλαμβάνονται οι απατήσεις της επιχείρησης οι οποίες δεν προβλέπεται να εισπραχθούν μέσα στην επόμενη χρήση (έτος).

2.3.3.2 Κυκλοφορούν ή Κυκλοφοριακό Ενεργητικό: Είναι τα στοιχεία του Ενεργητικού που η πρόθεση της διοίκησης είναι να μετατραπούν σε χρήμα μέσα στη διάρκεια της επόμενης χρήσης, καθώς και τα μετρητά και καταθέσεις.

Περιλαμβάνει τα αποθέματα (πρώτες ύλες, υλικά συσκευασίας, έτοιμα και ημικατεργασμένα προϊόντα), το ύψος των πιστώσεων που έχουν δοθεί σε πελάτες, τα γραμμάτια εισπρακτέα, τις προκαταβολές σε προμηθευτές, τα χρεώγραφα (μετοχές και ομολογίες) κ.ά.

Το Κυκλοφορούν Ενεργητικό διακρίνεται σε:

- α) **Αποθέματα:** Τα κάθε είδους εμπορεύματα, τα έτοιμα και ημικατεργασμένα από την επιχείρηση προϊόντα, πρώτες ύλες, υλικά συσκευασίας κ.ά.
- β) **βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις:** Πρόκειται για τις απαιτήσεις οι οποίες προβλέπεται να εισπραχθούν μέχρι το τέλος της επόμενης χρήσης, όπως το ύψος των πιστώσεων που έχει δοθεί σε πελάτες είτε με τη μορφή ανοιχτού λογαριασμού είτε με τη μορφή γραμματίων εισπρακτέων, οι προκαταβολές σε προμηθευτές και το προσωπικό, κ.ά.
- γ) **Χρεώγραφα:** Έτσι ονομάζονται οι μετοχές Ανωνύμων Εταιριών και οι ομολογίες (όπως ομόλογα ελληνικού Δημοσίου, μετοχές του ΟΤΕ) που κατέχει η επιχείρηση, εφόσον πρόκειται για βραχυχρόνιες τοποθετήσεις.
- δ) **Διαθέσιμο Ενεργητικό:** Περιλαμβάνονται τα μετρητά που έχει η επιχείρηση στο ταμείο της και κάθε άλλο περιουσιακό στοιχείο που μπορεί άμεσα και με ασφάλεια να μετατραπεί σε χρήμα, όπως τραπεζικοί λογαριασμοί όψεως και προθεσμίας, τοκομερίδια και μερίσματα εισπρακτέα κ.ά.

Σημείωση: Κατά μια δεύτερη άποψη το Ενεργητικό χωρίζεται σε:

1. Πάγιο Ενεργητικό
2. Κυκλοφορούν Ενεργητικό
3. Διαθέσιμο Ενεργητικό

2.3. Εφαρμογή

Κατατάξτε τα ακόλουθα στοιχεία του Ενεργητικού στις διάφορες κατηγορίες του:

Καταθέσεις όψεως, υλικά συσκευασίας, γραμμάτια εισπρακτέα, έπιπλα, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, εμπορεύματα, τοκομερίδια εισπρακτέα, δικαίωμα εκμετάλλευσης ορυχείου, χρεώγραφα, συμμετοχή σε θυγατρική επιχείρηση, πρώτες ύλες, προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών.

2.3.2 Διακρίσεις Παθητικού

2.3.2.1 Διακρίσεις Ιδίων Κεφαλαίων

Τα Ίδια κεφάλαια Διακρίνονται σε:

- α) **Κεφάλαιο:** Περιλαμβάνει το χρηματικό ύψος των αρχικών εισφορών των φορέων της επιχείρησης.

β) **Αποθεματικά:** Τα κέρδη που έχουν πραγματοποιηθεί αλλά δεν έχουν διανεμηθεί στους φορείς της επιχείρησης (αδιανέμητα κέρδη), προκειμένου να χρηματοδοτήσουν κάποια δραστηριότητα ή απλώς να αυξήσουν τα κεφάλαιά της.

γ) **Διαφορές αναπροσαρμογής:** Πρόκειται για αυξήσεις στην αξία των στοιχείων του Πάγιου Ενεργητικού (συνήθως οικοπέδων και κτιρίων) που επιβάλει η νομοθεσία, προκειμένου οι αξίες αυτές να προσεγγίσουν την τρέχουσα τιμή των στοιχείων αυτών.

2.3.2.2 Διακρίσεις Ξένων Κεφαλαίων

Το κριτήριο με το οποίο γίνεται η ταξινόμηση είναι αυτό της ληκτότητας, το πόσο σύντομα δηλαδή πρέπει οι υποχρεώσεις της επιχείρησης να εξοφληθούν. Έτσι τα Ξένα Κεφάλαια διακρίνονται σε:

α) **Μακροπρόθεσμο Παθητικό:** δηλαδή οι υποχρεώσεις της επιχείρησης που πρόκειται να εξοφληθούν μετά το τέλος της επόμενης χρήσης. Συνήθως τέτοιες είναι τα ομολογιακά δάνεια που έχει εκδώσει η επιχείρηση, ενυπόθηκα δάνεια κ.ά.

β) **Βραχυπρόθεσμο Παθητικό:** στην ομάδα αυτή ταξινομούνται οι υποχρεώσεις της επιχείρησης που προβλέπεται να εξοφληθούν μέχρι το τέλος της επόμενης χρήσης. Έτσι Βραχυπρόθεσμο Παθητικό είναι οι υποχρεώσεις προς τους προμηθευτές, τα γραμμάτια πληρωτέα, τα διάφορα βραχυπρόθεσμα δάνεια που έχει λάβει η επιχείρηση, οι οφειλόμενοι φόροι κ.ά.

2.4. Εφαρμογή

Κατατάξτε τα ακόλουθα στοιχεία του Παθητικού στις διάφορες κατηγορίες του:

ενυπόθηκο δάνειο, δάνειο με ενέχυρο γραμμάτια, προμηθευτές, γραμμάτια εισπρακτέα, γραμμάτια πληρωτέα, υποχρεώσεις από φόρους και τέλη, μετοχικό κεφάλαιο, τακτικό αποθεματικό.

Παράδειγμα 2.1

Τα στοιχεία της εμπορικής επιχείρησης ΚΚ την 31/12/2004 ήταν τα ακόλουθα (τα ποσά σε €):

1. Γραμμάτια εισπρακτέα	800
2. Γραμμάτια Πληρωτέα	530
3. Εμπορεύματα	1.500
4. Έπιπλα και σκεύη	1.050
5. Καταθέσεις όψεως	850
6. Κεφάλαιο	;
7. Μακροπρόθεσμο Δάνειο	2.000
8. Μεταφορικά Μέσα	2.500
9. Πελάτες	880
10. Προμηθευτές	770
11. Ταμείο	720

Ζητείται

α) Να κατατάξετε τους παραπάνω λογαριασμούς στις διάφορες κατηγορίες Ενεργητικού και Παθητικού.

β) Να υπολογίσετε το κεφάλαιο.

γ) Να καταρτίσετε τον Ισολογισμό της επιχείρησης.

Λύση:

Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω οι λογαριασμοί ταξινομούνται ως εξής:

1.	Γραμμάτια εισπρακτέα	800	Κυκλοφορούν Ενεργητικό
2.	Γραμμάτια Πληρωτέα	530	Βραχυπρόθεσμο Παθητικό
3.	Εμπορεύματα	1.500	Κυκλοφορούν Ενεργητικό
4.	Επιπλα και σκεύη	1.050	Πάγιο Ενεργητικό
5.	Καταθέσεις όψεως	850	Κυκλοφορούν Ενεργητικό
6.	Κεφάλαιο		; Καθαρή Θέση
7.	Μακροπρόθεσμο Δάνειο	2.000	Μακροπρόθεσμο Παθητικό
8.	Μεταφορικά Μέσα	2.500	Πάγιο Ενεργητικό
9.	Πελάτες	880	Κυκλοφορούν Ενεργητικό
10.	Προμηθευτές	770	Βραχυπρόθεσμο Παθητικό
11.	Ταμείο	720	Κυκλοφορούν Ενεργητικό

Το άθροισμα των στοιχείων του Ενεργητικού είναι:

$$800 + 1.500 + 1.500 + 850 + 2.500 + 880 + 720 = 8.300$$

Το άθροισμα των στοιχείων του Παθητικού είναι:

$$530 + 2.000 + 770 = 3.300$$

Επομένως το κεφάλαιο θα είναι $8.300 - 3.300 = 5.000$

Και έτσι προκύπτει ο πιο κάτω Ισολογισμός:

Εμπορική επιχείρηση ΚΚ
Ισολογισμός χρήσης 2004

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
ΠΑΓΙΟ		ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Μεταφορικά Μέσα	2.500	Μακροπρόθεσμο Δάνειο	2.000
Έπιπλα και σκεύη	1.050	ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟ	
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Εμπορεύματα	1.500	Γραμμάτια Πληρωτέα	530
Πελάτες	880	Προμηθευτές	770
Γραμμάτια εισπρακτέα	800	ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	
Καταθέσεις όψεως	850	Κεφάλαιο	5.000
Ταμείο	720		
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	<u>8.300</u>	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	<u>8.300</u>

2.4 Μορφές Ισολογισμού

Ο ισολογισμός μπορεί να πάρει δυο μορφές ανάλογα με τον τρόπο παρουσίασης των λογαριασμών του:

1. Οριζόντια παράθεση

Σε αυτή την περίπτωση αποτελείται από δυο στήλες. Στην αριστερή στήλη παρουσιάζονται οι λογαριασμοί του Ενεργητικού και στη δεξιά οι λογαριασμοί του Παθητικού και της Καθαρής Θέσης. Ο Ισολογισμός του πιο πάνω παραδείγματος είναι αυτής της μορφής.

2. Κάθετη παράθεση

Παρουσιάζονται πρώτα τα στοιχεία του Ενεργητικού, το ένα κάτω από το άλλο και κατόπιν τα στοιχεία του Παθητικού και της Καθαρής Θέσης. Ο Ισολογισμός του παραπάνω παραδείγματος θα μπορούσε να παρουσιαστεί ως ακολούθως:

Ισολογισμός χρήσης 2004	
Εμπορική επιχείρηση ΚΚ	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	
Μεταφορικά Μέσα	2.500
Έπιπλα και σκεύη	1.050
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	
Εμπορεύματα	1.500
Πελάτες	880
Γραμμάτια εισπρακτέα	800
Καταθέσεις όψεως	850
Ταμείο	720
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	<u>8.300</u>
ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Μακροπρόθεσμο Δάνειο	2.000
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Γραμμάτια Πληρωτέα	530
Προμηθευτές	770
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	
Κεφάλαιο	5.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΘ	<u>8.830</u>

2.5 Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης

Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης είναι η λογιστική κατάσταση που εμφανίζει τα οικονομικά αποτελέσματα που πραγματοποιεί μια οικονομική μονάδα στη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου, καθώς και τους προσδιοριστικούς παράγοντες του αποτελέσματος αυτού. Αν το αποτέλεσμα είναι θετικό ονομάζεται κέρδος, ενώ αν είναι αρνητικό ονομάζεται ζημιά.

Οι προσδιοριστικοί παράγοντες του αποτελέσματος είναι οι ακόλουθοι:

1. Έσοδα
2. Έξοδα
3. Έκτακτα κέρδη
4. Έκτακτες ζημιές

2.5.1 Έσοδα – Έκτακτα κέρδη

Έσοδο είναι κάθε αύξηση στην Καθαρή Θέση της επιχείρησης που προέρχεται από τη δραστηριότητά της.

Δραστηριότητες που δημιουργούν έσοδα είναι:

- Η πώληση εμπορευμάτων ή προϊόντων που παράγει η επιχείρηση (πωλήσεις).
- Η παροχή διαφόρων υπηρεσιών, όπως εκπαίδευσης, ιατρικής περίθαλψης (δηλαδή, ασφάλισης) κτλ.
- Η εκμίσθωση (ενοικίαση) περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης (π.χ. η ενοικίαση ενός κτιρίου ή μέρος αυτού που δεν χρησιμοποιείται).
- Τα έσοδα από τόκους που επιβάλει η επιχείρηση στις πωλήσεις με πίστωση (Πιστωτικοί Τόκοι).

Τα έσοδα δημιουργούν μια ισόποση αύξηση στο ενεργητικό, όπως για παράδειγμα αύξηση του ταμείου ή μείωση στο Παθητικό, όπως μείωση των υποχρεώσεων από προκαταβολές πελατών ή συνδυασμό αύξησης του Ενεργητικού και μείωσης του Παθητικού.

Τα έσοδα διακρίνονται σε:

- α) Λειτουργικά ή οργανικά και μη λειτουργικά ή ανόργανα
- β) Τακτικά και έκτακτα
- γ) Δεδουλευμένα και μη δεδουλευμένα

Η διάκριση των εσόδων σε λειτουργικά και μη λειτουργικά γίνεται με κριτήριο την προέλευσή τους. Έτσι λειτουργικά ή οργανικά καλούνται τα έσοδα που απορρέουν από την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης (ή τις κύριες δραστηριότητες). Τέτοια είναι, ανάλογα με το είδος της επιχείρησης, τα έσοδα από πωλήσεις για τις εμπορικές επιχειρήσεις, τα δίδακτρα για τα εκπαιδευτήρια, τα ασφάλιστρα για τις ασφαλιστικές εταιρίες κ.ο.κ.

Αντίθετα, το έσοδο από την χορήγηση ενός έντοκου δανείου (εφόσον φυσικά δεν πρόκειται για πιστωτικό ίδρυμα) δεν έχει να κάνει με την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης και θεωρείται μη λειτουργικό (ανόργανο). Παρόμοια αποτελέσματα με τα ανόργανα έσοδα έχουν και τα έκτακτα κέρδη, τα οποία επίσης αυξάνουν την Καθαρή Θέση της επιχείρησης και αντιμετωπίζονται λογιστικά με τον ίδιο τρόπο.

Το κριτήριο με το οποίο γίνεται η ταξινόμηση των εσόδων σε τακτικά και έκτακτα είναι η περιοδικότητα ή μη των εσόδων. Το σταθερό ποσό που εισπράττει ως ενοίκιο ένα θεραπευτήριο από το κυλικείο που υπάρχει σε αυτό είναι ένα τακτικό έξοδο. Αντίθετα, το έσοδο από μερίσματα για μετοχές που κατέχει η επιχείρηση ευκαιριακά, για την αποδοτική χρησιμοποίηση μετρητών της, είναι έκτακτο.

Δεδουλευμένα είναι τα έσοδα που έχουν επέλθει οι λόγοι δημιουργίας τους. Αντίθετα τα μη

δεδουλευμένα δεν είναι ακόμη έσοδα, αλλά πρόκειται να γίνουν και έχουν προεισπραχθεί. Τα διδάκτρα που οι φοιτητές ενός εκπαιδευτηρίου προπληρώνουν δεν αποτελούν δεδουλευμένα έσοδα για το εκπαιδευτήριο παρά μόνο μετά την πάροδο της περιόδου την οποία αφορούν. Μέχρι τότε είναι **προεισπραχθέντα** έσοδα και δημιουργούν στην επιχείρηση την υποχρέωση να προσφέρει στους δικαιούχους τις υπηρεσίες τις οποίες έχουν προπληρώσει. Επομένως, αποτελούν μέρος των υποχρεώσεων της επιχείρησης και κατατάσσονται στο Παθητικό.

2.5.2 Έξοδα – Έκτακτες Ζημιές

Έξοδο είναι κάθε μείωση στην Καθαρή Θέση της επιχείρησης που προέρχεται από τη δραστηριότητά της.

Συνηθισμένα έξοδα είναι:

- Το κόστος των πωλούμενων εμπορευμάτων ή το κόστος παραγωγής των πωλούμενων προϊόντων (κόστος πωληθέντων)
- Οι αμοιβές του προσωπικού
- Οι αμοιβές που πληρώνει η επιχείρηση για να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες τρίτων όπως δικηγόρων, λογιστών (αμοιβές τρίτων)
- Οι αναλώσεις διαφόρων στοιχείων των αποθεμάτων, όπως αναλώσεις γραφικής ύλης, υλικών συσκευασίας
- Η χρησιμοποίηση του Πάγιου Ενεργητικού (αποσβέσεις)
- Η μίσθωση (ενοικίαση) ακινήτων, μεταφορικών μέσων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων
- Η εκποίηση περιουσιακών στοιχείων του Ενεργητικού της επιχείρησης, πλην εμπορευμάτων (πώληση χρεογράφων, παλιών επίπλων, μεταφορικών μέσων κτλ.)

Τα έξοδα δημιουργούν μια ισόποση μείωση στο Ενεργητικό όπως για παράδειγμα, μείωση του ταμείου, ή αύξηση στο Παθητικό, όπως αύξηση των υποχρεώσεων σε προμηθευτές, ή συνδυασμό αύξησης του Ενεργητικού και μείωσης του Παθητικού.

Τα έξοδα διακρίνονται σε:

- α) λειτουργικά ή οργανικά και μη λειτουργικά ή ανόργανα
- β) Τακτικά και έκτακτα
- γ) Δεδουλευμένα και μη δεδουλευμένα
- δ) Ταμειακά και μη ταμειακά

Η διάκριση των εξόδων σε λειτουργικά (οργανικά) και μη λειτουργικά (ανόργανα) έξοδα, γίνεται, όπως και στην περίπτωση των εσόδων, με κριτήριο την προέλευσή τους. Έτσι λειτουργικά ή οργανικά καλούνται τα έξοδα που προέρχονται από την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης (ή τις κύριες δραστηριότητες). Τέτοια είναι οι αμοιβές προσωπικού, το κόστος πωληθέντων, οι αποσβέσεις κ.ο.κ.

Αντίθετα, το έξοδο από κάποιο φορολογικό πρόστιμο δεν σχετίζεται με την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης και θεωρείται μη λειτουργικό (ανόργανο). Παρόμοια αποτελέσματα με τα ανόργανα έξοδα έχουν και οι έκτακτες ζημιές, οι οποίες επίσης μειώνουν την Καθαρή

Θέση της επιχείρησης και αντιμετωπίζονται λογιστικά με τον ίδιο τρόπο.

Τακτικά είναι τα έξοδα που εμφανίζουν μια περιοδικότητα, όπως τα ασφάλιστρα που πληρώνει η επιχείρηση για τα μεταφορικά μέσα που κατέχει, ενώ έκτακτα είναι τα έξοδα που δεν είναι δυνατό να προβλεφθούν.

Δεδουλευμένα καλούνται τα έξοδα για τα οποία έχει επέλθει η αιτία δημιουργίας τους. Τα μη δεδουλευμένα έξοδα είναι αυτά που η επιχείρηση έχει προπληρώσει και που πρόκειται να μετατραπούν σε έξοδα μετά την πάροδο του χρόνου που αφορούν. Τα ενοίκια που προκαταβάλλει η επιχείρηση για ένα κτίριο που έχει μισθώσει δεν καθίστανται δεδουλευμένα παρά μόνο μετά το πέρας της περιόδου που αφορούν. Μέχρι τότε είναι **προπληρωμένα** έξοδα και δίνουν στην επιχείρηση το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το μισθωμένο κτίριο χωρίς άλλο αντάλλαγμα. Επομένως αποτελούν μέρος των απαιτήσεων της επιχείρησης και κατατάσσονται στο Ενεργητικό.

Μη ταμειακό έξοδο είναι μόνο οι αποσβέσεις. Όλα τα υπόλοιπα έξοδα δημιουργούν ή θα δημιουργήσουν στο μέλλον μια ταμειακή εκροή.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μια νέα εισφορά ή μια ανάληψη των φορέων της επιχείρησης δεν μπορεί να θεωρηθεί έσοδο ή έξοδο αν και μεταβάλλει την Καθαρή Θέση, αλλά η διαμόρφωση των αποτελεσμάτων της επιχείρησης δεν θα πρέπει να επηρεάζεται από τις εισφορές ή τις αναλήψεις των φορέων της.

2.5.3 Μορφές Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης:

Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης όπως και ο Ισολογισμός είναι δυνατό να πάρει δύο κυρίως μορφές:

2.5.3.1. Οριζόντια παράθεση

Σε αυτή την περίπτωση αποτελείται από δυο στήλες. Στην αριστερή στήλη παρουσιάζονται οι λογαριασμοί εσόδων- εξόδων και στην δεξιά οι λογαριασμοί εσόδων και κερδών. Στο τέλος της στήλης που έχει το μικρότερο άθροισμα προστίθεται η διαφορά (κέρδος ή ζημιά αντίστοιχα), ώστε να εξισωθούν τα δυο μέρη.

Παράδειγμα 2.2

Δίνονται οι ακόλουθοι λογαριασμοί εσόδων και εξόδων για την επιχείρηση Χ.Χ. με το υπόλοιπο που παρουσίαζαν την 31/12/2002.

Αμοιβές προσωπικού	4.000
Αναλώσεις καυσίμων	520
Αποσβέσεις	1.500
Ασφάλιστρα	80
Έσοδα από ενοίκια	6.000
Ζημιά από πυρκαγιά	4.300
Κόστος πωληθέντων	5.500
Πωλήσεις	8.500
Τόκοι πιστωτικοί	120
Τόκοι χρεωστικοί	100

Ζητείται να καταρτίσετε την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης σε μορφή οριζόντιας παράθεσης.

Λύση:

Εμπορική επιχείρηση Χ.Χ.			
Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης 2002			
Αμοιβές προσωπικού	4.000	Πωλήσεις	8.500
Αναλώσεις καυσίμων	520	Έσοδα από ενοίκια	6.000
Αποσβέσεις	1.500	Τόκοι πιστωτικοί	120
Ασφάλιστρα	80	Μερικό σύνολο	14.620
Ζημιά από πυρκαγιά	4.300	Ζημιές χρήσης	1.380
Κόστος πωληθέντων	5.500		
Τόκοι χρεωστικοί	100		
	<u>16.000</u>		<u>16.000</u>

2.5.3.2 Κάθετη παράθεση

Παρουσιάζονται πρώτα τα έσοδα – κέρδη, το ένα κάτω από το άλλο και κατόπιν τα έξοδα και οι ζημιές. Η μορφή αυτή έχει δυο παραλλαγές:

α) Η μορφή της **μίας βαθμίδας** στην οποία παρουσιάζονται πρώτα τα έσοδα – κέρδη και το άθροισμά τους, κατόπιν τα έξοδα – ζημιές και το άθροισμά τους. Το δεύτερο άθροισμα αφαιρείται από το πρώτο και εφόσον είναι θετικό, η επιχείρηση έχει κέρδη ίσα με τη θετική διαφορά, ενώ αν είναι αρνητικό υπάρχουν ζημιές. Έτσι η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης του παραδείγματος 2.2. σε μορφή οριζόντιας παράθεσης μιας βαθμίδας θα είναι η ακόλουθη:

Εμπορική επιχείρηση ΧΧ	
Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης 2002	
Πωλήσεις	8.500
Έσοδα από ενοίκια	6.000
Τόκοι πιστωτικοί	120
Σύνολο Εσόδων - Εκτάκτων Κερδών	14.620
Αμοιβές προσωπικού	4.000
Αναλώσεις καυσίμων	520
Αποσβέσεις	1.500
Ασφάλιστρα	80
Ζημιά από πυρκαγιά	4.300
Κόστος πωληθέντων	5.500
Τόκοι χρεωστικοί	100
Σύνολο Εξόδων - Εκτάκτων Ζημιών	16.000
Ζημιές χρήσης	(1.380)

β) Η μορφή των πολλαπλών βαθμίδων

Στην παραλλαγή της μίας βαθμίδας, όπως και στην μορφή της οριζόντιας παράθεσης, το Αποτέλεσμα Χρήσης προκύπτει χωρίς τον υπολογισμό ενδιάμεσων μεγεθών. Ο προσδιορισμός του αποτελέσματος της επιχείρησης γίνεται μέσω της συσχέτισης των θετικών (έσοδα – κέρδη) και των αρνητικών αποτελεσμάτων (έξοδα – ζημιές). Εφόσον τα θετικά αποτελέσματα είναι μεγαλύτερα από τα αρνητικά η επιχείρηση πετυχαίνει κέρδη, αλλιώς παρουσιάζει ζημιές. Στην παραλλαγή των πολλαπλών βαθμίδων υπολογίζονται επιπλέον κάποια ενδιάμεσα μεγέθη, βασικά για τη λήψη αποφάσεων. Γίνεται συσχετισμός των λειτουργικών εσόδων με τα λειτουργικά έξοδα και από την αφαίρεση των δυο αθροισμάτων προκύπτει το **Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης**. Κατόπιν, προσθέτονται σε αυτό τα μη λειτουργικά έσοδα – κέρδη (εφόσον υπάρχουν) και αφαιρούνται τα μη λειτουργικά έξοδα – ζημιές. Έτσι προκύπτει το **Αποτέλεσμα Χρήσης**. Στις περισσότερες επιχειρήσεις, με εξαίρεση εκείνες που έχουν σα βασικό αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών (εκπαιδευτήρια, νοσηλευτήρια, μεταφορικές εταιρίες κτλ.), πριν από τον υπολογισμό του αποτελέσματος εκμετάλλευσης υπολογίζεται το μεικτό **αποτέλεσμα (μεικτό κέρδος ή μεικτή ζημιά)** που είναι η διαφορά μεταξύ των εσόδων από πωλήσεις μείον το κόστος πωληθέντων.

Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης του παραδείγματος 2.2 σε μορφή οριζόντιας παράθεσης πολλαπλών βαθμίδων θα είχε την παρακάτω μορφή:

Εμπορική επιχείρηση XX		
Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης 2002		
Πωλήσεις		8.500
μείον: Κόστος πωληθέντων		<u>5.500</u>
= μεικτό κέρδος		3.000
πλέον: Έσοδα από Ενοίκια	6.000	
Τόκοι πιστωτικοί	120	<u>6.120</u>
		9.120
μείον: Αμοιβές προσωπικού	4.000	
Αναλώσεις καυσίμων	520	
Αποσβέσεις	1.500	
Ασφάλιστρα	80	
Τόκοι χρεωστικοί	<u>100</u>	6.200
=αποτέλεσμα (κέρδος) εκμετάλλευσης		2.920
μείον: Ζημιά από πυρκαγιά		<u>4.300</u>
= Αποτέλεσμα (ζημιά) Χρήσης		(1.380)

Μια προσεκτική παρατήρηση στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης πολλαπλών βαθμίδων δίνει κάποια συμπεράσματα τα οποία δεν είναι εύκολο να γίνουν αντιληπτά στις περι-

πτώσεις της οριζόντιας παράθεσης και της κάθετης μιας βαθμίδας. Έτσι η υποθετική επιχείρηση Χ.Χ., παρά το γεγονός ότι παρουσιάζει ζημιά χρήσης, έχει σημαντικά κέρδη εκμετάλλευσης. Η ζημιά προφανώς προέρχεται από το έκτακτο γεγονός της πυρκαγιάς, το οποίο δεν έχει να κάνει με τη λειτουργία της επιχείρησης. Ένας επενδυτής που ενδεχομένως ενδιαφέρεται να επενδύσει στη συγκεκριμένη επιχείρηση θα πρέπει οπωσδήποτε να λάβει υπόψη του αυτό το δεδομένο, πριν βιαστεί να την απορρίψει. Γίνεται λοιπόν κατανοητό το πλεονέκτημα της μορφής αυτής έναντι των υπολοίπων.

Το Αποτέλεσμα της Χρήσης μπορεί επίσης εύκολα να υπολογιστεί με τον ακόλουθο τύπο:

Αποτέλεσμα Χρήσης = Καθαρή Θέση τέλους Χρήσης – Καθαρή Θέση αρχής χρήσης + Αναλήψεις φορέων – Εισφορές φορέων

Παράδειγμα:

Καθαρή Θέση τέλους Χρήσης	30.000
Μείον Καθαρή Θέση αρχής χρήσης	<u>-20.000</u>
	10.000
Συν Αναλήψεις	<u>3.500</u>
	13.500
μείον Εισφορές	<u>-1.500</u>
= Αποτέλεσμα (κέρδη) Χρήσης	<u><u>12.000</u></u>

Η μέθοδο αυτή, αν και το αποτέλεσμα υπολογίζεται σχετικά εύκολα, παρουσιάζει σημαντικό μειονέκτημα σε σχέση με την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης πολλαπλών βαθμίδων, αφού δεν μας δίνει πληροφορίες για τους προσδιοριστικούς παράγοντες του αποτελέσματος (έσοδα και έξοδα). Αυτές οι πληροφορίες είναι απαραίτητες για τη σωστή εκτίμηση των δεδομένων της επιχείρησης από τους ενδιαφερόμενους. Συχνά ο τρόπος αυτός χρησιμοποιείται από μικρού μεγέθους επιχειρήσεις, εφόσον δεν υποχρεώνονται από το νόμο να υπολογίζουν τα αποτελέσματά τους διαφορετικά.

Εφαρμογή:

Αναζητήστε τις λογιστικές καταστάσεις (δημοσιευμένους Ισολογισμούς και Καταστάσεις αποτελεσμάτων Χρήσης) της επιχείρησης που εργάζεστε.

Επίσης αναζητήστε στις εφημερίδες που διαβάζετε ή στο διαδίκτυο, δημοσιευμένες λογιστικές από οποιαδήποτε επιχείρηση.

Ποια στοιχεία αναγνωρίζετε σε αυτές; Προσπαθήστε να βρείτε:

- Το μέγεθος κάθε κατηγορίας του Ενεργητικού (Πάγιο, Κυκλοφορούν)
- Το μέγεθος κάθε κατηγορίας του Παθητικού (Ίδια κεφάλαια, Μακροπρόθεσμο Παθητικό, Βραχυπρόθεσμο Παθητικό)
- Ποιο είναι το Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης και ποιο το Αποτέλεσμα Χρήσης;

Σύνοψη:

Οι λογιστικές πληροφορίες παρουσιάζονται με περιληπτικό τρόπο με τη βοήθεια των λογαριασμών. Ο Ισολογισμός αποτελεί τη λογιστική κατάσταση με την οποία εμφανίζεται η χρη-

ματοοικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης και περιλαμβάνει το Ενεργητικό και το Παθητικό. Ενεργητικό είναι τα μέσα δράσης που χρησιμοποιεί η επιχείρηση ενώ το Παθητικό περιλαμβάνει τις πηγές χρηματοδότησης οι οποίες μπορεί να προέρχονται από τους φορείς της επιχείρησης (Ίδια Κεφάλαια) ή από τρίτα προς την επιχείρηση πρόσωπα (ξένα κεφάλαια ή πραγματικό παθητικό). Το Παθητικό είναι η πηγή προέλευσης του Ενεργητικού επομένως ταυτίζεται με αυτό και η ισότητα αυτή αποτελεί τη βασική λογιστική ισότητα.

Τα στοιχεία του Ενεργητικού, διακρίνονται σε Πάγια και Κυκλοφορούντα, ανάλογα με το αν υπάρχει πρόθεση της επιχείρησης να τα ρευστοποιήσει ή όχι. Στα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνονται τα Αποθέματα, οι Απαιτήσεις και τα Διαθέσιμα.

Το Παθητικό διακρίνεται σε Ίδια και Ξένα κεφάλαια. Στα Ξένα κεφάλαια περιλαμβάνονται οι βραχυπρόθεσμες και οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις ανάλογα με το αν προβλέπεται να πληρωθούν στην τρέχουσα ή σε επόμενες χρήσεις.

Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων εμφανίζει το οικονομικό αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημιά), καθώς και τους προσδιοριστικούς παράγοντες του αποτελέσματος αυτού οι οποίοι είναι τα έσοδα – κέρδη και τα έξοδα – ζημιές. Κάθε αύξηση στα Ίδια Κεφάλαια προκαλεί την εμφάνιση ενός Εσόδου ενώ από κάθε μείωση προκύπτει κάποιο Έξοδο. Τόσο τα Έξοδα όσο και τα έσοδα ονομάζονται λειτουργικά ή οργανικά εφόσον προκαλούνται από τις κύριες δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας και μη λειτουργικά ή ανόργανα όταν προκύπτουν από έκτακτες αιτίες. Το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης διαμορφώνεται μόνο από τα οργανικά Έσοδα και Έξοδα και δίνει πληροφορίες σχετικές με την δράση της επιχείρησης χωρίς να επηρεάζεται από εξαιρετικά και σπάνια γεγονότα που προκαλούν τα έκτακτα αποτελέσματα τα οποία βέβαια, συντελούν στη διαμόρφωση του Αποτελέσματος Χρήσης.

Ερωτήσεις ανάπτυξης

2.1 Τι ονομάζεται Ισολογισμός;

2.2 Ποια στοιχεία περιλαμβάνονται στο Ενεργητικό μιας επιχείρησης; Ποιες είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν για να αποτελεί ένα περιουσιακό στοιχείο μέρος του Ενεργητικού;

2.3 Ποια είναι η έννοια του Παθητικού; Κάτω από ποιες προϋποθέσεις μια υποχρέωση αποτελεί μέρος του Παθητικού;

2.4 Σε τι διαφέρουν τα Ίδια από τα Ξένα Κεφάλαια;

2.5 Περιγράψτε τη βασική λογιστική ισότητα.

2.6 Ποια στοιχεία περιλαμβάνει το Πάγιο Ενεργητικό;

2.7 Σε ποιες κατηγορίες διακρίνεται το Κυκλοφορούν Ενεργητικό;

2.8 Ποια στοιχεία περιλαμβάνονται στο Διαθέσιμο Ενεργητικό;

2.9 Σε τι διαφέρουν τα αποθεματικά από το κεφάλαιο;

2.10 Ποια στοιχεία περιλαμβάνονται στα Ίδια Κεφάλαια;

2.11 Με ποιο κριτήριο γίνεται η ταξινόμηση στους λογαριασμούς Ξένων Κεφαλαίων; Ποιες κατηγορίες προκύπτουν;

2.12 Ποιες μορφές μπορεί να πάρει ο ισολογισμός;

2.13 Τι είναι η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης;

2.14 Πως προσδιορίζεται το αποτέλεσμα; Ποιοι είναι οι προσδιοριστικοί παράγοντες;

2.15 Τι ονομάζουμε έσοδο; Σε ποιες κατηγορίες διακρίνονται τα έσοδα;

2.16 Σε τι διαφέρουν τα οργανικά έσοδα μιας επιχείρησης από τα ανόργανα;

- 2.17 Γιατί ένα προεισπραγμένο έσοδο κατατάσσεται στις υποχρεώσεις της επιχείρησης;
- 2.18 Τι ονομάζουμε έξοδο; Σε ποιες κατηγορίες διακρίνονται τα έξοδα;
- 2.19 Γιατί ένα προπληρωμένο έξοδο περιλαμβάνεται στο Ενεργητικό της επιχείρησης;
- 2.20 Ποιες μορφές μπορεί να πάρει η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης;
- 2.21 Ποια πλεονεκτήματα παρουσιάζει η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης πολλαπλών βαθμίδων;

Ερωτήσεις «Σωστό – λάθος»

- 2.1. Όλες οι συναλλαγές των επιχειρήσεων γίνονται τοις μετρητοίς.
- 2.2. Το αυτοκίνητο του επιχειρηματία δεν περιλαμβάνεται στο Ενεργητικό της επιχείρησης, γιατί δεν ανήκει σε αυτήν.
- 2.3. Ένα ολοσχερώς κατεστραμμένο περιουσιακό στοιχείο, περιλαμβάνεται στο Ενεργητικό με την αξία κτίσης του.
- 2.4. Η πρόθεση της επιχείρησης να ρευστοποιήσει ή όχι κάποιο στοιχείο του Ενεργητικού στη διάρκεια της επόμενης χρήσης είναι το κριτήριο κατάταξής τους στις διάφορες ομάδες του Ενεργητικού.
- 2.5. Τα άυλα πάγια δεν μπορούν να παράγουν κέρδη για την επιχείρηση.
- 2.6. Τα έξοδα πολυετούς απόσβεσης πρέπει να επιβαρύνουν μόνο το Αποτέλεσμα της Χρήσης στην οποία έγιναν.
- 2.7. Οι μετοχές μιας θυγατρικής επιχείρησης περιλαμβάνονται στο Κυκλοφορούν Ενεργητικό.
- 2.8. Τα στοιχεία του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού θα μετατραπούν οπωσδήποτε σε χρήμα την επόμενη χρήση.
- 2.9. Το Κυκλοφορούν Ενεργητικό περιλαμβάνει τα στοιχεία του Ενεργητικού που πρόθεση της Διοίκησης είναι να μετατραπούν σε χρήμα στη διάρκεια της επόμενης χρήσης.
- 2.10. Μια νέα εισφορά από τον επιχειρηματία δεν αποτελεί έσοδο, αν και αυξάνει την καθαρή θέση.
- 2.11. Οι αποσβέσεις είναι το μόνο μη ταμειακό έξοδο. Όλα τα υπόλοιπα έξοδα δημιουργούν ή θα δημιουργήσουν στο μέλλον μια εκταμίευση.

Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Συμπληρώστε τα κενά χρησιμοποιώντας τις λέξεις που υπάρχουν στην παρένθεση, αφού τις βάλετε στην κατάλληλη πτώση.

(χαρακτηριστικό, στοιχείο, πληροφορία)

Λογαριασμός είναι η κατηγορία που περιλαμβάνει _____ που έχουν κοινά _____ και παρέχουν ομοειδείς _____.

Ερωτήσεις πολλαπλής Επιλογής

2.1 Στο Ενεργητικό περιλαμβάνονται τα παρακάτω εκτός από:

- α) Προεισπραγμένα δίδακτρα
- β) Πελάτες

- γ) Καταθέσεις όψεως
- δ) Έπιπλα και σκεύη.

2.2 Οι εισφορές των φορέων της επιχείρησης:

- α) μπορούν να γίνουν μόνο σε χρήμα.
- β) πρέπει να μπορούν να αποδοθούν σε χρηματικές μονάδες.
- γ) αν πρόκειται για περιουσιακό στοιχείο πρέπει να πωληθούν και να δοθεί το αντίτιμο στην επιχείρηση
- δ) κανένα από τα παραπάνω

2.3 Στο Παθητικό περιλαμβάνονται τα παρακάτω εκτός από:

- α) Γραμμάτια πληρωτέα
- β) Ίδια κεφάλαια
- γ) Προκαταβολές σε προμηθευτές
- δ) Ενυπόθηκο Δάνειο

2.4 Προσδιοριστικοί παράγοντες του αποτελέσματος είναι:

- α) Τα έσοδα και τα έξοδα
- β) Τα έκτακτα κέρδη και ζημιές
- γ) Οι εισπράξεις και πληρωμές
- δ) Τα α και β
- ε) Όλα τα παραπάνω

Ασκήσεις

2.1. Δείξτε τις συνέπειες των παρακάτω γεγονότων στη λογιστική ισότητα, βάζοντας το σύμβολο √ στις κατάλληλες θέσεις, όπως φαίνεται στην πρώτη γραμμή:

Γεγονότα	Ενεργητικό		Παθητικό	
	+	-	+	-
1. Αγορά μεταφορικών μέσων με πίστωση	√		√	
2. Είσπραξη προκαταβολής από πελάτη				
3. Αγορά εμπορευμάτων τοις μετρητοίς				
4. Μετατροπή προμηθευτή σε εταίρο				
5. Είσπραξη οφειλής από πελάτη				
6. Πληρωμή οφειλόμενων μισθών				
7. Προείσπραξη από πελάτη				
8. Ανάλυση ποσού από επιχειρηματία				
9. Αγορά επίπλων με συμψηφισμό προκαταβολής και το υπόλοιπο με αποδοχή γραμματίων				
10. Καταστροφή ανασφάλιστων εμπορευμάτων				

2.2 Δίνονται τα ακόλουθα στοιχεία. Να τα κατατάξετε στις διάφορες κατηγορίες του Ενεργητικού και του Παθητικού, βάζοντας √ στη σωστή θέση, όπως φαίνεται στις συμπληρωμένες γραμμές:

Α/Α	Τίτλοι Λογαριασμών	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
		ΠΕ	ΚΕ	ΙΚ	ΜΠ	ΒΠ
1	Βραχυπρόθεσμο δάνειο					√
2	Γενικά έξοδα πληρωτέα					
3	Γραμμάτια Εισπρακτέα		√			
4	Γραμμάτια Πληρωτέα					
5	Δάνειο με ενέχυρο χρεόγραφα					
6	Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας					
7	Έκτακτο αποθεματικό					
8	Εμπορεύματα					
9	Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση					
10	Ενοίκια εισπρακτέα					
11	Ενοίκια πληρωτέα					
12	Ενυπόθηκο δάνειο				√	
13	Ενυπόθηκο κτίριο	√				
14	Έξοδα πολυετούς απόσβεσης					
15	Έπιπλα και σκεύη					
16	Επιταγές εισπρακτέες					
17	Έσοδα Εισπρακτέα					
18	Έτοιμα προϊόντα					
19	Καταθέσεις όψεως					
20	Καύσιμα					
21	Κεφάλαιο			√		
22	Κτίρια					
23	Λοιπός εξοπλισμός γραφείου					
24	Μακροπρόθεσμο Δάνειο					
25	Μερίσματα εισπρακτέα					
26	Μεταφορικά Μέσα					
27	Μηχανήματα					
28	Μισθοί πληρωτέοι					
29	Οικόπεδα					
30	Ομολογιακό δάνειο					
31	Πελάτες					
32	Προεισπραχθέντα διδάκτρα					
33	Προκαταβολές πελατών					
34	Προκαταβολές σε προμηθευτές					
35	Προκαταβολές σε προσωπικό					
36	Προμήθειες εισπρακτέες					
37	Προμηθευτές					
38	Προπληρωμένα ασφάλιστρα					
39	Προπληρωμένα ενοίκια					
40	Πρώτες ύλες					

41	Τακτικό αποθεματικό					
42	Ταμείο					
43	Υλικά συσκευασίας					
44	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη					
45	Χρεώγραφα					

2.3 Δίνονται τα ακόλουθα στοιχεία της επιχείρησης Ν.Ν. και τα υπόλοιπα που παρουσίαζαν την 31/12/2005. Ζητείται:

I) Να υπολογίσετε το ύψος του κεφαλαίου.

II) να καταρτίσετε τον Ισολογισμό της επιχείρησης σε μορφή:

α) Οριζόντιας παράθεσης

β) Κάθετης παράθεσης

1.	Επιταγές Εισπρακτέες	1.250
2.	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	1.030
3.	Εμπορεύματα	750
4.	Ενυπόθηκο κτίριο	6.000
5.	Προκαταβολές σε προμηθευτές	200
6.	Κεφάλαιο	;
7.	Ενυπόθηκο Δάνειο	2.700
8.	Προεισπραχθέντα Ενοίκια	400
9.	Έπιπλα	880
10.	Πελάτες	700
11.	Προμηθευτές	850
12.	Ταμείο	1.200

2.4 Δίνονται τα ακόλουθα στοιχεία της επιχείρησης Ξ.Ξ. και τα υπόλοιπα που παρουσίαζαν την 31/12/2004. Ζητείται:

I) Να υπολογίσετε το ύψος του κεφαλαίου.

II) Να καταρτίσετε τον Ισολογισμό της επιχείρησης σε μορφή:

α) Οριζόντιας παράθεσης

β) Κάθετης παράθεσης

1.	Προκαταβολές πελατών	200
2.	Κεφάλαιο	;
3.	Ταμείο	900
4.	Μεταφορικά μέσα	1.700
5.	Γραμμάτια πληρωτέα	500
6.	Πελάτες	700
7.	Βραχυπρόθεσμο δάνειο	1.500
8.	Γενικά έξοδα πληρωτέα	250
9.	Υλικά συσκευασίας	300

10.	Εμπορεύματα	1.200
11.	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	450
12.	Καταθέσεις όψεως	600

2.5 Δίνονται τα ακόλουθα στοιχεία που προσδιορίζουν το αποτέλεσμα του έτους 2004 της επιχείρησης Ρ.Ρ. και τα αντίστοιχα ποσά. Να συντάξετε την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης:

α) Οριζόντιας Παράθεσης

β) Κάθετης Παράθεσης πολλαπλών βαθμίδων

Αμοιβές προσωπικού	56.000
Αμοιβές τρίτων	7.000
Αποσβέσεις	1.200
Επισκευές και συντηρήσεις	700
Καύσιμα αναλωθέντα	500
Δίδακτρα	85.000
Έσοδα από ενοίκια	4.800
Χρεωστικοί τόκοι	200
Ζημιά από πώληση παγίων	1.200
Κέρδη από πώληση μετοχών	350
Ασφάλιστρα	3.600

2.6 Δίνονται τα ακόλουθα στοιχεία που προσδιορίζουν το αποτέλεσμα του έτους 2002 της επιχείρησης Π.Π. και τα αντίστοιχα ποσά. Να συντάξετε την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης:

α) Οριζόντιας Παράθεσης

β) Κάθετης Παράθεσης πολλαπλών βαθμίδων

Αμοιβές προσωπικού	14.000
Γραφική ύλη αναλωθείσα	700
Αποσβέσεις	1.500
Διαφημίσεις	1.600
Πωλήσεις	50.000
Κόστος πωληθέντων	20.000
Κέρδη από πώληση παγίων	400
Ασφάλιστρα	1.200
Ζημιά από καταστροφή παγίων	1.200
Επισκευές και συντηρήσεις	1.400

Απαντήσεις στις ερωτήσεις Σωστό - λάθος

2.1 Λάθος, 2.2 Σωστό, 2.3 Λάθος, 2.4 Σωστό, 2.5 Λάθος, 2.6 Λάθος, 2.7 Λάθος, 2.8 Λάθος, 2.9 Σωστό, 2.10 Σωστό, 2.11 Σωστό.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

2.1. α), 2.2. β), 2.3. γ), 2.4. δ)

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη:

Βασιλάτου – Θανοπούλου, Έλλης, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική τεύχος Β*, Αθήνα, Ευγ. Μπένου, 1996.

Ναούμ, Χρήστου, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, 1994.

Ευθύμογλου, *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Πειραιάς, 2000.

Καφούση Γιώργου, *Ανάλυση και κριτική διερεύνηση Χρηματοοικονομικών καταστάσεων*, Αθήνα, 1994.

Παπάς, Αντώνη, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, Γ. Μπένου, 2005.

Κοτίτσα Μιχαήλ, Πολίτη Κώστα, *Γενικές Αρχές Λογιστικής. Ο.Ε.Δ.Β.* 2000

Ιστοσελίδες

www.taxheaven.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Σκοπό:

- Η κατανόηση του τρόπου λειτουργίας της διπλογραφικής μεθόδου ως μεθόδου απεικόνισης των μετασχηματισμών της λογιστικής ισότητας.

Στόχοι:

- Να γίνει σαφές πότε ένα γεγονός είναι λογιστικό και πότε όχι.
- Να μπορεί ο εκπαιδευόμενος να μετουσιώνει τα διάφορα γεγονότα σε αυξήσεις και μειώσεις της λογιστικής ισότητας.
- Να εξεταστούν τα βασικά στοιχεία ενός λογαριασμού.
- Να γίνει κωδικοποίηση των αυξήσεων και των μειώσεων των διαφόρων μεταβολών της λογιστικής ισότητας σε χρεώσεις και πιστώσεις.
- Να αποκτήσει ο εκπαιδευόμενος την ικανότητα να απεικονίζει ένα λογιστικό γεγονός με κινήσεις λογαριασμών και ημερολογίου.
- Να γίνει κατανοητή η συλλειτουργία ημερολογίου και λογαριασμών.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας αυτής, θα είστε σε θέση να:

- ✓ Αναγνωρίζετε ένα λογιστικό γεγονός.
- ✓ Μετατρέπετε σε μεταβολές των στοιχείων του Ενεργητικού και Παθητικού τα λογιστικά γεγονότα.
- ✓ Κωδικοποιείτε σε χρεώσεις και πιστώσεις τις μεταβολές που φέρνουν στη λογιστική ισότητα τα διάφορα λογιστικά γεγονότα.
- ✓ Καταγράφετε στους λογαριασμούς και στο ημερολόγιο τις μεταβολές της λογιστικής ισότητας.

Έννοιες - Κλειδιά

➤ Αιτιολογία	➤ Λογαριασμός Ισολογισμού
➤ Άνοιγμα λογαριασμού	➤ Λογιστική εγγραφή
➤ Απλοί μετασχηματισμοί	➤ Λογιστικό γεγονός
➤ Γενικό Καθολικό	➤ Μέθοδος των διαδοχικών ισολογισμών
➤ Δευτεροβάθμιος λογαριασμός	➤ Πίστωση
➤ Διπλογραφικό σύστημα	➤ Πρωτοβάθμιος λογαριασμός
➤ Ημερολογιακή εγγραφή	➤ Σύνθετοι μετασχηματισμοί

- Ημερολόγιο
- Κίνηση λογαριασμού
- Κλείσιμο λογαριασμού
- Τεταρτοβάθμιος λογαριασμός
- Τριτοβάθμιος λογαριασμός
- Χρέωση

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Η λειτουργία του διπλογραφικού συστήματος είναι ιδιαίτερα ευρηματική και αποτελεσματική. Η κατανόηση της λειτουργίας της απαιτεί την κωδικοποίηση των γεγονότων σε χρεώσεις και πιστώσεις. Ο εν λόγω κώδικας συχνά εκλαμβάνεται ως ορολογία που γίνεται κατανοητή μόνο μεταξύ των μυημένων στη Λογιστική. Η εξήγηση της σχέσης που υπάρχει μεταξύ των λογιστικών γεγονότων και των μεταβολών της λογιστικής ισότητας ακολουθείται από την κωδικοποίηση σε χρεώσεις και πιστώσεις και, τελικά, την καταγραφή τους σε λογιστικές εγγραφές στο ημερολόγιο και τους λογαριασμούς.

3.1 Εισαγωγή

Οι επιχειρήσεις, προκειμένου να πετύχουν τους στόχους τους, διενεργούν διάφορες οικονομικές πράξεις. Τέτοιες, για παράδειγμα, είναι η αγορά και η πώληση εμπορευμάτων τοις μετρητοίς ή με πίστωση, η παροχή υπηρεσιών, η απασχόληση προσωπικού, η χρησιμοποίηση υπηρεσιών τρίτων, η σύναψη δανείων κ.ά. Οι πράξεις αυτές επηρεάζουν την οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων, μεταβάλλοντας την αξία των στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού και δημιουργώντας έσοδα και έξοδα.

3.2 Λογιστικό γεγονός

Κάθε γεγονός που επηρεάζει την χρηματοοικονομική κατάσταση της οικονομικής μονάδας μεταβάλλοντας τη λογιστική ισότητα, δηλαδή το Ενεργητικό και το Παθητικό, ονομάζεται **λογιστικό γεγονός**.

Για να μπορεί να χαρακτηριστεί ένα γεγονός ως λογιστικό θα πρέπει να πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) Να έχει συμβεί, Δηλαδή, δεν αρκεί να είναι πιθανόν ή ακόμα και να είναι βέβαιο ότι θα συμβεί στο μέλλον, αλλά χαρακτηρίζεται λογιστικό γεγονός παρά μόνο αφού συμβεί. Η σκέψη για την σύναψη ενός δανείου, ακόμη και η προέγκριση του δανείου αυτού από την τράπεζα δε χαρακτηρίζεται ως λογιστικό γεγονός.
- β) Να μεταβάλλει τα στοιχεία του Ενεργητικού ή του Παθητικού, δηλαδή τα στοιχεία της λογιστικής ισότητας. Η πρόσληψη ενός εργαζομένου δε μεταβάλλει κανένα στοιχείο του Ενεργητικού ή του Παθητικού, παρά μόνο μετά την πρώτη μισθοδοσία του και δεν αποτελεί λογιστικό γεγονός.
- γ) Να μπορεί να αποδοθεί με χρηματικές μονάδες και κατά αντικειμενικό τρόπο, δηλαδή με την ύπαρξη ενός παραστατικού. Η βελτίωση της εικόνας μιας επιχείρησης στους πελάτες της, αν και μεγάλη σημασία για τη σωστή λειτουργία της, δε μπορεί να αποδοθεί λογιστικά, αφού δεν είναι δυνατό να αποδοθεί σε χρηματικές μονάδες.

Μερικά παραδείγματα λογιστικών γεγονότων είναι:

- Η αγορά πρώτων υλών, εμπορευμάτων, υλικών συσκευασίας
- Η πώληση προϊόντων ή εμπορευμάτων
- Η παροχή υπηρεσιών
- Η είσπραξη μιας απαίτησης
- Η εξόφληση μιας υποχρέωσης
- Η εισφορά ή η ανάληψη κεφαλαίων από τους φορείς της επιχείρησης
- Η παραγωγή προϊόντων
- Η εκποίηση ενός μεταφορικού μέσου ή επίπλων ή άλλων στοιχείων του Πάγιου Ενεργητικού

Ορισμένα από αυτά τα γεγονότα συμβαίνουν καθημερινά και αρκετές φορές όπως οι αγορές και οι πωλήσεις εμπορευμάτων, οι εισπράξεις και οι πληρωμές, ενώ άλλα συμβαίνουν σπάνια όπως η εκποίηση ενός στοιχείου του Πάγιου Ενεργητικού.

Ορισμένα προκαλούνται από τις σχέσεις της οικονομικής μονάδας με τρίτους και ονομάζονται **εξωτερικά λογιστικά γεγονότα**. Τέτοια είναι η παροχή υπηρεσιών ή η αγορά υπηρεσιών από τρίτους, η σύναψη ενός δανείου κ.ά.

Άλλα γεγονότα συμβαίνουν μέσα στην οικονομική μονάδα χωρίς τη συμμετοχή τρίτων, όπως οι αποσβέσεις και η παραγωγή αγαθών και ονομάζονται **εσωτερικά λογιστικά γεγονότα**. Τέτοιο γεγονός είναι η διενέργεια αποσβέσεων.

3.3 Μετασχηματισμοί της Λογιστικής ισότητας

Τα λογιστικά γεγονότα μεταβάλλουν πάντα τα στοιχεία της λογιστικής ισότητας, επιφέροντας αυξήσεις ή μειώσεις σε **δυο τουλάχιστον** από αυτά. Οι μεταβολές αυτές καλούνται **μετασχηματισμοί** και μπορεί να είναι **απλοί**, δηλαδή να αφορούν μόνο δυο στοιχεία ή να είναι **σύνθετοι** και να αφορούν περισσότερα από δυο στοιχεία. Το σύνολο των εφικτών απλών μετασχηματισμών είναι οι παρακάτω εννέα συνδυασμοί μεταβολών της λογιστικής ισότητας:

1. Αύξηση στοιχείου του Ενεργητικού και ισόποση μείωση κάποιου άλλου στοιχείου του Ενεργητικού (+E, -E).

Παράδειγμα: Είσπραξη από πελάτη απαίτησης αξίας 200 €. Προκαλεί αύξηση στο υπόλοιπο του λογαριασμού του Ενεργητικού «Ταμείο» κατά 200 € και ισόποση μείωση στο υπόλοιπο του λογαριασμού του Ενεργητικού «Πελάτες».

2. Αύξηση στοιχείου του Ενεργητικού και ισόποση αύξηση στοιχείου του Πραγματικού Παθητικού (Ξένων Κεφαλαίων). (+E, +Π.Π.).

Παράδειγμα: Σύναψη δανείου με την τράπεζα Ω.Ω. αξίας 5.000 €. Η τράπεζα ενημερώνει την επιχείρηση ότι αύξησε το υπόλοιπο του λογαριασμού όψεως κατά το αντίστοιχο ποσό. Αυξάνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού του Διαθέσιμου Ενεργητικού «Τράπεζα Ω.Ω. καταθέσεις όψεως» κατά 5.000 € και ταυτόχρονα αυξάνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού Πραγματικού Παθητικού «Τράπεζα ΩΩ βραχυπρόθεσμο δάνειο» κατά το ίδιο ποσό.

3. Αύξηση στοιχείου του Ενεργητικού με ισόποση αύξηση στοιχείου της Καθαρής Θέσης (Ιδίων Κεφαλαίων) (+E, +Κ.Θ.).

Παράδειγμα: Ο ιδιοκτήτης ατομικής επιχείρησης καταθέτει συμπληρωματική εισφορά 10.000 € στο λογαριασμό όψεως της επιχείρησης. Αυξάνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού

του Διαθέσιμου Ενεργητικού «Τράπεζα Ω.Ω. καταθέσεις όψεως» κατά 10.000 € και ταυτόχρονα αυξάνεται ισόποσα το υπόλοιπο του λογαριασμού Καθαρής Θέσης «Κεφάλαιο».

4. Μείωση στοιχείου του Ενεργητικού με ισόποση μείωση στοιχείου του Πραγματικού Παθητικού (Ξένων Κεφαλαίων) (-Ε, -Π.Π.).

Παράδειγμα: Εξόφληση γραμματίων πληρωτέων αξίας 1.000 €. Μειώνεται υπόλοιπο του λογαριασμού του Διαθέσιμου Ενεργητικού «Ταμείο» κατά 1.000 € και μειώνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού του Βραχυπρόθεσμου Παθητικού «Γραμμάτια Πληρωτέα».

5. Μείωση στοιχείου του Ενεργητικού με ισόποση μείωση στοιχείου της Καθαρής Θέσης (Ιδίων Κεφαλαίων) (-Ε, -Κ.Θ.).

Παράδειγμα: Αποχώρηση ενός εκ των φορέων (εταίρων) της επιχείρησης και απόδοση του μεριδίου του, το οποίο ανέρχεται σε 10.000 €, με έκδοση επιταγής. Μειώνεται υπόλοιπο του λογαριασμού του Διαθέσιμου Ενεργητικού «Καταθέσεις όψεως» κατά 10.000 € και μειώνεται κατά το ίδιο ποσό το υπόλοιπο του λογαριασμού Καθαρής Θέσης «Κεφάλαιο».

6. Αύξηση στοιχείου του Πραγματικού Παθητικού και ισόποση μείωση κάποιου άλλου στοιχείου του Πραγματικού Παθητικού (+Π.Π., -Π.Π.).

Παράδειγμα: Ο προμηθευτής Χ.Χ. της επιχείρησης ζήτησε και πήρε συναλλαγματικές αποδοχής της επιχείρησης για ποσό 1.200 €, που αφορούν υποχρέωση της επιχείρησης με ανοικτό λογαριασμό. Αυξάνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού Βραχυπρόθεσμου Παθητικού «Γραμμάτια Πληρωτέα» και μειώνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού Βραχυπρόθεσμου Παθητικού «Προμηθευτές».

7. Αύξηση στοιχείου της Καθαρής θέσης (Ιδίων Κεφαλαίων) με ισόποση μείωση στοιχείου του Πραγματικού Παθητικού (+Κ.Θ., -Π.Π.).

Παράδειγμα: Ο προμηθευτής Ψ.Ψ. στον οποίο οι υποχρεώσεις της επιχείρησης ανέρχονται σε 10.000 €, συμφώνησε να γίνει εταίρος της επιχείρησης, με ταυτόχρονη μετατροπή του χρηματικού ποσού της απαίτησής του σε εταιρικό κεφάλαιο. Αυξάνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού Καθαρής Θέσης «Κεφάλαιο» και μειώνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού Βραχυπρόθεσμου Παθητικού «Προμηθευτές».

8. Αύξηση στοιχείου του Πραγματικού Παθητικού με ισόποση μείωση στοιχείου της Καθαρής θέσης (Ιδίων Κεφαλαίων) (-Π.Π., +Κ.Θ.).

Παράδειγμα: Ο εταίρος Ε.Ε. αποχωρεί από την επιχείρηση τού οποίου το εταιρικό μερίδιο αποτιμάται στα 8.000 €. Το ποσό συμφωνείται να δοθεί σε 3 τριμηνιαίες δόσεις. Αυξάνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού του Βραχυπρόθεσμου Παθητικού «Πιστωτές» και μειώνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού Καθαρής Θέσης «Κεφάλαιο».

9. Αύξηση στοιχείου της Καθαρής Θέσης (Ιδίων Κεφαλαίων) με ισόποση μείωση στοιχείου της Καθαρής Θέσης (Ιδίων Κεφαλαίων) (-Κ.Θ., +Κ.Θ.).

Παράδειγμα: Μετατροπή αποθεματικών αξίας 2.500 € σε κεφάλαιο (κεφαλαιοποίηση αποθεματικών). Αυξάνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού Καθαρής Θέσης «Κεφάλαιο» και μειώνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού Καθαρής Θέσης «Αποθεματικά».

Οι **σύνθετοι μετασχηματισμοί**, όπως αναφέρθηκε ήδη, είναι εκείνοι που αφορούν πάνω από δυο μεταβολές στα στοιχεία της λογιστικής ισότητας. Έτσι για παράδειγμα με την αγορά εμπορευμάτων αξίας 2.000 €, με μετρητά 500 € και με αποδοχή συναλλαγματικών για το υπόλοιπο ποσό:

- Αυξάνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού του Ενεργητικού «Εμπορεύματα» κατά 2.000 €.
- Μειώνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού του Ενεργητικού «Ταμείο» κατά 500 €.
- Αυξάνεται το υπόλοιπο του λογαριασμού του Παθητικού «Γραμμάτια πληρωτέα» κατά 1.500 €.
- Η λογιστική ισότητα εξακολουθεί να επαληθεύεται αφού το σύνολο των μεταβολών στο Ενεργητικό (+2.000-500) είναι ίσο με το σύνολο των μεταβολών στο Παθητικό (+1.500) (+2.000 -500 = +1.500).

3.1. Εφαρμογή

Κατά τη διάρκεια του 2004 συνέβησαν τα ακόλουθα γεγονότα

1. Την 1/3/2004 οι Α.Α. και Β.Β. ιδρύουν ένα φροντιστήριο. Για το σκοπό αυτό εισφέρουν μετρητά 10.000 €.
2. Στην 2/3/2004 Ο Α.Α. κατέθεσε σε λογαριασμό που άνοιξε στο όνομα της επιχείρησης στην τράπεζα Ω.Ω. 5.000 €.
3. Στις 5/3/2004 αποφασίζουν να ενοικιάσουν ένα κτίριο του οποίου το μηνιαίο μίσθωμα (ενοίκιο) ανέρχεται σε 600 €.
4. Στις 10/3/2005 παραγγέλνουν θρανία και διάφορα έπιπλα συνολικής αξίας 2.000 € δίνοντας προκαταβολή 500 €.
5. Την 1/4/2005 ενοικίασαν το κτίριο που ήθελαν στην οδό Σχολαίου και κατεβάσαν το ενοίκιο του πρώτου μήνα 600 €.
6. Στις 15/4/2005 προσέλαβαν γραμματέα με μηνιαίο μισθό 800 €.
7. Στις 20/4 παρέλαβαν τον εξοπλισμό που είχαν παραγγείλει. Εξόφλησαν το τιμολόγιο του προμηθευτή, συμψηφίζοντας την προκαταβολή που είχαν δώσει.

Ζητείται να περιγραφούν οι μεταβολές στη λογιστική ισότητα.

1. Αυξάνεται ο λογαριασμός του Ενεργητικού «Ταμείο» κατά 10.000 € και αυξάνεται ο λογαριασμός του Παθητικού «Κεφάλαιο» κατά το ίδιο ποσό. Δηλαδή: +Ε, +Π (Κ.Θ.).
2. Αυξάνεται ο λογαριασμός του Ενεργητικού «καταθέσεις όψεως Τράπεζα Ω.Ω.» κατά 5.000 € και μειώνεται ο λογαριασμός του Ενεργητικού «Ταμείο» κατά 5.000 € (+Ε, -Ε).
3. Η απόφαση για ενοικίαση κτιρίου δεν αποτελεί λογιστικό γεγονός, αφού δε μεταβάλλεται η λογιστική ισότητα.
4. Η παραγγελία δεν αποτελεί λογιστικό γεγονός, αφού δε μεταβάλλεται η λογιστική ισότητα. Η προκαταβολή όμως μειώνει το υπόλοιπο του λογαριασμού του Ενεργητικού «Ταμείο» κατά 500 € και αυξάνει το λογαριασμό του Ενεργητικού «Προκαταβολές σε προμηθευτές» κατά επίσης 500 €. Δηλαδή +Ε, -Ε.
5. Η ενοικίαση του κτιρίου δεν αποτελεί λογιστικό γεγονός, αφού δεν αφορά περιουσιακό στοιχείο της επιχείρησης και επομένως δεν μεταβάλλει τη λογιστική ισότητα. Αντίθετα η καταβολή του ενοικίου μειώνει το υπόλοιπο του λογαριασμού του Ενεργητικού «Ταμείο» κατά 600 € και μειώνεται και τα Ίδια κεφάλαια της επιχείρησης ισόποσα. Δηλαδή -Ε, -Κ.Θ.
6. Η πρόσληψη υπαλλήλου δεν αποτελεί λογιστικό γεγονός, αφού δε μεταβάλλει κανένα στοιχείο του Ενεργητικού ή του Παθητικού.
7. Πρόκειται για σύνθετο μετασχηματισμό της λογιστικής ισότητας. Αυξάνεται το στοι-

χείο του Πάγιου Ενεργητικού «Έπιπλα και σκεύη» κατά 2.000 € και μειώνονται τα στοιχεία του Ενεργητικού «Προκαταβολές σε προμηθευτές» και «Ταμείο» (+E, -E, -E).

3.2 Εφαρμογή

Κατά τη διάρκεια του 2005 συνέβησαν τα ακόλουθα γεγονότα:

1. Την 1/7 Ο Γ.Δ. ιδρύει εμπορική επιχείρηση. Εισφέρει για το σκοπό αυτό κατάστημα επί της οδού Πατησίων αξίας 40.000 € και μετρητά 10.000 €.
2. Παραγγέλλονται έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός καταστήματος αξίας 1.000 €. Δίνεται προκαταβολή 100 €.
3. Αγοράζονται εμπορεύματα αξίας 20.000 € από τον προμηθευτή Ε.Μ., τα 5.000 με μετρητά και το υπόλοιπο ποσό με πίστωση.
4. Προκαταβάλλονται σε τοπική εφημερίδα 200 € για διαφημιστικές καταχωρήσεις συνολικής αξίας 500 € που πρόκειται να γίνουν.
5. Ο προμηθευτής Ε.Μ. συμφωνεί με το Γ.Δ. να γίνει εταίρος στην επιχείρηση. Εισφέρει την οφειλή της επιχείρησης σε αυτόν και εμπορεύματα αξίας 10.000 €.
6. Γίνεται αίτηση για Δάνειο αξίας 10.000 € στην τράπεζα Ψ.Ψ.

Ζητείται να περιγραφούν οι μεταβολές στη λογιστική ισότητα.

1. Αυξάνονται οι λογαριασμοί Ενεργητικού «Ταμείο» κατά 10.000 € και «Κτίριο» κατά 40.000 € και αυξάνεται ο λογαριασμός Παθητικού «Κεφάλαιο» κατά 50.000 €.
2. Η παραγγελία δεν αποτελεί λογιστικό γεγονός αφού δε μεταβάλλει τη λογιστική ισότητα. Με την προκαταβολή αυξάνεται το Ενεργητικό (Προκαταβολές σε προμηθευτές κατά 100 €) και μειώνεται το Ενεργητικό (Ταμείο κατά 100 €).
3. Αυξάνεται ο λογαριασμός Ενεργητικού «Εμπορεύματα» κατά 20.000 €, μειώνεται ο λογαριασμός του Ενεργητικού «Ταμείο» κατά 5.000 € και αυξάνεται ο λογαριασμός Παθητικού «Προμηθευτές» κατά 15.000 €.
4. Αυξάνεται ο λογαριασμός Ενεργητικού «Προπληρωμένες διαφημίσεις» κατά 200 € και μειώνεται ο λογαριασμός Ενεργητικού «Ταμείο» κατά 200 €.
5. Αυξάνεται ο λογαριασμός Ενεργητικού «Εμπορεύματα» κατά 10.000 €, αυξάνεται ο λογαριασμός Παθητικού «Κεφάλαιο» κατά 25.000 € και μειώνεται ο λογαριασμός Παθητικού «Προμηθευτές» κατά 15.000 €.
6. Η αίτηση για δάνειο δε μεταβάλλει τα στοιχεία της λογιστικής ισότητας και δεν αποτελεί λογιστικό γεγονός.

3.4 Καταχώρηση των λογιστικών γεγονότων

Η παρακολούθηση των επιδράσεων που έχουν τα λογιστικά γεγονότα στην οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, της καταχώρησης δηλαδή των μεταβολών στα στοιχεία της λογιστικής ισότητας, μπορεί να γίνει με αρκετούς τρόπους. Η συστηματική παρακολούθηση αυτών των μεταβολών επιτρέπει στη λογιστική να παρέχει αξιόπιστες πληροφορίες στη διοίκηση για τα στοιχεία του Ενεργητικού και του Παθητικού και για τους παράγοντες που επηρεάζουν το αποτέλεσμα, ανά πάσα στιγμή. Επίσης δίνει τη δυνατότητα κατάρτισης των λογιστικών κα-

ταστάσεων που παρέχουν πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης σε τακτά χρονικά διαστήματα, προς κάθε ενδιαφερόμενο.

Θα εξετάσουμε την απεικόνιση των μεταβολών στη λογιστική ισότητα με τη μέθοδο των διαδοχικών ισολογισμών. Με τη μέθοδο αυτή, μετά από κάθε λογιστικό γεγονός συντάσσεται ένας καινούργιος ισολογισμός που συμπεριλαμβάνει και τις συνέπειες αυτού του λογιστικού γεγονότος.

3.4 Εφαρμογή

1. Ο Ε.Ε. την ιδρύει την εμπορική επιχείρηση Ζ.Ζ. και για το σκοπό αυτό εισφέρει 15.000 € σε μετρητά.

Αυξάνεται το Ενεργητικό (Ταμείο) κατά 15.000 € και αυξάνεται το Παθητικό (Ιδια Κεφάλαια) κατά το ίδιο ποσό.

1ος Ισολογισμός

Ενεργητικό		Παθητικό	
Ταμείο	<u>15.000</u>	Ιδια Κεφάλαια	<u>15.000</u>

2. Ο Ε.Ε. ζητάει και παίρνει βραχυπρόθεσμο δάνειο 8.000 € στο όνομα της επιχείρησης. Η τράπεζα Χ.Χ. που χορηγεί το δάνειο, ειδοποιεί την επιχείρηση ότι έχει ανοίξει λογαριασμό όψεως για το ποσό του δανείου.

Αυξάνεται το Ενεργητικό (Καταθέσεις όψεως Τράπεζα Χ.Χ.) και αυξάνεται το Παθητικό (Βραχυπρόθεσμα Δάνεια) κατά 8.000 €.

2ος Ισολογισμός

Ενεργητικό		Παθητικό	
Καταθέσεις όψεως Τράπεζα ΧΧ	8.000	Βραχ.Δάνειο	8.000
Ταμείο	<u>15.000</u>	Ιδια Κεφάλαια	<u>15.000</u>
	<u>23.000</u>		<u>23.000</u>

3. Ενοικιάζεται κατάστημα και καταβάλλεται το ενοίκιο του μήνα 500 €.

Πρόκειται για έξοδο. Μειώνεται το Ενεργητικό (Ταμείο) και μειώνεται το Παθητικό (Ιδια Κεφάλαια).

3ος Ισολογισμός

Ενεργητικό		Παθητικό	
Καταθέσεις όψεως Τράπεζα Χ.Χ.	8.000	Βραχ.Δάνειο	8.000
Ταμείο	14.500	Ίδια Κεφάλαια	14.500
	<u>22.500</u>		<u>22.500</u>

4. Αγοράζεται εξοπλισμός για το κατάστημα αξίας 2.000 €. Δόθηκαν 1.000 € μετρητά και για το υπόλοιπο ποσό δόθηκε πίστωση από τον προμηθευτή.

Έχουμε σύνθετο μετασχηματισμό της λογιστικής ισότητας. Αυξάνεται το Ενεργητικό (Επιπλα και σκεύη), μειώνεται το Ενεργητικό (Ταμείο) και αυξάνεται το Παθητικό (Προμηθευτές).

4ος Ισολογισμός

Ενεργητικό		Παθητικό	
Έπιπλα και σκεύη	2.000	Βραχ. Δάνειο	8.000
Καταθέσεις όψεως Τράπεζα Χ.Χ.	8.000	Προμηθευτές	1.000
Ταμείο	13.500	Ίδια Κεφάλαια	14.500
	<u>23.500</u>		<u>23.500</u>

5. Αγοράζονται εμπορεύματα αξίας 5.500 € τοις μετρητοίς.

Αυξάνεται το Ενεργητικό (Εμπορεύματα) κατά 5.500 και μειώνεται το Ενεργητικό (Ταμείο) κατά το ίδιο ποσό.

5ος Ισολογισμός

Ενεργητικό		Παθητικό	
Έπιπλα και σκεύη	2.000	Βραχ.Δάνειο	8.000
Εμπορεύματα	5.500	Προμηθευτές	1.000
Καταθέσεις όψεως Τράπεζα Χ.Χ.	8.000	Ίδια Κεφάλαια	14.500
Ταμείο	8.000		
	<u>23.500</u>		<u>23.500</u>

6. Πωλούνται εμπορεύματα κόστους 2.500 € αντί 4.000 € τοις μετρητοίς.

Αυξάνεται το Ενεργητικό (Ταμείο) κατά 4.000, μειώνεται το Ενεργητικό (Εμπορεύματα) κατά 2.500 και αυξάνεται το Παθητικό (Ίδια Κεφάλαια) κατά 1.500 €.

6ος Ισολογισμός

Ενεργητικό		Παθητικό	
Έπιπλα και σκεύη	2.000	Βραχ.Δάνειο	8.000
Εμπορεύματα	3.000	Προμηθευτές	1.000
			16.00
Καταθέσεις όψεως Τράπεζα Χ.Χ.	8.000	Ίδια Κεφάλαια	<u>0</u>

Ταμείο	<u>12.000</u>	
		25.00
	<u>25.000</u>	<u>0</u>

7. Πωλούνται εμπορεύματα κόστους 2.000 € αντί 3.500 € στον πελάτη Θ.Θ., ο οποίος έδωσε 1.500 € μετρητά και αποδέχτηκε συναλλαγματικές για το υπόλοιπο ποσό.

Αυξάνεται το Ενεργητικό (Ταμείο κατά 1.500 και Γραμμάτια εισπρακτέα κατά 2.000), μειώνεται το Ενεργητικό (Εμπορεύματα κατά 2.000) και αυξάνεται το Παθητικό (Ίδια Κεφάλαια κατά 1.500 €).

7ος Ισολογισμός

Ενεργητικό		Παθητικό	
Έπιπλα και σκεύη	2.000	Βραχ.Δάνειο	8.000
Εμπορεύματα	1.000	Προμηθευτές	1.000
Γραμμάτια Εισπρακτέα	2.000	Ίδια Κεφάλαια	<u>17.500</u>
Καταθέσεις όψεως Τράπεζα Χ.Χ.	8.000		
Ταμείο	<u>13.500</u>		
	<u>26.500</u>		<u>26.500</u>

8. Ο επιχειρηματίας Ε.Ε. αποσύρει για ατομικές ανάγκες 500 €.

Μειώνεται το Ενεργητικό (Ταμείο κατά 500 €) και μειώνεται το Παθητικό (Ίδια Κεφάλαια κατά 500 €).

8ος Ισολογισμός

Ενεργητικό		Παθητικό	
Έπιπλα και σκεύη	2.000	Βραχ.Δάνειο	8.000
Εμπορεύματα	1.000	Προμηθευτές	1.000
Γραμμάτια Εισπρακτέα	2.000	Ίδια Κεφάλαια	17.000
Καταθέσεις όψεως Τράπεζα Χ.Χ.	8.000		
Ταμείο	<u>13.000</u>		
	<u>26.000</u>		<u>26.000</u>

Αν υποθέσουμε ότι η χρήση τελειώνει με αυτό το λογιστικό γεγονός, ο τελευταίος Ισολογισμός είναι και Ισολογισμός Τέλους Χρήσης. Το αποτέλεσμα της χρήσης μπορεί εύκολα να υπολογιστεί με τον ακόλουθο τύπο:

Αποτέλεσμα Χρήσης = Καθαρή Θέση τέλους Χρήσης – Καθαρή Θέση αρχής χρήσης + Αναλήψεις – Εισφορές

Δηλαδή:

Καθαρή Θέση τέλους Χρήσης 17.000

	-
Μείον Καθαρή Θέση αρχής χρήσης	<u>15.000</u>
	2.000
Συν Αναλήψεις	<u>500</u>
	2.500
μείον Εισφορές	<u>0</u>
= Αποτέλεσμα (κέρδη) χρήσης	<u>2.500</u>

Η μέθοδος αυτή, αν και το αποτέλεσμα υπολογίζεται σχετικά εύκολα, παρουσιάζει το σημαντικό μειονέκτημα σε σχέση με την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης πολλαπλών βαθμίδων, αφού δε μας δίνει πληροφορίες για τους προσδιοριστικούς παράγοντες του αποτελέσματος (έσοδα και έξοδα).

Η μέθοδος των διαδοχικών ισολογισμών παρουσιάζει πολλά μειονεκτήματα και δεν χρησιμοποιείται στην πράξη. Ο μεγάλος αριθμός των λογιστικών γεγονότων που συμβαίνουν ακόμη και κατά τη διάρκεια μιας ημέρας, καθιστά απαγορευτική την εφαρμογή της μεθόδου, αφού η προετοιμασία ενός ισολογισμού απαιτεί σημαντικό χρόνο. Επίσης, δεν παρέχει επαρκείς πληροφορίες για τα επιμέρους έσοδα και έξοδα της επιχείρησης, αλλά μόνο για το αποτέλεσμα χρήσης.

Η έννοια των λογαριασμών βοηθά στην καλύτερη παρακολούθηση των συνεπειών που έχουν τα λογιστικά γεγονότα στη λογιστική ισότητα.

3.5 Λογαριασμός

Στο προηγούμενο κεφάλαιο δόθηκε ο εννοιολογικός ορισμός του λογαριασμού και συγκεκριμένα «Λογαριασμός είναι η κατηγορία που περιλαμβάνει στοιχεία που έχουν κοινά χαρακτηριστικά και παρέχουν ομοειδείς πληροφορίες». Ο λογαριασμός αποτελεί το βασικό μέσο για τη συγκέντρωση, ταξινόμηση και παρουσίαση των λογιστικών πληροφοριών. Αναπτύσσεται με συγκεκριμένο τυποποιημένο τρόπο και πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα βασικά στοιχεία:

- Τον κατάλληλο τίτλο. Ο τίτλος ξεχωρίζει το λογαριασμό από τους υπόλοιπους και πρέπει να είναι συνοπτικός σαφής και ακριβής. Το λογιστικό σχέδιο που ισχύει στη χώρα μας επιβάλλει συγκεκριμένο τίτλο και κωδικό για κάθε λογαριασμό και έχει λύσει το πρόβλημα των ασαφών τίτλων.
- Ημερομηνίες των λογιστικών γεγονότων που καταχωρούνται.
- Αιτιολογία. Κάθε καταχώρηση πρέπει να περιλαμβάνει την αιτιολογία, δηλαδή μια σύντομη περιγραφή του λογιστικού γεγονότος που την προκάλεσε, με αναφορά συνήθως στο παραστατικό που το προσδιορίζει αντικειμενικά.
- Χρηματικά ποσά. Το κάθε λογιστικό γεγονός πρέπει να μπορεί να αποδοθεί με χρηματικές μονάδες.

Το σύνολο των λογαριασμών μιας οικονομικής μονάδας συνιστούν το **Γενικό Καθολικό**.

3.5.1 Μορφή λογαριασμών

Οι λογαριασμοί αναπτύσσονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να προσφέρουν τις απαραίτητες πληροφορίες. Παραδείγματα διαφορετικών μορφών λογαριασμών δίνονται παρακάτω:

Στην πιο απλή του μορφή, που χρησιμοποιείται και για εκπαιδευτικούς λόγους, αποτελεί έναν πίνακα με δυο στήλες σε σχήμα «Τ». Το αριστερό τμήμα είναι η «χρέωση» και το δεξί η «πίστωση», έννοιες που θα αναπτυχθούν παρακάτω αναλυτικά.

Χρέωση	Τίτλος Λογαριασμού	Πίστωση

Μια συνηθισμένη μορφή ανάπτυξης είναι η ακόλουθη, που περιλαμβάνει εκτός από τα ποσά των χρεώσεων και των πιστώσεων, την ημερομηνία του λογιστικού γεγονότος, τον αύξοντα αριθμό της εγγραφής και την αιτιολογία.

Τίτλος Λογαριασμού			Ποσά	
Ημερομηνία	α/α	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση

(θα μπορούσαν να μπου screenshots από λογαριασμούς από 2-3 λογιστικά προγράμματα)

3.6 Η λειτουργία των λογαριασμών

Καταχωρώντας ένα λογιστικό γεγονός, «χρεώνουμε» ή «πιστώνουμε» τους λογαριασμούς που επηρεάζονται από το λογιστικό γεγονός, δηλαδή γράφουμε στη μεριά της Χρέωσης ή της Πίστωσης το αντίστοιχο ποσό. Οι χρεώσεις και οι πιστώσεις έχουν επικρατήσει στην ορολογία της λογιστικής εκφράζοντας με συγκεκριμένο τρόπο τις αυξήσεις και τις μειώσεις των στοιχείων του Ενεργητικού, του Παθητικού, των εσόδων – κερδών και των εξόδων – ζημιών, ακολουθώντας κάποιους κανόνες. Έτσι:

Οι λογαριασμοί του Ενεργητικού και των Εξόδων – Ζημιών χρεώνονται όταν αυξάνονται, και πιστώνονται όταν μειώνονται.

Αντίθετα, οι λογαριασμοί Παθητικού και Εσόδων – Κερδών πιστώνονται όταν αυξάνονται και χρεώνονται όταν μειώνονται.

Λογαριασμός	Αυξάνεται	Μειώνεται
Ενεργητικού	Χρεώνεται	Πιστώνεται
Εξόδων - Ζημιών	Χρεώνεται	Πιστώνεται
Παθητικού	Πιστώνεται	Χρεώνεται
Εσόδων - Κερδών	Πιστώνεται	Χρεώνεται

Έτσι, όταν συμβεί:

	Λογαριασμός	Είδος Λ/σμου	Δράση
Αύξηση στο λογαριασμό	Ταμείο	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	Χρεώνουμε
Μείωση στο λογαριασμό	Εμπορεύματα	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	Πιστώνουμε
Αύξηση στο λογαριασμό	Επισκευές και συντηρήσεις	ΕΞΟΔΟΥ	Χρεώνουμε
Μείωση στο λογαριασμό	Αμοιβές Προσωπικού	ΕΞΟΔΟΥ	Πιστώνουμε
Αύξηση στο λογαριασμό	Γραμμάτια πληρωτέα	ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	Πιστώνουμε
Μείωση στο λογαριασμό	Ίδια Κεφάλαια	ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	Χρεώνουμε
Αύξηση στο λογαριασμό	Έσοδα από ενοίκια	ΕΣΟΔΟΥ	Πιστώνουμε
Μείωση στο λογαριασμό	Πωλήσεις	ΕΣΟΔΟΥ	Χρεώνουμε

3.6.1 Διπλογραφία – Διπλογραφικό σύστημα

Κάθε λογιστικό γεγονός μεταβάλλει τουλάχιστον δυο λογαριασμούς, από τους οποίους ένας τουλάχιστον χρεώνεται και ένας τουλάχιστον πιστώνεται. **Το άθροισμα των χρεώσεων είναι οπωσδήποτε ίσο με το άθροισμα των πιστώσεων.** Αυτό αποτελεί την ουσία της λεγόμενης **διπλογραφίας ή διπλογραφικής μεθόδου.** Αρχή της διπλογραφικής μεθόδου είναι ότι η χρέωση ενός ή περισσότερων λογαριασμών επιφέρει ισόποση πίστωση ενός ή περισσότερων λογαριασμών. Δεν είναι βέβαια απαραίτητο ένας λογαριασμός που χρεώνεται να αντιστοιχεί σε έναν μόνο λογαριασμό που πιστώνεται. Η διπλογραφική μέθοδος εξασφαλίζει την διατήρηση της Θεμελιώδους Λογιστικής Ισότητας, δηλαδή της ισότητας του Ενεργητικού με το Παθητικό.

3.6.2. Κινήσεις – Υπόλοιπα Λογαριασμών

Η πρώτη εγγραφή στη χρέωση ή την πίστωση ενός λογαριασμού αποτελεί και τη δημιουργία ή το **άνοιγμα του Λογαριασμού.**

Κάθε λογιστικό γεγονός καταγράφεται με μια χρέωση ή μια πίστωση με το αντίστοιχο ποσό, σύμφωνα με τους κανόνες που αναφέρονται παραπάνω, και η οποία ονομάζεται **κίνηση.**

Κάθε κίνηση του λογαριασμού μεταβάλλει το **υπόλοιπό του**, το οποίο είναι **χρεωτικό όταν το σύνολο των χρεώσεων είναι μεγαλύτερο από το σύνολο των πιστώσεων και πιστωτικό όταν το σύνολο των χρεώσεων είναι μικρότερο από το σύνολο των πιστώσεων.**

Επομένως, οι λογαριασμοί Ενεργητικού και εξόδων- ζημιών παρουσιάζουν **χρεωτικό υπόλοιπο** και οι λογαριασμοί Παθητικού και εσόδων- κερδών παρουσιάζουν **πιστωτικό υπόλοιπο.**

Ένας λογαριασμός **εξισώνεται ή κλείνει όταν το σύνολο των χρεώσεων εξισωθεί με το σύνολο των πιστώσεων.** Αυτό μπορεί να συμβεί είτε επειδή δεν υπάρχουν λόγοι πλέον να υπάρχει (πώληση πάγιου περιουσιακού στοιχείου) είτε επειδή κλείνει **για να μεταφερθεί το υπόλοιπό του** σε κάποιον άλλον λογαριασμό. Παραδείγματα τέτοιων μεταφορών θα εξεταστούν στο κεφάλαιο 4 στις εγγραφές προσδιορισμού αποτελέσματος.

3.6.3 Καταγραφή των Λογιστικών γεγονότων στους λογαριασμούς

Κάθε λογιστικό γεγονός αφορά τουλάχιστον δυο λογαριασμούς. Η ανάλυση του λογιστικού

γεγονότος προκειμένου να καταχωρηθεί στους λογαριασμούς ακολουθεί τα εξής στάδια:

- 1) Εξετάζουμε ποιους λογαριασμούς αφορά το λογιστικό γεγονός και σε ποια κατηγορία αυτοί ανήκουν (Ενεργητικού, Παθητικού, Εσόδων – κερδών ή Εξόδων – ζημιών). Προσδιορίζουμε ποιοι από αυτούς τους λογαριασμούς αυξάνονται, ποιοι μειώνονται και κατά ποιο ποσό.
- 2) Ανάλογα με την κατηγορία που ανήκουν οι συγκεκριμένοι λογαριασμοί, προσδιορίζουμε με βάση το προηγούμενο στάδιο και τους κανόνες λειτουργίας κάθε κατηγορίας ποιοι λογαριασμοί θα χρεωθούν και ποιοι θα πιστωθούν.

Για παράδειγμα:

Αγοράζουμε έπιπλα αξίας 2.000 € με αποδοχή γραμματίων.

- 1) Το γεγονός αφορά τους λογαριασμούς:

- Έπιπλα και σκεύη αυξάνονται κατά 2.000 €
- Γραμμάτια πληρωτέα αυξάνονται κατά 2.000 €

- 2)

- Ο λογαριασμός «Έπιπλα και σκεύη» περιλαμβάνεται στο Ενεργητικό και αφού αυξάνεται, χρεώνεται κατά 2.000 €.
- Ο λογαριασμός «Γραμμάτια πληρωτέα» περιλαμβάνεται στο Παθητικό και αφού αυξάνεται, πιστώνεται κατά 2.000 €.

Έτσι έχουμε τις ακόλουθες κινήσεις:

X	Έπιπλα και σκεύη	Π	X	Γραμμάτια πληρωτέα	Π
	2.000				2.000

3.4.Εφαρμογή

- 1) Την 1/3/2004 ο Ζ.Ζ. ίδρυσε επιχείρηση με κύριο αντικείμενο την παροχή διαφημιστικών υπηρεσιών. Για το σκοπό αυτό κατέβαλε 10.000 € σε μετρητά και μεταβίβασε στην επιχείρηση εξοπλισμό αξίας 15.000 €.

Θα έχουμε τις ακόλουθες κινήσεις λογαριασμών:

- Αυξάνεται κατά 15.000 € ο λογαριασμός Ενεργητικού «Λοιπός εξοπλισμός», επομένως χρεώνεται κατά 15.000 €.
- Αυξάνεται κατά 10.000 € ο λογαριασμός Ενεργητικού «Ταμείο», επομένως χρεώνεται κατά 10.000 €.
- Αυξάνεται κατά 25.000 € ο λογαριασμός Παθητικού «Ίδια Κεφάλαια», άρα πιστώνεται κατά 25.000 €.

α) αναλυτικός τρόπος

Λοιπός εξοπλισμός			ποσά	
Ημερομηνία	α/α	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση

1/3/2004	1	Αρχική εισφορά επιχειρηματία	15.000	
Ταμείο			ποσά	
Ημερομηνία	α/α	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
1/3/2004	1	Αρχική εισφορά επιχειρηματία	10.000	
Ίδια κεφάλαια			ποσά	
Ημερομηνία	α/α	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
1/3/2004	1	Αρχική εισφορά επιχειρηματία		25.000

ή

β) συνοπτικός τρόπος

X	Λοιπός εξοπλισμός	Π	X	Ταμείο	Π	X	Ίδια κεφάλαια	Π
(1)	15.000		(1)	10.000			25.000	(1)

Σημείωση: ο πρώτος τρόπος δίνει περισσότερες πληροφορίες και ακολουθείται στην πράξη αλλά για εκπαιδευτικούς λόγους θα χρησιμοποιούμε τον δεύτερο τρόπο

2) Στις 2/3/2004 ενοικιάζεται κτίριο και πληρώνεται το ενοίκιο του μήνα αξίας 500 € (Απόδειξη είσπραξης ενοικίου 1 – 2/3/2004).

- Αυξάνεται κατά 500 € ο λογαριασμός Εξόδων «Ενοίκια», επομένως χρεώνεται κατά 500 €.

- Μειώνεται κατά 500 € ο λογαριασμός Ενεργητικού «Ταμείο», επομένως πιστώνεται κατά 500 €.

Στις προηγούμενες κινήσεις θα προσθέσουμε:

X	Ενοίκια	Π	X	Ταμείο	Π
(2)	500		(1)	10.000	500 (2)

3) Στις 5/3/2004 αγοράζονται διάφορα υλικά (αναλώσιμα) αξίας 1.000 € με πίστωση από τον προμηθευτή Λ.Λ. (Τιμολόγιο – Δελτίο Αποστολής 345 - 5/3/2005).

- Αυξάνεται κατά 1.000 € ο λογαριασμός Ενεργητικού «Διάφορα Υλικά», επομένως χρεώνεται κατά 1.000 €.

- Αυξάνεται κατά 1.000 € ο λογαριασμός Παθητικού «Προμηθευτές» επομένως πιστώνεται κατά 1.000 €.

X	Διάφορα υλικά	Π	X	Προμηθευτές	Π
(3)	1.000			1.000	(3)

4) Στις 20/3/2004 ο πελάτης Μ.Μ. παραγγέλλει διαφημίσεις αξίας 3.000 €. Δίνει προκαταβολή 600 € (απόδειξη είσπραξης 1 – 20/3/2004)

- Αυξάνεται κατά 600 € ο λογαριασμός Ενεργητικού «Ταμείο», επομένως χρεώνεται κατά 600 €.
- Αυξάνεται κατά 600 € ο λογαριασμός Παθητικού «Προκαταβολές Πελατών», επομένως πιστώνεται κατά 600 €.

Επισημαίνεται ότι το λογιστικό γεγονός δεν αφορά το έσοδο από της διαφημίσεις αφού δεν έχουν ακόμη παρασχεθεί οι υπηρεσίες. Το έσοδο θα καταλογιστεί με την έκδοση τιμολογίου παροχής υπηρεσιών.

X	Ταμείο	Π	X	Προκαταβολές πελατών	Π
(1)	10.000	500	(2)		
(4)	600			600	(4)

5) Στις 25/3/2004, τιμολογούνται διαφημίσεις αξίας 1.500 € στην εταιρεία Α.Α. (τιμολόγιο Παροχής Υπηρεσιών 1 – 25/3/2004). Το ποσό εισπράττεται.

- Αυξάνεται κατά 1.500 € ο λογαριασμός Ενεργητικού «Ταμείο» επομένως χρεώνεται κατά 1.500 €.
- Αυξάνεται κατά 1.500 € ο λογαριασμός Εσόδων «Έσοδα από διαφημίσεις» επομένως πιστώνεται κατά 1.500 €.

X	Ταμείο	Π	X	Έσοδα από διαφημίσεις	Π
(1)	10.000	500	(2)		
(4)	600			1.500	(5)
(5)	1.500				

3.6.4. Ανάλυση Λογαριασμών

Οι λογαριασμοί που έχουμε εξετάσει μέχρι τώρα, δηλαδή αυτοί του Ισολογισμού και της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης αποτελούν τους λογαριασμούς του **Γενικού Καθολικού ή Πρωτοβάθμιοι Λογαριασμοί**. Στην πλειονηφία τους αναλύονται περισσότερο εφόσον υπάρχει η ανάγκη σε **δευτεροβάθμιους, τριτοβάθμιους και σε τεταρτοβάθμιους** λογαριασμούς. Για λογαριασμούς όπως το «Ταμείο» δεν προκύπτει ανάγκη περαιτέρω ανάλυσης. Για άλλους, όπως ο λογαριασμός «Πελάτες», επιβάλλεται η ανάλυση σε περισσότερες βαθμίδες, αφού η πληροφορία που δίνει το υπόλοιπο του πρωτοβάθμιου λογαριασμού μάς ενημερώνει μόνο για το σύνολο των απαιτήσεων της επιχείρησης από πελάτες της, αλλά όχι για το ύψος της απαίτησης για κάθε πελάτη ξεχωριστά.

Για την αναλυτική ενημέρωση γίνεται ανάλυση σε περισσότερες Βαθμίδες με τον ακόλουθο

τρόπο:

Α' βάθμιοι: Λογαριασμός Πελάτες

Β' βάθμιοι: Πελάτες Εσωτερικού, Πελάτες εξωτερικού

Γ' βάθμιοι: Πελάτες Αττικής, Πελάτες Θεσσαλονίκης κ.ο.κ.

Δ' βάθμιοι: Πελάτης Α.Β., Πελάτης Γ.Δ. κτλ.

Όταν ένα λογιστικό γεγονός αφορά τον πελάτη του νομού Αττικής Γ.Δ. ενημερώνεται:

- ο Δ' βάθμιοι λογαριασμός Πελάτης Γ.Δ.
- ο Γ' βάθμιοι λογαριασμός Πελάτες Αττικής
- ο Β' βάθμιοι λογαριασμός Πελάτες Εσωτερικού
- ο Α' βάθμιοι περιληπτικός λογαριασμός Πελάτες.

Η λογιστική παρακολούθηση με τη βοήθεια των αναλυτικών λογαριασμών παρέχει σημαντικές και ιδιαίτερα χρήσιμες επιπλέον πληροφορίες.

3.7 Ημερολόγιο

Ημερολόγιο είναι το λογιστικό βιβλίο στο οποίο καταγράφονται κατά χρονολογική σειρά τα λογιστικά γεγονότα με τη μορφή χρεώσεων και πιστώσεων.

Κάθε καταχώρηση στο Ημερολόγιο περιλαμβάνει μια τουλάχιστον χρέωση και μια τουλάχιστον Πίστωση και ονομάζεται **(λογιστική) εγγραφή ή (λογιστικό) άρθρο**. Για κάθε λογιστικό γεγονός διενεργείται μια ημερολογιακή λογιστική εγγραφή η οποία πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

- α) την ημερομηνία λογιστικού γεγονότος
- β) τους τίτλους των λογαριασμών που «κινούνται»
- γ) τα ποσά των χρεώσεων και των πιστώσεων
- δ) την αιτιολογία, η οποία αποτελεί μια σύντομη περιγραφή του λογιστικού γεγονότος με αναφορά στο παραστατικό (τιμολόγιο, απόδειξη είσπραξης) που δικαιολογεί και αποδεικνύει το λογιστικό γεγονός.

Η μορφή που μπορεί να πάρει το ημερολόγιο έχει πολλές παραλλαγές, με μικρές διαφορές μεταξύ τους. Στην πιο απλή περίπτωση μπορεί να πάρει την ακόλουθη μορφή:

Ημ/νία	Λογαριασμοί - Αιτιολογία	ποσά	
		Χρέωση	Πίστωση

Για την κατανόηση της λειτουργίας του ημερολογίου δίνονται οι ημερολογιακές εγγραφές

που αντιστοιχούν στην Εφαρμογή 3.4.

Ημ/νία	Λογαριασμοί – Αιτιολογία	ποσά	
		Χρέωση	Πίστωση
1/3/2004	-1- Λοιπός Εξοπλισμός Ταμείο Ίδια κεφάλαια Αρχική εισφορά επιχειρηματία	15.000 10.000	25.000
2/3/2004	-2- Ενοίκια Ταμείο Πληρωμή ενοικίου Μαρτίου Απ. Εισ. 1- 2/3/2004	500	500
5/3/2004	-3- Διάφορα Υλικά Προμηθευτές Αγορά διαφόρων υλικών ΤΔΑ 345 - 5/3/2004	1.000	1.000
20/3/2005	-4- Ταμείο Προκαταβολές Πελατών Είσπραξη προκαταβολής πελάτη Μ.Μ. Απ.Εισ. 1 - 20/3/2005	600	600
5/3/2004	-5- Ταμείο Έσοδα από διαφημίσεις Διαφημίσεις ΤΠΥ 1 - 25/3/2005	1.500	1.500

3.8 Συλλειτουργία Ημερολογίου – Λογαριασμών

Οι ημερολογιακές εγγραφές καταχωρίζονται στη συνέχεια απευθείας ή περιοδικά στο Γενικό Καθολικό, δηλαδή στις χρεώσεις και τις πιστώσεις των λογαριασμών που περιλαμβάνονται στις εγγραφές. Έτσι υπάρχει μια συλλειτουργία μεταξύ του Ημερολογίου και των Λογαριασμών.

Στη σύγχρονη μηχανογραφημένη λογιστική, η ημερολογιακή εγγραφή καταχωρείται αυτόματα και στους αντίστοιχους λογαριασμούς από το λογιστικό πρόγραμμα. Έτσι ο χειριστής του προγράμματος καταχωρεί το λογιστικό γεγονός στο Ημερολόγιο και δε χρειάζεται να ενημερώνει και τους λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού. Αυτό είναι μια από τις πολλές βελτιώσεις που προσφέρει η μηχανογραφημένη λογιστική έναντι της χειρόγραφης μεθόδου.

Σύνοψη:

Κάθε γεγονός που επηρεάζει τη λογιστική ισότητα, ονομάζεται λογιστικό γεγονός. Οι οικονομικές συναλλαγές μιας οικονομικής μονάδας προκαλούν λογιστικά γεγονότα που μετασχηματίζουν τα υπόλοιπα των λογαριασμών του Ενεργητικού και του Παθητικού. Οι μετασχηματισμοί μπορούν να κωδικοποιηθούν με την μορφή μιας χρέωσης και μιας πίστωσης.

Οι λογαριασμοί του Ενεργητικού και των εξόδων χρεώνονται όταν αυξάνονται και πιστώ-

νονται όταν μειώνονται. Αντίθετα οι λογαριασμοί Παθητικού και Εσόδων πιστώνονται όταν αυξάνονται και χρεώνονται όταν μειώνονται.

Οι λογαριασμοί αναλύονται σε δευτεροβάθμιους τριτοβάθμιους και τεταρτοβάθμιους ανάλογα με τις ανάγκες της λογιστικής μονάδας. Τα λογιστικά γεγονότα παρακολουθούνται ταυτόχρονα στο ημερολόγιο και στους αναλυτικούς και περιληπτικούς λογαριασμούς.

Ερωτήσεις ανάπτυξης

- 3.1 Τι ονομάζουμε λογιστικό γεγονός; Ποιες οι προϋποθέσεις πρέπει να υπάρχουν για να χαρακτηριστεί ένα γεγονός ως λογιστικό;
- 3.2 Ποια λογιστικά γεγονότα ονομάζονται εξωτερικά;
- 3.3 Τι ονομάζεται μετασχηματισμός της λογιστικής ισότητας; Ποιοι από αυτούς ονομάζονται σύνθετοι και ποιοι απλοί;
- 3.4 Ποια στοιχεία πρέπει να περιλαμβάνει ένας λογαριασμός;
- 3.5 Πότε χρεώνεται και πότε πιστώνεται ένας λογαριασμός Ενεργητικού;
- 3.6 Πότε χρεώνεται και πότε πιστώνεται ένας λογαριασμός Παθητικού;
- 3.7 Πότε χρεώνεται και πότε πιστώνεται ένας λογαριασμός Εσόδου;
- 3.8 Πότε χρεώνεται και πότε πιστώνεται ένας λογαριασμός Εξόδου;
- 3.9 Πως ανοίγει ένας λογαριασμός και πώς κλείνει;
- 3.10 Ποια στάδια ακολουθεί η ανάλυση ενός λογιστικού γεγονότος προκειμένου να καταχωρηθεί στους λογαριασμούς;
- 3.11 Τι είναι το Ημερολόγιο;
- 3.12 Ποια στοιχεία πρέπει να περιλαμβάνει μια λογιστική εγγραφή στο ημερολόγιο;
- 3.13 Με ποιο τρόπο γίνεται η συλλειτουργία ημερολογίου και Γενικού καθολικού;

Ερωτήσεις τύπου Σωστό - Λάθος

- 3.1 Η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου για τη δημιουργία χώρου στάθμευσης για τους εργαζόμενους της δεν αποτελεί λογιστικό γεγονός.
- 3.2 Η μετατροπή των ημικατεργασμένων προϊόντων σε έτοιμα αποτελεί εξωτερικό λογιστικό γεγονός.
- 3.3 Ένας λογαριασμός Ενεργητικού χρεώνεται όταν αυξάνεται.
- 3.4 Ένας λογαριασμός Εσόδου πιστώνεται όταν μειώνεται.
- 3.5 Η διπλογραφική μέθοδος δεν εξασφαλίζει τη διατήρηση της Θεμελιώδους Λογιστικής Ισότητας.
- 3.6 Η πρώτη εγγραφή στη χρέωση ή την πίστωση ενός λογαριασμού, αποτελεί και τη δημιουργία ή το άνοιγμα του Λογαριασμού.
- 3.7 Οι λογαριασμοί εσόδων παρουσιάζουν χρεωστικό υπόλοιπο, όπως και οι λογαριασμοί Ενεργητικού.

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

- 3.1 Σε κάθε λογιστικό γεγονός
 - α) Το άθροισμα των χρεώσεων που προκαλούνται είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα των πιστώσεων.
 - β) Το άθροισμα των χρεώσεων που προκαλούνται είναι ίσο με το άθροισμα των πιστώσεων.

γ) Το άθροισμα των χρεώσεων που προκαλούνται είναι μικρότερο από το άθροισμα των πιστώσεων.

δ) Το άθροισμα των χρεώσεων που προκαλούνται μπορεί να είναι μεγαλύτερο, ίσο ή μικρότερο από το άθροισμα των πιστώσεων.

Ασκήσεις

3.1 Κατά τη διάρκεια του 2003 συνέβησαν τα ακόλουθα γεγονότα:

α) Στις 3/9 ο Α.Α. ίδρυσε επιχείρηση μεταφορών. Εισέφερε ένα φορτηγό που αποτιμάται σε 10.000 € και μετρητά 5.000 €.

β) Στις 5/9 ενοικιάστηκε γραφείο και προκαταβλήθηκαν τα 2 πρώτα ενοίκια αξίας 400 €.

γ) Στις 6/9 έγινε αίτηση για δάνειο 5.000 € από την τράπεζα Ω.Ω.

δ) Στις 10/9 παραλήφθηκαν έπιπλα γραφείου αξίας 800 €. Καταβλήθηκαν 400 € και για τα υπόλοιπα η επιχείρηση αποδέχτηκε συναλλαγματικές

ε) Την 1/10 προσελήφθη γραμματέας με μισθό 700 € το μήνα.

στ) Στις 6/10 η τράπεζα Ω.Ω. ειδοποίησε την επιχείρηση ότι έγινε δεκτό το αίτημα δανειοδότησης. Για το σκοπό αυτό, ανοίχτηκε λογαριασμός όψεως στο όνομα της επιχείρησης ύψους 4.970 €. Παρακρατήθηκαν 30 € ως έξοδα έκδοσης δανείου.

Ζητείται να περιγραφούν οι μεταβολές στη λογιστική ισότητα.

3.2 Να απεικονιστούν τα λογιστικά γεγονότα της άσκησης 3.1 με τη μέθοδο των διαδοχικών ισολογισμών.

3.3 Να καταχωρηθούν τα λογιστικά γεγονότα της άσκησης 3.1 στους λογαριασμούς που αφορούν.

3.4 Να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των λογιστικών γεγονότων της άσκησης 3.1

3.5 Ο ακόλουθος ισολογισμός αφορά το εκπαιδευτήριο Α.Φ.

Ισολογισμός 31/12/2004

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΘ	
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ	
Έπιπλα και σκεύη	2.000	Κεφάλαιο	4.500
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ		ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Καταθέσεις όψεως	3.000		-
Ταμείο	1.000	ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟ	
		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
		Γραμμάτια Πληρωτέα	1.500
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	6.000	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΘ	6.000

Τον Ιανουάριο του 2005 συνέβησαν τα ακόλουθα λογιστικά γεγονότα

α) Στις 5/1 εξοφλήθηκαν από την επιχείρηση γραμμάτια αξίας 500 €.

β) Στις 10/1 αγοράστηκαν με έκδοση επιταγής εποπτικά μέσα διδασκαλίας αξίας 400 €.

γ) Στις 15/1 προεισπράχθηκαν από μαθητές δίδακτρα 1.000 €.

δ) Στις 22/1 ο επιχειρηματίας έκανε ανάληψη για προσωπικές του ανάγκες 500 €.

ε) Στις 31/1 αγοράστηκε ηλεκτρονικός υπολογιστής αντί 800 €, το μισό ποσό με μετρητά και το υπόλοιπο με έκδοση επιταγής.

Ζητείται να περιγραφούν οι μεταβολές στη λογιστική ισότητα.

3.6 Να απεικονιστούν τα λογιστικά γεγονότα της άσκησης 3.5 με τη μέθοδο των διαδοχικών ισολογισμών.

3.7 Να καταχωρηθούν τα λογιστικά γεγονότα της άσκησης 3.5 στους λογαριασμούς που αφορούν.

3.8 Να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των λογιστικών γεγονότων της άσκησης 3.5.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις Σωστό - λάθος

3.1 Σωστό, 3.2 Λάθος, 3.3 Σωστό, 3.4 Λάθος, 3.5 Λάθος, 3.6 Σωστό, 3.7 Λάθος.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής

3.1 β)

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη:

- Βασιλάτου – Θανοπούλου, Έλλης**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική τεύχος Β*, Αθήνα, Ευγ. Μπένου, 1996.
- Ναούμ, Χρήστου**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, 1994.
- Παπάς Αντώνης**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, Γ. Μπένου, 2005.
- Παπάς Αντώνης**, *Χρηματοοικονομική Λογιστική θεωρητικά και πρακτικά θέματα*, Ευγ. Μπένου, Αθήνα, 1998.
- Ευθύμογλου**, *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Πειραιάς, 2000.
- Σακέλης Εμμ.**, *Εγχειρίδιο Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου*, Αθήνα, ΒΡΥΚΟΥΣ, 1992.
- Καφούσης Ν. Γιώργος**, *Ανάλυση και κριτική διερεύνηση Χρηματοοικονομικών καταστάσεων*, Αθήνα, 1994.
- Κοτίτσας Μιχαήλ, Πολίτης Κώστας**, *Γενικές Αρχές Λογιστικής*, Ο.Ε.Δ.Β., 2000.
- Κοντάκος Αριστοτέλης, Μαργαρώνης Κωνσταντίνος, Ζαρίφης Αντώνης**, *Αρχές Λογιστικής*, Ο.Ε.Δ.Β., 2004.

Ιστοσελίδες

www.taxheaven.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΕ ΜΙΑ ΧΡΗΣΗ

Σκοπός

- Η εισαγωγή του εκπαιδευόμενου στη λειτουργία της Λογιστικής μέσα στο διάστημα της λογιστικής χρήσης, όπως αυτά συμβαίνουν κατά χρονολογική σειρά.
- Η κατανόηση των βασικών θεμάτων που σχετίζονται με τις εργασίες προετοιμασίας της κατάρτισης του Ισολογισμού και της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης.

Στόχοι

- Η κατανόηση της χρησιμότητας της απογραφής και των εγγραφών προσαρμογής, καθώς και του τρόπου διενέργειάς τους.
- Η ανάλυση των εγγραφών προσαρμογής, της αναγκαιότητάς τους και της λογιστικής τους αντιμετώπισης.
- Να αποσαφηνιστεί ο η λογιστικός τρόπος προσδιορισμού του αποτελέσματος.
- Η κατανόηση του τρόπου κατάρτισης των διαφόρων ειδών ισοζυγίων και η ελεγκτική του ικανότητα.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας αυτής, θα είστε σε θέση να:

- ✓ Κατανοήσετε τη σημασία και τη σκοπιμότητα της Απογραφής
- ✓ Αντιλαμβάνεστε τις βασικές εργασίες που περιλαμβάνει η απογραφή και καταχώρισή της
- ✓ Καταρτίζετε Ισοζύγια και να εντοπίζετε λάθη που συνέβησαν στις λογιστικές καταχωρήσεις
- ✓ Διενεργείτε εγγραφές προσαρμογής
- ✓ Κατανοείτε τον τρόπο με τον οποίο προσδιορίζεται λογιστικά το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης και χρήσης
- ✓ Διενεργείτε εγγραφές κλεισίματος και ανοίγματος των λογιστικών βιβλίων

Έννοιες - Κλειδιά

➤ Άμεση μέθοδος Απόσβεσης	➤ Κέρδος εκμετάλλευσης
➤ Αναλώσεις	➤ Κέρδος χρήσης
➤ Απογραφή	➤ Μεταφορά Υπολοίπου
➤ Απόσβεση	➤ Μη λειτουργικά κέρδη
➤ Γενική Εκμετάλλευση	➤ Μη λειτουργικές ζημιές
➤ Εγγραφές Προσαρμογής	➤ Μεικτή Ζημιά

- Εγγραφές Προσδιορισμού Αποτελέσματος
- Εγγραφή ανοίγματος
- Εγγραφή Κλεισίματος
- Έμμεση Μέθοδος Απόσβεσης
- Ζημιά Εκμετάλλευσης
- Ζημιά Χρήσης
- Ισοζύγιο
- Ισοζύγιο Ποσών
- Ισοζύγιο Υπολοίπων
- Μεικτό Αποτέλεσμα
- Μεικτό κέρδος
- Οριστικό Ισοζύγιο
- Πλήρες Ισοζύγιο
- Προεισπραχθέντα Έσοδα
- Προπληρωμένα Έξοδα
- Προσαρμοσμένο Ισοζύγιο
- Προσωρινό Ισοζύγιο

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Οι λογιστικές εργασίες ολοκληρώνονται στο τέλος της λογιστικής χρήσης με την κατάρτιση και δημοσίευση του Ισολογισμού και της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης. Για να είναι σε θέση οι οικονομικές μονάδες να παρουσιάζουν με αυτόν τον τρόπο τη χρηματοοικονομική τους κατάσταση, θα πρέπει να ακολουθήσουν μια σειρά από ενέργειες οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά στο κεφάλαιο αυτό.

4.1.1 Έννοια της Λογιστικής Χρήσης

Η επιχείρηση, προκειμένου να πετύχει τους σκοπούς της, διενεργεί καθημερινά διάφορες οικονομικές πράξεις. Το αποτέλεσμα όλων αυτών των πράξεων μπορεί οριστικά και πλήρως να προσδιοριστεί μετά το τέλος των εργασιών της, δηλαδή το κλείσιμο της επιχείρησης. Όμως οι φορείς της επιχείρησης αλλά και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι για την χρηματοοικονομική κατάσταση της (εργαζόμενοι, τράπεζες, κράτος κ.ά.), χρειάζονται πληροφορίες πριν από το τέλος της ζωής της. Έτσι η ανάγκη αυτή επέβαλε την συμβατική - τεχνητή διαίρεση της ζωής της επιχείρησης σε ίσα χρονικά διαστήματα που αποτελούν τις **λογιστικές χρήσεις**.

Έχει επικρατήσει και επιβάλλεται και από τη νομοθεσία η λογιστική χρήση να ταυτίζεται με το ημερολογιακό έτος, δηλαδή από την 1^η Ιανουαρίου ως και την 31^η Δεκεμβρίου κάθε έτους, με λίγες εξαιρέσεις. Επομένως τα αποτελέσματα της επιχειρηματικής δραστηριότητας (κέρδη ή ζημιές), καθώς και ο προσδιορισμός της χρηματοοικονομικής της κατάστασης (Ενεργητικό και Παθητικό) γίνεται στο δωδεκάμηνο διάστημα του ημερολογιακού έτους / λογιστικής χρήσης. Η σύνταξη των λογιστικών καταστάσεων σε ετήσια βάση είναι υποχρεωτική από τη νομοθεσία και συχνά (ανάλογα με την νομική μορφή της επιχείρησης) επιβάλλεται η δημοσίευσή τους στον ημερήσιο τύπο, προκειμένου να μπορούν εύκολα να ενημερωθούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι.

4.1.2 Έναρξη των Λογιστικών Διαδικασιών – Εγγραφή ανοίγματος

Η πρώτη εγγραφή γίνεται με ημερομηνία της πρώτης μέρας της λογιστικής χρήσης, που όπως αναφέρθηκε συνήθως είναι η 1^η Ιανουαρίου και ονομάζεται **εγγραφή ανοίγματος**. Σε αυτήν χρεώνουμε όλους του λογαριασμούς του Ενεργητικού και πιστώνουμε όλους τους λογαριασμούς του Παθητικού με τα υπόλοιπα που είχαν την 31/12 του προηγούμενου έτους. Με αυτόν τον τρόπο «ανοίγουμε» τους λογαριασμούς και εμφανίζουμε τα αρχικά υπόλοιπα του έ-

τους, που συμπίπτουν απολύτως με τα τελικά υπόλοιπα που παρουσίαζαν στο τέλος της προηγούμενης χρήσης και που περιλαμβάνονται στον ισολογισμό της επιχείρησης.

Παράδειγμα:

Ημ/νία	Λογαριασμοί – Αιτιολογία	ποσά	
		Χρέωση	Πίστωση
1/1/2003	-1-		
	Κτίρια	54.000	
	Μηχανήματα	15.000	
	Μεταφορικά μέσα	5.000	
	Λοιπός Εξοπλισμός	4.000	
	Εμπορεύματα	6.000	
	Υλικά συσκευασίας	1.000	
	Πελάτες	3.500	
	Γραμμάτια εισπρακτέα	2.500	
	Προκαταβολές σε προμηθευτές	500	
	Χρεόγραφα	3.600	
	Τράπεζα Ω.Ω. λογαριασμός όψεως	2.400	
	Ταμείο	2.500	
	Ίδια κεφάλαια		50.000
	Ενυπόθηκο Δάνειο		43.000
	Προμηθευτές		2.000
	Γραμμάτια πληρωτέα		3.000
	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη		1.800
	Προκαταβολές πελατών		200
	Ανοιγμα βιβλίων ως Ισολογισμός 31/12/2002		

4.2 Ισοζύγια

Κατά τη διάρκεια της χρήσης, συμβαίνουν πολλά λογιστικά γεγονότα, τα οποία μεταβάλλουν τα υπόλοιπα των λογαριασμών και καταγράφονται λογιστικά από τη συλλειτουργία του Ημερολογίου και του Γενικού Καθολικού. Θεωρείται σκόπιμο να γίνεται σε τακτικά χρονικά διαστήματα έλεγχος της ακρίβειας αυτών των λογιστικών ενεργειών.

Ο πλέον απλός και συνηθισμένος έλεγχος συνίσταται στην εξακρίβωση της ισότητας μεταξύ χρεώσεων και πιστώσεων. Έτσι:

- α) το άθροισμα της στήλης των χρεώσεων του ημερολογίου θα πρέπει να είναι ίσο οπωσδήποτε με το άθροισμα της στήλης των πιστώσεων.
- β) το σύνολο των χρεώσεων των λογαριασμών του Γενικού Καθολικού θα πρέπει να είναι οπωσδήποτε ίδιο με το σύνολο των πιστώσεων. Τα σύνολα αυτά θα πρέπει επίσης να ισούνται με τα αθροίσματα των στηλών των χρεώσεων και των πιστώσεων του ημερολογίου.

γ) Το άθροισμα των χρεωστικών υπολοίπων των λογαριασμών με χρεωστικό υπόλοιπο θα πρέπει να ισούται με το άθροισμα των πιστωτικών υπολοίπων των λογαριασμών με πιστωτικό υπόλοιπο.

Αν δεν ισχύουν οι πιο πάνω ισότητες, τότε προφανώς έχει γίνει κάποιο λάθος. Αλλά και να επαληθεύονται οι παραπάνω ισότητες δεν μπορεί να εξασφαλιστεί ότι δεν έχει συμβεί κάποιο λάθος. Έτσι μια διπλή καταχώρηση ενός λογιστικού γεγονότος ή η παράλειψη καταχώρησής του αποτελούν λογιστικά σφάλματα, τα οποία όμως δεν εντοπίζονται με την μέθοδο της επαλήθευσης της ισότητας των παραπάνω αθροισμάτων. Το ίδιο ισχύει εφόσον τόσο η χρέωση όσο και η πίστωση έχουν ενημερωθεί με λάθος ποσό. Τέτοια λάθη θα μπορούσαν να αποκαλυφθούν μόνο αν εξετάζαμε τη μεταφορά όλων των λογιστικών γεγονότων ένα προς ένα ή τυχαία.

Ο έλεγχος της ισότητας μεταξύ των συνόλων των χρεώσεων και των πιστώσεων στο ημερολόγιο γίνεται με απλή άθροιση των ποσών. Για την εξακρίβωση των ισοτήτων στο Γενικό Καθολικό αλλά και για λόγους εκτίμησης, όχι με απόλυτα ακριβή τρόπο, των αποτελεσμάτων και της χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης κατά τη διάρκεια της χρήσης, χρησιμοποιούνται τα ισοζύγια.

Το Ισοζύγιο αποτελεί έναν πίνακα που περιλαμβάνει τους λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού με τα αθροίσματα των στηλών των χρεώσεων και των πιστώσεων, που παρουσιάζει καθένας από αυτούς και τα υπόλοιπά τους.

Το Ισοζύγιο λογαριασμών γενικού καθολικού έχει την ακόλουθη μορφή:

Επιχείρηση Κ.Α.Μ. 30/6/2002
ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ

Α/Α	Τίτλοι Λογαριασμών	Ποσά		Υπόλοιπα	
		Χρέωση	Πίστωση	Χρεωστικά	Πιστωτικά
1	Αμοιβές προσωπικού	1.560	-	1.560	-
2	Αναλώσεις καυσίμων	750	-	750	-
3	Αποσβέσεις	1.100	-	1.100	-
4	Ασφάλιστρα	250	-	250	-
5	Βραχυπρόθεσμο Δάνειο	-	5.000	-	5.000
6	Γραμμάτια εισπρακτέα	250	50	200	-
7	Γραμμάτια Πληρωτέα	100	450	-	350
8	Εμπορεύματα	10.000	8.500	1.500	-
9	Έπιπλα και σκεύη	1.200	240	960	-
10	Έσοδα από ενοίκια	-	1.200	-	1.200
11	Ζημιά από καταστροφή εμπορευμάτων	3.500	-	3.500	-
12	Καταθέσεις όψεως	1.800	700	1.100	-
13	Κεφάλαιο	-	7.340	-	7.340
14	Κόστος πωληθέντων	5.000	-	5.000	-
15	Μεταφορικά Μέσα	8.600	860	7.740	-

16	Πελάτες	1.500	1.200	300	-
17	Προμηθευτές	1.100	1.800	-	700
18	Πωλήσεις	-	10.000	-	10.000
19	Ταμείο	10.250	9.560	690	-
20	Τόκοι πιστωτικοί	-	250	-	250
21	Τόκοι χρεωστικοί	350	-	350	-
22	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	-	160	-	160
	Σύνολα	47.310	47.310	25.000	25.000

Τα ισοζύγια μπορούν να διακριθούν σε διάφορες κατηγορίες.

Με κριτήριο το περιεχόμενό τους διακρίνονται σε:

Πλήρες Ισοζύγιο: Περιλαμβάνει τα αθροίσματα των ποσών των λογαριασμών και τα υπόλοιπα των λογαριασμών.

Ισοζύγιο ποσών: Περιλαμβάνει μόνο τα αθροίσματα των ποσών των λογαριασμών.

Ισοζύγιο υπολοίπων: Περιλαμβάνει μόνο τα υπόλοιπα των λογαριασμών.

Με κριτήριο τον χρόνο κατάρτισής τους διακρίνονται σε:

Προσωρινό: Είναι το ισοζύγιο που καταρτίζεται συνήθως σε τακτά χρονικά διαστήματα (π.χ. κάθε μήνα) κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Προσαρμοσμένο: Είναι αυτό που καταρτίζεται μετά τις εγγραφές προσαρμογής (βλέπε παράγραφο 4.6)

Οριστικό: Καταρτίζεται μετά τις εγγραφές κλεισίματος των εσόδων – κερδών και εξόδων – ζημιών και τις εγγραφές προσδιορισμού του αποτελέσματος (βλέπε παράγραφο 4.7)

4.2. Εφαρμογή

Δίνονται οι ακόλουθοι λογαριασμοί και τα υπόλοιπά τους για την επιχείρηση Εκπαιδευτήρια Λ.Λ. την 1/1/2003:

A/A	Τίτλοι Λογαριασμών	Υπόλοιπο
1	Εκπαιδευτικό υλικό	1.500
2	Ενυπόθηκο ακίνητο	50.000
3	Ενυπόθηκο Δάνειο	35.000
4	Έπιπλα και σκεύη	2.000
5	Ίδια κεφάλαια	;
6	Καταθέσεις όψεως	6.000
7	Μεταφορικά μέσα	15.000
8	Οικόπεδα	20.000
9	Πνευματικά Δικαιώματα	1.500
10	Προεισπραχθέντα Δίδακτρα	2.000
11	Ταμείο	20.000
12	Χρεόγραφα	4.000

α) Υπολογίστε τα Ίδια Κεφάλαια.

Κατασκευάζουμε ένα ισοζύγιο υπολοίπων:

Α/Α	Τίτλοι Λογαριασμών	Υπόλοιπα	
		Χρεωστικά	Πιστωτικά
1	Εκπαιδευτικό υλικό	1.500	
2	Ενυπόθηκο ακίνητο	50.000	
3	Ενυπόθηκο Δάνειο		35.000
4	Έπιπλα και σκεύη	2.000	
5	Ίδια κεφάλαια		;
6	Καταθέσεις όψεως	6.000	
7	Μεταφορικά μέσα	15.000	
8	Οικόπεδα	20.000	
9	Πνευματικά Δικαιώματα	1.500	
10	Προεισπραχθέντα Δίδακτρα		2.000
11	Ταμείο	20.000	
12	Χρεόγραφα	4.000	
	Σύνολα	120.000	37.000

Η διαφορά 120.000 – 37.000 (Ενεργητικό – Πραγματικό Παθητικό) είναι τα Ίδια Κεφάλαια με βάση τη Λογιστική Ισότητα, δηλαδή:

$$\text{Ενεργητικό (E)} = \text{Ίδια Κεφάλαια (IK)} + \text{Ξένα Κεφάλαια (ΞΚ)}$$

Άρα

$$\text{IK} = \text{E} - \text{ΞΚ}$$

ή

$$\text{IK} = 120.000 - 37.000 = 83.000$$

β) Να γίνει η εγγραφή ανοίγματος με ημερομηνία 1/1/2003. Να ονομάσετε δυο σελίδες του τετραδίου σας σαν Γενικό καθολικό και να αναπτύξετε σε σχήμα «Τ» τους λογαριασμούς.

Στην εγγραφή ανοίγματος των λογιστικών βιβλίων, χρεώνουμε όλους τους λογαριασμούς του Ενεργητικού και πιστώνουμε όλους τους λογαριασμούς του Παθητικού:

Ημ/νία	Λογαριασμοί – Αιτιολογία	ποσά	
		Χρέωση	Πίστωση
1/1/2003	-1-		
	Εκπαιδευτικό υλικό	1.500	
	Ενυπόθηκο ακίνητο	50.000	
	Έπιπλα και σκεύη	2.000	
	Καταθέσεις όψεως	6.000	
	Μεταφορικά μέσα	15.000	
	Οικόπεδα	20.000	

	Πνευματικά Δικαιώματα	1.500	
	Χρεόγραφα	4.000	
	Ταμείο	20.000	
	Ενυπόθηκο Δάνειο		35.000
	Προεισπραχθέντα Δίδακτρα		2.000
	Ίδια κεφάλαια		83.000
	Άνοιγμα βιβλίων ως Ισολογισμός 31/12/2002		
	Σε μεταφορά	120.000	120.000

Γενικό Καθολικό

X Εκπαιδευτικό Υλικό Π		X Ενυπόθηκο Ακίνητο Π		X Έπιπλα και σκεύη Π	
(1)	1.500	(1)	50.000	(1)	2.000
X Καταθέσεις Όψεως Π		X Μεταφορικά Μέσα Π		X Οικόπεδα Π	
	1.500		15.000	(1)	20.000
X Πνευματικά Δικαιώματα Π		X Χρεόγραφα Π		X Ταμείο Π	
(1)	1.500	(1)	4.000	(1)	20.000
X Ενυπόθηκο Δάνειο Π		X Προεισπραχθέντα Δίδακτρα Π			
	35.000 (1)		2.000 (1)		
X Ίδια Κεφάλαια Π					
	83.000 (1)				

Σημείωση: Το ταμείο είναι από τους λογαριασμούς που κινούνται περισσότερο από τους υπόλοιπους, και έτσι είναι σκόπιμο να κάνουμε το λογαριασμό τύπου «Τ», με τον οποίο το παρακολουθούμε, μεγαλύτερο.

γ) Στη διάρκεια του 2003 έγιναν περιληπτικά τα ακόλουθα γεγονότα:

1. Οι εργαζόμενοι έκαναν απεργία με αίτημα αυξήσεις μισθών, η διοίκηση της επιχείρησης υποσχέθηκε να υπάρξει αύξηση, το ποσοστό της οποίας θα αποφασιστεί με νέες διαπραγματεύσεις τον Ιανουάριο του 2004.
2. Δόθηκαν 11.000 € για αμοιβές προσωπικού και οφείλονται 1.000 € στον καθηγητή Λ.Λ. που λείπει στο εξωτερικό.
3. Πληρώθηκαν στο δικηγόρο Μ.Μ. 1.100 € για υπηρεσίες που προσέφερε στην επιχείρηση.
4. Εισπράχθηκαν δίδακτρα αξίας 20.000 € και οφείλονται στην επιχείρηση 10.000 € για εκπαιδευτικές υπηρεσίες που έχουν προσφερθεί.
5. Πληρώθηκαν διαφημιστικά έξοδα 1.200 €.
6. Εισπράχθηκαν από ενοίκια κυλικείου 2.400 €.
7. Πουλήθηκαν χρεόγραφα αξίας κτίσης 2.800 € αντί 3.300 €.

Να γίνουν περιληπτικές ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω λογιστικών γεγονότων.

Η υπόσχεση για αύξηση των μισθών δεν αποτελεί λογιστικό γεγονός γιατί δεν έχει συμβεί κάτι που να αλλάζει τα στοιχεία της λογιστικής ισότητας.

Θεωρώντας ως πρώτη εγγραφή την εγγραφή ανοίγματος, ξεκινάμε την αρίθμηση από το 2.

Ημ/νία	Λογαριασμοί – Αιτιολογία	ποσά	
		Χρέωση	Πίστωση
	Από μεταφορά	120.000	120.000
	-2-		
	Αμοιβές Προσωπικού	12.000	
	Ταμείο		11.000
	Αμοιβές προσωπικού πληρωτές		1.000
	Αμοιβές Προσωπικού		
	-3-		
	Αμοιβές Τρίτων	1.100	
	Ταμείο		1.100
	Εξόφληση νομικού συμβούλου Τ.Π.Υ. ...		
	-4-		
	Ταμείο	20.000	
	Δίδακτρα εισπρακτέα	10.000	
	Δίδακτρα		30.000
	Δίδακτρα έναντι λογαριασμού Τ.Π.Υ. ... - Είσπραξη διδάκτρων Απ. Εισ. ...		

	-5-		
	Διαφημιστικά Έξοδα	1.200	
	Ταμείο		1.200
	Είσπραξη προκαταβολής πελάτη Μ.Μ. απ.εισ. 1 – 20/3/2005		
	-6-		
	Ταμείο	2.400	
	Ενοίκια Κιλικίου		2.400
	-8-		
	Ταμείο	3.300	
	Χρεόγραφα		2.800
	Κέρδη από πώληση χρεογράφων		500
	Διαφημίσεις ΤΠΥ 1 – 25/3/2005		
	Σε μεταφορά	<u>170.000</u>	<u>170.000</u>

Σημείωση: Οι παραπάνω ημερολογιακές εγγραφές είναι ελλιπείς αφού δεν έχουν την ακριβή ημερομηνία των λογιστικών γεγονότων ούτε το ακριβές παραστατικό. Αφορούν πολλές ομοειδείς εγγραφές και γίνονται για εξοικονόμηση χώρου.

δ) Να ενημερώσετε τους λογαριασμούς του Γενικού καθολικού για τις μεταβολές που προέκυψαν από τις ημερολογιακές εγγραφές.

Το Γενικό Καθολικό μετά την ενημέρωσή του από τις ημερολογιακές εγγραφές θα είναι:

X Εκπαιδευτικό Υλικό Π		X Ενυπόθηκο Ακίνητο Π		X Έπιπλα και σκεύη Π	
(1)	1.500	(1)	50.000	(1)	2.000
X Καταθέσεις Όψεως Π		X Μεταφορικά Μέσα Π		X Οικόπεδα Π	
	1.500		15.000	(1)	20.000
Πνευματικά		Χρεόγραφα Π		Ταμείο Π	
X Δικαιώματα Π		X		X	
(1)	1.500	(1)	4.000	(1)	20.000
			2800 (7)		11.000 (2)
				(4)	20.000
					1.100 (3)
				(6)	2.400
					1.200 (5)
				(7)	3.300

Ενυπόθηκο Δάνειο			Προεισπραχθέντα		
X		Π	X		Π
	35.000	(1)		2.000	(1)
Τόξα Κεφάλαια			Αμοιβές Προσωπικού		
X		Π	X		Π
	83.000	(1)	(2)	12.000	
Αμοιβές Τρίτων			Αμοιβές Προσωπικού		
X		Π	X		Π
			(3)	1.100	
Πληρωτέες			Δίδακτρα Εισπρακτέα		
X		Π	X		Π
	1.000	(2)	(4)	10.000	
Δίδακτρα			Δίδακτρα		
X		Π	X		Π
				30.000	(4)
Διαφημιστικά Έξοδα			Κέρδη από πώληση		
X		Π	X		Π
(5)	1.200			2.400	(6)
Χρεογράφων			Χρεογράφων		
X		Π	X		Π
				500	(7)

ε) Να καταρτίσετε το προσωρινό ισοζύγιο του Γενικού Καθολικού της επιχείρησης.
Προσωρινό Ισοζύγιο της επιχείρησης εκπαιδευτήρια Λ.Λ.

Α/Α	Τίτλοι Λογαριασμών	Ποσά		Υπόλοιπα	
		Χρέωση	Πίστωση	Χρεωστικά	Πιστωτικά
1	Αμοιβές προσωπικού	12.000		12.000	-
2	Αμοιβές προσωπικού πληρωτέες		1.000	-	1.000
3	Αμοιβές Τρίτων	1.100		1.100	-
4	Δίδακτρα		30.000	-	30.000
5	Δίδακτρα εισπρακτέα	10.000		10.000	-
6	Εκπαιδευτικό υλικό	1.500		1.500	-
7	Ενυπόθηκο ακίνητο	50.000		50.000	-
8	Ενυπόθηκο δάνειο		35.000	-	35.000
9	Διαφημιστικά έξοδα	1.200		1.200	-
10	Έπιπλα και σκεύη	2.000		2.000	-
11	Έσοδα από ενοίκια κυλικίου		2.400	-	2.400
12	Τόξα κεφάλαια		83.000	-	83.000
13	Καταθέσεις όψεως	6.000		6.000	-
14	Μεταφορικά μέσα	15.000		15.000	-
15	Οικόπεδα	20.000		20.000	-
16	Πνευματικά Δικαιώματα	1.500		1.500	-

17	Προεισπραχθέντα Δίδακτρα		2.000	-	2.000
18	Ταμείο	45.700	13.300	32.400	-
21	Χρεόγραφα	4.000	2.800	1.200	-
22	Κέρδη από πώληση χρεογράφων		500	-	500
		<u>170.000</u>	<u>170.000</u>	<u>153.900</u>	<u>153.900</u>

Παρατηρούμε ότι το άθροισμα της στήλης της Χρέωσης είναι με το άθροισμα της στήλης της Πίστωσης, τόσο στα ποσά (170.000) όσο και στα υπόλοιπα (153.900). Επίσης το άθροισμα των συνολικών χρεώσεων του ημερολογίου (170.000) είναι ίσο τόσο με το άθροισμα των πιστώσεων του ημερολογίου όσο και με το άθροισμα της στήλης χρεώσεων ποσών του Ισοζυγίου.

4.3 Απογραφή

Πριν από την κατάρτιση των λογιστικών καταστάσεων, δηλαδή του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης, θα πρέπει να ελέγξουμε αν οι λογαριασμοί που τις αποτελούν παρουσιάζουν στα υπόλοιπά τους το **πραγματικό τους μέγεθος**. Μετά από την καταχώρηση στα βιβλία της επιχείρησης όλων των λογιστικών γεγονότων της κάθε χρήσης, διενεργείται η **Απογραφή** με την οποία διαπιστώνεται η πραγματική οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Στην συνέχεια, συγκρίνονται τα αποτελέσματα με τα δεδομένα που εμφανίζουν τα βιβλία της επιχείρησης και όπου διαπιστώνονται διαφορές γίνονται οι απαραίτητες **κινήσεις προσαρμογής** τους.

Απογραφή είναι το σύνολο των ενεργειών που αφορούν τη λεπτομερή περιγραφή, τη μέτρηση και την απόδοση σε χρηματικούς όρους των στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού μιας οικονομικής μονάδας τη δεδομένη χρονική στιγμή που διενεργείται.

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω ορισμό, η Απογραφή περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:
α) Η λεπτομερή περιγραφή των στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού. Όταν πρόκειται για περιουσιακά στοιχεία, αυτό σημαίνει περιγραφή κατά είδος, ποιότητα, διαστάσεις κτλ. Αν πρόκειται για απαιτήσεις / υποχρεώσεις τότε γίνεται αναλυτική περιγραφή που πρέπει να περιλαμβάνει το όνομα του οφειλέτη / πιστωτή, το ποσό της απαίτησης, το χρόνο λήξης της κτλ.

β) Η μέτρηση των παραπάνω στοιχείων. Εφόσον βέβαια τα στοιχεία είναι δυνατό να αποδοθούν ποσοτικά (ζύγιση, απαρίθμηση μονάδων, μέτρηση επιφανειών κτλ.). Στις απαιτήσεις / υποχρεώσεις, η μέτρηση περιλαμβάνει συμφωνία των υπολοίπων των αντίστοιχων λογαριασμών με τους οφειλέτες ή δικαιούχους αντίστοιχα.

γ) Απόδοση σε χρηματικούς όρους, αποτίμηση δηλαδή της αξίας καθενός στοιχείου ξεχωριστά. Η αποτίμηση γίνεται σε τιμές κόστους αγοράς (ιστορικό κόστος)

Η Καθαρή Περιουσία προκύπτει υπολογιστικά, δηλαδή αν από το σύνολο του Ενεργητικού αφαιρεθεί το σύνολο του Πραγματικού Παθητικού (Ξένα Κεφάλαια), προκύπτει η Καθαρή Περιουσία της οικονομικής μονάδας.

Τα στοιχεία της Απογραφής καταγράφονται στο Βιβλίο Απογραφών.

Παράδειγμα 4.1.

Παιδικός σταθμός Ε.Ε. Απογραφή 31/12/2004

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
1. Οικόπεδο επί της ... και αριθμ. ... 360 τ.μ. Συμβόλαιο αριθ. ...		10.000	
2. Κτίριο μονοκατοικία επί της ... και αριθμ. ... 212 τ.μ. Συμβόλαιο αριθμ.		40.000	
3. Επιβατηγό λεωφορείο μάρκας ... 2300 cc YXX 3155		6.000	
4. 20 θρανία διαστάσεις 80X..X.. χρώματος ...		500	
5. 50 καρέκλες διαστάσεις ...X...X... χρώματος		400	
6. Τηλεόραση μάρκας.. 30’’ τύπου AC33		700	57.600
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
ΠΕΛΑΤΕΣ			
7. Κ.Λ.	1.000		
8. Λ.Ξ.	700		
9. Τ.Α.	300	2.000	
10. Απόθεμα Γραφικής Ύλης		130	
11. Προπληρωμένα Ασφάλιστρα (Ασφ. Συμβόλαιο ... Ε.Γ. Ασφαλιστική 1/3/2004 ως 31/3/2005)		1.200	
12. Τραπεζικός Λογαριασμός Όψεως Τράπεζα Ω.Ω. αρ. λογαριασμού 1234.4321.5555		4.600	
13.Μετρητά στο ταμείο		4.470	12.400
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ			<u>70.000</u>
ΠΑΘΗΤΙΚΟ			
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
1. Δανειακός λογαριασμός Τράπεζα Ε.Π. αρ. λογαριασμού 5555/222/8880		12.000	
ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ			
2. Ε.Ζ.	2.000		
3. Η.Θ.	500		
4. Ν.Κ.	1.700	4.200	16.200
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Κεφάλαιο		53.800	53.800
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ			<u>70.000</u>

Η απογραφή εμφανίζει αναλυτικά τα στοιχεία του Ισολογισμού και προσδιορίζει την πραγματική τους αξία σε χρηματικές μονάδες. Ο Ισολογισμός δίνει συνοπτικές πληροφορίες και δεν εμφανίζει ποσότητες.

Ο Ισολογισμός που θα προέκυπτε από το παραπάνω παράδειγμα είναι ο ακόλουθος:

Παιδικός σταθμός Ε.Ε. Ισολογισμός 31/12/2004

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ	
Οικόπεδα	10.000	Κεφάλαιο	53.800
Κτίρια	40.000	ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ	
		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Μεταφορικά Μέσα	6.000	ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟ	
		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Έπιπλα και σκεύη	900	Δάνεια	12.000
Λοιπός Εξοπλισμός	700	Προμηθευτές	4.200
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Πελάτες	2.000		
Γραφική ύλη	130		
Προπληρωμένα Ασφάλιστρα	1.200		
Καταθέσεις όψεως	4.600		
Ταμείο	4.470		
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	<u>70.000</u>	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	<u>70.000</u>
		ΚΑΙ ΚΘ	

4.4 Εγγραφές προσαρμογής

Με τη διενέργεια της φυσικής απογραφής, έρχονται στην επιφάνεια οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των υπολοίπων των λογαριασμών του Γενικού και των Αναλυτικών Καθολικών και των πραγματικών δεδομένων που προκύπτουν από την απογραφή. Οι διαφορές αυτές μπορεί να οφείλονται είτε σε παράληψη καταχωρήσεων είτε σε λανθασμένες καταχωρήσεις. Η αντιμετώπιση των λογιστικών σφαλμάτων θα αναλυθεί στο κεφάλαιο 12.

Συχνά, για λόγους απλούστευσης της διαδικασίας της λογιστικής παρακολούθησης, ορισμένοι λογαριασμοί δεν ενημερώνονται όταν συμβαίνουν τα λογιστικά γεγονότα. Στις περισσότερες περιπτώσεις μάλιστα είναι πρακτικά αδύνατη η ενημέρωσή τους κατά τη διάρκεια της χρήσης. Για παράδειγμα:

- Κάποια έξοδα, όπως ηλεκτρικό ρεύμα, τηλεπικοινωνίες (Γενικά έξοδα), μισθοί και ημερομίσθια κ.ά. δεν είναι δυνατό να ενημερώνονται με τη δημιουργία των εξόδων, αλλά με την εξόφληση τους. Διαφορετικά θα έπρεπε κάθε φορά που ανοίγουμε κάποιον διακόπτη ρεύματος να ενημερώνουμε τα βιβλία της επιχείρησης για το ρεύμα που χρησιμοποιήσαμε.

Το ίδιο ισχύει για ορισμένα έσοδα, όπως τα δίδακτρα.

- Ορισμένα έξοδα που προπληρώνονται, όπως π.χ. τα ασφάλιστρα, χρειάζεται να εξακριβωθεί ποιο μέρος τους αφορά την τρέχουσα χρήση και ποιο την επόμενη. Το ίδιο ισχύει για ορισμένα έσοδα που προεισπράττονται τα ενοίκια, οι προμήθειες κ.ά.

- Οι αποσβέσεις των στοιχείων του Πάγιου Ενεργητικού, υπολογίζονται και διενεργούνται στο τέλος της χρήσης.

Όλες οι παραπάνω περιπτώσεις τακτοποιούνται στο τέλος της χρήσης, με τις κατάλληλες ημερολογιακές εγγραφές οι οποίες ονομάζονται **εγγραφές προσαρμογής ή τακτοποίησης ή**

αναμόρφωσης. Οι εγγραφές που διενεργούνται μετά τη φυσική Απογραφή και ονομάζονται **εγγραφές προσαρμογής**, έχουν σκοπό να μεταβάλουν τα υπόλοιπα των λογαριασμών συγκεκριμένα, ώστε να συμπεριλάβουν τα λογιστικά γεγονότα για τα οποία οι λογαριασμοί αυτοί δεν είχαν ενημερωθεί κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Οι εγγραφές προσαρμογής διενεργούνται με σκοπό να προσαρμόσουν τους λογαριασμούς στα πραγματικά τους υπόλοιπα, όπως αυτά προκύπτουν από τη διενέργεια της φυσικής Απογραφής

4.5 Κατηγορίες εγγράφων προσαρμογής

4.5.1 Αναλώσεις

Οι αναλώσεις διαφόρων υλικών (γραφική ύλη, υλικά συσκευασίας, καύσιμα κ.ά.) δεν είναι δυνατό να προσδιοριστούν, παρά μόνο μετά την απογραφή που προσδιορίζει με ακρίβεια το τελικό απόθεμα των λογαριασμών αυτών. Αυτοί οι λογαριασμοί χρεώνονται στη διάρκεια της χρήσης με την εγγραφή ανοίγματος των βιβλίων (**Αρχικό Απόθεμα**) και με τις **αγορές**, αλλά δεν πιστώνονται μετά από κάθε ανάλωση γιατί κάτι τέτοιο θα ήταν πρακτικά αδύνατο. Θα έπρεπε, με άλλα λόγια, να ενημερώνουμε κάθε φορά με ημερολογιακή εγγραφή το λογαριασμό «Γραφική Ύλη» για κάθε στίλο ή για κάθε κόλλα χαρτί που θα χρησιμοποιούσαμε. Αντ' αυτού υπολογίζουμε το ύψος των αναλώσεων χρησιμοποιώντας τον τύπο:

$$\begin{array}{rcccl} \text{Ανάλωση} & = & \text{Αρχικό Απόθεμα} & + & \text{Αγορές} & - & \text{Τελικό Απόθεμα} \\ & & & \text{ή} & & & \\ \text{Ανάλ.} & = & \text{Α.Α.} & + & \text{ΑΓ.} & - & \text{Τ.Α.} \end{array}$$

Μπορούμε, γνωρίζοντας το χρεωστικό υπόλοιπο του αντίστοιχου λογαριασμού που αποτελεί το άθροισμα αρχικού αποθέματος και αγορών και εξακριβώνοντας το Τελικό Απόθεμα από την Απογραφή, να προσδιορίσουμε εύκολα το ύψος των αναλώσεων.

Παράδειγμα 4.2

Το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού «Υλικά συσκευασίας» την 31/12/2003 ήταν 480 €. Κατά την Απογραφή διαπιστώθηκε ότι το Τελικό Απόθεμα των υλικών συσκευασίας ανέρχεται στα 120 €. Να προσδιοριστεί η ανάλωση υλικών συσκευασίας στη διάρκεια της χρήσης και να γίνει η ημερολογιακή εγγραφή προσαρμογής.

$$\begin{array}{rcl} \text{Ανάλ.} & = & \text{Α.Α.} + \text{ΑΓ.} - \text{Τ.Α.} \\ \text{Ανάλ.} & = & 480 - 120 \\ \text{Ανάλ.} & = & 360 \end{array}$$

Η εγγραφή προσαρμογής, θα πρέπει να καταλογίζει το έξοδο της ανάλωσης των υλικών συσκευασίας (Υλικά συσκευασίας αναλωθέντα) και να προσαρμόζει ταυτόχρονα το υπόλοιπο του λογαριασμού, στο πραγματικό του υπόλοιπο, που προέκυψε από τη φυσική Απογραφή:

31/12/2003	--	X	Π
	Υλικά συσκευασίας αναλωθέντα	360	
	Υλικά Συσκευασίας Προσαρμογή του λογαριασμού Υλικά συσκευασίας		360

Έτσι δημιουργείται ο λογαριασμός εξόδου «Υλικά συσκευασίας αναλωθέντα» και ο λογαριασμός «Υλικά συσκευασίας» θα παρουσιάζει το πραγματικό του υπόλοιπο:

	X	Υλικά Συσκευασίας	Π
A.A. + Αγ.	480	360	
Υπόλοιπο:	120		

Με ανάλογο χειρισμό προσαρμόζουμε και άλλους λογαριασμούς όπως: Έντυπα και γραφική ύλη, Καύσιμα, Υλικά άμεσης ανάλωσης, λιπαντικά κ.ά.

4.5.2. Εγγραφές Αναγνωρίσεων δεδουλευμένων εσόδων – εξόδων

Ορισμένα έσοδα από παροχή υπηρεσιών (δίδακτρα, κόμιστρα, προμήθειες κ.ά.) αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της χρήσης σε τακτά χρονικά διαστήματα, και ειδικότερα όταν εκδοθεί το Τιμολόγιο Παροχής Υπηρεσιών. Είναι πρακτικά αδύνατο να καταλογίζονται, για παράδειγμα, τα δίδακτρα για κάθε μαθητή, τη στιγμή παροχής της υπηρεσίας. Όταν η είσπραξη της δεν έχει συμβεί μέχρι το τέλος της χρήσης, τα έσοδα αυτά αναγνωρίζονται με την Απογραφή, όπου προσδιορίζεται το ακριβές χρηματικό ποσό που οφείλεται στην επιχείρηση, εκδίδονται τα παραστατικά παροχής υπηρεσιών και διενεργείται η εγγραφή προσαρμογής.

Συγκεκριμένα χρεώνεται ένας λογαριασμός απαιτήσεων (Πελάτες ή έσοδα εισπρακτέα) και πιστώνεται ο λογαριασμός του αντίστοιχου εσόδου.

Παράδειγμα 4.3

α) Η απογραφή στην μεταφορική εταιρεία Ψ.Γ. έδειξε ότι οφείλονται 8.000 € από μεταφορικές υπηρεσίες που έχει προσφέρει η επιχείρηση.

31/12/2004	--	X	Π
	Πελάτες	8.000	
	Έσοδα από Κόμιστρα Ενημέρωση Δεδουλευμένων εσόδων από κόμιστρα Φορτ. ...		8.000

β) Διαπιστώθηκε ότι οφείλονται στο φροντιστήριο Δ.Δ. 12.000 € από δίδακτρα της περιόδου που δεν έχουν εξοφληθεί.

	-5-	X	Π
	Δίδακτρα εισπρακτέα	12.000	
	Έσοδα από δίδακτρα		12.000
	Ενημέρωση Δεδουλευμένων εσόδων από Α.Π.Υ. ...		

Ορισμένα έξοδα αφορούν υπηρεσίες τις οποίες έχει χρησιμοποιήσει η επιχείρηση, αλλά δεν τις έχει καταλογίσει είτε γιατί δεν έχει λάβει τα κατάλληλα παραστατικά από τους δικαιούχους είτε γιατί καταλογίζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα τα οποία ολοκληρώνονται στην επόμενη χρήση. Έτσι η χρησιμοποίηση των υπηρεσιών ενός δικηγόρου ή ενός λογιστή που δεν είναι υπάλληλοι της επιχείρησης δεν καταλογίζεται ως έξοδο παρά μόνο με την παραλαβή του σχετικού παραστατικού (τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών). Η απογραφή των υποχρεώσεων, δείχνει την οφειλή και καταλογίζεται ως έξοδο, προκειμένου να επιβαρύνει το αποτέλεσμα της χρήσης που αφορούν οι ληφθείσες υπηρεσίες.

Παράδειγμα 4.4.:

Κατά τη συμφωνία των υποχρεώσεων της επιχείρησης, διαπιστώθηκε ότι οφείλονται στον δικηγόρο Α.Κ. 2.000 € για υπηρεσίες που έχει προσφέρει. Γίνεται η ακόλουθη εγγραφή προσαρμογής:

	--	X	Π
31/12/2004	Αμοιβές Τρίτων	2.000	
	Αμοιβές τρίτων πληρωτέες		2.000
	Καταλογισμός Δεδουλευμένων νομικών εξόδων		

Παρόμοια είναι η περίπτωση του καταλογισμού των τόκων είτε αυτοί είναι πιστωτικοί (έσοδο) είτε χρεωστικοί (έξοδο). Η τράπεζα στην οποία υπάρχει ο λογαριασμός όψεως ή ο δανειακός λογαριασμός, αυξάνει το υπόλοιπο της επιχείρησης κατά το ποσό των τόκων, αυξάνοντας έτσι το ύψος του διαθέσιμου ποσού (αν πρόκειται για πιστωτικούς τόκους) ή του δανειακού λογαριασμού (αν πρόκειται για χρεωστικούς τόκους), και ειδοποιώντας την επιχείρηση με μια ανάλυση κινήσεων λογαριασμού με τη μορφή χρεώσεων και πιστώσεων (extrait) που στέλνει.

Παράδειγμα 4.5.

α) Στο τέλος της χρήσης 2003, η τράπεζα Χ.Χ. από την οποία η επιχείρηση έχει πάρει ενυπόθηκο δάνειο ειδοποιεί ότι καταλόγισε τόκους 250 € που αφορούν το χρονικό διάστημα 1/1/2003 ως 31/12/2003.

Γίνεται η ακόλουθη εγγραφή:

	--	X	Π
31/12/2004	Τόκοι Χρεωστικοί	250	
	Ενυπόθηκο Δάνειο		250
	Καταλογισμός Δεδουλευμένων χρεωστικών τόκων Ενυπόθηκου Δανείου ως extrait 12/2004		

β) Όπως διαπιστώθηκε από το extrait 12/2004 της τράπεζας Ψ.Ψ., το υπόλοιπο του λογαριασμού όψεως που διατηρεί η επιχείρηση αυξήθηκε κατά 310 €. Το ποσό προέρχεται από τους τόκους της χρήσης.

Γίνεται η ακόλουθη εγγραφή:

	- -	X	Π
31/12/2004	Τραπεζικός Λογαριασμός όψεως Τράπεζα Ψ.Ψ. Τόκοι Πιστωτικοί Καταλογισμός Δεδουλευμένων Πιστωτικών τόκων λογαριασμού όψεως ως extrait 12/2004	310	310

Τι είναι το extrait μιας τράπεζας.

Ορισμένες τράπεζες στέλνουν extrait και σε ιδιώτες πελάτες (π.χ. NOVABANK), φωτογραφία extrait. Ένα είδος extrait είναι ο λογαριασμός της πιστωτικής κάρτας, το χαρτί των τραπεζικών κινήσεων των ATM ή οι κινήσεις στο βιβλιάριο καταθέσεων.

4.2 Εφαρμογή

Αναζητήστε στην αλληλογραφία σας με την τράπεζα έγγραφα της μορφής του extrait (ένα βιβλιάριο καταθέσεων, το χαρτί που παίρνουμε από το ATM, λογαριασμός πιστωτικής κάρτας). Προσπαθήστε να «αποκωδικοποιήσετε» τις κινήσεις που αναφέρονται με τη μορφή χρεώσεων και πιστώσεων.

4.5.3 Προεισπραχθέντα έσοδα – Προπληρωμένα έξοδα

Ορισμένα έσοδα όπως έσοδα από ενοίκια, ασφάλιστρα, διαφημίσεις κ.ά. κατά κανόνα προεισπράττονται. Η απογραφή σε αυτές τις περιπτώσεις στοχεύει στο να εξακριβώσει ποιο ποσό αφορά τη χρήση που κλείνει και ποιο την επόμενη. Το ίδιο συμβαίνει στην περίπτωση όπου τα παραπάνω δεν αποτελούν έσοδα για την επιχείρηση αλλά έξοδα. Η λογιστική αντιμετώπιση καταγραφής των παραπάνω μπορεί να πάρει δύο μορφές.

Α' Τρόπος

Όταν πρόκειται για έσοδα:

Όταν γίνεται η είσπραξη του ποσού, αυτό εμφανίζεται ως «προεισπραγμένο έσοδο», δηλαδή αυξάνονται οι υποχρεώσεις της επιχείρησης αφού οι σχετικές με την είσπραξη υπηρεσίες δεν έχουν ακόμη προσφερθεί. Στην απογραφή υπολογίζεται το μέρος του ποσού που αφορά την χρήση που κλείνει και αναγνωρίζεται το έσοδο με μείωση του προεισπραγμένου εσόδου.

Παράδειγμα 4.6

Την 1/11/2003 η επιχείρηση Z.Z. συμφώνησε να ενοικιάσει αποθήκη στην επιχείρηση Π.Π. αντί 1.000 € μηνιαίου μισθώματος και εισέπραξε 6.000 € που αφορούν τα ενοίκια των επόμενων 6 μηνών. Η εγγραφή που θα κάνει η επιχείρηση Z.Z. είναι:

	- -	X	Π
1/11/2003	Ταμείο Προεισπραχθέντα Ενοίκια Προείσπραξη ενοικίων Απόδ. Είσπρ. Εν. 134 1/11/2003	6.000	6.000

Στο τέλος της χρήσης υπολογίζεται ότι το ποσό που αποτελεί προείσπραξη είναι 4.000 €, αφού τα υπόλοιπα 2.000 € έχουν μετατραπεί σε έσοδο, γιατί έχει περάσει η περίοδος που αφορούν. Για την καταγραφή του εσόδου και τη διόρθωση του ποσού του λογαριασμού «Προεισπραχθέντα Ενοίκια» γίνεται η εγγραφή προσαρμογής:

31/12/2003	--	X	Π
	Προεισπραχθέντα Ενοίκια	2.000	
	Έσοδα από Ενοίκια		2.000
	Καταλογισμός δεδουλευμένων εσόδων από Ενοίκια		

Με αυτόν τον τρόπο, ο λογαριασμός «Έσοδα από Ενοίκια» εμφανίζει το έσοδο που αφορά την τρέχουσα χρήση και θα αυξήσει τα κέρδη της επιχείρησης, ενώ ο λογαριασμός Παθητικού «Προεισπραχθέντα Ενοίκια» θα εμφανίσει στον Ισολογισμό την υποχρέωση της επιχείρησης Ζ.Ζ. από την προείσπραξη των μισθωμάτων.

Προεισπραχθέντα			
X	Ενοίκια	Π	
2.000	6.000		
		X	Έσοδα από Ενοίκια Π
			2.000

Όταν πρόκειται για έξοδα:

Τα λογιστικά γεγονότα του παραπάνω παραδείγματος από την σκοπιά της επιχείρησης Π.Π. το ποσό 6.000 € που προκαταβάλλεται αφορά ένα έξοδο που δεν έχει ακόμα πραγματοποιηθεί. Έτσι αποτελεί απαίτηση της επιχείρησης και το καταχωρεί στο λογαριασμό «Προπληρωμένα Ενοίκια».

1/11/2003	--	X	Π
	Προπληρωμένα Ενοίκια	6.000	
	Ταμείο		6.000
	Προείσπραξη ενοικίων Απόδ. Είσπρ. Εν. 134 1/11/2003		

Ενώ, στο τέλος της χρήσης υπολογίζεται και για την επιχείρηση Π.Π. ότι το ποσό που αποτελεί προκαταβολή είναι 4.000 € και τα υπόλοιπα 2.000 € έχουν μετατραπεί σε έξοδο, γιατί έχει περάσει η περίοδος που αφορούν. Για την καταγραφή του εξόδου και τη διόρθωση του ποσού του λογαριασμού «Προπληρωμένα Ενοίκια» γίνεται η εγγραφή προσαρμογής:

31/12/2003	--	X	Π
	Έξοδα από ενοίκια	2.000	
	Προπληρωμένα Ενοίκια		2.000
	Καταλογισμός δεδουλευμένων εξόδων από Ενοίκια		

Και από τη σκοπιά της επιχείρησης Π.Π. με αυτόν τον τρόπο, ο λογαριασμός «Έξοδα από Ενοίκια» εμφανίζει το έξοδο που αφορά την τρέχουσα χρήση και θα μειώσει τα κέρδη της επιχείρησης, ενώ ο λογαριασμός Ενεργητικού «Προπληρωμένα Ενοίκια» θα εμφανίσει στον Ισολογισμό την απαίτηση της επιχείρησης Π.Π. από την προκαταβολή των μισθωμάτων.

Προπληρωμένα			
X	Ενοίκια	Π	X Έξοδα από Ενοίκια
	6.000	2.000	2.000

Β΄ Τρόπος

Στην πράξη, αντί για την εμφάνιση πρώτα της προκαταβολής και στο τέλος της χρήσης του εσόδου ή του εξόδου, γίνεται το ακριβώς αντίθετο.

Όταν πρόκειται για έσοδα:

Με την είσπραξη του ποσού, αναγνωρίζεται απευθείας το έσοδο με πίστωση του αντίστοιχου λογαριασμού. Δηλαδή:

	--	X	Π
1/11/2003	Ταμείο	6.000	
	Έσοδα από Ενοίκια		6.000
	Προείσπραξη ενοικίων Απόδ. Είσπρ. Εν. 134 1/11/2003		

Με την εγγραφή προσαρμογής προσδιορίζεται ποιο μέρος του εσόδου αφορά την τρέχουσα χρήση και ποιο την επόμενη. Το μέρος του εσόδου που αφορά την επόμενη χρήση εμφανίζεται με την κατάλληλη εγγραφή στο λογαριασμό υποχρεώσεων «Προεισπραχθέντα ενοίκια».

	--	X	Π
31/12/2003	Έσοδα από Ενοίκια	4.000	
	Προεισπραχθέντα Ενοίκια		4.000
	Καταλογισμός δεδουλευμένων εσόδων από Ενοίκια		

Το τελικό αποτέλεσμα στα υπόλοιπα των κινούμενων λογαριασμών δε διαφέρει από τον πρώτο τρόπο. Όπως φαίνεται, τα «Προεισπραχθέντα ενοίκια» παρουσιάζουν και με τους δυο τρόπους, πιστωτικό υπόλοιπο 4.000 € και τα «Έσοδα από Ενοίκια» πιστωτικό υπόλοιπο 2.000 €:

Προεισπραχθέντα			
X	Ενοίκια	Π	X Έσοδα από Ενοίκια
	4.000		4.000
			6.000

Όταν πρόκειται για έξοδα:

Το ποσό της εκταμίευσης καταλογίζεται απευθείας με χρέωση του λογαριασμού «Εξόδου». Για παράδειγμα:

	--	X	Π
1/11/2003	Έξοδα από ενοίκια	6.000	
	Ταμείο		6.000
	Πληρωμή Ενοικίων Απόδ. Είσπρ. Εν. 134 1/11/2003		

Το ποσό που αφορά την επόμενη χρήση, και επομένως αποτελεί προκαταβολή, εμφανίζεται με την εγγραφή προσαρμογής όπου πιστώνεται το έξοδο για να μειωθεί, με χρέωση του λογαριασμού «Προπληρωμένα Ενοίκια», ο οποίος εμφανίζεται ως λογαριασμός Απαιτήσεων στον Ισολογισμό.

	--	X	Π
31/12/2003	Προπληρωμένα Ενοίκια	2.000	
	Έξοδα από ενοίκια		2.000
	Καταλογισμός δεδουλευμένων εξόδων από Ενοίκια		

Όπως και στην περίπτωση των εσόδων, τα υπόλοιπα των λογαριασμών είναι τελικά τα ίδια, ανεξάρτητα από τον τρόπο που θα χρησιμοποιηθούν. Στο γενικό καθολικό, οι λογαριασμοί που κινούνται για την επιχείρηση Π.Π. θα έχουν την ακόλουθη μορφή:

Προπληρωμένα					
X	Ενοίκια	Π	X	Ενοίκια	Π
4.000			6.000	4.000	

Ο δεύτερος τρόπος παρουσιάζει πρακτικό πλεονέκτημα έναντι του πρώτου, επειδή συχνά οι υπηρεσίες αυτές γίνονται δεδουλευμένες κατά τη διάρκεια της χρήσης και ο απευθείας καταλογισμός των εσόδων ή εξόδων απαλλάσσει την επιχείρηση από ένα μεγάλο αριθμό εγγραφών προσαρμογής.

4.5.4 Αποσβέσεις

Όπως αναφέρθηκε στο κεφάλαιο 2, πάγια είναι τα στοιχεία του Ενεργητικού που συμβάλλουν στη λειτουργία της οικονομικής μονάδας για μεγαλύτερο διάστημα από μια λογιστική χρήση και χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς της. Πρόκειται δηλαδή για περιουσιακά στοιχεία σημαντικής συνήθως αξίας, που έχουν μεγάλη διάρκεια ζωής.

Ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο αναμένεται να συμβάλει στη λειτουργία της επιχείρησης και ως εκ τούτου θα βοηθήσει στη δημιουργία εσόδων και κερδών. Κάθε πάγιο στοιχείο που χρησιμοποιείται μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί ένα «**απόθεμα χρήσιμων υπηρεσιών**», τις οποίες η επιχείρηση αναμένει να απολαμβάνει σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του έτους και ίσο με την διάρκεια ζωής του.

Η αγορά ενός στοιχείου του Πάγιου Ενεργητικού είτε γίνει τοις μετρητοίς (μείωση του Ταμείου) είτε με πίστωση (αύξηση των υποχρεώσεων της επιχείρησης) **δεν αποτελεί έξοδο**. Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν, έξοδο είναι κάθε μείωση στην Καθαρή Θέση της επιχείρησης που προέρχεται από τη δραστηριότητά της. Η αγορά ενός μηχανήματος τοις μετρητοίς, για

παράδειγμα, συνεπάγεται μια μείωση του Ενεργητικού (Ταμείο) και μια ισόποση αύξηση του Ενεργητικού (Μηχανήματα). Η καθαρή περιουσία δεν επηρεάζεται. Αυτό που αποτελεί έξοδο για την επιχείρηση είναι η μείωση του «αποθέματος χρήσιμων υπηρεσιών» που συμβαίνει από την χρησιμοποίησή του στη διάρκεια των χρόνων ωφέλιμης ζωής του.

Η αξία του μηχανήματος για την επιχείρηση είναι ίση με την τιμολογιακή του αξία, με την έννοια ότι η διοίκηση της επιχείρησης πιστεύει ότι η τιμή που πλήρωσε για την απόκτησή του είναι τουλάχιστον ίση με την αξία της συμβολής του στοιχείου αυτού στην καλή λειτουργία της επιχείρησης, διαφορετικά δεν θα το αγόραζε.

Η δαπάνη για την απόκτηση του παγίου, πραγματοποιείται τη χρονική στιγμή της αγοράς, αλλά οι υπηρεσίες που η επιχείρηση αναμένει να πάρει από αυτό, θα παρέχονται σε χρόνο ίσο με το χρόνο ζωής του στοιχείου, εφόσον βεβαίως δε συμβεί κάποιο έκτακτο γεγονός (καταστροφή ή πώληση του στοιχείου). Με βάση τη Λογιστική Αρχή της χρονικής συσχέτισης των εσόδων με τα έξοδα, η δαπάνη αγοράς του Παγίου δεν πρέπει να επηρεάσει μόνο τα αποτελέσματα της χρήσης στην οποία πραγματοποιήθηκε η αγορά του, αλλά να επιμεριστεί σε όλες τις χρήσεις που η επιχείρηση θα χρησιμοποιήσει το στοιχείο αυτό και θα αποκτή έσοδα από τη χρήση του. **Η ετήσια Αποσβέση αποτελεί το έξοδο που αντιπροσωπεύει τη μείωση του αποθέματος των υπηρεσιών του Παγίου στη διάρκεια της χρήσης και είναι ανάλογη της μείωσης της αξίας του.**

Κυριότερες αιτίες για τη μείωση της αξίας των παγίων στοιχείων είναι η οικονομική τους απαξίωση καθώς περνάνε τα χρόνια, και η ένταση της εκμετάλλευσής τους από την επιχείρηση. Ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής απαξιώνεται συνεχώς, καθώς οι εξελίξεις της τεχνολογίας τον καθιστά λιγότερο αποτελεσματικό. Ένα φορτηγό αυτοκίνητο το οποίο χρησιμοποιείται για τη διανομή εμπορευμάτων στους πελάτες απαξιώνεται λόγω της εντατικής χρήσης του.

Αποσβέσεις δε διενεργούνται για πάγια περιουσιακά στοιχεία για τα οποία δεν υπάρχει οικονομική απαξίωση που να προκαλείται από τη χρησιμοποίησή τους από την επιχείρηση. Τέτοια είναι τα γήπεδα - οικόπεδα - τα οποία θεωρείται ότι δεν είναι δυνατό να απαξιωθούν και τα πάγια τα οποία δε χρησιμοποιούνται. Με αυτήν την έννοια, δε γίνονται αποσβέσεις για ένα κτίριο το οποίο η επιχείρηση δεν χρησιμοποιεί, ούτε έχει έσοδα από αυτό με κανέναν άλλο τρόπο (δεν είναι νοικιασμένο σε τρίτον), ακόμη και αν υπάρχει η σχετική χρονική απαξίωσή του.

4.5.4.1 Λογιστικός χειρισμός των Αποσβέσεων

Ο υπολογισμός και οι μέθοδοι των ετήσιων Αποσβέσεων θα εξεταστούν στο κεφάλαιο 6. Η λογιστική καταχώρηση των αποσβέσεων γίνεται με τις κατάλληλες ημερολογιακές εγγραφές που εμφανίζουν το έξοδο της Αποσβέσης και μειώνουν τη λογιστική αξία του Παγίου.

Παράδειγμα 4.7

Η επιχείρηση Η.Η. έχει στην κατοχή της ένα κτίριο αξίας κτίσης 30.000 €. Οι ετήσιες Αποσβέσεις υπολογίστηκαν σε 3.000 €.

Η ημερολογιακή εγγραφή των Αποσβέσεων θα είναι:

	--	X	Π
31/12/2003	Αποσβέσεις	3.000	
	Κτίριο		3.000
	Διενέργεια αποσβέσεων		

Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται ο λογαριασμός του εξόδου των Αποσβέσεων και πιστώνεται ο αντίστοιχος λογαριασμός Παγίου, ώστε να μειώνεται η αξία του.

X	Αποσβέσεις	Π	X	Κτίριο	Π
3.000			30.000	3.000	

Ο λογαριασμός «Αποσβέσεις» αποτελεί έξοδο και θα εμφανιστεί στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης μειώνοντας το αποτέλεσμα. Ο λογαριασμός «Κτίριο» περιλαμβάνεται στο Ενεργητικό και θα εμφανιστεί στον Ισολογισμό με υπόλοιπο μειωμένο κατά το ποσό της απόσβεσης, προκειμένου να φανεί η απαξίωσή του από την χρήση του.

Αυτός ο τρόπος λογιστικού χειρισμού του εξόδου της απόσβεσης ονομάζεται άμεσος και παρουσιάζει ένα βασικό μειονέκτημα. Οι λογαριασμοί Ισολογισμού θα μεταφερθούν στην επόμενη χρήση με το υπόλοιπό τους, δηλαδή το κτίριο με χρεωστικό υπόλοιπο 27.000 €. Αυτό σημαίνει ότι τα βιβλία της επιχείρησης δε θα παρέχουν καμία πληροφορία για την αξία κτίσης του κτιρίου και η πληροφορία αυτή θα μπορεί να προκύψει μόνο με αναζήτησή της στα βιβλία της χρήσης στην οποία έγινε η αγορά του.

Για τον λόγο αυτό οι αποσβέσεις διενεργούνται με τον έμμεσο τρόπο. Χρεώνεται ο λογαριασμός του εξόδου (Αποσβέσεις), αλλά αντί του λογαριασμού του παγίου πιστώνεται ο λογαριασμός «Αποσβεσμένο Κτίριο» που είναι αντίθετος λογαριασμός του κύριου ή ουσιαστικού λογαριασμού «Κτίριο». Δημιουργείται για να εμφανίσει τις μειώσεις του κύριου λογαριασμού του παγίου Ενεργητικού που προκύπτουν από τις Αποσβέσεις.

	--	X	Π
31/12/2003	Αποσβέσεις	3.000	
	Αποσβεσμένο κτίριο		3.000
	Διενέργεια αποσβέσεων		

Στο Γενικό Καθολικό, οι λογαριασμοί θα εμφανίζουν τα ακόλουθα στοιχεία:

X	Αποσβέσεις	Π	X	Κτίριο	Π	X	Αποσβεσμένα Κτίρια	Π
3.000			30.000				3.000	

Στον Ισολογισμό, ο αντίθετος λογαριασμός εμφανίζεται κάτω από τον κύριο λογαριασμό, μειώνοντας το υπόλοιπό του:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

...		
Κτίρια	30.000	
Μείον Αποσβεσμένα Κτίρια	(3.000)	27000

...

Επομένως το σύνολο του Ενεργητικού αυξάνεται κατά το ίδιο ποσό και με τους δυο τρόπους.

4.6 Προσαρμοσμένο Ισοζύγιο

Μετά τις εγγραφές προσαρμογής των λογαριασμών στα πραγματικά τους υπόλοιπα, όπως αυτά προκύπτουν από την Απογραφή, καταρτίζεται το **Προσαρμοσμένο Ισοζύγιο**, προκειμένου να ελεγχθεί η ορθότητα τόσο των ημερολογιακών εγγραφών προσαρμογής όσο και της μεταφοράς των ποσών στους λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού. Το Προσαρμοσμένο Ισοζύγιο κατασκευάζεται με τον ίδιο τρόπο με το Προσωρινό Ισοζύγιο, αλλά διαφέρει από αυτό στο ότι περιλαμβάνει και τις εγγραφές προσαρμογής. Επομένως, τα υπόλοιπα των λογαριασμών έχουν προσαρμοστεί στα πραγματικά τους υπόλοιπα, όπως αυτά έχουν προκύψει από την πραγματική Απογραφή.

Παράδειγμα 4.8

Δίνεται το προσωρινό ισοζύγιο του νοσηλευτηρίου Τ.Τ. της 31/12/2004:

Προσωρινό Ισοζύγιο

Α/Α	Τίτλοι Λογαριασμών	Ποσά		Υπόλοιπα	
		Χρέωση	Πίστωση	Χρεωστικά	Πιστωτικά
1	Μεταφορικά Μέσα	10.000		10.000	-
2	Μηχανήματα	15.000		15.000	-
3	Ταμείο	53.000	23.000	30.000	-
4	Γραμμάτια πληρωτέα		2.000	-	2.000
5	Χρεόγραφα	8.000	3.000	5.000	-
6	Αμοιβές Τρίτων	2.000		2.000	-
7	Γραμμάτια εισπρακτέα	2.500		2.500	-
8	Διαφημίσεις	1.500		1.500	-
9	Νοσήλια		39.200	-	39.200
10	Καταθέσεις όψεως	12.000	10.000	2.000	-
11	Ασφάλιστρα	1.800		1.800	-
12	Κεφάλαιο		53.000	-	53.000
13	Επισκευές και συντηρήσεις	800		800	-
14	Γενικά έξοδα	700		700	-
15	Προκαταβολές στο προσωπικό	1.500		1.500	-
16	Έσοδα από ενοίκια Κυλικείου		3.000	-	3.000

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Γραμμάτια πληρω- τέα		
X		Π
	2.000	

Κεφάλαιο		
X		Π
	53.000	

Προμηθευτές		
X		Π
8.000	12.000	

Βραχυπρόθεσμο Δά- νειο		
X		Π
	10.000	

ΕΣΟΔΑ- ΚΕΡΔΗ

Νοσήλια		
X		Π
	39.200	

Έσοδα από ενοίκια Κυλικείου		
X		Π
	3.000	

Κέρδη Από πώληση χρεογράφων		
X		Π
	300	

ΕΞΟΔΑ – ΖΗΜΙΕΣ

Αμοιβές τρίτων		
X		Π
2.000		

Διαφημίσεις		
X		Π
1.500		

Ασφάλιστρα		
X		Π
1.800		

Επισκευές & Συντη- ρήσεις		
X		Π
800		

Γενικά Έξοδα		
X		Π
700		

Αμοιβές προσωπικού		
X		Π
12.000		

Ενοίκια Κτιρίου		
X		Π
15.000		

β) Η φυσική Απογραφή έδειξε ότι:

1. Το τελικό απόθεμα φαρμάκων είναι αξίας 700 € και των τροφίμων 500 €.
 2. Δεν είχαν εξοφληθεί λογαριασμοί ΔΕΗ και ΟΤΕ συνολικά 120 €.
 3. Οι τόκοι του δανείου ανέρχονται σε 300 €, ενώ οι τόκοι από το λογαριασμό όψεως είναι 120 €. Η τράπεζα ενημέρωσε την επιχείρηση ότι έχει προσαρμόσει τα υπόλοιπα των αντίστοιχων λογαριασμών.
 4. Οι αποσβέσεις υπολογίστηκαν:
 –για το μεταφορικά μέσα 1.000 €
 –για τα μηχανήματα 3.000 €
 –για τα έπιπλα και σκεύη 1.600 €
 (Οι Αποσβέσεις γίνονται με την άμεση μέθοδο)
 5. Οφείλονται στην επιχείρηση για νοσήλια 5.000 €.
 6. Από το συνολικό ποσό των ασφαλίσεων 600 € αφορούν την επόμενη χρήση. Επίσης την επόμενη χρήση αφορούν διαφημίσεις αξίας 500 €.
 7. Από τα ενοίκια κτιρίου, οι 12.000 αφορούν τη χρήση και τα υπόλοιπα τα έχει προκαταβάλει η επιχείρηση, για τα ενοίκια της επόμενης χρήσης.
 8. Οφείλονται στην επιχείρηση ενοίκια για το κυλικείο 2 μηνών (μηνιαίο μίσθωμα 300 €).
- Να γίνουν οι εγγραφές προσαρμογής των λογαριασμών.

31/12/2004	-1α - Φάρμακα αναλωθέντα Φάρμακα Προσαρμογή λογαριασμού Φάρμακα	X 1.800	Π 1.800
31/12/2004	-1β - Τρόφιμα αναλωθέντα Τρόφιμα Προσαρμογή λογαριασμού Τρόφιμα	X 700	Π 700
31/12/2004	- 2 - Γενικά Έξοδα Γενικά έξοδα πληρωτέα Καταλογισμός Δεδουλευμένων Γενικών Εξόδων	X 120	Π 120
31/12/2004	- 3α - Τόκοι Χρεωστικοί Βραχυπρόθεσμο Δάνειο Καταλογισμός τόκων δανείου	X 300	Π 300
31/12/2004	- 3β - Καταθέσεις Όψεως Τόκοι Πιστωτικοί Καταλογισμός τόκων λογαριασμού όψεως	X 120	Π 120
31/12/2004	- 4 - Αποσβέσεις	X 5.600	Π

	Μεταφορικά Μέσα		1.000
	Μηχανήματα		3.000
	Έπιπλα & Σκεύη		1.600
	Αποσβέσεις χρήσης 2004		
31/12/2004	- 5 - Νοσήλια Εισπρακτέα Νοσήλια Καταλογισμός Δεδουλευμένων Εσόδων	X 5.000	Π 5.000
31/12/2004	- 6α - Προπληρωμένα Ασφάλιστρα Ασφάλιστρα Προπληρωμένα Ασφάλιστρα επόμενης χρήσης	X 600	Π 600
31/12/2004	- 6β - Προπληρωμένες Διαφημίσεις Διαφημίσεις Προπληρωμένες διαφημίσεις επόμενης χρήσης	X 500	Π 500
31/12/2004	- 7 - Προπληρωμένα Ενοίκια Ενοίκια Προπληρωμένα Ενοίκια επόμενης χρήσης	X 3.000	Π 3.000
31/12/2004	- 8 - Ενοίκια εισπρακτέα Έσοδα από ενοίκια Κυλικείου Καταλογισμός δεδουλευμένων ενοικίων	X 600	Π 600
		<u>18.340</u>	<u>18.340</u>

γ) Να ενημερώσετε τους λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού με τις μεταβολές που προκάλεσαν οι παραπάνω εγγραφές προσαρμογής.

ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

X	Μεταφορικά μέσα	Π	X	Μηχανήματα	Π	X	Έπιπλα & Σκεύη	Π
	10.000	1.000 4		15.000	3.000 4		8.000	1.600 4
X	Χρεόγραφα	Π	X	Γραμμάτια Εισπρακτέα	Π	X	Προκαταβολές στο προσωπικό	Π
	8.000	3.000		2.500			1.500	

X	Καταθέσεις Οψεως	Π
	12.000	10.000
3β	120	

X	Ταμείο	Π
	53.000	23.000

X	Φάρμακα	Π
	2.500	1.800
		1α

X	Τρόφιμα	Π
	1.200	700
		1β

X	Νοσήλια Εισπρακτέα	Π
5	5.000	

Προπληρωμένα		Π
X	Ασφάλιστρα	Π
6α	600	

Προπληρωμένες		Π
X	Διαφημίσεις	Π
6β	500	

Προπληρωμένα		Π
X	Ενοίκια	Π
7	3.000	

X	Ενοίκια Εισπρακτέα	Π
8	600	

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Γραμμάτια		Π
X	πληρωτέα	Π
		2.000

X	Κεφάλαιο	Π
		53.000

X	Προμηθευτές	Π
	8.000	12.000

Βραχυπρόθεσμο Δά-		Π
X	νειο	Π
	10.000	
	300	3α

Γενικά Έξοδα πληρω-		Π
X	τέα	Π
	120	2

ΕΣΟΔΑ – ΚΕΡΔΗ

Έσοδα από ενοίκια		Π
X	Κυλικείου	Π
	39.200	
	5.000	5

Κέρδη Από πώληση		Π
X	χρεογράφων	Π
	300	

X	Τόκοι Πιστωτικοί	Π
	120	3β

ΕΞΟΔΑ – ΖΗΜΙΕΣ

X	Αμοιβές τρίτων		Π
	2.000		
Επισκευές & Συντη-			
X	ρήσεις		Π
	800		
X	Διαφημίσεις		Π
	1.500	500	6β
X	Ασφάλιστρα		Π
	1.800	600	6α
X	Γενικά Έξοδα		Π
	700		
2	120		
X	Αμοιβές προσωπικού		Π
	12.000		
X	Ενοίκια Κτιρίου		Π
	15.000	3.000	7
X	Φάρμακα αναλωθέντα		Π
1α	1.800		
X	Τρόφιμα αναλωθέντα		Π
1β	700		
X	Τόκοι χρεωστικοί		Π
3α	300		
X	Αποσβέσεις		Π
4	5.600		

δ) Να συνταχθεί το προσαρμοσμένο Ισοζύγιο

Προσαρμοσμένο Ισοζύγιο.

Α/Α	Τίτλοι Λογαριασμών	Ποσά		Υπόλοιπα	
		Χρέωση	Πίστωση	Χρεωστικά	Πιστωτικά
1	Μεταφορικά Μέσα	10.000	1.000	9.000	-
2	Μηχανήματα	15.000	3.000	12.000	-
3	Έπιπλα και σκεύη	8.000	1.600	6.400	-
4	Χρεόγραφα	8.000	3.000	5.000	-
5	Γραμμάτια εισπρακτέα	2.500		2.500	-
6	Προκαταβολές στο προσωπικό	1.500		1.500	-
7	Καταθέσεις όψεως	12.120	10.000	2.120	-
8	Ταμείο	53.000	23.000	30.000	-
9	Φάρμακα	2.500	1.800	700	-
10	Τρόφιμα	1.200	700	500	-
11	Νοσήλια εισπρακτέα	5.000		5.000	-
12	Προπληρωμένα Ασφάλιστρα	600		600	-
13	Προπληρωμένες Διαφημίσεις	500		500	-

14	Προπληρωμένα Ενοίκια	3.000		3.000	-
15	Ενοίκια εισπρακτέα	600		600	-
16	Κεφάλαιο		53.000	-	53.000
17	Γραμμάτια Πληρωτέα		2.000	-	2.000
18	Προμηθευτές	8.000	12.000	-	4.000
19	Βραχυπρόθεσμο Δάνειο		10.300	-	10.300
20	Γενικά έξοδα πληρωτέα		120	-	120
21	Νοσήλια		44.200	-	44.200
22	Έσοδα από ενοίκια Κυλικείου		3.600	-	3.600
23	Τόκοι Πιστωτικοί		120	-	120
24	Κέρδη από πώληση χρεογράφων		300	-	300
25	Αμοιβές Τρίτων	2.000		2.000	-
26	Διαφημίσεις	1.500	500	1.000	-
27	Ασφάλιστρα	1.800	600	1.200	-
28	Επισκευές & συντηρήσεις	800		800	-
29	Γενικά έξοδα	820		820	-
30	Αμοιβές προσωπικού	12.000		12.000	-
31	Ενοίκια κτιρίου	15.000	3.000	12.000	-
32	Φάρμακα αναλωθέντα	1.800		1.800	-
33	Τρόφιμα αναλωθέντα	700		700	-
34	Τόκοι χρεωστικοί	300		300	-
35	Αποσβέσεις	5.600		5.600	-
		173.840	173.840	117.640	117.640

Παρατήρηση:

Εκτός από τη συμφωνία των αθροισμάτων στις στήλες των ισοζυγίων, ελέγχεται και η διαφορά στο αθροίσματα των χρεώσεων και των πιστώσεων μεταξύ του τελευταίου προσωρινού και του προσαρμοσμένου ισοζυγίου ($173.840 - 155.500 = 18.340$). Η διαφορά αυτή θα πρέπει να είναι, και είναι ίση, με το άθροισμα των συνολικών χρεώσεων και πιστώσεων των ημερολογιακών εγγραφών προσαρμογής.

4.7. Εγγραφές προσδιορισμού του αποτελέσματος

Η χρησιμοποίηση των λογαριασμών εσόδων – εξόδων επιτρέπει να εξετάσουμε αναλυτικά τους προσδιοριστικούς παράγοντες του αποτελέσματος (κέρδους ή ζημιάς). Μετά τη διενέργεια της φυσικής απογραφής και των εγγραφών προσαρμογής, οι λογαριασμοί εσόδων και εξόδων έχουν ενημερωθεί πλήρως και πρέπει να συγκεντρωθούν και να συσχετιστούν μεταξύ τους προκειμένου να προκύψει το αποτέλεσμα, να καταρτιστεί η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης και ο Ισολογισμός. Οι ημερολογιακές εγγραφές συγκέντρωσης των λογαριασμών εσόδων / κερδών και εξόδων / ζημιών για την εξακρίβωση του λογιστικού αποτελέσματος της οικονομικής μονάδας ονομάζονται **εγγραφές προσδιορισμού του αποτελέσματος**.

Για να καταλάβουμε τη διαδικασία, ας χρησιμοποιήσουμε ένα απλοποιημένο παράδειγμα. Υποθέτουμε ότι στο καθολικό μιας επιχείρησης υπάρχει μόνο ένα λειτουργικό έξοδο και μόνο ένα λειτουργικό έσοδο. Επίσης υπάρχει ένα μη λειτουργικό κέρδος και μια μη λειτουργική ζημιά.

X		Π
	Εσοδο 100	
Μη λειτουργικό κέρδος		
X		Π
	κέρδος 30	

X		Π
	Έξοδο 60	
X Μη λειτουργική ζημιά Π		
	20	

Οι λογαριασμοί που επηρεάζουν θετικά το αποτέλεσμα (έσοδα – κέρδη) παρουσιάζουν Πιστωτικό Υπόλοιπο και οι λογαριασμοί που το επηρεάζουν αρνητικά (έξοδα – ζημιές) χρεωστικό υπόλοιπο. Αν ο λογαριασμός του εξόδου πιστωθεί με το ποσό του υπολοίπου του, τότε η πίστωση εξισώνεται με τη χρέωση και ο λογαριασμός κλείνει. Το προηγούμενο χρεωστικό υπόλοιπο του εξόδου θα «μεταφερθεί» στο λογαριασμό που χρεώνεται για το σκοπό αυτό. Η διαδικασία αυτή ονομάζεται **μεταφορά του υπολοίπου ενός λογαριασμού σε κάποιον άλλο**. Η διαδικασία που αναφέρεται παρακάτω έχει άμεση σχέση με την κατάρτιση της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, όπως αναλύθηκε στο κεφάλαιο 2.

31/12/2004	Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης	X	Π
	Έξοδο	60	60
	Μεταφορά εξόδων στο Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης		

Η μεταφορά του υπολοίπου του λογαριασμού «Έξοδο» φαίνεται και στο Γενικό Καθολικό:

The diagram illustrates the flow of cash from the 'Έξοδο' (Expense) account to the 'Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης' (Operating Result) account. The 'Έξοδο' account has a debit of 60 and a credit of 60. The 'Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης' account has a credit of 60. A line connects the credit side of 'Έξοδο' to the credit side of 'Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης'.

31/12/2004	Έσοδο	X 100	Π 100
	Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης		
	Μεταφορά εσόδων στο Αποτέλεσμα εκμετάλλευσης		

Έσοδο		Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης	
X	Π	X	Π
100	100	60	100

31/12/2004	Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης	X 40	Π 40
	Κέρδος Εκμετάλλευσης		
	Χαρακτηρισμός Αποτελέσματος Εκμετάλλευσης		

86

μαζί με τους αντίστοιχους μη λειτουργικούς λογαριασμούς.

31/12/2004	Αποτέλεσμα Χρήσης Μη λειτουργική Ζημιά Μεταφορά Ζημιών στο Αποτέλεσμα χρήσης	X 20	Π 20
31/12/2004	Μη λειτουργικό κέρδος Κέρδος Εκμετάλλευσης Αποτέλεσμα Χρήσης Μεταφορά Κερδών στο Αποτέλεσμα χρήσης	X 30 40	Π 70

Έτσι το σύνολο των αποτελεσματικών λογαριασμών (έσοδα, έξοδα, μη λειτουργικά κέρδη και ζημιές) κλείνουν, και το υπόλοιπό τους μεταφέρεται τελικά στο λογαριασμό «Αποτέλεσμα Χρήσης». Το υπόλοιπο αυτό είναι χρεωστικό όταν η επιχείρηση παρουσιάζει ζημιές και πιστωτικό όταν η επιχείρηση παρουσιάζει κέρδη. Για λόγους πληροφοριακούς, όπως και στο αποτέλεσμα εκμετάλλευσης, το Αποτέλεσμα Χρήσης εξισώνεται και κλείνει είτε με πίστωση του λογαριασμού «Κέρδος Χρήσης» είτε με χρέωση του λογαριασμού «Ζημιές χρήσης».

31/12/2004	Αποτέλεσμα Χρήσης	X 50	Π 50
	Κέρδος Χρήσης		
	Χαρακτηρισμός Αποτελέσματος Χρήσης		

Το Γενικό Καθολικό του απλοποιημένου παραδείγματος, μετά από αυτό το «γαϊτανάκι» των διαδοχικών μεταφορών υπολοίπων, θα διαμορφωθεί ως εξής:

X	Έσοδο	Π
	100	100
		7

X	Έξοδο	Π
	60	60

X	Αποτέλεσμα Χρήσης	Π	X	Κέρδος Χρήσης	Π
20	70			50	
50					

Η παραπάνω διαδικασία λογιστικού προσδιορισμού του αποτελέσματος θα οδηγήσει τελικά στην κατάρτιση της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης.

Επιχείρηση Χ.Χ. Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης 2004	
Έσοδα	100
μείον: Έξοδα	60
=αποτέλεσμα (κέρδος) εκμετάλλευσης	40
πλέον: Μη λειτουργικό Κέρδος	30
μείον: Μη λειτουργική Ζημιά	(20)
= Αποτέλεσμα (κέρδος) Χρήσης	<u>50</u>

Τέλος, ο λογαριασμός «Κέρδος Χρήσης», χρεώνεται και πιστώνεται ο λογαριασμός «Κεφάλαιο» ή ανάλογα με την εταιρική μορφή ο ανάλογος λογαριασμός των Ιδίων κεφαλαίων. Εξυπακούεται ότι, αν υπάρχουν ζημιές αντί για κέρδη, θα πρέπει να χρεωθεί ο λογαριασμός «Κεφάλαιο» και να πιστωθεί ο λογαριασμός «Ζημιά Χρήσης», για να εξισωθεί και να κλείσει.

31/12/2004	Κέρδος Χρήσης	X 50	Π 50
	Κεφάλαιο		
	Μεταφορά κερδών στο κεφάλαιο		

Σε μια λιγότερο απλοποιημένη περίπτωση, οι λογαριασμοί εσόδων και εξόδων μπορεί και να είναι περισσότεροι αλλά η διαδικασία που ακολουθείται είναι η ίδια:

Για παράδειγμα:

31/12/2004	Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης	X 1.800	Π
	Αμοιβές προσωπικού		700
	Αποσβέσεις		120
	Ενοίκια		720
	Διαφημίσεις		180

	Τόκοι Χρεωστικοί		50
	Αναλωθείσα Γραφική ύλη		30
	Μεταφορά εξόδων στο Αποτέλεσμα εκμετάλλευσης		
31/12/2004	Δίδακτρα	X 2.500	Π
	Έσοδα από ενοίκια κυλικείου	240	
	Μεταφορά εσόδων στο Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης		2.740

4.7.3 Μεικτό Αποτέλεσμα

Στις περισσότερες επιχειρήσεις υπάρχει η ανάγκη να προσδιοριστεί το μέγεθος του Μεικτού Αποτελέσματος. Όπως είδαμε στο κεφάλαιο 2, το Μεικτό Αποτέλεσμα προκύπτει αν αφαιρέσουμε το κόστος πωληθέντων από τις Πωλήσεις. Εφόσον η διαφορά αυτή είναι θετική το αποτέλεσμα ονομάζεται Μεικτό Κέρδος ενώ αν είναι αρνητική, Μεικτή Ζημιά. Στις επιχειρήσεις λοιπόν που λειτουργούν οι λογαριασμοί «Πωλήσεις» και «Κόστος Πωληθέντων», εκτός από τα στάδια υπολογισμού των Αποτελεσμάτων Εκμετάλλευσης και Χρήσης, υπάρχει και το στάδιο του υπολογισμού του Μεικτού Αποτελέσματος.

Συγκεκριμένα:

- Χρεώνεται ο λογαριασμός «Πωλήσεις» με το ποσό που αντιστοιχεί στο πιστωτικό του υπόλοιπο και κλείνει. Ταυτόχρονα πιστώνεται ισόποσα ο λογαριασμός « Μεικτό Αποτέλεσμα».
- Πιστώνεται ο Λογαριασμός «Κόστος Πωληθέντων», εξισώνεται, ή κλείνει και χρεώνεται ο λογαριασμός «Μεικτό Αποτέλεσμα».
- Το Μεικτό Αποτέλεσμα εφόσον έχει πιστωτικό υπόλοιπο (άρα Πωλήσεις > Κόστος Πωληθέντων) αποτελεί κέρδος και μεταφέρεται για πληροφοριακούς λόγους στο λογαριασμό «Μεικτό Κέρδος». Αν έχει χρεωστικό υπόλοιπο (Κόστος Πωληθέντων > Πωλήσεις) αποτελεί ζημιά και μεταφέρεται στο λογαριασμό «Μεικτή Ζημιά»
- Ο λογαριασμός «Μεικτό Κέρδος ή Ζημιά» με τη σειρά του κλείνει μαζί με τους λογαριασμούς εσόδων ή εξόδων, κατά περίπτωση, στο Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης.

Παράδειγμα 4.9.:

Δίνεται το προσαρμοσμένο Ισοζύγιο της εμπορικής επιχείρησης Ν.Ν.:

ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ Ν.Ν.

Α/Α	Τίτλοι Λογαριασμών	Ποσά		Υπόλοιπα	
		Χρέωση	Πίστωση	Χρεωστικά	Πιστωτικά
1	Μεταφορικά Μέσα	12.000		12.000	-
2	Οικόπεδα	15.000		15.000	-
3	Έπιπλα και σκεύη	15.000	3.000	12.000	-
4	Αποσβεσμένα μετ. μέσα		3.000	-	3.000
5	Αποσβεσμένα έπιπλα & σκεύη		3.500	-	3.500

6	Εμπορεύματα	95.000	82.000	13.000	-
7	Υλικά συσκευασίας	1.500	1.100	400	-
8	Πελάτες	8.000	7.000	1.000	-
9	Γραμμάτια Εισπρακτέα	3.000	1.000	2.000	-
10	Προπληρωμένα Ασφάλιστρα	1.200		1.200	-
11	Προπληρωμένες Διαφημίσεις	500		500	-
12	Καταθέσεις όψεως	18.000	12.000	6.000	-
13	Ταμείο	42.000	37.000	5.000	-
14	Κεφάλαιο		36.500	-	36.500
15	Δάνειο		3.500	-	3.500
16	Προμηθευτές	25.000	28.000	-	3.000
17	Γραμμάτια Πληρωτέα	1.300	3.900	-	2.600
18	Αμοιβές Τρίτων πληρωτέες		120	-	120
19	Πωλήσεις		110.930	-	110.930
20	Έσοδα από Προμήθειες		7.500	-	7.500
21	Τόκοι Πιστωτικοί		250	-	250
22	Αμοιβές Τρίτων	1.200		1.200	-
23	Διαφημίσεις	1.500	500	1.000	-
24	Ασφάλιστρα	2.000	1.200	800	-
25	Κόστος Πωληθέντων	82.000		82.000	-
26	Αμοιβές Προσωπικού	14.000		14.000	-
27	Αποσβέσεις	2.200		2.200	-
28	Υλικά συσκευασίας αναλωθέντα	1.100		1.100	-
29	Τόκοι χρεωστικοί	200		200	-
30	Ζημιά από πώληση παγίων	300		300	-
		342.000	342.000	170.900	170.900

Να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές προσδιορισμού του αποτελέσματος.

Στάδιο πρώτο: Μεικτό Αποτέλεσμα

31/12/2004	Πωλήσεις	X 110.930	Π 110.930
	Μεικτό Αποτέλεσμα		
	Μεταφορά Πωλήσεων στο μεικτό αποτέλεσμα		
31/12/2004	Μεικτό Αποτέλεσμα	82.000	
	Κόστος Πωληθέντων		82.000
	Μεταφορά Κόστους πωληθέντων στο Μεικτό Αποτέλεσμα		
31/12/2004	Μεικτό Αποτέλεσμα	28.930	
	Μεικτό Κέρδος		28.930
	Χαρακτηρισμός Αποτελέσματος Χρήσης		

Με τον τρόπο αυτό εξισώνονται και κλείνουν οι λογαριασμοί «Πωλήσεις» και «Κόστος Πωληθέντων», διαμορφώνοντας το Μεικτό Κέρδος

Στάδιο δεύτερο: Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης

		X	Π
31/12/2004	Μεικτό Κέρδος	28.930	
	Έσοδα από Προμήθειες	7.500	
	Τόκοι Πιστωτικοί	250	
	Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης		36.680
	Μεταφορά εξόδων στο Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης		
31/12/2004	Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης	20.500	
	Αμοιβές Τρίτων		1.200
	Διαφημίσεις		1.000
	Ασφάλιστρα		800
	Αμοιβές προσωπικού		14.000
	Αποσβέσεις		2.200
	Υλικά Συσκευασίας αναλωθέντα		1.100
	Τόκοι Χρεωστικοί		200
	Μεταφορά εξόδων στο Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης		
31/12/2004	Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης	16.180	
	Κέρδος Εκμετάλλευσης		16.180
	Χαρακτηρισμός Αποτελέσματος Εκμετάλλευσης		

Στο στάδιο αυτό εξισώθηκαν και έκλεισαν όλα τα λειτουργικά έσοδα και έξοδα, διαμορφώνοντας το Κέρδος Εκμετάλλευσης.

Στάδιο τρίτο: Αποτέλεσμα Χρήσης

		X	Π
31/12/2004	Κέρδος Εκμετάλλευσης	16.180	
	Αποτέλεσμα Χρήσης		16.180
	Μεταφορά κέρδους Εκμετάλλευσης στο Αποτέλεσμα Χρήσης		
31/12/2004	Αποτέλεσμα Χρήσης	300	
	Ζημιά από πώληση Παγίων		300
	Μεταφορά μη λειτουργικών ζημιών στο Αποτέλεσμα Χρήσης		

31/12/2004	Αποτέλεσμα Χρήσης Κέρδος Χρήσης Χαρακτηρισμός Αποτελέσματος Χρήσης	15.880	15.880
31/12/2004	Κέρδος Χρήσης Κεφάλαιο Μεταφορά Αποτελέσματος Χρήσης στο κεφάλαιο	15.880	15.880
ΣΥΝΟΛΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ		343.460	343.460

Στο στάδιο αυτό εξισώθηκαν και έκλεισαν το Κέρδος Εκμετάλλευσης, όλα τα μη λειτουργικά έσοδα και έξοδα, διαμορφώνοντας το Κέρδος Χρήσης. Το Κέρδος Χρήσης μεταφέρθηκε στο λογαριασμό «Κεφάλαιο», αυξάνοντας ισόποσα το υπόλοιπό του.

4.8 Οριστικό ισοζύγιο

Με τις ημερολογιακές εγγραφές προσδιορισμού του αποτελέσματος, όλοι οι αποτελεσματικοί λογαριασμοί (έσοδα, έξοδα, κέρδη και ζημιές) εξισώνονται και κλείνουν.

Ο έλεγχος των εγγραφών, αλλά και της ορθής μεταφοράς τους στο Γενικό Καθολικό επιτυγχάνεται με την κατάρτιση του **Οριστικού Ισοζυγίου**. Όλοι οι λογαριασμοί, εκτός αυτών του Ενεργητικού και του Παθητικού, παρουσιάζουν μηδενικό υπόλοιπο.

Το Οριστικό Ισοζύγιο του παραδείγματος 4.9 θα είναι:

ΟΡΙΣΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Ν.Ν.

Α/Α	Τίτλοι Λογαριασμών	Ποσά		Υπόλοιπα	
		Χρέωση	Πίστωση	Χρεωστικά	Πιστωτικά
1	Μεταφορικά Μέσα	12.000		12.000	-
2	Οικόπεδα	15.000		15.000	-
3	Έπιπλα και σκεύη	15.000	3.000	12.000	-
4	Αποσβεσμένα Μετ. μέσα		3.000	-	3.000
5	Αποσβεσμένα Έπιπλα & Σκεύη		3.500	-	3.500
6	Εμπορεύματα	95.000	82.000	13.000	-
7	Υλικά συσκευασίας	1.500	1.100	400	-
8	Πελάτες	8.000	7.000	1.000	-
9	Γραμμάτια Εισπρακτέα	3.000	1.000	2.000	-
10	Προπληρωμένα Ασφάλιστρα	1.200		1.200	-
11	Προπληρωμένες Διαφημίσεις	500		500	-
12	Καταθέσεις όψεως	18.000	12.000	6.000	-
13	Ταμείο	42.000	37.000	5.000	-
14	Κεφάλαιο		52.380	-	52.380

15	Δάνειο		3.500	-	3.500
16	Προμηθευτές	25.000	28.000	-	3.000
17	Γραμμάτια Πληρωτέα	1.300	3.900	-	2.600
18	Αμοιβές Τρίτων πληρωτέες		120	-	120
19	Πωλήσεις	110.930	110.930	-	-
20	Έσοδα από Προμήθειες	7.500	7.500	-	-
21	Τόκοι Πιστωτικοί	250	250	-	-
22	Αμοιβές Τρίτων	1.200	1.200	-	-
23	Διαφημίσεις	1.500	1.500	-	-
24	Ασφάλιστρα	2.000	2.000	-	-
25	Κόστος Πωληθέντων	82.000	82.000	-	-
26	Αμοιβές Προσωπικού	14.000	14.000	-	-
27	Αποσβέσεις	2.200	2.200	-	-
28	Υλικά συσκευασίας αναλωθέντα	1.100	1.100	-	-
29	Τόκοι χρεωστικοί	200	200	-	-
30	Ζημιά από πώληση παγίων	300	300	-	-
31	Μεικτό Αποτέλεσμα	110.930	110.930	-	-
32	Μεικτό Κέρδος	28.930	28.930	-	-
33	Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης	36.680	36.680	-	-
34	Κέρδος Εκμετάλλευσης	16.180	16.180	-	-
35	Αποτέλεσμα Χρήσης	16.180	16.180	-	-
36	Κέρδος Χρήσης	15.880	15.880	-	-
		685.460	685.460	68.100	68.100

Η διαφορά $685.460 - 342.000 = 343.460$ που παρουσιάζει το σύνολο των χρεώσεων και των πιστώσεων μεταξύ Οριστικού και Προσαρμοσμένου Ισοζυγίου θα πρέπει να είναι, και είναι, ίσο με το σύνολο των χρεώσεων και των πιστώσεων των ημερολογιακών εγγραφών προσδιορισμού του αποτελέσματος.

Μετά τον έλεγχο των εγγραφών προσδιορισμού του αποτελέσματος με το Οριστικό Ισοζύγιο, καταρτίζονται οι λογιστικές καταστάσεις (Ισολογισμός και Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης) και απομένει μόνο η εγγραφή κλεισίματος των βιβλίων προκειμένου η επιχείρηση να ολοκληρώσει τις λογιστικές εργασίες της χρήσης.

4.9. Εγγραφή κλεισίματος των βιβλίων

Η εγγραφή κλεισίματος των λογιστικών βιβλίων γίνεται για λόγους τακτοποίησης των λογαριασμών και αποτελεί την τελευταία εγγραφή της χρήσης. Συγκεκριμένα, πιστώνονται όλοι οι λογαριασμοί με χρεωστικό Υπόλοιπο, δηλαδή οι λογαριασμοί Ενεργητικού και αντίθετοι λογαριασμοί Παθητικού, και χρεώνονται όλοι οι λογαριασμοί που παρουσιάζουν πιστωτικό υπόλοιπο, δηλαδή οι λογαριασμοί Παθητικού και αντίθετοι λογαριασμοί Ενεργητικού, με το ποσό του υπολοίπου τους. Υπενθυμίζεται ότι οι λογαριασμοί εσόδων και εξόδων έχουν κλείσει με τις εγγραφές προσδιορισμού του αποτελέσματος. Με τον τρόπο αυτό, οι λογαριασμοί Ισολογισμού εξισώνονται και «κλείνουν» για να ανοίξουν την 1/1 του επόμενου έτους με την

εγγραφή ανοίγματος.

Η εγγραφή κλεισίματος, η οποία είχε προηγηθεί της εγγραφής ανοίγματος, του παραδείγματος της παραγράφου 4.1.2 ήταν η ακόλουθη:

Ημ/νία	Λογαριασμοί – Αιτιολογία	ποσά	
		Χρέωση	Πίστωση
31/1/2002	-1-		
	Ίδια κεφάλαια	50.000	
	Ενυπόθηκο Δάνειο	43.000	
	Προμηθευτές	2.000	
	Γραμμάτια πληρωτέα	3.000	
	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	1.800	
	Προκαταβολές πελατών	200	
	Κτίρια		54.000
	Μηχανήματα		15.000
	Μεταφορικά μέσα		5.000
	Λοιπός Εξοπλισμός		4.000
	Εμπορεύματα		6.000
	Υλικά συσκευασίας		1.000
	Πελάτες		3.500
	Γραμμάτια εισπρακτέα		2.500
	Προκαταβολές σε προμηθευτές		500
	Χρεόγραφα		3.600
	Τράπεζα Ω.Ω. λογαριασμός		
	όψεως		2.400
	Ταμείο		2.500
	Κλείσιμο βιβλίων ως Ισολογισμός 31/12/2002		

Σύνοψη:

Η ζωή των επιχειρήσεων διαιρείται τεχνητά σε λογιστικές χρήσεις, που συνήθως ταυτίζονται με τα ημερολογιακά έτη, ώστε να προσδιορίζεται η χρηματοοικονομική τους κατάσταση και να υπολογίζονται τα κέρδη ή οι ζημιές που πραγματοποιήθηκαν.

Η λογιστική χρήση, ξεκινά με την εγγραφή ανοίγματος με την οποία χρεώνονται και πιστώνονται οι λογαριασμοί Ισολογισμού με τα υπόλοιπα που παρουσίαζαν στην προηγούμενη χρήση. Οι λογαριασμοί μεταβάλλονται κατά τη διάρκεια της χρήσης καταγράφοντας τα διάφορα λογιστικά γεγονότα που συμβαίνουν. Σε τακτικά χρονικά διαστήματα καταρτίζονται Ισοζύγια με κύριο σκοπό τον έλεγχο της ορθότητας των λογιστικών καταχωρήσεων.

Στο τέλος της λογιστικής χρήσης, διενεργείται η φυσική απογραφή με την οποία διαπιστώνονται τα πραγματικά υπόλοιπα που θα πρέπει να έχουν οι λογαριασμοί. Με τις εγγραφές

προσαρμογής προσαρμόζονται οι λογαριασμοί στα πραγματικά τους υπόλοιπα και με αυτά απεικονίζονται στο Προσαρμοσμένο Ισοζύγιο.

Οι εγγραφές προσδιορισμού του Αποτελέσματος κλείνουν όλα τα έσοδα και έξοδα στα Αποτελέσματα Εκμετάλλευσης και Χρήσης διαπιστώνοντας με λογιστικό τρόπο τα κέρδη ή ζημιές που είχε η οικονομική μονάδα κατά τη διάρκεια της λογιστικής χρήσης. Οι λογιστικές εργασίες ολοκληρώνονται με την εγγραφή κλεισίματος με χρεώσεις όλων των λογαριασμών που παρουσιάζουν πιστωτικό υπόλοιπο σε πίστωση των λογαριασμών με χρεωστικό υπόλοιπο. Με τον τρόπο αυτό όλοι οι λογαριασμοί κλείνουν και παρουσιάζουν μηδενικό υπόλοιπο.

Ερωτήσεις Ανοιχτού Τύπου

- 4.1 Για ποιο λόγο επιβάλλεται η διαίρεση της ζωής της επιχείρησης σε λογιστικές χρήσεις;
- 4.2 Πόσο διαρκεί συνήθως μια λογιστική χρήση;
- 4.3 Με ποιους τρόπους εξακριβώνεται η ισότητα μεταξύ χρεώσεων και πιστώσεων;
- 4.4 Τι είναι το ισοζύγιο; Ποιες κατηγορίες ισοζυγίων διακρίνουμε;
- 4.5 Τι είναι η Απογραφή; Ποια στάδια περιλαμβάνει;
- 4.6 Με ποιο σκοπό διενεργούνται οι Εγγραφές Προσαρμογής;
- 4.7 Με ποιον τρόπο υπολογίζονται οι Αναλώσεις;
- 4.8 Τι αντιπροσωπεύει η Απόσβεση;
- 4.9 Ποιες οι κυριότερες αιτίες για την μείωση της αξίας των παγίων στοιχείων στη διάρκεια που χρησιμοποιούνται;

Ερωτήσεις του τύπου «σωστό - λάθος»

- 4.1 Τα υπόλοιπα των λογαριασμών, όπως διαμορφώνονται αμέσως μετά την Εγγραφή Προσαρμογής, δε διαφέρουν από τα υπόλοιπα που παρουσιάζουν οι αντίστοιχοι λογαριασμοί στον Ισολογισμό της προηγούμενης χρήσης.
- 4.2 Αν από την κατάρτιση ενός Ισοζυγίου, προκύπτει ισότητα χρεωστικών και πιστωτικών υπολοίπων στους λογαριασμούς του γενικού καθολικού, δεν υπάρχει περίπτωση να έχει συμβεί κάποιο λάθος.
- 4.3 Η Απογραφή έχει νόημα και διενεργείται στα περιουσιακά στοιχεία, αλλά σε απαιτήσεις και υποχρεώσεις δεν μπορεί να φέρει αποτελέσματα.
- 4.4 Η λογιστική πρακτική επιβάλλει κάθε φορά που καταναλώνουμε γραφική ύλη, να ενημερώνουμε το απόθεμα γραφικής για την μείωσή του με λογιστική εγγραφή.
- 4.5 Η αγορά ενός στοιχείου του Παγίου Ενεργητικού αποτελεί έξοδο που θα προκαλέσει μια ταμειακή εκροή.
- 4.6 Δεν πρέπει να διενεργούνται Αποσβέσεις για πάγια που δε χρησιμοποιούνται.
- 4.7 Ο λογαριασμός Αποσβέσεις μπορεί να έχει χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο.
- 4.8 Το υπόλοιπο του λογαριασμού «Αποσβεσμένα Πάγια» παρουσιάζει μόνο πιστωτικό υπόλοιπο
- 4.9 Ο έμμεσος τρόπος Απόσβεσης επιβαρύνει λιγότερο τα αποτελέσματα της επιχείρησης και προτιμάται έναντι του άμεσου.

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

- 4.1 Οι πληροφορίες που μας δίνει η Απογραφή είναι:

- α) πιο συνοπτικές από αυτές που μας δίνει ο Ισολογισμός
- β) πιο αναλυτικές από αυτές που μας δίνει ο Ισολογισμός
- γ) εμφανίζουν ποσότητες και χρηματικές αξίες, ενώ στον Ισολογισμό εμφανίζονται μόνο ποσότητες
- δ) κανένα από τα παραπάνω

4.2 Οι Εγγραφές Προσαρμογής διενεργούνται:

- α) πριν την Απογραφή
- β) μετά την Απογραφή
- γ) άσχετα με την Απογραφή
- δ) μόνο όταν υπάρχει ανάγκη

Ασκήσεις

4.1 Δίνονται οι ακόλουθοι λογαριασμοί και τα υπόλοιπά τους την 1/1/2004 για την επιχείρηση Νοσηλευτήριο Κ.Λ.

A/A	Τίτλοι Λογαριασμών	Υπόλοιπο
1	Φάρμακα	7.000
2	Ενυπόθηκο ακίνητο	160.000
3	Ενυπόθηκο δάνειο	82.000
4	Εξοπλισμός	15.000
5	Ίδια κεφάλαια	;
6	Καταθέσεις όψεως	8.000
7	Έπιπλα και σκεύη	18.000
8	Μεταφορικά μέσα	11.800
9	Προμηθευτές	1.900
10	Προεισπραχθέντα νοσήλια	10.000
11	Ταμείο	19.000
12	Νοσήλια εισπρακτέα	5.100

- α) Να υπολογίσετε τα Ίδια Κεφάλαια.
- β) Να γίνει η εγγραφή ανοίγματος με ημερομηνία 1/1/2004. Να ονομάσετε δυο σελίδες του τετραδίου σας σαν Γενικό καθολικό και να αναπτύξετε σε σχήμα «Τ» τους λογαριασμούς.

4.2

Κατά τη διάρκεια του 2004 έγιναν περιληπτικά τα ακόλουθα γεγονότα:

1. Δόθηκαν 35.000 € για αμοιβές προσωπικού.
2. Πληρώθηκαν στο λογιστή Ζ.Σ. 1.800 € και του οφείλονται 600 € ακόμη.
3. Εισπράχθηκαν τα Νοσήλια που οφείλονταν στην επιχείρηση και επιπλέον 80.000 € για υπηρεσίες που προσφέρθηκαν σε ασθενείς. Παρασχέθηκαν οι υπηρεσίες νοσηλείας οι οποίες είχαν προεισπραχθεί.
4. Εισπράχθηκαν από ενοίκια ανθοπωλείου 4.800 €.
5. Πληρώθηκαν για ασφάλιστρα 12.000 €.
6. Αγοράστηκαν φάρμακα αξίας 15.000 €.

- α) Να γίνουν οι εγγραφές των παραπάνω γεγονότων, με βάση το Γενικό Καθολικό που δημιουρ-

γήθηκε στην άσκηση 4.1 Να μεταφέρετε τις ημερολογιακές εγγραφές στο Γενικό Καθολικό.

β) Να καταρτίσετε το Προσωρινό Ισοζύγιο.

4.3 Ο λογαριασμός «Υλικά συσκευασίας» παρουσίαζε στη διάρκεια του 2005:

Αρχικό απόθεμα 1/1/2005 500€

Αγορές Χρήσης 1/1-31/12/2005 1200 €

Τελικό απόθεμα 31/12/2005 300 €

Να προσδιοριστεί το ποσό της ανάλωσης υλικών συσκευασίας και να γίνει η Εγγραφή Προσαρμογής της ανάλωσης.

4.4 Το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού «Καύσιμα» ήταν 5.000 € την 31/12/2001. Η φυσική απογραφή έδειξε ότι το τελικό απόθεμα καυσίμων στην αποθήκη της επιχείρησης ήταν 450 €. Να υπολογιστεί το κόστος της ανάλωσης καυσίμων στη διάρκεια της χρήσης. Να γίνει η ημερολογιακή εγγραφή προσαρμογής του λογαριασμού.

4.5 Το αρχικό απόθεμα γραφικής ύλης ήταν 200 € την 1/1/2003 και κατά τη διάρκεια της χρήσης έγινε μια μόνο αγορά 350 € τοις μετρητοίς (Τ.Δ.Α. 234 5/6/2003). Το τελικό απόθεμα γραφικής ύλης, όπως προσδιορίστηκε από την Απογραφή την 31/12/2003, ήταν 100 €. Ποιο είναι το κόστος γραφικής ύλης για το έτος 2003; Δείξτε τις κινήσεις του λογαριασμού «Γραφική ύλη».

4.6 Η απογραφή στο φροντιστήριο Διδαχή έδειξε ότι οφείλονται από δίδακτρα για εκπαιδευτικές υπηρεσίες που έχουν προσφερθεί 1.700 €. Εκδόθηκαν οι Αποδείξεις παροχής υπηρεσιών 17, 18 και 19 31/12/2004, που αφορούσαν τους πελάτες που αφορά η απαίτηση. Να γίνει η εγγραφή ενημέρωσης των δεδουλευμένων εσόδων.

4.7 Στις 31/12/2004 η τράπεζα Χ.Χ. ενημέρωσε την επιχείρηση ότι καταλόγισε τόκους 300 € στο δάνειο που έχει συναφθεί. Να γίνει η εγγραφή προσαρμογής του καταλογισμού των τόκων

4.8 Την 1/11/2005 η επιχείρηση Ξ.Π. προπλήρωσε ενοίκια αξίας 1500 € που αφορούν τα μισθώματα των 3 επόμενων μηνών. Να γίνει η εγγραφή της πληρωμής του ποσού, το οποίο η επιχείρηση θεώρησε προπληρωμένο έξοδο, και η Εγγραφή Προσαρμογής για τον καταλογισμό των δεδουλευμένων εξόδων από ενοίκια.

4.9 Την 1/5/2002 η επιχείρηση Κ.Λ. προπλήρωσε ασφάλιστρα 1.200 που αφορά το διάστημα 1/5/2002 - 30/4/2003. Να γίνει η εγγραφή της πληρωμής του ποσού το οποίο η επιχείρηση το θεώρησε ως έξοδο, και η Εγγραφή Προσαρμογής για τον καταλογισμό των δεδουλευμένων ασφαλίσεων.

4.10 Την 1/12/2004 η επιχείρηση εκδόσεις Ν.Ε. προείσπραξε 300 € που αφορούσαν διαφημιστικές καταχωρήσεις σε τοπική εφημερίδα που εκδίδει για το διάστημα 1/12/2004 – 28/2/2005. Να γίνει η εγγραφή της είσπραξης του ποσού, το οποίο η επιχείρηση το θεώρησε ως έσοδο και η Εγγραφή Προσαρμογής για τον καταλογισμό των δεδουλευμένων εσόδων από διαφημίσεις.

4.11 Η επιχείρηση Α.Ρ. έχει στην κατοχή της έπιπλα αξίας κτίσης 2.000 €. Η ετήσια απόσβεση υπολογίζεται σε 500 €. Τα έπιπλα αγοράστηκαν μέσα στη χρήση που κλείνει. Να γίνει η ημερολογιακή εγγραφή της απόσβεσης και οι μεταφορές των κινήσεων στους λογαριασμούς.

α) με τον άμεσο τρόπο

β) με τον έμμεσο τρόπο

Απαντήσεις στις ερωτήσεις Σωστό - Λάθος

4.1 Λάθος, 4.2 Λάθος, 4.3 Λάθος, 4.4 Λάθος, 4.5 Λάθος, 4.6 Σωστό, 4.7 Λάθος, 4.8 Σωστό, 4.9 Λάθος

Απαντήσεις στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

4.1 β), 4.2 β)

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη:

- Βασιλάτου – Θανοπούλου, Έλλης**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική τεύχος Β*, Αθήνα, Ευγ. Μπένου, 1996.
- Ναούμ, Χρήστου**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, 1994.
- Παπάς Αντώνης**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, Γ. Μπένου, 2005.
- Παπάς Αντώνης**, *Χρηματοοικονομική Λογιστική θεωρητικά και πρακτικά θέματα*, Ευγ. Μπένου, Αθήνα, 1998.
- Ευθύμογλου**, *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Πειραιάς, 2000.
- Σακέλης Εμμ.**, *Εγχειρίδιο Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου*, Αθήνα, ΒΡΥΚΟΥΣ, 1992.
- Καφούσης Ν. Γιώργος**, *Ανάλυση και κριτική διερεύνηση Χρηματοοικονομικών καταστάσεων*, Αθήνα, 1994.
- Κοτίτσας Μιχαήλ, Πολίτης Κώστας**, *Γενικές Αρχές Λογιστικής*, Ο.Ε.Δ.Β., 2000.
- Κοντάκος Αριστοτέλης, Μαργαρώνης Κωνσταντίνος, Ζαρίφης Αντώνης**, *Αρχές Λογιστικής*, Ο.Ε.Δ.Β., 2004.

Ιστοσελίδες

www.taxheaven.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ – ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ

Σκοπός

- Η κατανόηση των Λογιστικών Αρχών και των τρόπων με τους οποίους βοηθούν στην επίλυση των λογιστικών προβλημάτων

Στόχοι

- Η εξήγηση κάθε μιας από τις Λογιστικές Αρχές με παραδείγματα, για να γίνει κατανοητή η λειτουργία τους

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας αυτής, θα είστε σε θέση να:

- ✓ Αντιλαμβάνεστε την αναγκαιότητα της ύπαρξης γενικά παραδεκτών λογιστικών αρχών.
- ✓ Μπορείτε να ανατρέχετε σε αυτές όταν θα προκύπτει κάποιο αντίστοιχο πρόβλημα.
- ✓ Κατανοήσετε καλύτερα τη λειτουργία της Λογιστικής.

Έννοιες - Κλειδιά:

- αρχή της Αντικειμενικότητας
- αρχή της Αυτοτέλειας των Χρήσεων
- αρχή της Αυτοτελούς Λογιστικής Οντότητας
- αρχή της Επαρκούς Αποκάλυψης
- αρχή της Νομισματικής Μονάδας
- αρχή της Περιοδικότητας
- αρχή της Πραγματοποίησης των Εσόδων
- αρχή της Σημαντικότητας των Παρεχόμενων Πληροφοριών
- αρχή της Συνέπειας των Λογιστικών Μεθόδων
- αρχή της Συνέχειας της Δραστηριότητας της Οικονομικής Μονάδας
- αρχή της Συσχέτισης Εσόδων και Εξόδων
- αρχή του Ιστορικού Κόστους
- Ιστορικό κόστος
- λογιστική Χρήση
- Τρέχουσα αξία

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Οι Λογιστικές Αρχές, υποθέσεις και παραδοχές, αποτελούν το θεωρητικό πλαίσιο της Λογιστικής. Πρόκειται για κάποιες γενικά αποδεκτές κατευθυντήριες οδηγίες, οι οποίες δε δημιουργήθηκαν στιγμιαία, ούτε από κάποιο συγκεκριμένο άτομο ή ομάδα ατόμων. Δημιουργήθηκαν και αναπτύχθηκαν μετά από μακροχρόνιο προβληματισμό από όλους τους ανθρώπους που ασχολήθηκαν εκτεταμένα με τα λογιστικά προβλήματα, είτε ως θεωρητικοί της Λογιστικής είτε ως επαγγελματίες λογιστές. Η καθιέρωσή τους έγινε γενικά αποδεκτή σταδιακά, με την πολύχρονη πρακτική εφαρμογή τους.

Η ανάγκη για την ύπαρξη των Λογιστικών Αρχών προκύπτει από το διαρκώς μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον. Καθημερινές είναι πλέον οι τεχνολογικές καινοτομίες, οι οποίες φέρνουν αλλαγές στις μεθόδους παραγωγής, νέα προϊόντα και υπηρεσίες, ακόμη και νέους τρόπους συναλλαγών. Καινούργιοι νόμοι ψηφίζονται, κάποιοι παλιότεροι παύουν να ισχύουν. Στο επιχειρηματικό περιβάλλον και στην παγκόσμια αγορά τίποτα δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο. Συνέπεια όλων αυτών είναι οι καθημερινές επιπλοκές στην επίλυση των λογιστικών προβλημάτων. Η υιοθέτηση κάποιων βασικών αρχών διευκολύνει την επίλυση των προβλημάτων αυτών.

5.1. Λογιστικές Αρχές

Οι Λογιστικές Αρχές που θα εξεταστούν είναι οι ακόλουθες:

1. Η αρχή της Αυτοτελούς λογιστικής οντότητας
2. Η αρχή της Νομισματικής μονάδας
3. Η αρχή της Συνέχειας της δραστηριότητας της Οικονομικής Μονάδας
4. Η αρχή της Περιοδικότητας
5. Η αρχή του Ιστορικού Κόστους
6. Η αρχή της Αντικειμενικότητας
7. Η αρχή της Συνέπειας των Λογιστικών Μεθόδων
8. Η αρχή της Πραγματοποίησης των Εσόδων
9. Η αρχή της Συσχέτισης εσόδων και Εξόδων
10. Η αρχή της Αυτοτέλειας των Χρήσεων
11. Η αρχή της Επαρκούς αποκάλυψης
12. Η αρχή της Σημαντικότητας των Παρεχόμενων Πληροφοριών

5.1.1 Αρχή της Αυτοτελούς Λογιστικής Οντότητας

Σύμφωνα με αυτήν τη Λογιστική Αρχή, η επιχείρηση ή οποιαδήποτε άλλη οικονομική μονάδα είναι ανεξάρτητη από το φορέα ή τους φορείς της. Έχει τα δικά της μέσα δράσης (Ενεργητικό) τις δικές της υποχρεώσεις (Παθητικό) και αποτελεί αυτοτελή οντότητα. Οι φορείς της (ιδιοκτήτες, διαχειριστές), έχουν δικαιώματα επί της οικονομικής μονάδας, τη διοικούν και καρπώνονται τα κέρδη που προκύπτουν, αλλά από λογιστικής απόψεως θεωρούνται τρίτοι. Οι εισφορές των φορέων της θεωρούνται υποχρεώσεις της επιχείρησης προς αυτούς.

Έτσι η λογιστική έχει επίκεντρο την οικονομική / λογιστική μονάδα και όχι τους φορείς της. Ένα χρέος επομένως του ιδιοκτήτη της επιχείρησης δεν αποτελεί χρέος της επιχείρησης. Τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης είναι ανεξάρτητα από τα περιουσιακά στοιχεία των

φορέων της. Επομένως, οι λογιστικές καταστάσεις έχουν ως επίκεντρο την οικονομική μονάδα και όχι τους φορείς της.

5.1.2 Αρχή της Νομισματικής Μονάδας

Για την επίτευξη των σκοπών της, η Λογιστική έχει ανάγκη μιας μονάδας μέτρησης. Ως τέτοια έχει υιοθετηθεί η Νομισματική Μονάδα ως η πλέον κατάλληλη.

Γεγονότα που δεν μπορούν να αποδοθούν σε Νομισματικές Μονάδες, δεν αποτελούν αντικείμενο μελέτης της Λογιστικής. Οι λογιστικές καταστάσεις δεν περιέχουν στοιχεία για μη μετρήσιμα στοιχεία, ή στοιχεία που δεν μπορούν να αποδοθούν με χρηματικές μονάδες. Αυτό αποτελεί ένα σοβαρό μειονέκτημα γιατί δεν παρέχονται κρίσιμες πληροφορίες για πολλά θέματα που αφορούν την οικονομική μονάδα όπως:

- ο αριθμός των εργαζομένων
- το επίπεδο επιστημονικής και επαγγελματικής κατάρτισης των εργαζομένων
- ορισμένες από τις συμφωνίες της
- δείκτες παραγωγικότητας
- πελατολόγιο κ.ά.

Επίσης, μια βασική παραδοχή σχετική με την Νομισματική Μονάδα είναι ότι η αγοραστική της αξία της παραμένει σταθερή, ακόμη κι αν στην πραγματικότητα μεταβάλλεται. Αυτό σημαίνει ότι σε περιόδους υψηλού πληθωρισμού δηλαδή σε περιόδους μεγάλης ανόδου του γενικού επιπέδου των τιμών, δημιουργούνται αρκετά προβλήματα. Επειδή οι χρηματικές αξίες, που περιέχονται στις λογιστικές πληροφορίες δεν μεταβάλλονται καθώς περνάνε τα χρόνια, ενώ το επίπεδο τιμών μεταβάλλεται και η πραγματική αξία της χρηματικής μονάδας. Τα μεγέθη τα οποία αναφέρονται σε διαφορετικές χρονικές περιόδους στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν είναι συγκρίσιμα. Για παράδειγμα το ύψος των πωλήσεων μιας επιχείρησης μια συγκεκριμένη χρονιά, το οποίο αποδίδεται σε χρηματικές μονάδες, δεν μπορεί να συγκριθεί με το αντίστοιχο ποσό ενός άλλου έτους ειδικά σε περιόδους μεγάλης ανόδου των τιμών.

5.1.3 Αρχή της Συνέχειας της Δραστηριότητας της Οικονομικής Μονάδας

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η οικονομική μονάδα προβλέπεται ότι θα συνεχίσει τη δραστηριότητά της για μεγάλο χρονικό διάστημα ή Επ' αόριστον. Οι περισσότερες επιχειρήσεις πράγματι δε λειτουργούν με προοπτική να κλείσουν, και έτσι η δομή των λογιστικών διαδικασιών έχει κατασκευαστεί με βάση αυτήν την αρχή. Εντούτοις, κάποιες επιχειρήσεις οι οποίες για παράδειγμα, έχουν πτωχεύσει και είναι υπό εκκαθάριση, προκειμένου σύντομα να σταματήσουν τη λειτουργία τους, ακολουθούν ειδικές λογιστικές μεθόδους.

5.1.4 Αρχή της Περιοδικότητας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στην εξέταση της έννοιας της λογιστικής χρήσης, το ύψος των αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιών) της οικονομικής μονάδας, μπορεί να προσδιοριστεί πλήρως και οριστικά μόνο μετά το τέλος των εργασιών της, δηλαδή το κλείσιμο της επιχείρησης. Αυτό θα μπορούσε να γίνει με τη σύγκριση της καθαρής θέσης τέλους με την καθαρή θέση αρχής. Μέχρι τότε, μόνο εκτίμηση των αποτελεσμάτων μπορεί να γίνει, επειδή ο προσδιορισμός τους περιέχει στοιχεία που μπορούν να μην είναι οριστικά. Έτσι, για παράδειγμα, η αξία των εμπορευμάτων δεν είναι απαραίτητα αυτή που αναφέρεται στον αντίστοιχο λογαριασμό, γιατί

ένα έκτακτο γεγονός, όπως η αλλαγή των καταναλωτικών προτιμήσεων, μπορεί να αλλάξει δραματικά την αξία τους.

Όμως οι φορείς της επιχείρησης αλλά και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι για την χρηματοοικονομική κατάστασή της (εργαζόμενοι, τράπεζες, κράτος κ.ά.) χρειάζονται πληροφορίες πριν από το τέλος της ζωής της. Η ανάγκη αυτή επέβαλε τη συμβατική – τεχνητή διαίρεση της ζωής της επιχείρησης σε ίσα χρονικά διαστήματα, που επιτρέπει την περιοδική εξακρίβωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης της. Η περίοδος που επιλέγεται ονομάζεται λογιστική χρήση και συνήθως συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος, αν και μπορεί να διαφέρει από αυτό κάτω από κάποιες προϋποθέσεις.

Η αρχή επομένως της Περιοδικότητας επιβάλλει την εξέταση της χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης περιοδικά, σε τακτά χρονικά διαστήματα.

5.1.5 Αρχή του Ιστορικού Κόστους

Με τη μεταβολή του επιπέδου των τιμών, προκύπτει το πρόβλημα της μεταβολής της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής μονάδας. Η τιμολογιακή αξία αγοράς διαφέρει από την τρέχουσα αξία των στοιχείων αυτών, την αξία δηλαδή που θα μπορούσαν να πιάσουν στην αγορά, αν αποφασιζόταν η πώλησή τους ή το χρηματικό ποσό που θα απαιτούσε η αντικατάστασή τους. Η αρχή του Ιστορικού Κόστους επιβάλλει να γίνεται δεκτή η αξία της αγοράς (Ιστορικό Κόστος) των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, όπως αυτή προκύπτει από τα παραστατικά αγοράς τους και όχι η τρέχουσα αξία τους.

Η επιλογή αυτή επιτρέπει τη μείωση της πιθανότητας μεροληψίας ή λάθους που ενδεχομένως περιέχει η εκτίμηση της τρέχουσας τιμής. Η αξία αγοράς προκύπτει αντικειμενικά, από τα παραστατικά απόκτησης των περιουσιακών στοιχείων και είναι ανεξάρτητη από υποκειμενικές εκτιμήσεις.

Το κυριότερο μειονέκτημα είναι ότι σε περιόδους μεγάλης ανόδου των τιμών το ιστορικό κόστος αντιπροσωπεύει μέρος μόνο της πραγματικής αξίας, ειδικά αν το περιουσιακό στοιχείο βρίσκεται για μεγάλο χρονικό διάστημα στην κατοχή της επιχείρησης. Για παράδειγμα, η τιμή αγοράς ενός κτιρίου που αγοράστηκε το 1980, εξαιτίας της δραματικής αύξησης των τιμών τα χρόνια που μεσολάβησαν, δεν αποδίδει σε καμία περίπτωση το ύψος της επένδυσης.

5.1.6 Αρχή της Αντικειμενικότητας

Οι πληροφορίες έχουν πραγματική αξία μόνο στο βαθμό που είναι αξιόπιστες. Μια λανθασμένη πληροφορία είναι τόσο επικίνδυνη όσο χρήσιμη είναι μια σωστή. Η αρχή της Αντικειμενικότητας υπαγορεύει την ύπαρξη παραστατικών – δικαιολογητικών εγγράφων (τιμολόγια, αποδείξεις παροχής υπηρεσιών, φορτωτικές, συμβολαιογραφικά έγγραφα κ.ά.) για την κάθε πληροφορία που καταγράφεται. Αυτό γίνεται προκειμένου να επιτυγχάνεται η αμεροληψία των λογιστικών μετρήσεων και η δυνατότητα επαλήθευσης των λογιστικών πληροφοριών. Αμεροληψία σημαίνει η ελαχιστοποίηση των υποκειμενικών εκτιμήσεων. Όμως, η πλήρης εξάλειψή τους είναι αδύνατη, γιατί διάφορα λογιστικά μεγέθη όπως αυτά των αποσβέσεων των στοιχείων του Πάγιου Ενεργητικού και των προβλέψεων για απώλειες από επισφαλείς πελάτες, περιέχουν αναγκαστικά τις εκτιμήσεις αυτών που τα υπολογίζουν. Η ύπαρξη ισχυρών δικαιολογητικών εγγράφων εξασφαλίζει την δυνατότητα επαλήθευσης των γεγονότων στα οποία αναφέρονται. Ισχυρότερα θεωρούνται τα αποδεικτικά στοιχεία από εξωτερικές πηγές, φορείς δηλαδή που δεν

ελέγχονται από την οικονομική μονάδα. Έχει επικρατήσει κάθε λογιστικό γεγονός να απαιτεί την ύπαρξη ενός δικαιολογητικού για την καταγραφή του στα λογιστικά βιβλία.

5.1.7 Αρχή της Συνέπειας των Λογιστικών Μεθόδων

Οι λογιστικές πληροφορίες είναι περισσότερο χρήσιμες, αν μπορούν να παρέχουν τη δυνατότητα για εκτιμήσεις, οι οποίες προκύπτουν από συγκρίσεις των μεγεθών με παρόμοια μεγέθη παρελθόντων ετών.

Η δυνατότητα αυτή περιορίζεται, όταν η επιχείρηση αλλάξει τις λογιστικές μεθόδους που χρησιμοποιεί όπως για παράδειγμα τη μέθοδο αποτίμησης αποθεμάτων. Κάτι τέτοιο θα μείωνε την αξία των πληροφοριών που προκύπτουν και θα οδηγούσε ενδεχομένως σε εσφαλμένες αποφάσεις. Για τον λόγο αυτό, η αρχή της Συνέπειας των Λογιστικών Μεθόδων επιβάλλει τη χρήση των ίδιων λογιστικών μεθόδων και διαδικασιών από χρήση σε χρήση. Στην περίπτωση που οι αλλαγές των συνθηκών υποχρεώσουν την οικονομική μονάδα να αλλάξει κάποια λογιστική μέθοδο, θα πρέπει οι μεταβολές αυτές να γνωστοποιούνται μαζί με τα αποτελέσματά που επιφέρουν στα διάφορα μεγέθη που αφορούν.

5.1.8 Αρχή της Πραγματοποίησης των Εσόδων

Η Λογιστική αυτή Αρχή ορίζει το πότε αναγνωρίζεται ένα έσοδο από την επιχείρηση, και επομένως πότε πρέπει να καταχωρηθεί στα βιβλία της επιχείρησης. Το έσοδο από πωλήσεις εμπορευμάτων, για παράδειγμα, θα μπορούσε να αναγνωρισθεί ως έσοδο:

- Τη στιγμή της παραγγελίας από τον πελάτη Λ.Λ. ενός προϊόντος τύπου Α
- Τη στιγμή της παραλαβής από τον προμηθευτή Μ.Μ. του προϊόντος τύπου Α
- Τη στιγμή της παράδοσης του εμπορεύματος τύπου Α στον πελάτη Λ.Λ.
- Τη στιγμή της είσπραξης από τον πελάτη Λ.Λ. του ποσού που προκύπτει από την συναλλαγή

Σύμφωνα με την αρχή της Πραγματοποίησης των Εσόδων, το έσοδο αναγνωρίζεται όταν:

- α) Η διαδικασία της πώλησης έχει ολοκληρωθεί ή πρόκειται σύντομα να ολοκληρωθεί (π.χ. έχει συμβεί η παράδοση του εμπορεύματος στον πελάτη).
- β) Το αντίτιμο της συναλλαγής εισπράττεται ή δημιουργείται η απαίτηση της επιχείρησης να εισπράξει το ποσόν αυτό στο μέλλον.

5.1.9 Αρχή της Συσχέτισης Εσόδων και Εξόδων

Η δημιουργία εσόδων δεν μπορεί να γίνει χωρίς την πραγματοποίηση εξόδων από την οικονομική μονάδα. Τα έξοδα, σύμφωνα με αυτήν την Λογιστική Αρχή, θεωρούνται ότι πραγματοποιούνται στο ίδιο διάστημα (λογιστική χρήση), στο οποίο αναγνωρίζονται και τα έσοδα με τα οποία σχετίζονται. Η χρονική Συσχέτιση Εσόδων και Εξόδων δεν είναι πάντα ευχερής, γιατί συχνά τα έξοδα δεν συνδέονται με συγκεκριμένα έσοδα.

5.1.10 Αρχή της Αυτοτέλειας των Χρήσεων

Σύμφωνα με την αρχή της Αυτοτέλειας των Χρήσεων, ο υπολογισμός των αποτελεσμάτων μιας λογιστικής χρήσης πρέπει να περιλαμβάνει μόνο τα έσοδα και τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν ή αναγνωρίστηκαν στη χρήση αυτή. Η κάθε χρήση είναι ανεξάρτητη από τις υπό-

λοιπες και τα έσοδα και τα έξοδα που αφορούν άλλες χρήσεις δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του αποτελέσματος. Για τον λόγο αυτό, τα έσοδα και τα έξοδα επόμενων ή προηγούμενων χρήσεων αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο από τα αντίστοιχα της τρέχουσας χρήσης, κατά τον υπολογισμό των αποτελεσμάτων. Για παράδειγμα, η προείσπραξη διδάκτρων από εκπαιδευτήριο για μαθήματα που θα γίνουν την επόμενη χρήση δεν επηρεάζει τα αποτελέσματα της τρέχουσας χρήσης, αλλά παρουσιάζονται στον Ισολογισμό ως προεισπραγμένα έσοδα.

5.1.11 Αρχή της Συντηρητικότητας

Η αρχή της Συντηρητικότητας βρίσκει εφαρμογή ιδιαίτερα σε περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχουν παραπάνω από μια λύσεις για την διευθέτηση ενός λογιστικού ζητήματος. Σύμφωνα με αυτήν, θα πρέπει να επιλέγεται η μέθοδος η οποία οδηγεί στη λιγότερο ευνοϊκή επίδραση στην Καθαρή Θέση της επιχείρησης. Για το σκοπό αυτό, τα Έσοδα και τα στοιχεία του Ενεργητικού αποτιμώνται στη μικρότερη δυνατή τιμή, ενώ αντίθετα τα έξοδα και τα στοιχεία του Παθητικού, στην υψηλότερη.

Η εφαρμογή της αρχής της Συντηρητικότητας προϋποθέτει την ύπαρξη ισοδύναμων εναλλακτικών λύσεων και δεν πρέπει να χρησιμοποιείται για να αλλοιώνει τα αποτελέσματα.

Παράδειγμα 5.1

Η επιχείρηση Α.Α. αγόρασε στις 4/4/2005 100 μετοχές Ο.Τ.Ε. αντί 5€ τη μετοχή. Στις 31/12/2005 προκύπτει το πρόβλημα της αποτίμησης των μετοχών αυτών, εφόσον, όπως συμβαίνει συνήθως, η τιμή τους δεν παρέμεινε σταθερή.

Αν η τιμή της μετοχής αυξήθηκε στα 6 €, τότε η αποτίμηση των μετοχών θα πρέπει να γίνει στην τιμή κτίσης, δηλαδή, την τιμή αγοράς των μετοχών, για να μην εμφανιστούν κέρδη που δεν έχουν ακόμη πραγματοποιηθεί. Για να υπάρξουν κέρδη, θα πρέπει οι μετοχές αυτές να πουληθούν σε τιμή μεγαλύτερη της τιμής κτίσης. Επειδή οι μετοχές δεν έχουν ακόμη πουληθεί, τα κέρδη είναι πιθανά αλλά όχι βέβαια, αφού μέχρι τη στιγμή της πώλησης, η τιμή της μετοχής είναι πολύ πιθανό να μειωθεί.

Αν αντίθετα η τιμή της μετοχής μειωθεί στα 4 €, τότε η αποτίμηση της μετοχής, σύμφωνα με την αρχή της Συντηρητικότητας, πρέπει να γίνει στην τρέχουσα τιμή, δηλαδή την τιμή στην οποία θα μπορούσαν οι μετοχές να πουληθούν τη στιγμή της αποτίμησης. Με τον τρόπο αυτό, θα εμφανιστεί στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης η πιθανή ζημιά η οποία θα προκύψει οριστικά, μόνο αν οι μετοχές πουληθούν σε τιμή μικρότερη από την τιμή κτίσης.

5.1.12 Αρχή της Επαρκούς Αποκάλυψης

Η Χρηματοοικονομική Λογιστική, προκειμένου να πετύχει τους στόχους της για την υποστήριξη στη λήψη οικονομικών αποφάσεων, θα πρέπει να παρέχει επαρκείς και αξιόπιστες πληροφορίες στους ενδιαφερόμενους. Σύμφωνα με την αρχή της Επαρκούς Αποκάλυψης, οι λογιστικές καταστάσεις θα πρέπει να περιέχουν τα απαραίτητα στοιχεία, ώστε να μην οδηγούν σε παραπλανητικά συμπεράσματα. Για το σκοπό αυτό οι λογιστικές καταστάσεις θα πρέπει:

- α) Να παρουσιάζουν όλες τις οικονομικές πληροφορίες, οι οποίες πρέπει να συλλέγονται και να καταγράφονται με τις ενδεδειγμένες λογιστικές μεθόδους, χωρίς να αποκρύπτονται κάποιες από αυτές.

- β) Να καταρτίζεται κάθε χρήση με βάση τις ίδιες αρχές και μεθόδους. Σε περίπτωση κατά την οποία είναι αναγκαία η αλλαγή των λογιστικών μεθόδων θα πρέπει οι αλλαγές αυτές να ανακοινώνονται μαζί με τις συνέπειες που προκαλούν στα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης.
- γ) Να παρουσιάζουν και μη λογιστικές πληροφορίες με τη μορφή υποσημειώσεων, όταν αυτές θεωρούνται κρίσιμες για τη λήψη αποφάσεων. Τέτοια στοιχεία μπορούν να θεωρηθούν: ο αριθμός των μετοχών μιας ανώνυμης εταιρείας, τυχόν αναπροσαρμογές που έχουν γίνει στο Πάγιο Ενεργητικό και σε άλλα στοιχεία του Ισολογισμού, δείκτες σχετικούς με την παραγωγικότητα της εργασίας ή άλλων παραγωγικών συντελεστών κ.ά.

5.1.13. Αρχή της Σημαντικότητας των Παρεχόμενων Πληροφοριών

Η πιστή εφαρμογή της αρχής της Επαρκούς Αποκάλυψης θα μπορούσε να οδηγήσει, στην παροχή ορισμένων πληροφοριών, οι οποίες είναι ελάχιστα χρήσιμες στους ενδιαφερόμενους. Για το λόγο αυτό, η ισχύ της περιορίζεται σημαντικά από την **αρχή της Σημαντικότητας των Παρεχόμενων Πληροφοριών**. Σύμφωνα με αυτήν, οι παρεχόμενες πληροφορίες θα πρέπει να είναι σημαντικές και να μην επιβαρύνουν την επιχείρηση με κόστος δυσανάλογο από τη σπουδαιότητά τους. Τα λογιστικά θέματα που δεν είναι αρκετά σημαντικά θα πρέπει να παρουσιάζονται με τον πλέον οικονομικό και εύκολο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τη σχέση κόστους παροχής των πληροφοριών και ωφέλειας που μπορούν να προκύψουν από αυτές.

Η αναλυτική παρακολούθηση, για παράδειγμα, αποθεμάτων ελάχιστης αξίας, όπως η γραφική ύλη, κοστίζει πολύ περισσότερο σε μια επιχείρηση από την χρησιμότητα που μπορεί να παρέχουν οι πληροφορίες οι οποίες προκύπτουν.

Δεν υπάρχουν αντικειμενικά κριτήρια για τη διάκριση των θεμάτων σε σημαντικά και ε-πουσιώδη. Το κενό αυτό καλείται να υποκαταστήσει ο λογιστής με την εμπειρία του και την επαγγελματική του κατάρτιση.

Σύνοψη:

Το περιβάλλον των επιχειρήσεων διαρκώς μεταβάλλεται. Οι λογιστικές αρχές διευκολύνουν τους λογιστές να ανταποκριθούν σε αυτές τις αλλαγές. Η δημιουργία τους είναι αποτέλεσμα μακροχρόνιου προβληματισμού και έγιναν σταδιακά αποδεκτές από την κοινότητα των λογιστών.

Ερωτήσεις ανάπτυξης

- 5.1 Πως προκύπτει η ανάγκη ύπαρξης των Λογιστικών Αρχών;
- 5.2 Τι γνωρίζετε για την αρχή της Αυτοτελούς Λογιστικής Οντότητας;
- 5.3 Ποιο μειονέκτημα παρουσιάζει η αρχή της Νομισματικής Μονάδας;
- 5.4 Ποια προβλήματα δημιουργεί ο πληθωρισμός στη δυνατότητα σύγκρισης λογιστικών πληροφοριών από διαφορετικές χρονικές περιόδους;
- 5.5 Τι γνωρίζεται για την αρχή της συνέχειας της Δραστηριότητας της Οικονομικής Μονάδας;
- 5.6 Για ποιους λόγους επιβάλλεται η αρχή της Περιοδικότητας;
- 5.7 Ποιο είναι το κυριότερο μειονέκτημα της Αρχής του Ιστορικού Κόστους;
- 5.8 Σε τι αποσκοπεί η αρχή της Αντικειμενικότητας;
- 5.9 Με ποιο τρόπο επιδιώκεται η Αντικειμενικότητα των λογιστικών πληροφοριών;

- 5.10 Γιατί πρέπει να επιδιώκεται η Συνέπεια των Λογιστικών Μεθόδων; Τι πρεσβεύει η σχετική λογιστική αρχή;
- 5.11 Ποια είναι η κατάλληλη στιγμή καταχώρισης κάποιου εσόδου στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης, σύμφωνα με τη λογιστική αρχή της Πραγματοποίησης των Εσόδων;
- 5.12 Τι γνωρίζετε για την αρχή της Ύσχετισης Εσόδων και Εξόδων;
- 5.13 Σε ποια παραδοχή στηρίζεται η αρχή της Αυτοτέλειας των Λογιστικών Χρήσεων;
- 5.14 Σε ποιες περιπτώσεις βρίσκει εφαρμογή η αρχή της Συντηρητικότητας;
- 5.15 Τι θα πρέπει να περιλαμβάνουν και πώς θα πρέπει να καταρτίζονται οι λογιστικές καταστάσεις σύμφωνα με την αρχή της Επαρκούς Αποκάλυψης;
- 5.16 Ποιο πρόβλημα καλείται να επιλύσει η εφαρμογή της αρχής της Σημαντικότητας των Παρεχόμενων Πληροφοριών;

Ερωτήσεις τύπου «Σωστό – Λάθος»

- 5.1 Σύμφωνα με την αρχή της Αυτοτελούς Λογιστικής Οντότητας, ο ηλεκτρονικός υπολογιστής στο γραφείο του διευθυντή της επιχείρησης αποτελεί περιουσιακό του στοιχείο.
- 5.2 Σύμφωνα με την αρχή της Αυτοτελούς Λογιστικής Οντότητας οι υποχρεώσεις των ιδιοκτητών της επιχείρησης περιλαμβάνονται στο παθητικό της.
- 5.3 Με βάση την αρχή της Νομισματικής Μονάδας, γίνεται και η παρουσίαση των δεικτών παραγωγικότητας της επιχείρησης.
- 5.4 Η σύγκριση των κερδών που πραγματοποίησε μια επιχείρηση το 1985 με αυτά του 2005 οδηγεί σε αποκαλυπτικά συμπεράσματα σχετικά με την πορεία της.
- 5.5 Η αρχή της Περιοδικότητας επιτρέπει την περιοδική εξακρίβωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης σε τακτά χρονικά διαστήματα, και με τον τρόπο αυτό είναι σε θέση το κράτος να επιβάλλει την κατάλληλη φορολογία.
- 5.6 Η περίοδος που ονομάζεται Λογιστική Χρήση λήγει με την ολοκλήρωση της οικονομικής δραστηριότητας της επιχείρησης.
- 5.7 Η αρχή του Ιστορικού Κόστους επιβάλλει να γίνεται δεκτή η αξία αγοράς των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και όχι η τρέχουσα αξία τους.
- 5.8 Το Ιστορικό Κόστος με το οποίο πρέπει να αποτιμώνται τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης απέχει αρκετά από το κόστος αντικατάστασης των στοιχείων αυτών.
- 5.9 Η αρχή της Αντικειμενικότητας βοηθάει το λογιστή να αποφεύγει τις υποκειμενικές εκτιμήσεις για την καταγραφή ενός λογιστικού γεγονότος.
- 5.10 Η λογιστική αρχή της Συνέπειας των Λογιστικών Μεθόδων επιβάλλει τη χρήση των ίδιων λογιστικών διαδικασιών και μεθόδων, ώστε να μην δημιουργείται σύγχυση στο λογιστή της επιχείρησης και αυξάνεται ο φόρτος εργασιών του.
- 5.11 Σύμφωνα με την αρχή της Πραγματοποίησης των Εσόδων, το έσοδο από πωλήσεις καταχωρείται στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης εφόσον εισπραχτεί το αντίτιμο της συναλλαγής.
- 5.12 Τα έξοδα, σύμφωνα με την λογιστική αρχή της Ύσχετισης Εσόδων και Εξόδων, θεωρούνται ότι πραγματοποιούνται στο ίδιο διάστημα (Λογιστική Χρήση), στο οποίο αναγνωρίζονται και τα έσοδα με τα οποία σχετίζονται.
- 5.13 Σύμφωνα με την αρχή της Αυτοτέλειας των Χρήσεων, η κάθε χρήση είναι ανεξάρτητη από τις υπόλοιπες όσον αφορά τις λογιστικές μεθόδους που πρέπει να εφαρμοστούν.

- 5.14** Τα έσοδα που αφορούν επόμενη χρήση δε θα πρέπει να συνυπολογίζονται στα αποτελέσματα της τρέχουσας, αντίθετα με τα έξοδα τα οποία πρέπει να καταλογίζονται όποτε διαπιστώνονται.
- 5.15** Με βάση την αρχή της Συντηρητικότητας, τα έσοδα και τα στοιχεία του Ενεργητικού θα πρέπει να αποτιμώνται στην υψηλότερη δυνατή τιμή, ενώ τα έξοδα και τα στοιχεία του Παθητικού στην υψηλότερη.
- 5.16** Σύμφωνα με την λογιστική αρχή της Επαρκούς Αποκάλυψης, δεν είναι δυνατό να παρουσιάζονται πληροφορίες με τη μορφή υποσημειώσεων.
- 5.17** Η ισχύς της αρχής της Επαρκούς Αποκάλυψης περιορίζεται αρκετά από την αρχή της Σημαντικότητας των Παρεχόμενων Πληροφοριών.
- 5.18** Οι λογιστικές καταστάσεις θα πρέπει να παρουσιάζουν όλα τα στοιχεία που αφορούν την επιχείρηση με τον πιο αναλυτικό τρόπο, άσχετα από τη Σημαντικότητα των Παρεχόμενων Πληροφοριών.
- 5.19** Η αρχή της Σημαντικότητας των Παρεχόμενων Πληροφοριών υποδεικνύει την συνεκτίμηση του κόστους παροχής των λογιστικών πληροφοριών και της ωφέλειας που προκύπτει από αυτές.
- 5.20** Ο λογιστής μιας επιχείρησης, με την εμπειρία του και την επαγγελματική του κατάρτιση, κρίνει τότε μια πληροφορία είναι ουσιώδης και πρέπει να περιληφθεί στις λογιστικές καταστάσεις.

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

- 5.1** Σε περιόδους μεγάλης ανόδου των τιμών, το ύψος των πωλήσεων μιας επιχείρησης δεν μπορεί να συγκριθεί με το αντίστοιχο ποσό ενός άλλου έτους. Αυτό είναι αποτέλεσμα της αρχής:
- α) του Ιστορικού κόστους
 - β) της Αυτοτέλειας των Λογιστικών Χρήσεων
 - γ) της Περιοδικότητας
 - δ) της Συντηρητικότητας
 - ε) κανένα από τα παραπάνω
- 5.2** Η καταγραφή ενός λογιστικού γεγονότος στα βιβλία μιας επιχείρησης απαιτεί την ύπαρξη ενός δικαιολογητικού εγγράφου σύμφωνα με την αρχή:
- α) της Συνέπειας των Λογιστικών Μεθόδων
 - β) της Συγκρισιμότητας
 - γ) της Επαρκούς Αποκάλυψης
 - δ) της Αντικειμενικότητας
- 5.3** Σύμφωνα με τη λογιστική αρχή της Πραγματοποίησης των Εσόδων, ένα έσοδο μπορεί να καταχωρηθεί από το λογιστή της επιχείρησης παραγωγής επίπλων Ξ.Λ.
- α) όταν ο πελάτης Μ.Π. παραγγέλνει ένα γραφείο
 - β) όταν ο υπάλληλος του καταστήματος στείλει την παραγγελία στην αποθήκη
 - γ) όταν το γραφείο παραδοθεί στον πελάτη Μ.Π. και δημιουργηθεί η απαίτηση της επιχείρησης από τη συναλλαγή
 - δ) όταν ο πελάτης πληρώσει το αντίτιμο του γραφείου που αγόρασε
- 5.4** Ο υπολογισμός των αποτελεσμάτων σε μια Λογιστική Χρήση θα πρέπει να περιλαμβάνει

μόνο τα έσοδα και τα έξοδα που αφορούν τη συγκεκριμένη χρήση και όχι προηγούμενες ή επόμενες, σύμφωνα με τη λογιστική αρχή:

- α) της Αυτοτέλειας των Χρήσεων
- β) της Αντικειμενικότητας
- γ) της Συσχέτισης Εσόδων και Εξόδων
- δ) της Πραγματοποίησης των Εξόδων

5.5 Η επιχείρηση Σ.Σ. αγόρασε στις 15/6/2005 1.000 μετοχές της Δ.Ε.Η. αντί 7 € την μετοχή. Στις 31/12/2005 η τιμή της μετοχής είχε διαμορφωθεί στα 6€ ανά μετοχή. Σύμφωνα με την αρχή της Συντηρητικότητας, η αποτίμηση των μετοχών θα πρέπει να γίνει:

- α) στα 7 €, δηλαδή στην τιμή κτίσης
- β) στα 6 €, δηλαδή στην τρέχουσα τιμή
- γ) στα 6,5 €, που αποτελεί το μέσο όρο μεταξύ της τιμής κτίσης και της τρέχουσας τιμής
- δ) εξαρτάται από τη μέθοδο αποτίμησης που χρησιμοποιεί η επιχείρηση

Απαντήσεις στις ερωτήσεις Σωστό / Λάθος:

5.1 Λάθος, 5.2 Λάθος, 5.3 Λάθος, 5.4 Λάθος, 5.5 Σωστό, 5.6 Λάθος, 5.7 Σωστό, 5.8 Σωστό, 5.9 Σωστό, 5.10 Λάθος, 5.11 Λάθος, 5.12 Σωστό, 5.13 Λάθος, 5.14 Λάθος, 5.15 Σωστό, 5.16 Λάθος, 5.17 Σωστό, 5.18 Λάθος, 5.19 Σωστό, 5.20 Σωστό.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής:

5.1 ε), 5.2 δ), 5.3 γ), 5.4 α), 5.. β)

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη:

Ναούμ, Χρήστου, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, 1994.

Παπάς Αντώνης, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, Γ. Μπένου, 2005.

Παπάς Αντώνης, *Χρηματοοικονομική Λογιστική θεωρητικά και πρακτικά θέματα*, Ευγ. Μπένου, Αθήνα, 1998.

Γρηγοράκου, *Ανάλυση- Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού σχεδίου*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σακκουλα, 1998.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

Σκοποί

- Η εισαγωγή στις έννοιες του Πάγιου Ενεργητικού και των Αποσβέσεων.
- Να μάθουμε να υπολογίζουμε με τους βασικούς τρόπους τις Αποσβέσεις των πάγιων στοιχείων και να γνωρίσουμε το λογιστικό χειρισμό τους, πώς δηλαδή εμφανίζονται στα λογιστικά βιβλία.

Στόχοι

- Η παρουσίαση των κατηγοριών στις οποίες διακρίνεται το Πάγιο Ενεργητικό
- Η εξέταση των παραγόντων που διαμορφώνουν το κόστος των παγίων
- Η κατανόηση του τρόπου υπολογισμού των Αποσβέσεων
- Η εξέταση της σημασίας των Αποσβέσεων ως μη ταμειακό έξοδο

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας αυτής, θα είστε σε θέση να :

- ✓ Διακρίνετε τα στοιχεία του Πάγιου Ενεργητικού στις διάφορες κατηγορίες που ανήκουν
- ✓ Υπολογίζετε το έξοδο της Απόσβεσης και τους προσδιοριστικούς του παράγοντες
- ✓ Κατανοείτε τον τρόπο με τον οποίο οι Αποσβέσεις επηρεάζουν τα αποτελέσματα και τους ισολογισμούς των επιχειρήσεων
- ✓ Αντιλαμβάνεστε τη σημασία των Αποσβέσεων για τις επιχειρήσεις

Έννοιες -Κλειδιά

➤ Αναπόσβεστη αξία	➤ Κτίρια
➤ Αξία κτίσης	➤ Μακροχρόνιες απαιτήσεις
➤ Απόσβεση	➤ Μεταφορικά μέσα
➤ Αποσβεστέα αξία	➤ Μη ταμειακό έξοδο
➤ Ασώματες ακινητοποιήσεις	➤ Μητρώο Παγίων
➤ Άυλα Πάγια	➤ Μηχανήματα
➤ Αύξουσα μέθοδος απόσβεσης	➤ Σταθερή μέθοδος απόσβεσης
➤ Γήπεδα – οικόπεδα	➤ Συμμετοχές
➤ Διάρκεια χρήσης Πάγιου	➤ Συντελεστής απόσβεσης
➤ Εγκαταστάσεις κτιρίων	➤ Τιμολογιακή αξία Πάγιου
➤ Έξοδα πολυετούς απόσβεσης	➤ Υπολειμματική Αξία

- Ημερομηνία αγοράς
- Ημερομηνία λειτουργίας
- Κεφαλαιοποιηθέντα έξοδα
- Κόστος κτίσης παγίου
- Υπολειμματική αξία
- Φθίνουσα μέθοδος απόσβεσης
- Ωφέλιμη ζωή Πάγιου

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης, ιδιαίτερα τα ενσώματα, με την πάροδο του χρόνου φθείρονται, και κατά συνέπεια χάνουν μέρος της αξίας τους.

Σύμφωνα με τους νόμους της λογιστικής, τα περιουσιακά στοιχεία πρέπει να εμφανιστούν στον ισολογισμό με την «τρέχουσα» αξία τους.

Στις Αποσβέσεις, που υπολογίζονται με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους, επιτυγχάνουμε δύο στόχους. Πρώτον να εμφανίσουμε τα πάγια στη σωστή τους τιμή και δεύτερον να υπολογίσουμε εκείνη την αξία από τα πάγια που έχει χαθεί στη διάρκεια της λογιστικής χρονιάς.

6.1 Έννοια του Πάγιου Ενεργητικού

Όπως αναφέρθηκε στο 2^ο κεφάλαιο, όπου εξετάστηκαν οι ομάδες των στοιχείων του Ισολογισμού, **το Πάγιο Ενεργητικό περιλαμβάνει τα στοιχεία του Ενεργητικού που δεν προβλέπεται να ρευστοποιηθούν εντός μιας λογιστικής χρήσης**. Προφανώς πρόκειται για περιουσιακά στοιχεία ή δικαιώματα με διάρκεια ζωής μεγαλύτερη της λογιστικής χρήσης, τα οποία η επιχείρηση θα χρησιμοποιήσει προκειμένου να πετύχει τους σκοπούς της για μακροχρόνιο διάστημα. Κριτήριο για την κατάταξη ενός περιουσιακού στοιχείου στο Πάγιο Ενεργητικό αποτελεί η βούληση της διοίκησης της επιχείρησης να χρησιμοποιήσει αυτά τα στοιχεία για μεγάλο χρονικό διάστημα και όχι η χρονική διάρκεια ζωής τους. Με αυτή την έννοια, τα κτίρια που κατέχει μια κατασκευαστική εταιρεία είναι στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού, γιατί υπάρχει πρόθεση εκποίησής τους στη διάρκεια της επόμενης χρήσης, ενώ το κτίριο που χρησιμοποιεί για τα γραφεία της, εφόσον αυτό είναι ιδιόκτητο, αποτελεί στοιχείο του Πάγιου Ενεργητικού της, επειδή πρόθεση της διοίκησης είναι να εξυπηρετήσει τους σκοπούς της επιχείρησης για διάστημα μεγαλύτερο της χρήσης.

Το Πάγιο Ενεργητικό διακρίνεται σε:

- 1) Ενσώματα πάγια ή ενσώματες ακινητοποιήσεις
- 2) Άυλα πάγια ή ασώματες ακινητοποιήσεις
- 3) Έξοδα πολυετούς απόσβεσης
- 4) Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις

6.1.1 Ενσώματα πάγια ή ενσώματες ακινητοποιήσεις

Ενσώματα είναι τα στοιχεία του Πάγιου Ενεργητικού τα οποία έχουν φυσική υπόσταση. Τέτοια θεωρούνται:

Τα γήπεδα – οικόπεδα

Σε αυτήν την κατηγορία κατατάσσονται κάθε λογής οικόπεδα τα οποία κατέχει η οικονομική

μονάδα. Χωράφια, γήπεδα, αλλά και το οικοπέδο πάνω στο οποίο έχει κτιστεί ένα κτίριο, ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία. Θεωρούνται **άφθαρτα και για τον λόγο αυτό δε διενεργούνται αποσβέσεις για αυτά τα περιουσιακά στοιχεία.**

Τα κτίρια και οι εγκαταστάσεις κτιρίων

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται εκτός από τα κτίρια που ανήκουν στην επιχείρηση και οι δαπάνες που διενεργούνται για την απόκτηση και διαμόρφωσή τους προκειμένου να μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Τέτοιες δαπάνες προστίθενται στο κόστος κτίσης των κτιρίων και συνήθως είναι τα κάθε λογής έξοδα βελτιώσεων και επεκτάσεων των κτιριακών εγκαταστάσεων κ.ά. Αν το κτίριο κατασκευάστηκε από την επιχείρηση, περιλαμβάνονται όλες οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την ανέγερσή του.

Τα μηχανήματα

Πρόκειται για τις μηχανολογικές κατασκευές οι οποίες μπορεί να είναι μόνιμα εγκατεστημένες ή όχι και χρησιμοποιούνται για σκοπούς σχετικούς με το αντικείμενο της επιχείρησης. Το κόστος αγοράς των μηχανημάτων αυξάνεται από τις δαπάνες εγκατάστασής τους, τυχόν μεταφορικά έξοδα κ.ά. Σε περίπτωση ιδιοκατασκευής μηχανημάτων, περιλαμβάνονται όλες οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την κατασκευή τους. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν και τα εργαλεία που έχουν παραγωγική ζωή μεγαλύτερη του έτους.

Τα μεταφορικά μέσα

Αυτοκίνητα και φορτηγά που ανήκουν στην επιχείρηση και χρησιμοποιούνται για την μεταφορά προσωπικού ή εμπορευμάτων περιλαμβάνονται σε αυτήν την κατηγορία.

Έπιπλα και σκεύη

Με τον γενικό όρο έπιπλα και σκεύη περιγράφονται τα ακόλουθα στοιχεία: Έπιπλα, σκεύη όπως είδη εστιατορίου, μηχανές γραφείου, ηλεκτρονικοί υπολογιστές και συστήματα, επιστημονικά όργανα, τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός, λοιπός εξοπλισμός κ.ά.

6.1.2 Άυλα Πάγια ή ασώματες ακινητοποιήσεις

Άυλα είναι τα στοιχεία του Πάγιου Ενεργητικού τα οποία δεν έχουν φυσική υπόσταση και μπορεί να προσδιοριστεί αντικειμενικά η αξία τους. Σε αυτήν την κατηγορία περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο:

- τα διάφορα διπλώματα ευρεσιτεχνίας
- τα πνευματικά δικαιώματα που κατέχει η επιχείρηση,
- η φήμη και η πελατεία
- τα εμπορικά σήματα.

Τα παραπάνω στοιχεία προκειμένου να περιλαμβάνονται στο Ενεργητικό της επιχείρησης θα πρέπει να μπορούν να αποδοθούν σε χρηματικές μονάδες με αντικειμενικό τρόπο, δηλαδή να έχουν αγοραστεί από τρίτους. Εφόσον έχουν αναπτυχθεί από την επιχείρηση, δεν μπορούν να απεικονιστούν λογιστικά. Έτσι, για παράδειγμα, ο λογαριασμός «Φήμη και πελατεία», που απεικονίζει την καλή εικόνα μιας επιχείρησης (goodwill), δημιουργείται μόνο στην περίπτωση εξαγοράς μιας επιχείρησης με μεγαλύτερο ποσό από την αξία της καθαρής θέσης της. Σε αυτήν

την περίπτωση, το επιπλέον ποσό που πληρώνει η επιχείρηση για την εξαγορά παρακολουθείται με το λογαριασμό «Φήμη και πελατεία» και αποτελεί άυλο περιουσιακό στοιχείο.

6.1.3 Έξοδα πολυετούς απόσβεσης

Έξοδα πολυετούς απόσβεσης ονομάζονται τα έξοδα που πραγματοποιούνται από την επιχείρηση και αναμένεται να συμβάλλουν στους σκοπούς της και στις επόμενες χρήσεις, πέρα από αυτήν που πραγματοποιήθηκαν. Παραδείγματα τέτοιων εξόδων είναι: τα έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης, τα έξοδα αναδιοργάνωσης, έξοδα κτίσης ακινήτων κ.ά. Επειδή δεν αφορούν μόνο τη χρήση στην οποία πραγματοποιούνται, αντί να μειώσουν μόνο το αποτέλεσμα της χρήσης αυτής, καταχωρούνται στους αντίστοιχους λογαριασμούς παγίων και με την μέθοδο της απόσβεσης, δίνεται η δυνατότητα να κατανεμηθούν σε περισσότερες χρήσεις. Για τον λόγο αυτό ονομάζονται κεφαλαιοποιηθέντα έξοδα και αποτελούν μακροχρόνιες δεσμεύσεις χρηματικών κεφαλαίων.

6.1.4 Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις

Στην κατηγορία αυτή καταχωρούνται οι συμμετοχές της οικονομικής μονάδας σε άλλες επιχειρήσεις, εφόσον η πρόθεση της διοίκησης είναι να έχουν μακροχρόνιο χαρακτήρα. Συνήθως αποκτώνται για την άσκηση επιρροής σε άλλες επιχειρήσεις, οι οποίες μπορεί να είναι θυγατρικές. Δεν ανήκουν επομένως σε αυτή την κατηγορία οι πρόσκαιρες τοποθετήσεις σε μετοχές άλλων επιχειρήσεων, οι οποίες καταχωρίζονται στο Κυκλοφορούν Ενεργητικό.

Οι μακροχρόνιες απαιτήσεις προέρχονται από τις πωλήσεις με πίστωση της επιχείρησης, ή από την παροχή μακροχρόνιων δανείων, η είσπραξη των οποίων αναμένεται μετά το τέλος της επόμενης χρήσης. Συνήθως τέτοιες πιστώσεις παρέχονται για πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων με μεγάλη διάρκεια ζωής (π.χ. αυτοκίνητα, κτίρια, μηχανήματα κ.ά.)

Για περισσότερες πληροφορίες δείτε:

Χρήστου Βασ. Ναούμ Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική Αθήνα 1994,
Αντώνη Α. Παπά Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική Αθήνα 2005, εκδ. Γ. Μπένου
Θεόδωρου Γ. Γρηγοράκου Ανάλυση- Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού σχεδίου, Αθήνα – Κομοτηνή 1998, εκδ. Αντ. Ν. Σακκουλα

6.1.5 Μητρώο Παγίων

Η μεγάλη οικονομική σημασία των στοιχείων του Πάγιου Ενεργητικού επιβάλλει την αναλυτική παρακολούθησή τους κατά είδος και ποσότητα με το Μητρώο Παγίων. Στο βιβλίο αυτό περιλαμβάνονται αναλυτικά στοιχεία για κάθε πάγιο ξεχωριστά. Το μητρώο παγίων περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τα ακόλουθα στοιχεία:

Στοιχεία που περιλαμβάνονται στο μητρώο παγίων	
Κωδικός	732
Περιγραφή	Γραφείο 2X 0,70X 1,20
Ημερομηνία αγοράς	20/6/2002
Ημερομηνία λειτουργίας	1/7/2004

Αξία κτίσης	500 €
Συντελεστής απόσβεσης	20%
Υπολειμματική Αξία	0,00 €
Τοποθεσία	Κεντρικό Κατάστημα
Σε χρήση	Ναι
Παρατηρήσεις	

6.2. Απόσβεση παγίων στοιχείων

Η απόκτηση παγίων περιουσιακών στοιχείων γίνεται από την επιχείρηση με σκοπό την δημιουργία εσόδων και κερδών. Η διοίκηση της επιχείρησης πιστεύει ότι τα στοιχεία αυτά θα αποφέρουν ένα σύνολο από χρήσιμες υπηρεσίες στην επιχείρηση, και για αυτό και προβαίνει στην αγορά τους. Τη χρονική στιγμή της απόκτησης του Πάγιου, αυτό το σύνολο των χρήσιμων υπηρεσιών μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει αξία ίση με το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται για την αγορά του. Επομένως, η επιχείρηση αποκτά ένα περιουσιακό στοιχείο ίσης αξίας με τη δαπάνη που πραγματοποιεί.

Η χρησιμοποίηση του Πάγιου μειώνει την αξία του και επειδή η διάρκεια ζωής του είναι μεγαλύτερη του έτους, η μείωση αυτή δε συμβαίνει μόνο σε μια χρήση αλλά σε περισσότερες. Η λογιστική απεικόνιση της μεταβολής της αξίας των στοιχείων του Παγίου Ενεργητικού, γίνεται με το λειτουργικό έξοδο της Απόσβεσης.

6.2.1. Υπολογισμός της απόσβεσης

Απόσβεση επομένως είναι το έξοδο που αντιπροσωπεύει τη μείωση του αποθέματος των υπηρεσιών του Παγίου στη διάρκεια της χρήσης και είναι ανάλογη της μείωσης της αξίας του.

Ο υπολογισμός του εξόδου της Απόσβεσης απαιτεί τον προσδιορισμό:

και

- α) της μείωσης της αξίας που αναμένεται να συμβεί στο πάγιο
- β) της διάρκειας του χρόνου της ωφέλιμης ζωής, στον οποίο θα συμβεί αυτή η μείωση.

Η μείωση της αξίας που αναμένεται να συμβεί στο πάγιο ονομάζεται αποσβεστέα αξία και είναι το ποσό στο οποίο θα πρέπει να γίνει Απόσβεση. Προκύπτει, αν από το κόστος κτίσης του πάγιου, αφαιρεθεί η υπολειμματική αξία.

Δηλαδή:

$$\begin{aligned}
 &\text{Τιμολογιακή αξία} \\
 &+ \text{Άλλα έξοδα κτίσης} \\
 &= \text{Κόστος κτίσης πάγιου} \\
 &- \text{Υπολειμματική Αξία} \\
 &= \text{Αποσβεστέα Αξία}
 \end{aligned}$$

6.2.2 Αποσβεστέα αξία

Το κόστος κτίσης του Πάγιου αποτελεί το ποσό που προκύπτει από το αποδεικτικό της αγοράς του (τιμολόγιο, συμβολαιογραφική πράξη κτλ.), αυξημένο κατά το ποσό των βελτιώσεων- προσθηκών που έχουν γίνει ή άλλα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν, ώστε το πάγιο να μπορεί να λειτουργήσει. Για παράδειγμα, για την εύρυθμη λειτουργία ενός μηχανήματος απαιτείται συχνά, εκτός από το κόστος της αγοράς του, η καταβολή εκτελωνιστικών και μεταφορικών εξόδων, καθώς και εξόδων εγκατάστασης του μηχανήματος στην επιχείρηση.

Η υπολειμματική αξία του Πάγιου είναι η αξία που υπολογίζεται ότι θα έχει το πάγιο μετά το τέλος της ωφέλιμης ζωής του, δηλαδή το ποσό που εκτιμάται ότι θα μπορούσε να εξοικονομήσει η επιχείρηση, αν αποφάσιζε να το πουλήσει. Ένα κτίριο έχει συνήθως αρκετά μεγάλη υπολειμματική αξία, ενώ αντίθετα ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής χάνει πολύ σύντομα την αξία του, λόγω της απαξίωσης που υφίσταται από τη ραγδαία βελτίωση της τεχνολογίας. Η εκτίμηση της υπολειμματικής αξίας έχει έντονα υποκειμενικά στοιχεία, αφού είναι εξαιρετικά δύσκολο να υπολογιστεί η αξία ενός περιουσιακού στοιχείου στο μέλλον. Σε πολλές περιπτώσεις, η υπολειμματική αξία θεωρείται μηδενική και έτσι η αποσβεστέα αξία ταυτίζεται με το κόστος κτίσης του Πάγιου. Η φορολογική νομοθεσία θεωρεί μηδενική την υπολειμματική αξία του Πάγιου.

Παράδειγμα 6.1

Η καπνοβιομηχανία Δ.Δ. αγοράζει από τη Γερμανία ένα μηχάνημα κοπής καπνού αξίας 10.000 € με τριετή πίστωση. Καταβάλλει:

- για μεταφορικά έξοδα 300 €
- για έξοδα εκτελωνισμού 500 €
- για έξοδα εγκατάστασης στο εργοστάσιο 200 €

Η διοίκηση της επιχείρησης εκτιμά ότι η υπολειμματική αξία του μηχανήματος θα είναι 3.000 €.

Η αποσβεστέα αξία του μηχανήματος θα είναι:

Τιμολογιακή αξία	10.000
+ Άλλα έξοδα κτίσης μηχανήματος	1.000
= Κόστος κτίσης μηχανήματος	11.000
- Υπολειμματική Αξία	3.000
= Αποσβεστέα Αξία	8.000

6.2.3 Ωφέλιμη ζωή

Ωφέλιμη ζωή του παγίου ονομάζεται το χρονικό διάστημα που αναμένεται το πάγιο να εξυπηρετεί τους σκοπούς της επιχείρησης και να είναι οικονομικά συμφέρουσα η οικονομική του εκμετάλλευση. Μετριέται σε έτη και καθορίζεται από τη νομοθεσία.

Η νομοθεσία στην Ελλάδα θεωρεί, σχεδόν σε κάθε περίπτωση, ότι η εξάντληση των υπηρεσιών του Πάγιου είναι για κάθε χρόνο η ίδια. Η θέση αυτή οδηγεί στη μέθοδο της **σταθερής απόσβεσης**, του σταθερού δηλαδή ποσού ετήσιας απόσβεσης για όλα τα χρόνια της ωφέλιμης ζωής του Πάγιου. Ο υπολογισμός της Απόσβεσης σύμφωνα με αυτήν την μέθοδο γίνεται με τους Συντελεστές απόσβεσης.

Ο Συντελεστής Απόσβεσης είναι το πηλίκο της μονάδας δια του αριθμού των ετών της ωφέλιμης ζωής του πάγιου, πολλαπλασιασμένο επί 100 για να έχει την μορφή ποσοστού.

$$\text{Συντελεστής Απόσβεσης} = \frac{1}{\text{Έτη ωφέλιμης ζωής}} \times 100$$

Αν, για παράδειγμα, τα έτη ωφέλιμης ζωής ενός Πάγιου είναι 5, τότε ο Συντελεστής Απόσβεσης είναι:

$$\frac{1}{5} \times 100 = 20\%$$

Η ελληνική νομοθεσία ορίζει το Συντελεστή Απόσβεσης για κάθε πάγιο με βάση τον Πίνακα Συντελεστών Αποσβέσεων Π.Δ. 299/2003. Σύμφωνα με αυτόν, οι Αποσβέσεις για κάποιες κατηγορίες παγίων είναι οι ακόλουθες:

Συντελεστές Απόσβεσης σύμφωνα με το Π.Δ. 299/2003	Συντελεστής
Κτίρια και οι εγκαταστάσεις κτιρίων	3-8%
Μηχανήματα	8-20%
Μεταφορικά μέσα	15-20%
Έπιπλα και σκεύη	15-20%
Εξοπλισμός τηλεπικοινωνιών	15-20%
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και λογισμικό	24-30%

Ειδικά για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, επιτρέπεται η Απόσβεση κατά 100%, κατά το έτος αγοράς.

Ο υπολογισμός της Απόσβεσης ξεκινά από τη στιγμή που το πάγιο αρχίζει να λειτουργεί για τους σκοπούς της επιχείρησης. Έτσι, αν ένα πάγιο στοιχείο αγοραστεί την 1/3/2003 και αρχίσει να λειτουργεί την 1/6/2003, η Απόσβεση θα ξεκινήσει να υπολογίζεται από την ημερομηνία λειτουργίας του, δηλαδή την 1/6/2003. Τον πρώτο χρόνο, το ποσό της ετήσιας Απόσβεσης θα πολλαπλασιαστεί με το κλάσμα 7/12, προκειμένου να διενεργηθεί Ααπόσβεση μόνο για την περίοδο που το πάγιο χρησιμοποιείται (1/6/2003 ως 31/12/2003, δηλαδή 7 μήνες από το σύνολο των 12). Αν το πάγιο ξεκινήσει να λειτουργεί κάποια άλλη ημερομηνία εκτός

της πρώτης του μήνα, τότε η Απόσβεση ξεκινάει να υπολογίζεται από την 1^η του μήνα της έναρξης λειτουργίας του Πάγιου. Αν δηλαδή ένα κτίριο αρχίσει να λειτουργεί σε μια επιχείρηση στις 12 Σεπτεμβρίου, η Αποσβέσή θα ξεκινήσει από την 1^η Σεπτεμβρίου.

Παράδειγμα 6.2

Την 1/3/2004 αγοράστηκε από την εταιρεία Κ.Κ. φορτηγό αυτοκίνητο αντί 12.000 €. Την 1/4/2004 το αυτοκίνητο παρελήφθη και άρχισε να χρησιμοποιείται. Υπολογίστηκε ότι θα έχει διάρκεια ωφέλιμης ζωής 5 έτη και η υπολειμματική του αξία θα είναι 2.000 €. Να υπολογιστούν οι Αποσβέσεις για τα έτη ζωής του πάγιου.

Η αποσβεστέα αξία προκύπτει ως εξής:

Τιμολογιακή αξία	12.000
+ Άλλα έξοδα κτίσης	0
= Κόστος κτίσης	12.000
- Υπολειμματική Αξία	2.000
= Αποσβεστέα Αξία	10.000

Ο Συντελεστής Απόσβεσης θα είναι:

$$\text{Συντελεστής Απόσβεσης} = \frac{1}{\text{Έτη ωφέλιμης ζωής}} \times 100$$

Δηλαδή : $(1/5) \times 100 = 20\%$

Η ετήσια απόσβεση θα είναι: $10.000 \times 20\% = 2.000$

Το πρώτο έτος η απόσβεση θα είναι $2.000 \times 9/12 = 1.500$.

Οι Αποσβέσεις που αναμένεται να γίνουν τα επόμενα χρόνια με την προϋπόθεση ότι το πάγιο θα παραμείνει στην επιχείρηση χωρίς να μεταβληθεί η αξία του από κάποιο άλλο γεγονός, φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ ΠΑΓΙΩΝ					
Έτος	Αξία κτίσης	Αποσβεστέα Αξία	Απόσβεση χρήσης	Σύνολο αποσβέσεων	Αναπόσβεστη αξία
2004	12.000	10.000	1.500	1.500	8.500
2005	12.000	10.000	2.000	3.500	6.500
2006	12.000	10.000	2.000	5.500	4.500
2007	12.000	10.000	2.000	7.500	2.500
2008	12.000	10.000	2.000	9.500	500
2009	12.000	10.000	499,99	9.999,99	0,01

Παράδειγμα 6.3

Η επιχείρηση Λ.Λ. αγόρασε την 1/10/2001 έπιπλα αξίας 3.000 €. Τα έπιπλα παρελήφθηκαν στις 5/10/2001 και άρχισαν να χρησιμοποιούνται. Υπολογίστηκε ότι η διάρκεια ζωής τους είναι 3 έτη

και η υπολειμματική τους αξία θα είναι μηδέν. Να υπολογίσετε τις Αποσβέσεις για τα έτη ζωής.
Η αποσβεστέα αξία προκύπτει ως εξής:

Τιμολογιακή αξία	3.000
+ Άλλα έξοδα κτίσης Παγίων	0
= Κόστος κτίσης Παγίων	3.000
- Υπολειμματική Αξία	0
= Αποσβεστέα Αξία	3.000

Ο Συντελεστής Απόσβεσης θα είναι $(1/3) \times 100 = 33,33\%$

Η ετήσια Απόσβεση θα είναι: $3.000 \times 33,33\% = 1.000$

Το πρώτο έτος η Απόσβεση θα πρέπει να υπολογιστεί μόνο για το διάστημα στο οποίο τα πάγια χρησιμοποιήθηκαν. Η έναρξη λειτουργίας τους έγινε στις 5/10/2001. Επομένως, χρησιμοποιήθηκαν από την επιχείρηση για τρεις μήνες μέσα στο 2001 (1/10-31/12/2001).

Επομένως για το πρώτο έτος η Απόσβεση θα είναι:

$$1.000 \times 3/12 = 250.$$

Οι Αποσβέσεις που αναμένεται να γίνουν τα επόμενα χρόνια, με την προϋπόθεση ότι το πάγιο θα παραμείνει στην επιχείρηση χωρίς να μεταβληθεί η αξία του από κάποιο άλλο γεγονός, φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ ΠΑΓΙΩΝ					
Έτος	Αξία κτίσης	Αποσβεστέα Αξία	Απόσβεση χρήσης	Σύνολο αποσβέσεων	Αναπόσβεστη αξία
2001	3.000	3.000	250	250	2.750
2002	3.000	3.000	1.000	1.250	1.750
2003	3.000	3.000	1.000	2.250	750
2004	3.000	3.000	749,99	2.999,99	0,01

Παρατήρηση: Τον τελευταίο χρόνο, η Απόσβεση γίνεται κατά ένα λεπτό του ευρώ λιγότερο από το κανονικό. Η κίνηση αυτή γίνεται οπωσδήποτε όταν χρησιμοποιείται ο άμεσος τρόπος Απόσβεσης, όταν δηλαδή πιστώνεται απευθείας ο λογαριασμός του Παγίου Ενεργητικού και όχι ο αντίθετός του, αντίστοιχος λογαριασμός Αποσβεσμένου Παγίου. Σε διαφορετική περίπτωση, μετά το τέλος της ωφέλιμης ζωής του παγίου και εφόσον η υπολειμματική αξία είναι μηδέν, ο λογαριασμός θα είχε μηδενικό υπόλοιπο και θα έκλεινε, παρά το γεγονός ότι το πάγιο θα εξακολουθούσε να υπάρχει στην επιχείρηση. Για να μην συμβεί κάτι τέτοιο, αποτελεί συνηθισμένη λογιστική πρακτική να απομένει ένα λεπτό του ευρώ σαν χρεωστικό υπόλοιπο.

Σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, τόσο η ωφέλιμη ζωή όσο και η υπολειμματική αξία θα πρέπει να υπολογίζεται με βάση την εκτίμηση ανεξάρτητης ομάδας ορκωτών εμπειρογνομόνων.

Ο λογιστικός χειρισμός των Αποσβέσεων εξετάστηκε στο κεφάλαιο 4. Ο έμμεσος τρόπος Απόσβεσης προσφέρει τις πληρέστερες πληροφορίες και γι' αυτό πρέπει να προτιμάται από

τον άμεσο.

Παράδειγμα 6.4

Τα υπόλοιπα των λογαριασμών του παγίου Ενεργητικού την 1/1/2004 είχαν ως εξής:

Οικόπεδα	25.000
Μεταφορικά μέσα	12.000
Κτίρια	30.000
Αποσβεσμένα μεταφορικά μέσα	2.500
Αποσβεσμένα κτίρια	5.000

Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2004, συνέβησαν τα ακόλουθα:

Την 1/7/2004 αγοράστηκαν ηλεκτρονικοί υπολογιστές αξίας 4.000 € με έκδοση επιταγής κατά το μισό του ποσού και το υπόλοιπο με πίστωση. Στις 2/7 παρελήφθηκαν οι υπολογιστές και πληρώθηκαν 400 € για έξοδα εγκατάστασής τους. Την ίδια ημερομηνία οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές άρχισαν να λειτουργούν.

Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων.

1/7/2004	--	<i>X</i>	<i>Π</i>
	Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές	4.000	
	Καταθέσεις όψεως		2.000
	Προμηθευτές		2.000
	Αγορά Η/Υ ως τιμολόγιο 3456 1/10/2004 Α.Α. Υπολογιστές		
2/7/2004	--	<i>X</i>	<i>Π</i>
	Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές	400	
	Ταμείο		400
	Έξοδα εγκατάστασης Τ.Π.Υ. 123 2/7/03 Τεχν.Υπολ. Κ.Α.		

Αν είναι γνωστό ότι:

- Ο Συντελεστής Απόσβεσης του κτιρίου είναι 10% και η υπολειμματική του αξία 10.000 €.
- Ο Συντελεστής Απόσβεσης των μεταφορικών μέσων είναι 20% και η υπολειμματική τους αξία μηδέν.
- Οι υπολογιστές αναμένεται να έχουν 4 χρόνια ωφέλιμη ζωή και μηδενική υπολειμματική αξία.

Ζητείται να υπολογιστούν οι Αποσβέσεις για κάθε πάγιο και να γίνει η εγγραφή της Απόσβεσης με ημερομηνία 31/12/2004.

Λογαριασμοί Παγίων	Αξία Κτίσης	Υπολειμματική Αξία	Αποσβεστέα Αξία	Συντελεστής Απόσβεσης	Ετήσια Απόσβεση
Μεταφορικά μέσα	12.000	0	12.000	20%	2.400
Κτίρια	30.000	10.000	20.000	10%	2.000
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	4.400	0	4.400	25%	1.100

Ο Συντελεστής Απόσβεσης για το λογαριασμό «Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές» θα είναι:

$$\text{Συντελεστής Απόσβεσης} = \frac{1}{\text{Έτη ωφέλιμης ζωής}} \times 100 = \frac{1}{4} = 25\%$$

Η Απόσβεση που θα διενεργηθεί για το λογαριασμό αυτόν προκύπτει αν πολλαπλασιάσουμε την ετήσια απόσβεση επί το κλάσμα 6/12, επειδή η λειτουργία τους ξεκίνησε στις 2/7/2004 και επομένως η απόσβεση αφορά στο διάστημα που απομένει ως την 31/12/2004, δηλαδή 6 μήνες.

Υπενθυμίζεται ότι δε διενεργείται απόσβεση για τα οικόπεδα, αφού θεωρείται ότι είναι άφθαρτα.

	--	<i>X</i>	<i>Π</i>
	Αποσβέσεις	4.950	
31/12/2004	Αποσβεσμένο κτίριο		2.000
	Αποσβεσμένα μεταφορικά μέσα		2.400
	Αποσβεσμένοι Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές		550
	Διενέργεια αποσβέσεων		

6.2.4 Άλλες μέθοδοι απόσβεσης

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω η ελληνική νομοθεσία προβλέπει την υιοθέτηση της σταθερής μεθόδου Απόσβεσης για όλα τα στοιχεία του παγίου Ενεργητικού. Εκτός από αυτήν όμως, υπάρχουν κι άλλες μέθοδοι υπολογισμού του εξόδου της Απόσβεσης:

- Σύμφωνα με τη **φθίνουσα μέθοδο**, το ποσό της Απόσβεσης μειώνεται από χρήση σε χρήση. Με τον τρόπο αυτό, το έξοδο της Απόσβεσης επιβαρύνει περισσότερο τα πρώτα έτη λειτουργίας του Πάγιου στοιχείου που αφορά. Βασίζεται στην υπόθεση ότι το περιουσιακό αποφέρει μεγαλύτερα οφέλη για την επιχείρηση, τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του.
- Το ακριβώς αντίθετο ισχύει για τη **μέθοδο της αύξουσας Απόσβεσης**. Το ποσό της Απόσβεσης επιβαρύνει περισσότερο τα τελευταία έτη της ωφέλιμης ζωής του Πάγιου.
- Ο υπολογισμός του εξόδου της Απόσβεσης θα μπορούσε να γίνει και με στοιχεία που αφορούν τη λειτουργία του Πάγιου, όπως με κριτήριο τις ώρες λειτουργίας ενός μηχανήματος ή με βάση τα χιλιόμετρα που πραγματοποιεί ένα αυτοκίνητο κ.ά.

6.3 Σημασία της απόσβεσης

Η απόσβεση διαφέρει από τα άλλα έξοδα καθώς δεν προκαλεί καμία εκταμίευση. Κάθε άλλο έξοδο προκαλεί άμεση ή μελλοντική μείωση του ταμείου. Αντίθετα, η απόσβεση αποτελεί ένα μη ταμειακό έξοδο και δίνει έτσι την ευκαιρία στην οικονομική μονάδα να συγκεντρώσει ξανά το χρηματικό κεφάλαιο που έχει δαπανήσει για την απόκτηση των παγίων στοιχείων.

Το χρηματικό κεφάλαιο της απόσβεσης μένει στην επιχείρηση και μπορεί να χρησιμο-

ποιηθεί και για άλλους σκοπούς, εκτός από την αντικατάσταση των παγίων των οποίων τη μείωση της αξίας αντιπροσωπεύουν. Βελτιώνει με αυτόν τον τρόπο την ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις άμεσες υποχρεώσεις της.

Η απόσβεση επηρεάζει το αποτέλεσμα, μειώνοντας τα κέρδη ή αυξάνοντας τυχόν ζημιές, χωρίς όμως να μειώνεται η ικανότητα της οικονομικής μονάδας να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της. Η μείωση του αποτελέσματος έχει ως άμεσο αποτέλεσμα την ελάττωση των κερδών που διανέμονται, αλλά και των φόρων που αποδίδονται στο κράτος. Δεν είναι επομένως παράλογο για μια επιχείρηση να επιδιώκει την παρουσίαση όσο το δυνατόν μεγαλύτερων αποσβέσεων.

Ο υπολογισμός του εξόδου της απόσβεσης περιέχει αρκετές υποκειμενικές εκτιμήσεις. Τόσο το ποσό της υπολειμματικής αξίας όσο και η εκτίμηση της διάρκειας ζωής του στοιχείου του Παγίου Ενεργητικού εμπεριέχει υποκειμενικές εκτιμήσεις. Στην πράξη βέβαια, ο υπολογισμός της ετήσιας απόσβεσης γίνεται με βάση τους καθορισμένους συντελεστές απόσβεσης που προβλέπονται από τον πίνακα Συντελεστών Αποσβέσεων Π.Δ. 299/2003.

Σύνοψη:

Το Πάγιο Ενεργητικό περιλαμβάνει όλα τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης τα οποία θα εξυπηρετούν τους σκοπούς της για διάστημα μεγαλύτερο μιας χρήσης. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι υλικά ή άυλα ενώ και οι μακροπρόθεσμες συμμετοχές και επενδύσεις εφόσον έχουν μόνιμο χαρακτήρα θεωρούνται Πάγιο Ενεργητικό. Κάθε πάγιο περιουσιακό στοιχείο καταγράφεται στο Μητρώο Παγίων.

Η αγορά ενός παγίου δεν συνεπάγεται κάποιο έξοδο, αφού η οικονομική μονάδα αποκτά ένα περιουσιακό στοιχείο, ίσης αξίας με το ποσό που πληρώνει. Η χρησιμοποίηση όμως του παγίου, μειώνει την αξία του χρόνο με το χρόνο. Η απόσβεση αποτελεί το έξοδο που προκύπτει από τη μείωση της αξίας των πάγιων περιουσιακών στοιχείων.

Η αποσβεστέα αξία των παγίων προκύπτει αν από την τιμολογιακή αξία αγοράς τους και όποια άλλα έξοδα κτίσης δημιουργούνται, αφαιρεθεί η υπολειμματική αξία, δηλαδή η αξία που εκτιμάται ότι θα έχει το πάγιο μετά τη λήξη της ωφέλιμης ζωής του. Ο υπολογισμός των αποσβέσεων πολλαπλασιάζοντας την αποσβεστέα αξία με τον συντελεστή απόσβεσης.

Εκτός από τη μέθοδο σταθερής απόσβεσης, που εφαρμόζεται στις περισσότερες περιπτώσεις και προβλέπεται και από την ελληνική νομοθεσία, υπάρχουν και οι μέθοδοι της φθίνουσας, της αύξουσας και της λειτουργικής απόσβεσης.

Ερωτήσεις ανάπτυξης

- 6.1** Τι περιλαμβάνει το Πάγιο Ενεργητικό; Με ποιο κριτήριο εντάσσεται κάποιο περιουσιακό στοιχείο σε αυτήν την κατηγορία;
- 6.2** Σε ποιες κατηγορίες διακρίνεται το Πάγιο Ενεργητικό;
- 6.3** Τι είναι τα ενσώματα πάγια; Ποιες κατηγορίες παγίων εντάσσονται σε αυτήν την κατηγορία;
- 6.4** Ποια περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνονται στα άυλα πάγια;
- 6.5** Κάτω από ποια προϋπόθεση, ο λογαριασμός «Φήμη και πελατεία» περιλαμβάνεται στο Ενεργητικό μιας επιχείρησης;
- 6.6** Τι ονομάζουμε «Έξοδα πολυετούς απόσβεσης»;
- 6.7** Τι γνωρίζετε για τις μακροχρόνιες απαιτήσεις μιας επιχείρησης;
- 6.8** Τι είναι η Απόσβεση; Για ποια στοιχεία του Ενεργητικού διενεργείται Απόσβεση;

- 6.9** Με ποιο τρόπο προκύπτει η «Αποσβεστέα αξία» ενός Πάγιου;
- 6.10** Τι περιλαμβάνει το Κόστος κτίσης για ένα στοιχείο του Πάγιου Ενεργητικού;
- 6.11** Τι είναι η υπολειμματική αξία ενός Πάγιου;
- 6.12** Σε ποια περίπτωση η αποσβεστέα αξία του Πάγιου ταυτίζεται με το Κόστος κτίσης του;
- 6.13** Τι ονομάζουμε ωφέλιμη ζωή ενός Πάγιου;
- 6.14** Ποια μέθοδο Απόσβεσης πρέπει να επιλέγεται με βάση την Ελληνική Νομοθεσία κατά κύριο λόγο;
- 6.15** Πως υπολογίζεται ο Συντελεστής Απόσβεσης;
- 6.16** Για ποιο λόγο, τον τελευταίο χρόνο ζωής του Πάγιου, διενεργούνται Αποσβέσεις κατά 0,01 € λιγότερο από το κανονικό;
- 6.17** Ποιες άλλες μέθοδοι εκτός της σταθερής μεθόδου υπάρχουν;
- 6.18** Ποια είναι η σημασία της Απόσβεσης;

Ερωτήσεις Σωστό - Λάθος

- 6.1** Τα οικόπεδα θεωρούνται άφθαρτα ενσώματα πάγια και δεν αποσβένονται.
- 6.2** Τα έξοδα διαμόρφωσης ενός κτιρίου περιλαμβάνονται στο κόστος κτίσης του.
- 6.3** Το κόστος αγοράς ενός μηχανήματος δεν επηρεάζεται από τυχόν δαπάνες εγκατάστασής του.
- 6.4** Τα έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης περιλαμβάνονται στα άυλα πάγια.
- 6.5** Τα εμπορικά σήματα αποτελούν έξοδα πολυετούς απόσβεσης.
- 6.6** Έξοδα πολυετούς απόσβεσης χαρακτηρίζονται τα έξοδα που δεν αφορούν μόνο τη χρήση στην οποία πραγματοποιούνται.
- 6.7** Η αγορά από την επιχείρηση Α 100 μετοχών του ΟΤΕ περιλαμβάνεται στις Συμμετοχές και μακροπρόθεσμες απαιτήσεις.
- 6.8** Η μείωση του αποθέματος υπηρεσιών ενός Πάγιου δε συμβαδίζει με την μείωση της αξίας του.
- 6.9** Με το έξοδο της απόσβεσης απεικονίζεται λογιστικά η μείωση της αξίας ενός Πάγιου.
- 6.10** Η μείωση της αξίας που αναμένεται να συμβεί στο Πάγιο ονομάζεται υπολειμματική αξία.
- 6.11** Η αποσβεστέα αξία προκύπτει αν από την αξία κτίσης ενός Πάγιου, αφαιρεθεί η υπολειμματική αξία του.
- 6.12** Η φορολογική νομοθεσία θεωρεί μηδενική την αξία ενός Πάγιου.
- 6.13** Η εκτίμηση της υπολειμματικής αξίας ενός Πάγιου περιέχει έντονα υποκειμενικά στοιχεία.
- 6.14** Η αποσβεστέα αξία δεν ταυτίζεται σε καμία περίπτωση με την τιμή κτίσης.
- 6.15** Η μέθοδος της σταθερής απόσβεσης σημαίνει τη χρησιμοποίηση σταθερών συντελεστών απόσβεσης.
- 6.16** Αν τα έτη ζωής ενός Πάγιου υπολογίζονται σε 10 έτη, ο συντελεστής ετήσιας απόσβεσης είναι 10%.
- 6.17** Αν τα έτη ζωής ενός Πάγιου υπολογίζονται σε 10 έτη, ο συντελεστής ετήσιας απόσβεσης είναι 20%.
- 6.18** Η απόσβεση ενός Πάγιου υπολογίζεται για ολόκληρο το έτος, άσχετα με το πότε ξεκίνησε η χρησιμοποίησή του.

- 6.19** Αν ένα μηχάνημα αγοράστηκε στις 5/4/2006 και άρχισε να λειτουργεί στις 3/5/2006, τότε στον υπολογισμό της ετήσιας απόσβεσης του 2006 θα πρέπει να πολλαπλασιάσουμε το ποσό της ετήσιας απόσβεσης με τον συντελεστή 9/12.
- 6.20** Για να βρούμε το ποσό της ετήσιας απόσβεσης, πολλαπλασιάζουμε την αποσβεστέα αξία με τον συντελεστή απόσβεσης.
- 6.21** Η μέθοδος της σταθερής απόσβεσης είναι η μόνη μέθοδος απόσβεσης που υπάρχει.
- 6.22** Ο υπολογισμός της απόσβεσης ενός φορτηγού αυτοκινήτου θα μπορούσε να γίνει με κριτήριο τα χιλιόμετρα που έκανε στη διάρκεια της χρήσης.
- 6.23** Η απόσβεση δε διαφέρει σε τίποτα από τα υπόλοιπα έξοδα μιας επιχείρησης.
- 6.24** Όπως όλα τα έξοδα, η απόσβεση προκαλεί μια άμεση ή μελλοντική εκταμίευση.
- 6.25** Το χρηματικό κεφάλαιο της απόσβεσης μένει στην επιχείρηση και μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για άλλους σκοπούς, εκτός από την αντικατάσταση των παγίων των οποίων την μείωση της αξίας αντιπροσωπεύουν.
- 6.26** Ο υπολογισμός του εξόδου της απόσβεσης περιέχει αρκετές υποκειμενικές εκτιμήσεις.
- 6.27** Η διενέργεια αποσβέσεων μειώνει την ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις άμεσες υποχρεώσεις της.
- 6.28** Οι αποσβέσεις σύμφωνα με τη νομοθεσία δεν επηρεάζουν το αποτέλεσμα, όπως τα υπόλοιπα έξοδα.
- 6.29** Είναι πιθανό, μια επιχείρηση να επιδιώκει την παρουσίαση όσο το δυνατόν μεγαλύτερων αποσβέσεων, με στόχο την ελάττωση των φόρων που αποδίδονται στο κράτος.
- 6.30** Στην πράξη ο υπολογισμός της απόσβεσης γίνεται με βάση καθορισμένους από το νόμο πίνακες απόσβεσης.

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

- 6.1** Το στοιχείο του Πάγιου Ενεργητικού «Επιπλα και σκεύη» κατατάσσονται:
- α) στις συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις
 - β) στα άυλα πάγια
 - γ) στα έξοδα πολυετούς απόσβεσης
 - δ) σε κανένα από τα παραπάνω
- 6.2** Το στοιχείο του Πάγιου Ενεργητικού «Διπλώματα ευρεσιτεχνίας» κατατάσσονται:
- α) στα άυλα πάγια
 - β) στις συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις
 - γ) στα έξοδα πολυετούς απόσβεσης
 - δ) σε κανένα από τα παραπάνω
- 6.3** Αν το μηχάνημα τύπου Δ έχει αξία κτίσης 5.500 € και αποσβεστέα αξία 4.500 €, τότε η υπολειμματική του αξία υπολογίστηκε:
- α) 10.000 €
 - β) 1.000 €
 - γ) 500 €
 - δ) κανένα από τα παραπάνω
- 6.4** Αν η αποσβεστέα αξία ενός Πάγιου που αγοράστηκε στις 12/7/2005 είναι 5.000 € και η ωφέλιμη ζωή του είναι 5 έτη, η απόσβεση για το 2005 θα είναι:
- α) 1.000 €

- β) 500 €
- γ) 1.500 €
- δ) δεν θα διενεργηθεί απόσβεση για το 2005

6.5 Αν ένα Πάγιο αγοράστηκε την 1/11/2005 και άρχισε να χρησιμοποιείται στις 10/12/2005, θα διενεργηθεί απόσβεση για τη χρήση 2005:

- α) για 2 μήνες
- β) για ένα μήνα
- γ) για όλο το χρόνο
- δ) δε θα διενεργηθεί απόσβεση για το 2005

6.6 Το κόστος κτίσης ενός Πάγιου είναι 10.000 €, η υπολειμματική του αξία 1.000 € και υπολογίζεται ότι θα έχει 5 έτη ωφέλιμης ζωής. Η ετήσια απόσβεσή του είναι:

- α) 2.000 €
- β) 1.800 €
- γ) 5.000 €
- δ) κανένα από τα παραπάνω

Ασκήσεις

6.1 Η επιχείρηση Γ.Π. αγόρασε ένα φορτηγό αξίας 15.000 € με διετή πίστωση. Κατέβαλε για βάψιμο του φορτηγού με το λογότυπο της εταιρείας 500 €. Η διοίκηση της επιχείρησης εκτιμά ότι η υπολειμματική αξία του μηχανήματος θα είναι 3.000 €. Να βρεθεί η αποσβεστέα αξία του φορτηγού αυτοκινήτου.

6.2 Την 1/6/2005 αγοράστηκε από την εταιρεία Κ.Κ. μηχανήμα αντί 30.000 €. Την 1/7/2005 το μηχανήμα παρελήφθη και άρχισε να χρησιμοποιείται. Υπολογίστηκε ότι θα έχει διάρκεια ωφέλιμης ζωής 5 έτη και η υπολειμματική αξία του θα είναι 8.000 €. Να υπολογίσετε τις αποσβέσεις για τα έτη ζωής του Πάγιου.

6.3 Η επιχείρηση Β.Β. απέκτησε φορτηγό αυτοκίνητο αντί 20.000 € στις 5/6/2003 και το έθεσε σε λειτουργία στις 15/6/2003. Η υπολειμματική του αξία είναι 5.000 € και η διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του εκτιμάται ότι θα είναι 5 έτη. Να υπολογίσετε τις αποσβέσεις για τα έτη ζωής του Πάγιου.

6.4 Τα υπόλοιπα των λογαριασμών του Παγίου Ενεργητικού την 1/1/2005 είχαν ως εξής:

Οικόπεδα	12.000
Έπιπλα και σκεύη	5.000
Διπλώματα ευρεσιτεχνίας	8.000
Αποσβεσμένα έπιπλα και σκεύη	2.500
Αποσβεσμένα διπλώματα ευρεσιτεχνίας	2.000

Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2004 συνέβησαν τα ακόλουθα:

Την 1/10/2005 αγοράστηκε μηχανήμα αξίας 10.000 € με 2.000 € μετρητά και το υπόλοιπο ποσό με ετήσια πίστωση. Το μηχανήμα παρελήφθη στις 5/10/2005 και καταβλήθηκαν έξοδα εγκατάστασής του 500 €. Άρχισε να λειτουργεί στις 2/11/2005 και αναμένεται να έχει 5 έτη

ωφέλιμη ζωή και μηδενική υπολειμματική αξία.

Ο Συντελεστής Απόσβεσης για τα έπιπλα και τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας είναι 20%. Η επιχείρηση διενεργεί Αποσβέσεις με τη σταθερή μέθοδο. Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές της αγοράς του μηχανήματος και να υπολογιστούν οι Αποσβέσεις για κάθε πάγιο. Να γίνει η εγγραφή της Απόσβεσης με ημερομηνία 31/12/2005.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις «Σωστό – λάθος»

6.1 Σωστό, 6.2 Σωστό, 6.3 Λάθος, 6.4 Σωστό, 6.5 Λάθος 6.6 Σωστό, 6.7 Λάθος, 6.8 Λάθος, 6.9 Σωστό, 6.10 Λάθος, 6.11 Σωστό, 6.12 Λάθος, 6.13 Σωστό, 6.14 Λάθος, 6.15 Σωστό, 6.16 Σωστό, 6.17 Λάθος, 6.18 Λάθος, 6.19 Λάθος, 6.20 Σωστό, 6.21 Λάθος, 6.22 Σωστό, 6.23 Λάθος, 6.24 Λάθος, 6.25 Σωστό, 6.26 Σωστό, 6.27 Λάθος, 6.28 Λάθος, 6.29 Σωστό, 6.30 Σωστό.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις Πολλαπλής επιλογής:

6.1 δ), 6.2 α), 6.3 γ), 6.4 β), 6.5 β), 6.6 β)

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη:

- Ναούμ, Χρήστου**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, 1994.
- Βασιλάτου – Θανοπούλου, Έλλης**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική τεύχος Β*, Αθήνα, Ευγ. Μπένου, 1996.
- Παπάς Αντώνης**, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, Γ. Μπένου, 2005.
- Παπάς Αντώνης**, *Χρηματοοικονομική Λογιστική θεωρητικά και πρακτικά θέματα*, Ευγ. Μπένου, Αθήνα, 1998.
- Σακέλης Εμμ.**, *Εγχειρίδιο Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου*, Αθήνα, ΒΡΥΚΟΥΣ, 1992.
- Καφούσης Ν. Γιώργος**, *Ανάλυση και κριτική διερεύνηση Χρηματοοικονομικών καταστάσεων*, Αθήνα, 1994.
- Κοτίτσας Μιχαήλ, Πολίτης Κώστας**, *Γενικές Αρχές Λογιστικής*, Ο.Ε.Δ.Β., 2000.
- Κοντάκος Αριστοτέλης, Μαργαρώνης Κωνσταντίνος, Ζαρίφης Αντώνης**, *Αρχές Λογιστικής*, Ο.Ε.Δ.Β., 2004.
- Γρηγοράκος Θεόδωρος**, *Ανάλυση- Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού σχεδίου*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σακκουλα, 1998.

Ιστοσελίδες:

<http://www.sm.gr/pages/aposveseis.html>

http://www.mnec.gr/pol_1122.aspx

<http://www.taxheaven.gr/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ

Σκοπός

- Η παρουσίαση των διαφόρων κατηγοριών αποθεμάτων και των προσδιοριστικών παραγόντων του κόστους απόκτησής τους.
- Η εξέταση της επιρροής που ασκεί η επιλογή διαφορετικών μεθόδων αποτίμησης αποθεμάτων.

Στόχοι

- Να αποσαφηνιστεί η λογιστική έννοια των αποθεμάτων.
- Να μάθουν οι εκπαιδευόμενοι τα διάφορα είδη αποθεμάτων.
- Να προσδιοριστούν οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την αξία των αποθεμάτων.
- Να αναλυθούν οι προσδιοριστικοί παράγοντες των καθαρών εσόδων από πωλήσεις.
- Να εξηγηθεί η διαφορά Περιοδικής και Διαρκούς και Περιοδικής Απογραφής. Να γίνει κατανοητή η λογιστική μεθοδολογία.
- Να αναλυθούν οι μέθοδοι αποτίμησης αποθεμάτων και οι διαφορές μεταξύ τους στον υπολογισμό του κόστους πωληθέντων και του τελικού αποθέματος.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας αυτής, θα είστε σε θέση να :

- ✓ Καταλαβαίνετε την έννοια των αποθεμάτων σε μια επιχείρηση.
- ✓ Διακρίνετε τα αποθέματα στις επί μέρους κατηγορίες τους και να αντιλαμβάνεστε τη σημασία κάθε μίας από αυτές.
- ✓ Μπορείτε να προσδιορίζετε τα καθαρά έσοδα από πωλήσεις με βάση τους προσδιοριστικούς τους παράγοντες.
- ✓ Κατανοείτε την παρακολούθηση των αποθεμάτων με διαρκή και περιοδική απογραφή.
- ✓ Χειρίζεστε τις διαφορετικές μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων και εξηγείτε τις διαφορές που προκύπτει στο κόστος των αποθεμάτων και τα αποτελέσματα από τη χρησιμοποίησή τους.

Έννοιες Κλειδιά:

➤ F.I.F.O.	➤ Καθαρή Αξία αγορών
➤ L.I.F.O.	➤ Καθαρή τιμολογιακή αξία
➤ Αποτίμηση Αποθεμάτων	➤ Κόστος κτίσης αποθεμάτων
➤ Βοηθητικές ύλες	➤ Κόστος Πωληθέντων
➤ Διαρκής απογραφή	➤ Μέθοδος του Σταθμικού Μέσου Όρου

➤ Ειδικά έξοδα αγορών	➤ Περιοδική απογραφή
➤ Ειδικά έξοδα πωλήσεων	➤ Πρώτες ύλες
➤ Εκπτώσεις αγορών	➤ Πωλήσεις
➤ Εκπτώσεις πωλήσεων	➤ Ρευστοποίηση αποθεμάτων
➤ Εμπορεύματα	➤ Τιμολογιακή αξία πωλήσεων
➤ Επιστροφές αγορών	➤ Υλικά συσκευασίας
➤ Επιστροφές πωλήσεων	➤ Υποπροϊόντα
➤ Έτοιμα προϊόντα	➤ Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
➤ Ημικατεργασμένα προϊόντα	

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Οι επιχειρήσεις διατηρούν αποθέματα προκειμένου να μπορούν να ανταποκριθούν στη ζήτηση προϊόντων από τους καταναλωτές. Η διατήρηση της κατάλληλης ποσότητας αποθεμάτων είναι εξαιρετικά κρίσιμη για την εύρυθμη λειτουργία των επιχειρήσεων, και η παρακολούθησή τους γίνεται είτε αναλυτικά κατά ποσότητες και χρηματικές αξίες είτε συνοπτικά και μόνο κατά αξίες, ανάλογα με τη σπουδαιότητα που παρουσιάζουν οι πληροφορίες που προκύπτουν. Η επιλογή της μεθόδου αποτίμησης των αποθεμάτων επηρεάζει το κόστος του και κατ' επέκταση τα αποτελέσματα. Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται μια προσπάθεια να καταλάβουμε τις ιδιαίτερες δυσκολίες που παρουσιάζει η συγκεκριμένη κατηγορία του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

7.1 Έννοια των αποθεμάτων

Η παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά και η προώθησή τους στα σημεία πώλησης αποτελεί προϋπόθεση για την ικανοποίηση των αναγκών των καταναλωτών, και επομένως τη λειτουργία του οικονομικού συστήματος. Σημαντικό μέρος των κεφαλαίων των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των βιομηχανικών και των εμπορικών, επενδύονται σε αποθέματα, ώστε να μπορούν να λειτουργήσουν ομαλά και να πετύχουν τους στόχους τους.

Αποθέματα είναι τα υλικά περιουσιακά στοιχεία του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού. Επομένως Η πρόθεση της διοίκησης είναι να ρευστοποιηθούν στη διάρκεια της επόμενης λογιστικής χρήσης. Η ρευστοποίησή τους μπορεί να συμβεί:

- με πώλησή τους αυτούσια (εμπορεύματα και έτοιμα προϊόντα)
- με την ενσωμάτωση ή ανάλωσή τους προκειμένου να παραχθούν έτοιμα προϊόντα (πρώτες και βοηθητικές ύλες)
- με την ανάλωσή τους για την κάλυψη άλλων αναγκών της λειτουργίας της επιχείρησης (καύσιμα, γραφική ύλη κ.ά.)

Ο ρόλος των αποθεμάτων στην παραγωγική διαδικασία είναι εξαιρετικά σημαντικός. Η έλλειψή τους μειώνει την ικανότητα των επιχειρήσεων να παράγουν. Αν για παράδειγμα τελειώσουν τα αποθέματα δέρματος σε μια βιοτεχνία δερμάτων ειδών, οι μηχανές θα σταματήσουν και η παραγωγή θα πέσει σε μηδενικά επίπεδα. Αλλά και σε μια εμπορική επιχείρηση,

η έλλειψη αποθεμάτων μειώνει τις πωλήσεις και στέλνει τους πελάτες σε άλλες επιχειρήσεις που διαθέτουν μεγαλύτερη ποικιλία και σε μεγαλύτερες ποσότητες. Η διατήρηση, από την άλλη μεριά, υπερβολικά υψηλής ποσότητας αποθεμάτων δεσμεύει μεγάλη ποσότητα χρηματικού κεφαλαίου, άρα μειώνει την ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της. Ταυτόχρονα αυξάνει το κόστος αποθήκευσης, αφού ο χώρος που χρησιμοποιείται εξαρτάται από την ποσότητα αποθεμάτων που θα αποθηκευτούν.

Προκύπτει επομένως η ανάγκη για την εξεύρεση της άριστης ποσότητας αποθεμάτων, που θα πρέπει να διατηρήσουν οι επιχειρήσεις, ώστε να μην μειώνεται η παραγωγική τους ικανότητα, και ταυτόχρονα αυτό να επιτυγχάνεται με το μικρότερο δυνατό κόστος. Για το σκοπό αυτό χρειάζονται οι κατάλληλες πληροφορίες και η λογιστική καλείται να καλύψει αυτήν την ανάγκη.

7.2 Κατηγορίες αποθεμάτων

Με κριτήριο τον σκοπό που εξυπηρετούν, τα αποθέματα διακρίνονται σε:

- α) **Εμπορεύματα.** Πρόκειται για αγαθά που αγοράζονται με σκοπό την μεταπώλησή τους χωρίς κάποια επεξεργασία από την επιχείρηση. Για παράδειγμα, οι ηλεκτρικές συσκευές σε ένα εμπορικό κατάστημα, τα γαλακτοκομικά προϊόντα στα ψυγεία ενός φούρνου κ.ά. αποτελούν εμπορεύματα που αγοράζονται με σκοπό να πωληθούν αυτούσια.
- β) **Έτοιμα προϊόντα.** Πρόκειται για αγαθά τα οποία έχουν παραχθεί από την επιχείρηση και προορίζονται να πωληθούν χωρίς άλλη επεξεργασία. Διαφέρουν από τα εμπορεύματα στην προέλευσή τους. Τα έτοιμα προϊόντα παράγονται από την επιχείρηση, ενώ τα εμπορεύματα αγοράζονται για να μεταπωληθούν. Με αυτήν την έννοια, τα αυτοκίνητα είναι έτοιμα προϊόντα για μια αυτοκινητοβιομηχανία, αλλά για τις εκθέσεις αυτοκινήτων αποτελούν εμπορεύματα.
- γ) **Πρώτες και βοηθητικές ύλες.** Πρόκειται για υλικά αγαθά τα οποία θα υποστούν την κατάλληλη επεξεργασία για να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγή των προϊόντων της επιχείρησης. Οι βοηθητικές ύλες έχουν πολύ μικρότερη αξία από τις πρώτες ύλες. Έτσι το ξύλο και το μέταλλο που χρησιμοποιούν οι βιοτεχνίες παραγωγής επίπλων είναι πρώτες ύλες ενώ τα καρφιά, οι βίδες κ.ά. αποτελούν βοηθητικές ύλες.
- δ) **Ημικατεργασμένα προϊόντα.** Η παραγωγή αγαθών γίνεται σε διάφορα στάδια. Ως ημικατεργασμένα προϊόντα καταγράφονται τα ημιτελή προϊόντα, μέχρι να ολοκληρωθεί η παραγωγική διαδικασία και να μετατραπούν σε έτοιμα.
- ε) **Υποπροϊόντα** Ονομάζονται τα πολύ μικρότερης αξίας προϊόντα, τα οποία προκύπτουν από την παραγωγική διαδικασία για την παραγωγή των ετοιμών προϊόντων. Στο κόψιμο των χαλιών, για παράδειγμα, προκύπτουν συχνά μικρά κομμάτια τα οποία δεν μπορούν να πουληθούν ως κανονικά αγαθά, γιατί δεν έχουν το απαραίτητο μέγεθος αλλά πολλές φορές πωλούνται ξεχωριστά ως υποπροϊόντα σε πολύ μικρότερη τιμή.
- στ) **Υλικά συσκευασίας.** Χρησιμοποιούνται για τη συσκευασία των ετοιμών προϊόντων και των εμπορευμάτων και δεν αποτελούν μέρος τους. Οι κούτες που προστατεύουν τα προϊόντα και διευκολύνουν τη μεταφορά τους, αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα υλικού συσκευασίας.
- ζ) **Αναλώσιμα υλικά.** Είναι τα διάφορα υλικά αγαθά που χρησιμοποιεί η επιχείρηση για την ομαλή λειτουργία της και δεν σχετίζονται άμεσα με την παραγωγή προϊόντων. Τέτοια είναι για παράδειγμα, η γραφική ύλη, τα υλικά καθαριότητας, τα καύσιμα κ.ά.

η) **Ανταλλακτικά παγίων στοιχείων.** Πρόκειται για υλικά απαραίτητα για την συντήρηση και επισκευή του παγίου εξοπλισμού της επιχείρησης.

7.3 Κόστος κτίσης αποθεμάτων

Το κόστος κτίσης αποθεμάτων περιλαμβάνει τις συνολικές δαπάνες που πραγματοποιεί η επιχείρηση, ώστε τα αποθέματα να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον σκοπό που αποκτήθηκαν. Μεγάλο μέρος αυτής της δαπάνης συνήθως αποτελεί η αξία αγοράς τους, όπως αυτή προκύπτει από το τιμολόγιο αγοράς (τιμολογιακή αξία). Το κόστος κτίσης των αποθεμάτων, εκτός από την τιμολογιακή αξία των αγορών, αυξάνεται και με τα **ειδικά έξοδα αγορών** και μειώνεται από τις **εκπτώσεις αγορών και τις επιστροφές αγορών**.

Καθαρή τιμολογιακή αξία. Είναι η αξία που προκύπτει από το τιμολόγιο αγοράς των αποθεμάτων. Όταν υπάρχει έκπτωση στο τιμολόγιο, η τιμολογιακή αξία μειώνεται κατά το ποσό αυτό. Ο Φ.Π.Α. (Φόρος Προστιθέμενης Αξίας), με τον οποίο επιβαρύνεται το τιμολόγιο αγοράς, δεν υπολογίζεται στην καθαρή τιμολογιακή αξία, αφού αυτός συμψηφίζεται με τον Φ.Π.Α. που αυξάνει την αξία των πωλήσεων και δεν επιβαρύνει την επιχείρηση αλλά τους τελικούς καταναλωτές. Δεν πρέπει επίσης να υπολογίζονται τυχόν χρεωστικοί τόκοι οι οποίοι αυξάνουν το ποσό της οφειλής της επιχείρησης στις περιπτώσεις αγορών με πίστωση, γιατί οι τόκοι αυτοί θεωρούνται χρηματοοικονομικό έξοδο.

Στις συμβάσεις αγορών, περιλαμβάνεται όρος για το ποιον από τους συμβαλλόμενους (πωλητή και αγοραστή) επιβαρύνουν ορισμένα έξοδα που αφορούν την αγοραπωλησία.

Ειδικά έξοδα αγορών. Είναι τα έξοδα που απαιτούνται για την παραλαβή και την αποθήκευση των αποθεμάτων, εφόσον μπορούν να εξατομικευτούν στο συγκεκριμένο είδος αποθέματος. Οι δασμοί, τα ασφάλιστρα, τα μεταφορικά, τα έξοδα αποθήκευσης κ.ά. αποτελούν κάποια παραδείγματα ειδικών εξόδων αγορών. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, για να συμπεριληφθεί μια δαπάνη στα ειδικά έξοδα αγορών, θα πρέπει να αφορά το συγκεκριμένο απόθεμα και όχι όλα τα αποθέματα της επιχείρησης. Αν, για παράδειγμα, ενοικιαστεί κάποιος χώρος για την συγκεκριμένη κατηγορία αποθεμάτων, το κόστος τους θα πρέπει να αυξήσει την αξία κτίσης των αποθεμάτων αυτών. Αν μια παραγγελία έχει περισσότερα από ένα είδη αποθεμάτων, τότε η κατανομή των ειδικών εξόδων αγοράς γίνεται με διάφορα κριτήρια όπως η αξία, το βάρος, ο αριθμός των μονάδων κάθε είδους κτλ.

Εκπτώσεις Αγορών. Πρόκειται για τις εκπτώσεις που δεν αναγράφονται στο τιμολόγιο, αλλά δίνονται μετά την παραλαβή των εμπορευμάτων. Οι εκπτώσεις αυτές παραχωρούνται συχνά από τους προμηθευτές για να αντισταθμίσουν κάποια ατέλεια που υπήρχε στην παραγγελία, όπως για παράδειγμα μια καθυστέρηση στην παραλαβή της ή την παραλαβή κατώτερης ποιότητας προϊόντων από αυτήν που είχε συμφωνηθεί. Επίσης σε κάποιες περιπτώσεις, οι προμηθευτές προσφέρουν μια έκπτωση, αν η οφειλή που προκύπτει από το τιμολόγιο, εξοφληθεί μέσα σε κάποιο διάστημα π.χ. ενός μήνα από την παραλαβή των εμπορευμάτων, προκειμένου να δώσουν κίνητρο στους πελάτες τους για γρήγορη εξόφληση των υποχρεώσεών τους.

Επιστροφές αγορών. Μια αγοραπωλησία είναι δυνατό να ακυρωθεί και μετά την παραλαβή από τον αγοραστή των αποθεμάτων, για διάφορους λόγους όπως η κακή ποιότητα του αποθέματος, η αργοπορία στην παράδοσή του κτλ. Η αξία των επιστρεφόμενων εμπορευμάτων αφαιρείται φυσικά από το κόστος κτίσης τους.

Όλα τα παραπάνω συνθέτουν την αξία των αποθεμάτων ως εξής:

$$\begin{aligned} & \text{Καθαρή Τιμολογιακή αξία} \\ \text{Συν} & \quad \text{Ειδικά έξοδα αγορών} \\ \text{μείον} & \quad \text{Εκπτώσεις αγορών} \\ \text{μείον} & \quad \text{Επιστροφές αγορών} \\ = & \quad \text{Αξία αγορών} \end{aligned}$$

Για τον προσδιορισμό της συνολικής αξίας των αποθεμάτων που χρησιμοποιήθηκαν σε μια χρονική περίοδο, χρησιμοποιείται ο τρόπος με τον οποίο προσδιορίζουμε το ύψος των αναλώσεων που είδαμε στο κεφάλαιο 4:

$$\begin{aligned} \text{Ανάλωση} & = \text{Αρχικό Απόθεμα} + \text{Αγορές} - \text{Τελικό Απόθεμα} \\ & \text{ή} \\ \text{Ανάλ.} & = \text{Α.Α.} + \text{ΑΓ.} - \text{Τ.Α.} \end{aligned}$$

Υπενθυμίζεται ότι το Αρχικό απόθεμα είναι το υπόλοιπο που παρουσίαζε ο λογαριασμός στον προηγούμενο Ισολογισμό και με το οποίο χρεώθηκε στην εγγραφή ανοίγματος ο λογαριασμός του αποθέματος. Το τελικό απόθεμα προκύπτει από την πραγματική απογραφή που διενεργείται στο τέλος της χρήσης ή και άλλοτε εφόσον απαιτείται.

7.3.1 Κόστος Πωληθέντων

Αν το απόθεμα αποτελεί εμπόρευμα, η ανάλωσή του είναι στην ουσία το **κόστος πωληθέντων εμπορευμάτων** και προσδιορίζεται με παρόμοιο τρόπο με τα υπόλοιπα αποθέματα:

$$\begin{aligned} \text{Κόστος Πωληθέντων} & = \text{Αρχικό Απόθεμα} + \text{Αγορές} - \text{Τελικό Απόθεμα} \\ & \text{ή} \\ \text{Κ.Π.} & = \text{Α.Α.} + \text{ΑΓ.} - \text{Τ.Α.} \end{aligned}$$

Παράδειγμα 7.1

Να συμπληρωθεί ο πίνακας για τα ακόλουθα εμπορεύματα:

Στοιχεία κόστους	Τύπου Α	Τύπου Β	Τύπου Γ	Τύπου Δ
Καθαρή Τιμολογιακή αξία	3.200	500	;	2.000
Ειδικά έξοδα αγορών	200	0	30	150
Εκπτώσεις αγορών	100	50	20	100
Επιστροφές αγορών	250	;	0	;
Αξία αγορών	;	390	700	2.000

Το Κόστος Κτίσης εμπορευμάτων προκύπτει ως εξής:

$$\begin{array}{rcl}
 & \text{Καθαρή Τιμολογιακή αξία αγορών} & \\
 \text{Συν} & \text{Ειδικά έξοδα αγορών} & \\
 \text{μείον} & \text{Εκπτώσεις αγορών} & \\
 \text{μείον} & \text{Επιστροφές αγορών} & \\
 = & \text{Καθαρή Αξία αγορών} &
 \end{array}$$

Έτσι:

- Για το εμπόρευμα τύπου Α:

$$\text{Αξία αγορών} = 3.200 + 200 - 100 - 250 = 3.050$$

- Για το εμπόρευμα Τύπου Β:

$$500 + 0 - 50 - \text{Επιστροφές αγορών} = 390$$

ή

$$\text{Επιστροφές αγορών} = 500 - 50 - 390 = 60$$

- Για το εμπόρευμα τύπου Γ:

$$\text{Καθαρή τιμολογιακή αξία} + 30 - 20 - 0 = 700$$

ή

$$\text{Καθαρή τιμολογιακή αξία} = 700 - 30 + 20 = 690$$

- Για το εμπόρευμα τύπου Δ:

$$2.000 + 150 - 100 - \text{Επιστροφές αγορών} = 2.000$$

ή

$$\text{Επιστροφές αγορών} = 2.000 + 150 - 100 - 2.000 = 50$$

Παράδειγμα 7.2

Αν είναι γνωστά τα παρακάτω στοιχεία, να προσδιοριστεί το Κόστος Πωληθέντων για κάθε τύπο εμπορεύματος του παραδείγματος 7.1:

Εμπορεύματα:	Τύπου Α	Τύπου Β	Τύπου Γ	Τύπου Δ
Αρχικό Απόθεμα	200	100	130	350
Τελικό Απόθεμα	400	120	70	500

Με βάση τον τύπο:

$$\text{Κ.Π.} = \text{Α.Α.} + \text{ΑΓ.} - \text{Τ.Α.}$$

Προκύπτει ο πίνακας:

		Τύπου Α	Τύπου Β	Τύπου Γ	Τύπου Δ
	Αρχικό Απόθεμα	200	100	130	350
Συν	Αξία Αγορών	3.050	390	700	2.000
Μείον	Τελικό Απόθεμα	400	120	70	500
=	Κόστος Πωληθέντων	2.850	370	760	1.850

7.3.2 Περιοδική απογραφή αποθεμάτων

Η μέθοδος με την οποία προσδιορίζεται το κόστος πωληθέντων εξαρτάται από το σύστημα που ακολουθείται. Όταν η επιχείρηση ακολουθεί το σύστημα της **περιοδικής απογραφής αποθεμάτων**, ο προσδιορισμός του Κόστους Πωληθέντων γίνεται μια φορά στο τέλος της χρήσης, προκειμένου να προσδιοριστεί το αποτέλεσμα. Σε αυτήν την περίπτωση, ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» χρεώνεται μια φορά στην αρχή της χρήσης, με την εγγραφή ανοίγματος των λογιστικών βιβλίων. Το χρεωστικό του υπόλοιπο δείχνει την αξία του αρχικού αποθέματος σε όλη τη διάρκεια της χρήσης. Με κάθε αγορά, χρεώνεται ο λογαριασμός «Αγορές». Στο τέλος της χρήσης με τη διενέργεια φυσικής απογραφής προκύπτει το πραγματικό ύψος του αποθέματος και με τη χρήση του πιο πάνω τύπου προσδιορίζεται το Κόστος Πωληθέντων. Οι άλλοι προσδιοριστικοί παράγοντες της καθαρής αξίας αγορών, δηλαδή οι λογαριασμοί «Ειδικά έξοδα Αγορών», «Εκπτώσεις αγορών» και «Επιστροφές Αγορών», δημιουργούνται και λειτουργούν ανεξάρτητα, κλείνουν στο τέλος της χρήσης, προσδιορίζοντας το Κόστος Πωληθέντων.

Παράδειγμα 7.3

Η επιχείρηση Π.Π. ακολουθεί το σύστημα της περιοδικής απογραφής. Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2005 εμφάνισε τα ακόλουθα δεδομένα:

Αρχικό απόθεμα Εμπορευμάτων	100
Αγορές	1.500
Ειδικά έξοδα αγορών	120
Εκπτώσεις αγορών	250
Επιστροφές αγορών	20
Τελικό απόθεμα εμπορευμάτων	150

Να υπολογιστεί εξωλογιστικά το Κόστος Πωληθέντων και να γίνει η λογιστική εγγραφή προσδιορισμού του Κόστους Πωληθέντων.

Η καθαρή αξία αγορών προκύπτει ως εξής:

	Αγορές (τιμολογιακή αξία)	1.500
συν	Ειδικά έξοδα αγορών	<u>120</u>
		1.620
μείον	Εκπτώσεις αγορών	250
μείον	Επιστροφές αγορών	<u>20</u>
=	Καθαρή Αξία αγορών	1.350

Με βάση τον τύπο:

$$\text{Κ.Π.} = \text{Α.Α.} + \text{ΑΓ.} - \text{Τ.Α.}$$

Το Κόστος πωληθέντων προκύπτει :

	Αρχικό Απόθεμα	100
συν	(Καθαρές) Αγορές	1.350
μείον	Τελικό Απόθεμα	<u>150</u>
=	Κόστος Πωληθέντων	1.300

Η λογιστική εγγραφή προσδιορισμού του Κόστους Πωληθέντων είναι η ακόλουθη:

	--	X	Π
31/12/2004	Εμπορεύματα (τελικό απόθεμα)	150	
	Εκπτώσεις αγορών	250	
	Επιστροφές αγορών	20	
	Κόστος Πωληθέντων	1.300	
	Εμπορεύματα (αρχικό απόθεμα)		100
	Αγορές		1.500
	Ειδικά έξοδα αγορών		120
	Προσδιορισμός Κόστους Πωληθέντων		

7.3.3 Διαρκής απογραφή αποθεμάτων

Όταν ακολουθείται το σύστημα της **Διαρκούς Απογραφής**, το κόστος πωληθέντων προσδιορίζεται κάθε φορά μετά από κάθε πώληση που πραγματοποιείται. Κάτι τέτοιο βέβαια προϋποθέτει την παρακολούθηση αναλυτικά κατά είδος και ποσότητα των αποθεμάτων σε κάθε μεταβολή που συμβαίνει σε αυτά. Σε αυτήν την περίπτωση, ο λογαριασμός του εμπορεύματος χρεώνεται με το αρχικό απόθεμα αλλά και με κάθε αγορά. Αν υπάρχουν «Ειδικά έξοδα Αγορών», «Εκπτώσεις αγορών» και «Επιστροφές Αγορών», τότε ενημερώνεται απευθείας ο λογαριασμός του αποθέματος ο οποίος με αυτόν τον τρόπο παρουσιάζει κάθε στιγμή τη λογιστική του αξία.

Το σύστημα της διαρκούς απογραφής πλεονεκτεί στο γεγονός ότι παρέχει πληρέστερες πληροφορίες, αλλά παρουσιάζει το απαγορευτικό, σε κάποιες περιπτώσεις, μειονέκτημα του υψηλού κόστους παρακολούθησης. Αν το εμπόρευμα το οποίο παρακολουθείται είναι σημαντικής αξίας π.χ. αυτοκίνητα, ηλεκτρικές συσκευές κ.ά., η χρησιμοποίηση διαρκούς απογραφής είναι το πλέον λογικό σύστημα παρακολούθησης, γιατί επιτρέπει τον ακριβή προσδιορισμό του κόστους πωληθέντων τη στιγμή της πραγματοποίησης της πώλησής τους. Δεν ισχύει το ίδιο για εμπορεύματα ελάχιστης αξίας όπως για παράδειγμα, φρούτα και λαχανικά, μολύβια, χαρτί φωτοτυπίας, βίδες κτλ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η χρησιμοποίηση της διαρκούς απογραφής θα ήταν οικονομικά ασύμφορη και γι' αυτό χρησιμοποιείται η περιοδική απογραφή.

7.4 Έσοδα από πωλήσεις

Τα έσοδα από πωλήσεις είναι συνήθως τα κυριότερα έσοδα της επιχείρησης. Προέρχονται από την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης, επομένως είναι λειτουργικά έσοδα. Για την πραγματοποίησή τους πολλές φορές απαιτείται η διενέργεια ορισμένων εξόδων (Γενικά και Ειδικά έξοδα πωλήσεων). Σε κάποιες περιπτώσεις δίνονται εκπτώσεις σε κάποιους πελάτες (Εκπτώσεις πωλήσεων), ενώ είναι πιθανόν οι πελάτες να επιστρέψουν κάποιες παραγγελίες

και η επιχείρηση να τις κάνει δεκτές (Επιστροφές πωλήσεων). Τα στοιχεία αυτά αφαιρούνται από τα έσοδα από πωλήσεις, για να προκύψουν οι **Καθαρές Πωλήσεις**.

Τιμολογιακή αξία πωλήσεων. Προκύπτει αν από την αξία των τιμολογίων πώλησης αφαιρεθούν τυχόν πιστωτικοί τόκοι, οι οποίοι θεωρούνται χρηματοοικονομικό έσοδο και ο Φ.Π.Α. ο οποίος αποδίδεται στο κράτος, αφού συμψηφιστεί ο Φ.Π.Α. που πλήρωσε η επιχείρηση στις αγορές της. Αν υπάρχουν εκπτώσεις στα τιμολόγια πωλήσεων, αυτές δεν συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό της τιμολογιακής αξίας.

Ειδικά έξοδα πωλήσεων. Πρόκειται για έξοδα που μπορούν να συσχετιστούν με κάποια συγκεκριμένη πώληση ή παραγγελία. Τέτοια είναι, για παράδειγμα, τα μεταφορικά έξοδα, τα έξοδα αποθήκευσης, οι προμήθειες σε πωλητές, τα ασφάλιστρα εμπορευμάτων κτλ. Αντίθετα έξοδα όπως διαφημίσεις ή οι μισθοί των πωλητών κ.ά. τα οποία δεν μπορούν να αντιστοιχηθούν σε κάποιες συγκεκριμένες παραγγελίες αλλά πραγματοποιούνται για την ομαλή λειτουργία των πωλήσεων, ονομάζονται γενικά έξοδα πωλήσεων και δε μειώνουν την καθαρές πωλήσεις γιατί δεν μπορούν να συσχετιστούν με κάποιες από αυτές.

Εκπτώσεις πωλήσεων. Όπως και στην περίπτωση των εκπτώσεων αγορών, αναφερόμαστε στις εκπτώσεις που δεν αναγράφονται στο τιμολόγιο αλλά δίνονται μετά την παραλαβή των εμπορευμάτων, προκειμένου να αντισταθμίσουν κάποια ατέλεια του εμπορεύματος ή της παραγγελίας ή για να δώσουν κίνητρο στους πελάτες να εξοφλήσουν σε σύντομο χρονικό διάστημα τις υποχρεώσεις τους.

Επιστροφές πωλήσεων. Είναι τα εμπορεύματα τα οποία επιστρέφονται στην επιχείρηση από τους πελάτες, και επομένως μειώνουν την αξία των καθαρών πωλήσεων.

Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)

Πρόκειται για φόρο που επιβαρύνει το τελικό καταναλωτή και όχι τις επιχειρήσεις. Οι αγορές τις οποίες πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις επιβαρύνονται με Φ.Π.Α. ο οποίος αυξάνει το πληρωτέο ποσό. Οι πωλήσεις εμπορευμάτων και υπηρεσιών επιβαρύνονται επίσης με Φ.Π.Α., αυξάνοντας αντίστοιχα το εισπρακτέο για την επιχείρηση ποσό. Η θετική διαφορά, μεταξύ του ποσού που η επιχείρηση πληρώνει για Φ.Π.Α. στις αγορές της και του ποσού που εισπράττει από τις πωλήσεις της, αποδίδεται σε τακτά χρονικά διαστήματα στο κράτος. Η διαδικασία αυτή εξετάζεται στο κεφάλαιο 10 στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Σύμφωνα με τα παραπάνω:

	Καθαρή Τιμολογιακή αξία Πωλήσεων
μείον	Ειδικά έξοδα πωλήσεων
μείον	Εκπτώσεις πωλήσεων
μείον	Επιστροφές πωλήσεων
=	Καθαρή αξία εσόδων από πωλήσεις

Παράδειγμα 7.4

Η επιχείρηση Α.Α. παρουσίασε τα ακόλουθα στοιχεία κατά τη διάρκεια του 2005:

Πωλήσεις	160.000
Ειδικά έξοδα πωλήσεων	3.000
Εκπτώσεις πωλήσεων	5.000
Επιστροφές πωλήσεων	2.000

Να προσδιοριστεί το ύψος του καθαρού εσόδου από πωλήσεις.

	Πωλήσεις	160.000
μείον	Ειδικά έξοδα πωλήσεων	3.000
μείον	Εκπτώσεις πωλήσεων	5.000
μείον	Επιστροφές πωλήσεων	2.000
=	Καθαρή αξία εσόδων από πωλήσεις	150.000

7.5 Αποτίμηση Αποθεμάτων

Η αποτίμηση των εμπορευμάτων, εκτός από τις άλλες δυσκολίες που παρουσιάζει, έχει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της μεταβολής του επιπέδου των τιμών. Αν η κατά μονάδα τιμή των αποθεμάτων παρέμενε σταθερή, ο υπολογισμός του τελικού αποθέματος και του κόστους πωληθέντων θα ήταν ευχερής με βάση όσα ειπώθηκαν παραπάνω. Σε περιόδους όμως πληθωρισμού, περιόδους δηλαδή κατά τις οποίες παρατηρείται άνοδος του γενικού επιπέδου τιμών, η αποτίμηση της αξίας των αποθεμάτων παρουσιάζει κάποιες δυσκολίες που έχουν να κάνουν με τις μεταβολές στην τιμή μονάδας που παρατηρούνται. Το ίδιο συμβαίνει και σε περιόδους καθοδικής τάσης των τιμών. Αν και κάτι τέτοιο είναι πιο σπάνιο, εντούτοις συμβαίνει μερικές φορές, ειδικά σε κάποια μεμονωμένα προϊόντα, όπως ισχύει στις μέρες μας για τις ηλεκτρικές συσκευές, τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές κ.ά. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν υπάρχουν πρακτικά σημαντικές περίοδοι με σταθερό επίπεδο τιμών.

Ο υπολογισμός του τελικού αποθέματος εμπορευμάτων επηρεάζει τη διαμόρφωση του Κόστους Πωληθέντων. Το τελικό απόθεμα θα εμφανιστεί, όπως έχουμε δει στο κεφάλαιο 2, στον Ισολογισμό της επιχείρησης και το Κόστος Πωληθέντων θα μειώσει το μεικτό αποτέλεσμα και θα εμφανιστεί στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης.

Για την καλύτερη κατανόηση των προβλημάτων που δημιουργούνται, θα χρησιμοποιήσουμε τη βοήθεια του ακόλουθου απλού παραδείγματος:

Παράδειγμα 7.5

Η επιχείρηση Φ.Λ. εμπορεύεται μεταξύ άλλων το προϊόν Χ. Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2004 έγιναν οι ακόλουθες συναλλαγές που αφορούν το προϊόν Χ.

1. Το αρχικό απόθεμα ήταν 20 τεμάχια αξίας 20 € το καθένα.
2. Στις 3/9/2004 αγοράστηκαν τοις μετρητοίς 80 τεμάχια αντί 22 € το καθένα.
3. Στις 5/10/2004 πουλήθηκαν 90 τεμάχια με πίστωση στην τιμή των 28 € ανά τεμάχιο.
4. Στις 3/12/2004 αγοράστηκαν 100 τεμάχια με αποδοχή γραμματίων αντί 24 € το καθένα.
5. Στις 15/12/2004 πουλήθηκαν τοις μετρητοίς 70 τεμάχια αντί 30 € το καθένα.
6. Στο τέλος της χρήσης διαπιστώθηκε με τη φυσική απογραφή ότι υπήρχαν 40 τεμάχια από το προϊόν Χ.

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει ο ακόλουθος πίνακας:

	ΕΙΣΡΟΕΣ			ΕΚΡΟΕΣ		
	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ
A.A.	20	20	400			
3/9/2004	80	22	1.760			
5/10/2004				90	28	2.520
3/12/2004	100	24	2.400			
15/12/2004				70	30	2.100
	200		4.560	160		4.620

Στην προσπάθεια της επιχείρησης να προσδιοριστεί η αξία του τελικού αποθέματος, θα προκύψει το πρόβλημα της επιλογής της κατά μονάδα τιμής κτίσης του, εφόσον η τιμή αυτή δεν παραμένει σταθερή. Η αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού εξαρτάται από τη μέθοδο αποτίμησης αποθεμάτων που χρησιμοποιείται από την επιχείρηση.

7.5.1 Μέθοδος πρώτης εισαγωγής – πρώτης εξαγωγής (F.I.F.O.)

Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή, η οποία διεθνώς είναι γνωστή με τα αρχικά F.I.F.O. (First In First Out), θεωρείται ότι οι μονάδες των αποθεμάτων που εισρέουν στην επιχείρηση από τις αγορές φεύγουν από αυτή με τις πωλήσεις, με τη σειρά που έρχονται. **Δηλαδή οι μονάδες που έρχονται πρώτες στην επιχείρηση, φεύγουν πρώτες.** Το τελικό απόθεμα επομένως αποτελείται από τις μονάδες που προέρχονται από τις τελευταίες αγορές.

7.5.1.1 Όταν ακολουθείται το σύστημα της περιοδικής απογραφής:

Το κόστος πωληθέντων προσδιορίζεται στο τέλος της χρήσης με βάση τον γνωστό τύπο:

$$\text{Κ.Π.} = \text{Α.Α.} + \text{ΑΓ.} - \text{Τ.Α.}$$

Οι 40 μονάδες που αποτελούν το Τελικό Απόθεμα θεωρείται ότι έχουν τιμή κτίσης 24 €, όσο και η αξία της τιμής μονάδας της τελευταίας αγοράς από την οποία θεωρείται ότι προέρχονται, δηλαδή:

$$\text{Αξία τελικού αποθέματος} = 40 \text{ μονάδες} \times 24 \text{ €} = \mathbf{960 \text{ €}}$$

Το άθροισμα Αρχικό Απόθεμα + Αγορές είναι ίσο με το σύνολο της αξίας των Εισροών (Αρχικό Απόθεμα + Αγορές) στην επιχείρηση δηλαδή 4.560 €. Επομένως το Κόστος Πωληθέντων θα είναι:

Αρχικό Απόθεμα & Αγορές	4.560
Μείον Τελικό Απόθεμα	-960
=	
Κόστος Πωληθέντων	3.600

Οι ημερολογιακές εγγραφές που πρέπει να γίνουν προκειμένου να απεικονιστούν λογιστικά τα παραπάνω γεγονότα, καθώς και οι κινήσεις στους περιληπτικούς λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού που αφορούν την αποτίμηση του εμπορεύματος Χ είναι οι ακόλουθες:

Ημερολογιακές Εγγραφές:

1/1/2004	- 1 -	X	Π
	Διάφοροι χρεωστικοί λογαριασμοί	XXX	
1/1/2004	Εμπορεύματα	400	
	20 X 20 €		XXX
	Διάφοροι πιστωτικοί λογαριασμοί		
	Εγγραφή Ανοίγματος βιβλίων		
3/9/2004	--	X	Π
	Αγορές	1.760	
3/9/2004	80 X 22 €		
	Ταμείο		1.760
	Αγορά εμπορευμάτων Τ.Δ.Α. ... 3/9/2004		
5/10/2004	--	X	Π
	Πελάτες	2.520	
5/10/2004	Πωλήσεις		2.520
	90 X 28 €		
	Πωλήσεις εμπορευμάτων Τ.Δ.Α ... 5/10/04		
3/12/2004	--	X	Π
	Αγορές	2.400	
3/12/2004	100 X 24 €		
	Γραμμάτια Πληρωτέα		2.400
	Αγορά εμπορευμάτων Τ.Δ.Α. ... 3/12/04		
15/12/2004	--	X	Π
	Ταμείο	2.100	
15/12/2004	Πωλήσεις		2.100
	70 X 30 €		
	Πωλήσεις εμπορευμάτων Τ.Δ.Α ... 15/12/04		
31/12/2004	--	X	Π
	Εμπορεύματα (τελικό απόθεμα)	960	
31/12/2004	Κόστος Πωληθέντων	3.600	
	Εμπορεύματα (αρχικό α- πόθεμα)		400
	Αγορές		4.160
	Προσδιορισμός Κόστους Πωληθέντων		

X	Εμπορεύματα	Π
	400	400
	960	

X	Αγορές	Π
	1.760	4.160
	2.400	

Κόστος		
X	Πωληθέντων	Π
	3.600	

7.5.1.2 Όταν ακολουθείται το σύστημα της διαρκούς απογραφής:

Το Κόστος Πωληθέντων, όταν εφαρμόζεται το σύστημα της διαρκούς απογραφής, προσδιορίζεται μετά από κάθε πώληση, ενώ ταυτόχρονα μειώνεται ισόποσα το απόθεμα των εμπορευμάτων το οποίο παρακολουθείται αναλυτικά κατά είδος και ποσότητα.

Στο παραπάνω παράδειγμα, έχουν συμβεί δυο πωλήσεις.

- Στην πρώτη πώληση (5/10/2004), το κόστος των 90 μονάδων που πωλήθηκαν θα θεωρηθεί ότι προκύπτει από την πρώτη εισροή στην επιχείρηση, δηλαδή το Αρχικό Απόθεμα (εισροή από αγορά προηγούμενης χρήσης). Επειδή όμως οι μονάδες του Αρχικού Αποθέματος δεν είναι αρκετές, οι υπόλοιπες 70 μονάδες προκύπτουν από την πρώτη αγορά, όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα:

Κόστος Πωληθέντων	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ
Από Αρχικό απόθεμα	20	20	400
Από αγορά 3/9/2004	70	22	1.540
Σύνολο	90		1.940

Το κόστος των 10 μονάδων που έμειναν στην επιχείρηση θα προκύπτει με βάση την τιμή μονάδας 22 €, αφού μόνο εμπορεύματα αυτής της τιμής έχουν απομείνει στην επιχείρηση. Δηλαδή:

$$\text{Κόστος Αποθέματος} = 10 \times 22 = 220$$

- Στη δεύτερη πώληση (15/12/2004), οι 70 μονάδες που πωλήθηκαν, θα θεωρηθεί ότι προκύπτουν από την πρώτη αγορά, όμως αυτές οι μονάδες δεν είναι αρκετές από τη στιγμή που έχουν απομείνει μόνο 10 μονάδες από αυτήν. Οι υπόλοιπες 60 μονάδες λοιπόν θα προκύπτουν από την επόμενη αγορά και το Κόστος Πωληθέντων θα διαμορφωθεί όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα:

Κόστος Πωληθέντων	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ
Από αγορά 3/9/2004	10	22	220
Από αγορά 3/12/2004	60	24	1.440
Σύνολο	70		1.660

Συνολικά προκύπτει ο παρακάτω πίνακας:

	ΕΙΣΡΟΕΣ			ΕΚΡΟΕΣ			ΥΠΟΛΟΙΠΑ		
	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ
A.A.	20	20	400				20	20	400
3/9/2004	80	22	1.760				20	20	400
							80	22	1.760
5/10/2004				90	28	2.520	10	22	220
3/12/2004	100	24	2.400				10	22	220
							100	24	2.400
15/12/2004				70	30	2.100	40	24	960
31/12/2004	200		4.560	160		4.620	40	24	960

Το συνολικό **Κόστος Πωληθέντων** εμπορευμάτων για το αγαθό X θα είναι:

Κόστος Πωληθέντων = 1.940 + 1.660 = 3.600 €

Το κόστος του **Τελικού αποθέματος** την 31/12/2004 θα είναι:

Τελικό Απόθεμα = 960 €

Το άθροισμα 3.600 + 960 = 4.560 επαληθεύεται με το σύνολο των εισροών.

Ημερολογιακές Εγγραφές

Οι ημερολογιακές εγγραφές που πρόκειται να γίνουν προκειμένου να απεικονιστούν λογιστικά τα παραπάνω γεγονότα, καθώς και οι κινήσεις στους περιληπτικούς λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού που αφορούν την αποτίμηση του εμπορεύματος X είναι οι ακόλουθες:

1/1/2004	- 1 -	X	Π
	Διάφοροι χρεωστικοί λογαριασμοί Εμπορεύματα 20 μ. X 20 € Διάφοροι πιστωτικοί λογαριασμοί Εγγραφή Ανοίγματος βιβλίων	XXX 400	XXX
3/9/2004	--	X	Π
	Εμπορεύματα 80 X 22 € Ταμείο Αγορά εμπορευμάτων Τ.Δ.Α. ... 3/9/2004	1.760	1.760
5/10/2004	--	X	Π
	Πελάτες Πωλήσεις 90 X 28 € Πωλήσεις εμπορευμάτων Τ.Δ.Α ... 5/10/04	2.520	2.520
5/10/2004	--		
	Κόστος Πωληθέντων Εμπορεύματα (20X20 €+70X22 €) Προσδιορισμός Κόστους Πωληθέντων	1.940	1.940
3/12/2004	--	X	Π
	Εμπορεύματα 100 X 24 € Γραμμάτια Πληρωτέα Αγορά εμπορευμάτων Τ.Δ.Α. ... 3/12/04	2.400	2.400
15/12/2004	--	X	Π
	Ταμείο Πωλήσεις 70 X 30 € Πωλήσεις εμπορευμάτων Τ.Δ.Α ... 15/12/04	2.100	2.100

15/12/2004	--		
	Κόστος Πωληθέντων	1.660	
	Εμπορεύματα (10X22 €+60X24 €)		1.660
	Προσδιορισμός Κόστους Πωληθέντων		

	Εμπορεύματα	Π	X	Κόστος Πωληθέντων
	1.940			
400 (20X20 €)	(20X20€ + 70X22€)			1.940
1.760 (80X22 €)	1.660 (10X22€ + 60X24€)			1.660
2.400 (100X24€)				

7.5.2 Μέθοδος τελευταίας εισαγωγής – πρώτης εξαγωγής (L.I.F.O.)

Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή, η οποία διεθνώς είναι γνωστή με τα αρχικά **L.I.F.O.** (Last In First Out), θεωρείται ότι οι μονάδες που πωλούνται προέρχονται από τις τελευταίες αγορές. Τα εμπορεύματα φεύγουν από την επιχείρηση με τις πωλήσεις με την αντίθετη σειρά από αυτήν που έρχονται με τις αγορές. **Δηλαδή, οι μονάδες προϊόντος οι οποίες έρχονται τελευταίες, φεύγουν πρώτες από την επιχείρηση.** Το τελικό απόθεμα επομένως αποτελείται από τις μονάδες που προέρχονται από τις πρώτες αγορές ή το αρχικό απόθεμα που αποτελεί αγορά προηγούμενης χρήσης.

Η λογική στην οποία στηρίζεται αυτή η μέθοδος έχει να κάνει με το κόστος αντικατάστασης των αποθεμάτων. Οι μονάδες που φεύγουν από την επιχείρηση με την πώληση, θα πρέπει να αντικατασταθούν με άλλες που θα αγορασθούν, ούτως ώστε η επιχείρηση να μπορεί να λειτουργήσει απρόσκοπτα. Η τιμή αγοράς των νέων μονάδων θα είναι πιο κοντά στη τιμή που πλήρωσε η επιχείρηση για τις τελευταίες αγορές της.

7.5.2.1 Όταν ακολουθείται το σύστημα της περιοδικής απογραφής:

Το κόστος πωληθέντων προσδιορίζεται στο τέλος της χρήσης με βάση το γνωστό τύπο:

$$\text{Κ.Π.} = \text{Α.Α.} + \text{ΑΓ.} - \text{Τ.Α.}$$

Οι 40 μονάδες που αποτελούν το Τελικό Απόθεμα θεωρείται ότι προέρχονται από τις πρώτες εισροές. Το Αρχικό Απόθεμα όμως ήταν 20 μονάδες, κι έτσι οι υπόλοιπες μονάδες θα θεωρηθεί ότι προέρχονται από την πρώτη αγορά άρα:

$$\begin{aligned} \text{Κόστος Τελικού Αποθέματος} &= \\ 20 \times 20 &= 400 \text{ (από αρχικό απόθεμα)} \\ + 20 \times 22 &= 440 \text{ (από την πρώτη αγορά)} \\ &= \mathbf{840 \text{ €}}. \end{aligned}$$

Το άθροισμα Αρχικό Απόθεμα + Αγορές είναι ίσο με το σύνολο της αξίας των Εισροών της επιχείρησης δηλαδή **4.560 €**.

Αρχικό Απόθεμα & Αγορές	4.560
Μείον Τελικό Απόθεμα	-840
=	
Κόστος Πωληθέντων	3.720

Ημερολογιακές Εγγραφές:

Οι ημερολογιακές εγγραφές απεικόνισης των παραπάνω γεγονότων δε διαφέρουν σε σχέση με την μέθοδο F.I.F.O. όταν ακολουθείται η περιοδική απογραφή, παρά μόνο αριθμητικά στην εγγραφή προσδιορισμού του Κόστους Πωληθέντων, η οποία σε αυτήν την περίπτωση θα είναι:

31/12/2004	--	X	Π
	Εμπορεύματα (τελικό απόθεμα)	840	
	Κόστος Πωληθέντων	3.720	
	Εμπορεύματα (αρχικό απόθεμα)		400
	Αγορές		4.160
	Προσδιορισμός Κόστους Πωληθέντων		

7.5.2.2 Όταν ακολουθείται το σύστημα της διαρκούς απογραφής:

Το Κόστος Πωληθέντων προσδιορίζεται μετά από κάθε πώληση προκειμένου να μειωθεί ισόποσα το απόθεμα των εμπορευμάτων.

Συγκεκριμένα στο παραπάνω παράδειγμα, έχουν συμβεί δυο πωλήσεις.

- Στην πρώτη πώληση (5/10/2004), το κόστος των 90 μονάδων που πωλήθηκαν θα θεωρηθεί ότι προκύπτει από την τελευταία αγορά. Επειδή όμως οι 80 μονάδες της τελευταίας αγοράς δεν επαρκούν, οι υπόλοιπες 10 μονάδες θα κοστολογηθούν με βάση την τιμή του Αρχικού Αποθέματος, όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα:

Κόστος πωληθέντων	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ
Από Αρχικό απόθεμα	10	20	200
Από αγορά 3/9/2004	80	22	1.760
Σύνολο	90		1.960

Οι εναπομείναντες μονάδες στην επιχείρηση θα έχουν κόστος:

Αξία Αποθέματος $10 \times 20 = 200 \text{ €}$

Κοστολογούνται δηλαδή με βάση την τιμή μονάδας του αρχικού αποθέματος, αφού οι μονάδες της αγοράς που έχει συμβεί θεωρείται ότι έχουν φύγει από την επιχείρηση με την πώληση.

- Στη δεύτερη πώληση (15/12/2004), οι 70 μονάδες που πωλήθηκαν, θα θεωρηθεί ότι προκύπτουν όλες από την τελευταία αγορά και το Κόστος Πωληθέντων θα διαμορφωθεί:

Κόστος Πωληθέντων $70 \times 24 = 1.680 \text{ €}$.

Ως εκ τούτου το κόστος του τελικού αποθέματος θα είναι:

$$10 \times 20 \text{ €} + 30 \times 24 \text{ €} = 920 \text{ €}.$$

Συνολικά προκύπτει ο παρακάτω πίνακας:

	ΕΙΣΡΟΕΣ			ΕΚΡΟΕΣ			ΥΠΟΛΟΙΠΑ		
	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ
A.A.	20	20	400				20	20	400
3/9/2004	80	22	1.760				20	20	400
							80	22	1.760
5/10/2004				90	28	2.520	10	20	200
3/12/2004	100	24	2.400				10	20	200
							100	24	2.400
15/12/2004				70	30	2.100	10	20	200
							30	24	720
31/12/2004	200		4.560	160		4.620	40		920

Το συνολικό **Κόστος Πωληθέντων** εμπορευμάτων για το αγαθό X θα είναι:

$$\text{Κόστος Πωληθέντων} = 1.960 + 1.680 = \mathbf{3.640 \text{ €}}$$

Το κόστος του Τελικού Αποθέματος την 31/12/2004 θα είναι:

$$\text{Τελικό απόθεμα} = \mathbf{920 \text{ €}}$$

Το άθροισμα $3.640 + 920 = 4.560$ επαληθεύεται με το σύνολο των εισροών.

Ημερολογιακές Εγγραφές:

Οι ημερολογιακές εγγραφές απεικόνισης των παραπάνω γεγονότων δε διαφέρουν σε σχέση με την μέθοδο F.I.F.O. όταν ακολουθείται η διαρκής απογραφή, παρά μόνο στα ποσά με τα οποία γίνονται οι χρεώσεις και οι πιστώσεις στις εγγραφές προσδιορισμού του κόστους Πωληθέντων. Οι υπόλοιπες εγγραφές δεν εξαρτώνται από τη μέθοδο αποτίμησης αποθεμάτων που χρησιμοποιείται και είναι ακριβώς όμοιες με αυτές που έγιναν με τη μέθοδο F.I.F.O, και γι' αυτό και παραλείπονται.

5/10/2004	--	1.960	1.960
	Κόστος Πωληθέντων		
	Εμπορεύματα (10X20 €+80X22 €)		
	Προσδιορισμός Κόστους Πωληθέντων		
15/12/2004	--	1.680	1.680
	Κόστος Πωληθέντων		
	Εμπορεύματα (70X24 €)		
	Προσδιορισμός Κόστους Πωληθέντων		

Εμπορεύματα	Π	X	Κόστος Πωληθέντων
400 (20X20 €)	1.960 (10X20€ + 80X22€)		1.960
1.760 (80X22 €)	1.680 (70 X24€)		1.680
2.400 (100X24€)			

7.5.3 Μέθοδος του Σταθμικού Μέσου Όρου

Σύμφωνα με τη μέθοδο του Σταθμικού Μέσου Όρου, η αξία του αποθέματος και του κόστους των πωληθέντων εμπορευμάτων θεωρείται ότι προέρχεται από όλες τις εισροές αποθεμάτων δηλαδή από το Αρχικό Απόθεμα και τις αγορές. Το κόστος επομένως των αποθεμάτων προκύπτει με βάση το μέσο όρο των τιμών μονάδας, με τις οποίες έχουν γίνει οι εισροές την στιγμή που γίνονται οι υπολογισμοί. Όλες οι εισροές δε συμμετέχουν εξίσου στο σχηματισμό του αποθέματος, αλλά κάθε μια από αυτές αποτελείται κατά κανόνα από διαφορετικό αριθμό μονάδων. Γι' αυτό απαιτείται η **στάθμισή των τιμών με τις αντίστοιχες ποσότητες αποθεμάτων**, ώστε ο μέσος όρος που θα προκύψει να είναι αντιπροσωπευτικός. Η στάθμιση γίνεται με διαίρεση των αθροισμάτων των χρηματικών αξιών που αφορούν την απόκτηση των αποθεμάτων με το άθροισμα των μονάδων που αποτελούν τα αποθέματα αυτά.

7.5.3.1 Όταν ακολουθείται το σύστημα της περιοδικής απογραφής:

Ο υπολογισμός της μέσης τιμής, όταν ακολουθείται το σύστημα της περιοδικής απογραφής, γίνεται στο τέλος της χρήσης. Ο Σταθμικός Μέσος Όρος της τιμής μονάδας προκύπτει αν το σύνολο της αξίας των εισροών (Αρχικό απόθεμα + αγορές) το διαιρέσουμε με το σύνολο των μονάδων που αποτελούν τις εισροές αυτές.

Έτσι στο παράδειγμα 7.5:

	ΕΙΣΡΟΕΣ		
	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ	ΑΞΙΑ
A.A.	20	20	400
Αγορά στις 3/9/2004	80	22	1.760
Αγορά στις 3/12/2004	100	24	2.400
	200		4.560

Το μέσο κόστος μονάδας είναι:

$$\text{Σταθμικός Μέσος Όρος} = \frac{\text{Συνολική Αξία Εισροών}}{\text{αριθμός μονάδων}} = \frac{4560}{200} = 22,8 \text{ € ανά μονάδα}$$

Κόστος Τελικού αποθέματος = 40 X 22,8 € = **912 €**

Κόστος Πωληθέντων = 160 X 22,8 = **3.648 €**

Το άθροισμα Τελικού Αποθέματος και Κόστους Πωληθέντων είναι ίσο με το άθροισμα των εισροών: 912 + 3.648 = **4.560 €**

Ημερολογιακές Εγγραφές:

Οι ημερολογιακές εγγραφές απεικόνισης των παραπάνω γεγονότων δε διαφέρουν σε σχέση με τις αντίστοιχες που γίνονται όταν ακολουθείται η μέθοδος F.I.F.O. ή L.I.F.O. και η περιοδική απογραφή, παρά μόνο στα ποσά χρεώσεων και πιστώσεων της εγγραφής προσδιορισμού του Κόστους Πωληθέντων η οποία θα είναι:

31/12/2004	--	X	Π
	Εμπορεύματα (τελικό απόθεμα)	912	
	Κόστος Πωληθέντων	3.648	
	Εμπορεύματα (αρχικό απόθεμα)		400
	Αγορές		4.160
	Προσδιορισμός Κόστους Πωληθέντων		

Οι υπόλοιπες εγγραφές είναι πανομοιότυπες με αυτές που έχουν παρουσιαστεί αναλυτικά στην παράγραφο 7.5.1.1.

7.5.3.2. Όταν ακολουθείται το σύστημα της διαρκούς απογραφής:

Το Κόστος Πωληθέντων εμπορευμάτων, όταν χρησιμοποιείται το σύστημα της διαρκούς απογραφής, υπολογίζεται μετά από κάθε πώληση. Επίσης ο υπολογισμός του μέσου σταθμικού όρου για το κατά μονάδα κόστος εμπορευμάτων γίνεται μετά από κάθε αγορά. Με βάση τη μέση τιμή μονάδας που προκύπτει, υπολογίζεται το Κόστος Πωληθέντων για τις επόμενες πωλήσεις που θα συμβούν, μέχρι την επόμενη αγορά οπότε υπολογίζεται εκ νέου το μέσο κατά μονάδα κόστος.

Μετά την πρώτη αγορά (3/9/2004) η συνολική αξία των εισροών είναι:

	Τεμάχια	Τιμή	Αξία
Αρχικό Απόθεμα	20	20	400
Αγορά 3/9/2004	80	22	1.760
Σύνολο	100		2.160

Επομένως το κατά μονάδα κόστος των εισροών προκύπτει ως εξής:

$$\text{Σταθμικός Μέσος Όρος} = \frac{\text{Συνολική Αξία Εισροών}}{\text{αριθμός μονάδων}} = \frac{2.160}{100} = 21,6 \text{ € ανά μονάδα}$$

Το Κόστος Πωληθέντων θα προσδιοριστεί εύκολα μετά την πρώτη πώληση (5/10/2004) με βάση το Σταθμικό Μέσο Όρο που υπολογίστηκε προηγουμένως:

$$\text{Κόστος Πωληθέντων} = 90 \times 21,6 \text{ €} = \mathbf{1944 \text{ €}}.$$

Το κόστος των εναπομεινάντων μονάδων στην επιχείρηση θα είναι:

$$\text{Κόστος Αποθέματος} = 10 \times 21,6 \text{ €} = \mathbf{216 \text{ €}}.$$

Μετά τη δεύτερη αγορά, θα πρέπει να υπολογιστεί εκ νέου ο Μέσος Σταθμικός Όρος. Η συνολική αξία των εισροών μετά την αγορά είναι:

$$\begin{array}{rcl} \text{Κόστος Αποθέματος} & + & \text{Κόστος αγοράς} = \text{Κόστος εισροών} \\ 216 & + & 2.400 = 2.616 \end{array}$$

Με βάση το συνολικό κόστος εισροών, υπολογίζεται ο Σταθμικός Μέσος Όρος τους κόστους κατά μονάδα:

$$\text{Σταθμικός Μέσος όρος} = \frac{\text{Συνολική Αξία Εισροών}}{\text{αριθμός μονάδων}} = \frac{2.616}{110} = 23,78 \text{ € ανά μονάδα}$$

Με αυτή τη τιμή μονάδας υπολογίζεται το Κόστος Πωληθέντων για την επόμενη πώληση, αλλά και το κόστος του τελικού Αποθέματος, αφού δε μεσολαβεί καμία άλλη αγορά αποθεμάτων.

Έτσι:

$$\text{Κόστος Πωληθέντων} = 70 \times 23,78 \text{ €} \approx \mathbf{1.665 \text{ €}}.$$

Το κόστος του Τελικού Αποθέματος θα είναι:

$$\text{Κόστος Τελικού Αποθέματος} = 40 \times 23,78 \text{ €} \approx \mathbf{951 \text{ €}}.$$

Τα παραπάνω φαίνονται συνοπτικά στον ακόλουθο πίνακα:

Αιτιολογία	Εισαγωγές - Εξαγωγές			Απόθεμα		
	Τεμάχια	Τιμή	Αξία	Τεμάχια	Τιμή	Αξία
Αρχικό Απόθεμα	-	-	-	20	20	400
3/12/2004 (αγορά)	80	22	1.760	100	21,6	2160
5/10/2004 (πώληση)	-90	21,6	-1.944	10	21,6	216
3/12/2004 (αγορά)	100	24	2.400	110	23,78	2.616
15/12/2004(πώληση)	-70	23,78	-1.665	40	23,78	951
Τελικό Απόθεμα	-	-	-	40	23,78	951

Συνολικά το Κόστος Πωληθέντων που επιβάρυνε το μεικτό αποτέλεσμα και το Τελικό Απόθεμα, σε αυτή την περίπτωση θα είναι:

$$\text{Κόστος Πωληθέντων} = 1.944 + 1.655 = 3.599 \text{ €}$$

$$\text{Τελικό Απόθεμα} = 951 \text{ €}$$

Το άθροισμα Τελικού Αποθέματος και Κόστους Πωληθέντων είναι ίσο με το άθροισμα των εισροών:

$$951 + 3.599 = \mathbf{4.560 \text{ €}}$$

Ημερολογιακές Εγγραφές

Οι ημερολογιακές εγγραφές απεικόνισης των παραπάνω γεγονότων διαφέρουν και πάλι μόνο αριθμητικά, σε σχέση με τη χρησιμοποίηση των μεθόδων F.I.F.O. και L.I.F.O., στις περιπτώ-

σεις κατά τις οποίες ακολουθείται η διαρκής απογραφή, και μόνο στις εγγραφές προσδιορισμού των Κόστους Πωληθέντων οι οποίες παρουσιάζονται παρακάτω:

5/10/2004	--		
	Κόστος Πωληθέντων Εμπορεύματα (90X 21,6 €) Προσδιορισμός Κόστους Πωληθέντων	1.944	1.944
15/12/2004	--		
	Κόστος Πωληθέντων Εμπορεύματα (70X 23,78 €) Προσδιορισμός Κόστους Πωληθέντων	1.665	1.665

Εμπορεύματα		Π	X	Κόστος Πωληθέντων
400 (20X20 €)	1.944 (90X21,6€)		1.944	
1.760 (80X22 €)	1.655 (70 X23,78€)		1.655	
2.400 (100X24€)				

7.5.4 Σύγκριση των συστημάτων αποτίμησης

Τόσο το Κόστος Πωληθέντων εμπορευμάτων όσο και το κόστος του Τελικού Αποθέματος, είναι δυνατό να διαφέρουν ανάλογα με τη μέθοδο αποτίμησης αποθεμάτων που χρησιμοποιείται, και σε κάποιες περιπτώσεις και το σύστημα παρακολούθησης, όπως φαίνεται, τον παρακάτω πίνακα:

	F.I.F.O.		L.I.F.O.		Σταθμικός μέσος όρος	
	Διαρκής Απογραφή	Περιοδική Απογραφή	Διαρκής Απογραφή	Περιοδική Απογραφή	Διαρκής Απογραφή	Περιοδική Απογραφή
Κόστος Πωληθέντων	3600	3600	3720	3640	951	912
Τελικό Απόθεμα	960	960	840	920	3609	3648
Σύνολο	4560	4560	4560	4560	4560	4560

Αυτό οφείλεται στον προσδιορισμό του κόστους μενόντων εμπορευμάτων, ο οποίος γίνεται μετά από κάθε πώληση στην περίπτωση της Διαρκούς Απογραφής και στο τέλος της χρήσης, στην περίπτωση της Περιοδικής Απογραφής.

- Οι τρεις μέθοδοι αποτίμησης εμπορευμάτων θα έδιναν το ίδιο Κόστος Πωληθέντων, αν το Τελικό Απόθεμα εμπορευμάτων μηδενιζόταν. Αυτό θα συνέβαινε επειδή το σύνολο της αξίας των εισροών δηλαδή Αρχικό Απόθεμα και αγορές, δε σχετίζεται με τη μέθοδο αποτίμησης αποθεμάτων που επιλέγεται, αλλά από την τιμολογιακή τους αξία, η οποία στο παράδειγ-

μά μας είναι 4.560 €. Αν δεν υπήρχε Τελικό Απόθεμα, το σύνολο της αξίας των εισροών θα αποτελούσε το Κόστος Πωληθέντων.

Σύνοψη:

Τα αποθέματα είναι τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται να ρευστοποιηθούν εξυπηρετώντας τους σκοπούς της επιχείρησης. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα έτοιμα προϊόντα και τα εμπορεύματα που προορίζονται για πώληση στους καταναλωτές, οι πρώτες ύλες και τα ημι-κατεργασμένα προϊόντα τα οποία θα μετατραπούν σε έτοιμα προϊόντα, τα υλικά συσκευασίας και διάφορα άλλα αναλώσιμα υλικά που χρησιμοποιούνται για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης.

Για τον υπολογισμό του κόστους κτήσης των αποθεμάτων, στην καθαρή τιμολογιακή αξία θα πρέπει να προστεθούν τα ειδικά έξοδα αγορών και να αφαιρεθούν τυχόν εκπτώσεις που παρέχονται από τους προμηθευτές και οι επιστροφές αγορών.

Η παρακολούθηση των αποθεμάτων μπορεί να γίνει με περιοδική ή διαρκή απογραφή και το κόστος τελικού αποθέματος και πωληθέντων εξαρτάται από τη μέθοδο αποτίμησης που ακολουθείται. Σύμφωνα με τη μέθοδο F.I.F.O. τα αποθέματα που έρχονται πρώτα στην οικονομική μονάδα φεύγουν και πρώτα, ενώ αντίθετα σύμφωνα με τη μέθοδο L.I.F.O. τα τελευταία εισερχόμενα είναι τα πρώτα που φεύγουν. Με τη μέθοδο του Σταθμικού μέσου όρου υπολογίζεται κάθε φορά η μέση τιμή των αποθεμάτων αφού η κάθε τιμή αγοράς σταθμιστεί με τις ποσότητες που αντιστοιχούν.

Ερωτήσεις Ανάπτυξης:

- 7.1 Τι είναι τα αποθέματα; Με ποιους τρόπους ρευστοποιούνται;
- 7.2 Ποια είναι η «άριστη ποσότητα αποθεμάτων»;
- 7.3 Ποια είναι η διαφορά εμπορευμάτων και έτοιμων προϊόντων; Δώστε τρία παραδείγματα εμπορευμάτων και τρία παραδείγματα έτοιμων προϊόντων.
- 7.4 Σε ποιες κατηγορίες διακρίνονται τα αποθέματα;
- 7.5 Ποια στοιχεία περιλαμβάνει η καθαρή αξία των αποθεμάτων;
- 7.6 Πως προσδιορίζεται το Κόστος Πωληθέντων με το σύστημα της περιοδικής απογραφής;
- 7.7 Πως προσδιορίζεται το Κόστος Πωληθέντων με το σύστημα της διαρκούς απογραφής;
- 7.8 Σε τι πλεονεκτεί το σύστημα της διαρκούς απογραφής σε σχέση με αυτό της περιοδικής; Γιατί δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε περίπτωση;
- 7.9 Πως προκύπτει η τιμολογιακή αξία των πωλήσεων;
- 7.10 Ποια έξοδα που αφορούν τις πωλήσεις μπορούν να χαρακτηριστούν ως γενικά και ποια ως ειδικά έξοδα πωλήσεων;
- 7.11 Τι περιλαμβάνουν οι εκπτώσεις πωλήσεων;

Ερωτήσεις τύπου «Σωστό – Λάθος»

- 7.1 Η πρόθεση της διοίκησης της επιχείρησης είναι η ρευστοποίηση των αποθεμάτων στη διάρκεια της επόμενης χρήσης.
- 7.2 Ο ρόλος των αποθεμάτων στην παραγωγική διαδικασία είναι σχετικά ασήμαντος.
- 7.3 Εμπορεύματα είναι τα αγαθά που έχουν παραχθεί από την επιχείρηση και προορίζονται να πωληθούν χωρίς άλλη επεξεργασία.
- 7.4 Για μια βιοτεχνία παραγωγής ενδυμάτων, το ύφασμα αποτελεί πρώτη ύλη και οι κλωστές βοηθητική ύλη.

γ) Σταθμικού Μέσου Όρου δ) κανένα από τα παραπάνω

7.6 Η αξία των εισροών στα αποθέματα μιας επιχείρησης:

- α) είναι το αρχικό απόθεμα μείον το τελικό απόθεμα
- β) εξαρτάται από τη μέθοδο αποτίμησης εμπορευμάτων που ακολουθεί η επιχείρηση
- γ) είναι η καθαρή αξία των αγορών που έγιναν
- δ) είναι το άθροισμα του αρχικού αποθέματος και της καθαρής αξίας των αγορών

Ασκήσεις

7.1 Να συμπληρωθεί ο πίνακας για τα ακόλουθα εμπορεύματα:

Στοιχεία κόστους	Τύπου Α	Τύπου Β	Τύπου Γ	Τύπου Δ
Καθαρή Τιμολογιακή αξία	5.700	2.500	500	4.200
Ειδικά έξοδα αγορών	300	;	0	150
Εκπτώσεις αγορών	;	50	70	420
Επιστροφές αγορών	1.200	0	30	;
Αξία αγορών	4.000	2.450	;	3.800

7.2 Αν είναι γνωστά τα παρακάτω στοιχεία, να προσδιοριστεί το Κόστος Πωληθέντων για κάθε τύπο εμπορεύματος της άσκησης 7.1 :

Εμπορεύματα:	Τύπου Α	Τύπου Β	Τύπου Γ	Τύπου Δ
Αρχικό Απόθεμα	500	350	60	600
Τελικό Απόθεμα	800	200	40	520

7.3 Η επιχείρηση Λ.Λ. ακολουθεί το σύστημα της περιοδικής απογραφής. Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2003 εμφάνισε τα ακόλουθα δεδομένα:

Αρχικό απόθεμα Εμπορευμάτων	500
Αγορές	5.200
Ειδικά έξοδα αγορών	350
Εκπτώσεις αγορών	200
Επιστροφές αγορών	300
Τελικό απόθεμα εμπορευμάτων	650

Να υπολογιστεί εξωλογιστικά το Κόστος Πωληθέντων και να γίνει η λογιστική εγγραφή προσδιορισμού του Κόστους Πωληθέντων.

7.4 Η επιχείρηση Α.Α. παρουσίασε τα ακόλουθα στοιχεία κατά τη διάρκεια του 2005:

Πωλήσεις	230.000
Ειδικά έξοδα πωλήσεων	6.000
Εκπτώσεις πωλήσεων	8.000
Επιστροφές πωλήσεων	16.000

Να προσδιοριστεί το ύψος του καθαρού εσόδου από πωλήσεις.

7.5 Η επιχείρηση Ζ.Γ. εμπορεύεται μεταξύ άλλων το προϊόν Ψ. Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2005 έγιναν οι ακόλουθες συναλλαγές που αφορούν το προϊόν Χ.

1. Το αρχικό απόθεμα ήταν 300 κιλά, αξίας 2 € το κιλό.
2. Στις 22/5/2005 αγοράστηκαν με πίστωση 700 κιλά, αξίας 2,5 € το κιλό.
3. Στις 6/7/2005 πουλήθηκαν 800 κιλά τοις μετρητοίς στην τιμή των 4 € το κιλό.
4. Στο τέλος της χρήσης διαπιστώθηκε με τη φυσική απογραφή ότι υπήρχαν 10 τεμάχια από το προϊόν Χ.

Ζητείται να προσδιοριστεί το Κόστος Πωληθέντων εμπορευμάτων, καθώς και του Τελικού Αποθέματος, αν η επιχείρηση ακολουθεί για την αποτίμηση των προϊόντος Ψ:

- α) τη μέθοδο F.I.F.O.
- β) τη μέθοδο L.I.F.O.
- γ) τη μέθοδο του Σταθμικού Μέσου Όρου.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις Σωστό - λάθος:

7.1 Σωστό, 7.2 Λάθος, 7.3 Λάθος, 7.4 Σωστό, 7.5 Σωστό, 7.6 Λάθος, 7.7 Σωστό, 7.8 Λάθος, 7.9 Σωστό, 7.10 Σωστό, 7.11 Λάθος, 7.12 Σωστό, 7.13 Σωστό, 7.14 Λάθος, 7.15 Λάθος.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις Πολλαπλής επιλογής:

- 7.1 $1.000 + 100 - 50 - 80 = 970$ (β),
7.2 $200 + 970 - 70 = 1.100$ (γ),
7.3 $160.000 - 6.000 - 2.000 - 1.000 = 151.000$ (γ)
7.4 δ), 7.5 ε), 7.60Π δ).

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη:

Παπάς Αντώνης, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, Γ. Μπένου, 2005.

Παπάς Αντώνης, *Χρηματοοικονομική Λογιστική Θεωρητικά και πρακτικά θέματα Τόμος Α΄*, Αθήνα, Ευγ. Μπένου, 1998.

Γρηγοράκος Θεόδωρος, *Ανάλυση- Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού σχεδίου*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σακκουλα, 1998.

Ευθύμογλου Πρόδρομος, *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Πειραιάς, 2000

Κοντάκος Αριστοτέλης, Μαργαρώνης Κωνσταντίνος, Ζαρίφης Αντώνης, *Αρχές Λογιστικής*, Ο.Ε.Δ.Β.,

Κοτίτσας Μιχαήλ, Πολίτης Κώστας, *Γενικές Αρχές Λογιστικής*, Ο.Ε.Δ.Β., 2000.

Ιστοσελίδες

www.taxheaven.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ – ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ – ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

Σκοπός

- Η εξοικείωση με την έννοια της παροχής πιστώσεων από τις επιχειρήσεις και ο λογιστικός χειρισμός τους.

Στόχοι

- Η κατανόηση της σημασίας των πιστώσεων για τις επιχειρήσεις.
- Η παρουσίαση των διαφόρων κατηγοριών απαιτήσεων και των διαφορών μεταξύ τους.
- Η εξέταση της έννοιας των πωλήσεων με ανοιχτό λογαριασμό, καθώς και της σημασίας που έχει για μια επιχείρηση.
- Η κατανόηση της έννοιας των χρεωστών και της διαφοράς τους από τους πελάτες.
- Η παρουσίαση των προκαταβολών με απόδοση λογαριασμού.
- Η εισαγωγή του εκπαιδευόμενου στην έννοια της συναλλαγματικής και των βασικών ρόλων των προσώπων που συμμετέχουν σε αυτήν.
- Να γίνουν κατανοητά τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζουν οι συναλλαγματικές αλλά και οι μεταχρονολογημένες επιταγές για την επιχείρηση που τις αποκτά, σε σχέση με την πώληση με ανοιχτό λογαριασμό.
- Η λογιστική παρακολούθηση των απαιτήσεων και της αξιοποίησής τους για την εξυπηρέτηση των υποχρεώσεων των επιχειρήσεων.
- Η παρουσίαση των εννοιών των μετοχών και ομολογιών καθώς και των διαφορών μεταξύ τους.
- Η εξέταση των διαφόρων κατηγοριών Διαθεσίμων.
- Η κατανόηση της ανάγκης διενέργειας τραπεζικής συμφωνίας και η παρουσίαση των βασικών αιτιών -διαφορών μεταξύ των υπολοίπων των λογαριασμών που τηρούν η επιχείρηση και η τράπεζα.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας αυτής, θα είστε σε θέση να:

- ✓ Αντιλαμβάνεστε την έννοια της παροχής πίστωσης από μια επιχείρηση και της αναγκαιότητας ύπαρξης, συναλλαγών με πίστωση στην επιχειρηματική ζωή, που οδηγεί στην ανάγκη παρακολούθησης.
- ✓ Μπορείτε να διακρίνετε τις απαιτήσεις στις επί μέρους κατηγορίες τους, με βάση τα κυριότερα κριτήρια διάκρισης που χρησιμοποιούνται.
- ✓ Χειρίζεστε λογιστικά τις διάφορες κατηγορίες απαιτήσεων.

- ✓ Γνωρίζετε τις εναλλακτικές χρήσεις που προσφέρουν στην επιχείρηση οι συναλλαγματικές και οι μεταχρονολογημένες επιταγές, που υπάρχουν στο χαρτοφυλάκιό μιας επιχείρησης.
- ✓ Κατανοείτε τις έννοιες των μετοχών και ομολογιών, καθώς και τις διαφορές που παρουσιάζουν μεταξύ τους.
- ✓ Ξεχωρίζετε τους λογαριασμούς διαθεσίμων και αντιλαμβάνεστε τη λειτουργία τους.

Έννοιες - Κλειδιά:

➤ απαιτήσεις	➤ μετοχή
➤ αποδέκτης συναλλαγματικής	➤ μέτοχος
➤ γραμμάτια εισπρακτέα	➤ ομολογία - ομόλογο
➤ δίγραμμη επιταγή	➤ παροχή πίστωσης
➤ εκδότης συναλλαγματικής	➤ πελάτες
➤ επισφαλείς απαιτήσεις	➤ προεξόφληση συναλλαγματικών
➤ επιταγές ημέρας	➤ προκαταβολές
➤ επιταγές μεταχρονολογημένες	➤ πωλήσεις με ανοιχτό λογαριασμό
➤ επιταγή εμού του ιδίου	➤ συναλλαγματικές για εγγύηση δανείων
➤ επιταγή πληρωτέα σε λογαριασμό	➤ συναλλαγματικές εισπρακτέες
➤ καταθέσεις όψεως	➤ ταμείο
➤ καταθέσεις προθεσμίας	➤ τραπεζική συμφωνία
➤ ληγμένα τοκομερίδια	➤ χρεόγραφα
➤ μέρισμα	➤ χρεώστες διάφοροι

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Η εξασφάλιση υψηλών πωλήσεων σε ένα περιβάλλον έντονου ανταγωνισμού το οποίο αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις, τις υποχρεώνει να χρησιμοποιούν ένα μεγάλο μέρος της περιουσίας τους στην παροχή πιστώσεων. Ο χρηματοοικονομικός κίνδυνος που προκύπτει από αυτές δημιουργεί αυξημένες ανάγκες για επισταμένη παρακολούθησή τους από τα λογιστήρια των επιχειρήσεων. Η εξέλιξη των συναλλαγών έχει προσφέρει εναλλακτικές χρήσεις των απαιτήσεων, ώστε οι επιχειρήσεις να μπορούν να εκμεταλλεύονται με τον καλύτερο τρόπο τα ποσά που επενδύουν σε αυτές. Οι μεταχρονολογημένες επιταγές αποτελούν την κύρια μορφή με την οποία πραγματοποιούνται οι συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων. Παράλληλα, εξαιτίας της μικρής απόδοσης των διαθεσίμων, αναζητούνται από τις επιχειρήσεις εναλλακτικές λύσεις, ώστε να μπορούν να έχουν την απαιτούμενη ρευστότητα, επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα αυξημένες αποδόσεις για τα κεφάλαιά τους. Οι μετοχές και οι ομολογίες προσφέρουν εύκολη ρευστοποίηση και ικανοποιητικές αποδόσεις, όμως παρουσιάζουν τον κίνδυνο της πιθανής μείωσης της αξίας τους. Οι επιχειρήσεις καλούνται να βρουν το επίπεδο των ρευστών διαθεσίμων που πρέπει να τηρούν ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες υποχρεώσεις, επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα τις υψηλότερες δυνατές αποδόσεις για τα κεφάλαιά τους.

8.1 Απαιτήσεις

Οι επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να αυξήσουν τις πωλήσεις και τα κέρδη τους, συχνά επενδύουν μεγάλα ποσά στη χρηματοδότηση των πελατών τους, προκειμένου οι τελευταίοι

να αγοράσουν τα προϊόντα τους. Αυτό δημιουργεί απαίτηση της επιχείρησης να εισπράξει στο μέλλον το αντίτιμο της συναλλαγής, συχνά αυξημένο κατά τους τόκους που αφορούν την περίοδο παροχής πίστωσης.

Η παροχή πιστώσεων από την επιχείρηση:

- Αυξάνει της πωλήσεις της,
- Μεταβάλλει όπως είναι φυσικό, την ικανότητα της να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της,
- Δημιουργεί έσοδα από τόκους με τους οποίους επιβαρύνονται τις περισσότερες φορές οι συναλλαγές με πίστωση,
- Αποτελεί πηγή ζημιών από απαιτήσεις που δεν είναι δυνατό να εισπραχθούν και επομένως αυξάνει τον κίνδυνο που αντιμετωπίζει η επιχείρηση.

8.2 Κατηγορίες Απαιτήσεων

Οι κυριότερες κατηγορίες απαιτήσεων είναι οι ακόλουθες:

- Πελάτες
- Χρεώστες διάφοροι
- Γραμμάτια εισπρακτέα – συναλλαγματικές εισπρακτέες
- Επιταγές μεταχρονολογημένες
- Προκαταβολές
- Επισφαλείς απαιτήσεις

Τα κριτήρια με τα οποία γίνεται η ταξινόμηση είναι πολλά και σχετίζονται με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- α) Τις γενεσιουργό τους αιτία, αν προκύπτουν δηλαδή από πώληση προϊόντων και υπηρεσιών με πίστωση, από δάνειο σε τρίτο κ.ο.κ.
- β) Την ενσωμάτωσή τους σε τίτλους όπως γραμμάτια, συναλλαγματικές και επιταγές.
- γ) Το χρονικό διάστημα της πίστωσης που παρέχεται. Όπως είδαμε στο κεφάλαιο 2, οι μακροχρόνιες απαιτήσεις εντάσσονται στο Πάγιο Ενεργητικό.
- δ) Την ύπαρξη κάποιας εγγύησης η οποία να μειώνει τον κίνδυνο της ζημιάς από ανεπίδεκτες είσπραξης απαιτήσεις. Τέτοιες εγγυήσεις είναι συνήθως η ενεχυρίαση συναλλαγματικών ή επιταγών και η υποθήκευση ακινήτων.
- ε) Την πιθανότητα είσπραξής τους. Ορισμένες απαιτήσεις χαρακτηρίζονται επισφαλείς γιατί η πιθανότητα να εισπραχθούν μειώνεται από διάφορα γεγονότα, όπως για παράδειγμα η κήρυξη σε πτώχευση του οφειλέτη.

8.2.1 Πελάτες

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις της επιχείρησης προς τους πελάτες της, οι οποίες δημιουργήθηκαν με αιτία τις πωλήσεις προϊόντων και υπηρεσιών με πίστωση. Οι απαιτήσεις αυτές δεν ενσωματώνονται σε κάποιο πιστωτικό τίτλο όπως συναλλαγματικές ή επιταγές κ.ά. Τέτοιου είδους πιστώσεις παρέχονται από τις επιχειρήσεις σε πελάτες με τους οποίους, κατά κανόνα, έχουν συχνές συναλλαγές. Οι πωλήσεις με ανοιχτό λογαριασμό και οι πιστώσεις που καταχωρούνται στο λογαριασμό «Πελάτες» γίνονται τις περισσότερες φορές,

για λόγους ευκολίας, ώστε να μη δημιουργείται η ανάγκη για καθημερινές χρηματικές ή τραπεζικές δοσοληψίες. Ο κάθε πελάτης παρακολουθείται με ξεχωριστό αναλυτικό λογαριασμό, ώστε να μπορούν να προκύπτουν εύκολα πληροφοριακά στοιχεία.

Ο λογαριασμός «Πελάτες» χρησιμοποιείται από ορισμένες επιχειρήσεις, ακόμη και σε περιπτώσεις συναλλαγών τοις μετρητοίς, προκειμένου να προκύπτει το ύψος των πωλήσεων ανά πελάτη. Έτσι αντί να χρεωθεί το ταμείο σε πωλήσεις τοις μετρητοίς, χρεώνεται ο αντίστοιχος λογαριασμός «Πελάτες», ο οποίος αμέσως μετά πιστώνεται με ισόποση χρέωση του ταμείου. Με τον τρόπο αυτό, οι επιχειρήσεις διαπιστώνουν από τη χρέωση του λογαριασμού του αντίστοιχου πελάτη, το συνολικό ύψος των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν σε αυτόν.

Παράδειγμα 8.1

Στην εμπορική επιχείρηση Π.Π. στη διάρκεια του Οκτωβρίου 2005 συνέβησαν οι ακόλουθες συναλλαγές:

- α) Στις 2/10/2005 πωλήθηκαν εμπορεύματα αξίας 1.000 € με ανοιχτό λογαριασμό στην επιχείρηση Ε.Ε. Προστέθηκαν τόκοι 15 €.
- β) Στις 10/10/2005 ο πελάτης Κ.Κ. αγόρασε εμπορεύματα αξίας 500 € τοις μετρητοίς.
- γ) Στις 20/10/2005 ο πελάτης Λ.Λ. αγόρασε εμπορεύματα αξίας 600 €, κατά το ήμισυ τοις μετρητοίς και το υπόλοιπο με πίστωση
- δ) Στις 31/10/2005 ο πελάτης Ε.Ε. εξέδωσε επιταγή για την εξόφληση της αγοράς που είχε κάνει στις 2/10/2005.

Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων για την επιχείρηση Π.Π.

		X	Π
2/10/2005	Πελάτες	1.015	1.000
	Πελάτης Ε.Ε.		
	Πωλήσεις		
	Τόκοι Πιστωτικοί		15
	Πώληση Εμπορευμάτων Τ.Δ.Α. ... 2/10/05		
10/10/2005	Πελάτες	500	500
	Πελάτης Κ.Κ.		
	Πωλήσεις		
	Πώληση Εμπορευμάτων Τ.Δ.Α. ... 10/10/05		
10/10/2005	Ταμείο	500	500
	Πελάτες		
	Πελάτης Ε.Ε.		
	Εξόφληση Τ.Δ.Α. ... 2/10/05		
20/10/2005	Πελάτες	600	600
	Πελάτης Λ.Λ.		
	Πωλήσεις		
	Πώληση Εμπορευμάτων Τ.Δ.Α. ... 20/10/05		

20/10/2005	Ταμείο Πελάτες Πελάτης Α.Α. Είσπραξη έναντι οφειλής	X	Π
		300	300
31/10/2005	Ταμείο Πελάτες Πελάτης Ε.Ε. Είσπραξη έναντι οφειλής	X	Π
		1.015	1.015

8.2.2 Χρεώστες διάφοροι

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις της επιχείρησης έναντι οποιουδήποτε τρίτου, οι οποίες δεν προέρχονται από πώληση προϊόντων και υπηρεσιών αλλά από οποιαδήποτε άλλη αιτία. Παραδείγματα τέτοιων απαιτήσεων είναι οι προκαταβολές και τα δάνεια στο προσωπικό της επιχείρησης, οι δοσοληπτικοί λογαριασμοί των εταίρων, οι προκαταβολές φόρων κ.ά. Η λογιστική παρακολουθήση του λογαριασμού «Χρεώστες διάφοροι» δε διαφέρει από αυτήν του λογαριασμού «Πελάτες», παρά στην αιτία δημιουργίας της απαίτησης η οποία δεν μπορεί να είναι η πώληση αγαθών. Ο κάθε χρεώστης παρακολουθείται με αναλυτικό λογαριασμό, με σκοπό τη διευκόλυνση της αναλυτικής παρακολούθησης της κάθε απαίτησης ξεχωριστά.

8.2.3 Γραμμάτια εισπρακτέα / Συναλλαγματικές εισπρακτέες

Είναι οι απαιτήσεις από πωλήσεις προϊόντων και υπηρεσιών ή οποιαδήποτε άλλη αιτία (π.χ. πώληση Πάγιου), οι οποίες προκύπτουν άμεσα με την αποδοχή του οφειλέτη να εξοφλήσει το ποσό που αναγράφεται στο γραμμάτιο / συναλλαγματική, σε συγκεκριμένη ημερομηνία. Οι συναλλαγματικές οι οποίες αντικατέστησαν τα γραμμάτια είναι τυποποιημένα έγγραφα τα οποία χρησιμοποιούνται αρκετά συχνά για την παροχή πίστωσης σε πελάτες. Στη λογιστική ορολογία, έχει επικρατήσει η έννοια γραμμάτια εισπρακτέα αντί για το ορθότερο «συναλλαγματικές εισπρακτέες».

Λήξη την..... 20..... Συναλλαγματική ΕΥΡΩ (ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ)

Την..... 20..... πληρώστε με την παρούσα μόνη συναλλαγματική σε
διαταγή.....

και στο Κατάστημα..... της..... (ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ) (ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ)

..... το ποσό των ΕΥΡΩ

Προς..... (ΟΛΟΓΡΑΦΟΣ) Δεκτή..... 20..... (ΤΟΠΟΣ - ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ) 20..... (ΤΟΠΟΣ - ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)

Ονομα πατέρα ή συζύγου..... Ο εκδότης

Οδός..... αριθ.....

Ταχ. Κωδ..... Πόλη..... Τριτεγγνώμαι υπέρ τ.....

Α.Φ.Μ..... Αρ. Ταυτ.....

(Η ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΛΕΥΚΗ ΛΟΡΙΔΑ ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΚΑΘΑΡΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΣΗ)

Ο Εκδότης της συναλλαγματικής, που συνήθως είναι αυτός που παρέχει την πίστωση, «διατάσει» τον Αποδέκτη, ο οποίος συνήθως είναι ο πελάτης, να πληρώσει το νόμιμο Κομιστή της συναλλαγματικής, δηλαδή αυτόν που την κατέχει νόμιμα, το ποσό που αναγράφεται στην ημερομηνία και τον τόπο, που επίσης αναγράφονται σαφώς. Κομιστής της συναλλαγματικής είναι συνήθως ο Εκδότης. Παρέχεται όμως η δυνατότητα στον Εκδότη να μεταβιβάσει τη συναλλαγματική σε άλλο πρόσωπο, ο οποίος τον διαδέχεται στο δικαίωμα είσπραξης της. Η μεταβίβαση απαιτεί την παράδοσή της και την απλή οπισθογράφηση δηλαδή υπογραφή του δικαιούχου στο πίσω μέρος της συναλλαγματικής. Ο κομιστής μπορεί επίσης να τη μεταβιβάσει σε κάποιον άλλο με τον ίδιο τρόπο.

Οι πιστωτικοί τόκοι ενσωματώνονται στην αξία της συναλλαγματικής και δεν ξεχωρίζουν από το ποσό της οφειλής.

Η χρησιμοποίηση συναλλαγματικών σε σχέση με την ύπαρξη ανοιχτού λογαριασμού προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα για τον Πιστωτή – Δικαιούχο. Συγκεκριμένα:

- Προσφέρουν αυξημένη εγγύηση για την είσπραξη των απαιτήσεων που αφορούν, αφού ο οφειλέτης με την αποδοχή της συναλλαγματικής αποδέχεται και την ύπαρξη της οφειλής, επιτρέποντας έτσι την ταχύτερη και ευκολότερη δικαστική διεκδίκηση της απαίτησης.
- Υπάρχει η δυνατότητα προεξόφλησης των συναλλαγματικών από τις τράπεζες, σε ποσό μικρότερο από το αναγραφόμενο ονομαστικό ποσό, κατά το ποσό των τόκων της περιόδου προεξόφλησης.
- Μεταβιβάζονται πολύ εύκολα, με απλή οπισθογράφηση, μπορούν επομένως να χρησιμοποιηθούν ως μέσο πληρωμής και να μειώσουν τις υποχρεώσεις της επιχείρησης.
- Μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εγγύηση για τη λήψη δανείων.

8.1 Εφαρμογή

Αναζητήστε συναλλαγματικές που πληρώσατε στο παρελθόν. Εξηγήστε ποιο πρόσωπο είναι ο Εκδότης, ποιος ο Αποδέκτης και ποιος ο Κομιστής της τη στιγμή της πληρωμής.

8.2.3.1 Προεξόφληση συναλλαγματικών

Η προεξόφληση συναλλαγματικών αυξάνει σημαντικά την ικανότητα μιας επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της. Οι συναλλαγματικές μεταβιβάζονται στην τράπεζα που κάνει την προεξόφληση και η επιχείρηση παίρνει το ποσό που αναγράφεται στη συναλλαγματική (ονομαστικό ποσό), μειωμένο όμως κατά τους τόκους της περιόδου προεξόφλησης, δηλαδή της περιόδου που μεσολαβεί μέχρι το γραμμάτιο να εισπραχθεί. Επίσης η επιχείρηση επιβαρύνεται με τα έξοδα προεξόφλησης που χρεώνει συνήθως η τράπεζα σε αυτές τις περιπτώσεις. Η διαφορά μεταξύ του ποσού το οποίο εισπράττει η επιχείρηση από την τράπεζα και της αξίας που αναγράφεται στην συναλλαγματική και αναμένεται να εισπραχθεί στη λήξη της αποτελεί το κόστος της προεξόφλησης. Το κόστος αυτό αντισταθμίζεται με την άμεση είσπραξη από την επιχείρηση του μεγαλύτερου μέρους από το ποσό της απαίτησής της.

Λογιστικά, η προεξόφληση συναλλαγματικών αποτυπώνεται με τη χρησιμοποίηση του αντίθετου λογαριασμού «Γραμμάτια Προεξοφλημένα», ο οποίος παρουσιάζει πιστωτικό υπόλοιπο Μειώνοντας την αξία του κύριου λογαριασμού «Γραμμάτια Εισπρακτέα».

Μόλις παρέλθει η ημερομηνία λήξης της συναλλαγματικής, η τράπεζα ειδοποιεί την επιχείρηση για την εμπρόθεσμη εξόφλησή της. Σε περίπτωση κατά την οποία η συναλλαγματική δεν εισπραχθεί, η τράπεζα την επιστρέφει στην επιχείρηση και εισπράττει από αυτήν την ονομαστική της αξία. Αυτό συμβαίνει γιατί η επιχείρηση είναι υπεύθυνη για το αν τελικά οι προεξοφλημένες συναλλαγματικές εξοφληθούν. Η τράπεζα δεν αναλαμβάνει τον κίνδυνο της μη είσπραξης της συναλλαγματικής, επομένως ο κίνδυνος αυτός παραμένει στην επιχείρηση που παρέχει την πίστωση.

Παράδειγμα 8.2

- α) Στις 3/3/2005 η επιχείρηση Γ.Γ. πούλησε εμπορεύματα στην επιχείρηση Δ.Δ. αντί 10.000 €, το μισό μετρητοίς και για το υπόλοιπο η επιχείρηση Δ.Δ. αποδέχτηκε συναλλαγματική (No 1752) λήξης 3/9/2005, στην οποία ενσωματώθηκαν τόκοι 200 €.
- β) Στις 30/4/2005 η επιχείρηση προεξόφλησε τη συναλλαγματική στην τράπεζα Ω.Ω. Παρακρατήθηκαν 400 € για τόκους προεξόφλησης και για διάφορα έξοδα 50 €, ενώ το υπόλοιπο ποσό κατατέθηκε στο λογαριασμό της επιχείρησης.
- γ) Στις 3/9/2005 η τράπεζα Ω.Ω. ειδοποίησε την επιχείρηση Γ.Γ. ότι η συναλλαγματική εισπράχθηκε κανονικά.
- Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω λογιστικών γεγονότων.

		X	Π
3/3/2005	Γραμμάτια Εισπρακτέα	5.200	
	Συναλλαγματική No 1752		
	Ταμείο	5.000	
	Πωλήσεις Τόκοι Πιστωτικοί Πώληση Εμπορευμάτων Τ.Δ.Α. ... 3/3/05		10.000 200
30/4/2005	Καταθέσεις όψεως	4.750	
	Προεξοφλητικοί Τόκοι & έξοδα Τραπεζών	450	
	Γραμμάτια Προεξοφλημένα Συναλλαγματική No 1752		5.200
	Προεξόφληση συναλλαγματικής No 1752		
3/9/2005	Γραμμάτια Προεξοφλημένα	5.200	
	Συναλλαγματική No 1752		
	Γραμμάτια Εισπρακτέα Συναλλαγματική No 1752		5.200
	Είσπραξη συναλλαγματικής No 1752		

8.2.3.2 Μεταβίβαση συναλλαγματικών

Οι συναλλαγματικές που κατέχει μια επιχείρηση μπορούν εύκολα να μεταβιβαστούν σε προμηθευτές της, με σκοπό τον συμψηφισμό των υποχρεώσεών της με αυτές. Σε αυτή την περί-

πτωση, η συναλλαγματική οπισθογραφείται από τον εκπρόσωπο της επιχείρησης υπέρ του προμηθευτή. Αυτό σημαίνει ότι ο εκπρόσωπος της επιχείρησης υπογράφει στο πίσω μέρος της συναλλαγματικής και συμπληρώνει το όνομα του νέου δικαιούχου, δηλαδή του προμηθευτή της επιχείρησης. Με τον τρόπο αυτό ο προμηθευτής γίνεται νόμιμος κομιστής και εισπράττει αυτός το ονομαστικό ποσό της συναλλαγματικής στη λήξη της. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε αυτήν την περίπτωση, όπως και στην περίπτωση της προεξόφλησης, η επιχείρηση διατηρεί στο ακέραιο την ευθύνη για την είσπραξη ή όχι της συναλλαγματικής. Σε περίπτωση δηλαδή κατά την οποία η συναλλαγματική δεν πληρωθεί στη λήξη της από τον αποδέκτη της, ο νέος δικαιούχος της συναλλαγματικής δικαιούται να διεκδικήσει και να εισπράξει το ονομαστικό ποσό από την επιχείρηση η οποία του το μεταβίβασε.

Τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί κάποιοι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί, οι οποίοι έχουν ως κύριο αντικείμενο τη διαχείριση απαιτήσεων. Οι επιχειρήσεις συχνά καταφεύγουν σε αυτούς τους οργανισμούς για να ρευστοποιήσουν τις συναλλαγματικές που κατέχουν, επιβαρύνονται όμως έτσι με ένα σημαντικό ποσό για αντάλλαγμα. Στην περίπτωση αυτή, οι επιχειρήσεις μεταβιβάζουν μαζί με τις συναλλαγματικές και τον κίνδυνο από τη μη είσπραξη, το οποίο σημαίνει ότι, αντίθετα με τις περιπτώσεις που εξετάσαμε ως τώρα, η επιχείρηση που μεταβιβάζει τις συναλλαγματικές δεν είναι υποχρεωμένη να πληρώσει το ονομαστικό ποσό, αν δεν υπάρξει εμπρόθεσμη εξόφληση από τον αποδέκτη της συναλλαγματικής. Το κόστος τέτοιων πωλήσεων απαιτήσεων είναι συχνά υψηλό και δεν ενδείκνυται για μικρά ποσά.

Παράδειγμα 8.3

- α) Στις 17/7/2005 η επιχείρηση Ε.Ε. μεταβίβασε στον προμηθευτή της Κ.Κ. την συναλλαγματική Νο 5815 αξίας 500 € και λήξης 31/10/2005 του πελάτη της Α.Α., προκειμένου να εξοφλήσει την υποχρέωσή της.
- β) Στις 31/10/2005 ο προμηθευτής Κ.Κ. ειδοποίησε την επιχείρηση ότι η συναλλαγματική Νο 5815 εισπράχτηκε κανονικά.
- Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω λογιστικών γεγονότων.

		X	Π
17/7/2005	Προμηθευτές Κ.Κ.	500	
	Γραμμάτια μεταβιβασμένα σε τρίτους Συναλλαγματική Νο 5815 Μεταβίβαση συναλλαγματικής Νο 5815		500
		X	Π
31/10/2005	Γραμμάτια Μεταβιβασμένα σε τρίτους Συναλλαγματική Νο 5815	500	
	Γραμμάτια Εισπρακτέα Συναλλαγματική Νο 5815 Εξόφληση μεταβιβασμένης συναλλαγματικής Νο 5815		500

8.2.3.3 Χρησιμοποίηση συναλλαγματικών για εγγύηση δανείων

Οι τράπεζες εκχωρούν ευκολότερα δάνεια και με καλύτερους όρους, όταν έχουν κάποια εγγύη-

ση για την εξόφλησή τους. Για το σκοπό αυτό οι επιχειρήσεις μπορούν να ενεχυριάσουν τις συναλλαγματικές που κατέχουν για να πάρουν δάνειο. Το ποσό του δανείου ανέρχεται συνήθως σε ένα ποσοστό 60 – 80% του ονομαστικού ποσού των συναλλαγματικών. Από το ποσό αυτό αφαιρούνται επιπλέον οι τόκοι, οι οποίοι προκαταβάλλονται, και τυχόν έξοδα του δανείου.

Οι συναλλαγματικές παραδίδονται στην τράπεζα για την εγγύηση του δανείου και οπισθογραφούνται από τον εκπρόσωπο της επιχείρησης. Με την αποπληρωμή του δανείου από την επιχείρηση, οι συναλλαγματικές της επιστρέφονται.

Λογιστικά, η λήψη δανείου παρουσιάζεται με δυο εγγραφές. Με την πρώτη εγγραφή καταγράφεται η λήψη του δανείου και με τη δεύτερη η ενεχυρίαση των συναλλαγματικών.

Παράδειγμα 8.4

α) Στις 3/2/2004 η επιχείρηση Δ.Δ. πήρε δάνειο από την τράπεζα Χ.Χ. ύψους 3.000 €, διάρκειας 3 μηνών, ενεχυριάζοντας συναλλαγματικές εισπρακτέες ονομαστικής αξίας 5000 € και λήξης 1/7/2004. Παρακρατήθηκαν για τόκους και συναφή έξοδα 300 €. Για το υπόλοιπο ποσό, η τράπεζα Χ.Χ. αύξησε το υπόλοιπο του λογαριασμού όψεως που διαθέτει η επιχείρηση.

β) Στις 3/5/2004 η επιχείρηση πλήρωσε το δάνειο και πήρε πίσω τις συναλλαγματικές που είχε δώσει ως ενέχυρο.

Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω λογιστικών γεγονότων.

		X	Π
3/2/2004	Καταθέσεις Όψεως	2.700	
	Τόκοι και συναφή έξοδα	300	
	Δάνειο με ενέχυρο Γραμμάτια		3.000
	Είσπραξη Δανείου με ενέχυρο χρεώγραφα		
3/2/2004	Γραμμάτια σε εγγύηση Δανείου	5.000	
	Γραμμάτια Εισπρακτέα		5.000
	Ενεχυρίαση γραμματίων εισπρακτέων		
3/5/2004	Δάνειο με ενέχυρο Γραμμάτια	3.000	
	Ταμείο		3.000
	Εξόφληση Δανείου		
3/5/2004	Γραμμάτια εισπρακτέα	5.000	
	Γραμμάτια σε εγγύηση Δανείου		5.000
	Επιστροφή γραμματίων από ενεχυρίαση στο χαρτοφυλάκιο		

8.2.3 Μεταχρονολογημένες επιταγές

Τα τελευταία χρόνια, για λόγους που έχουν να κάνουν κυρίως με την διευκόλυνση των συναλλαγών, χρησιμοποιούνται, αντί των γραμματίων – συναλλαγματικών, μεταχρονολογημένες επιταγές, ειδικά για τις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων. Η χρησιμοποίηση επιταγών

ως μέσου πληρωμής προϋποθέτει την ύπαρξη ενός λογαριασμού καταθέσεων όψεως και τη χορήγηση από την τράπεζα ενός βιβλιαρίου επιταγών.

Ο εκδότης της επιταγής «διατάσσει» την τράπεζα να πληρώσει στο δικαιούχο το ποσό που αναγράφεται σε αυτήν, μειώνοντας ισόποσα τον τραπεζικό του λογαριασμό. Με τον τρόπο αυτό δεν απαιτείται η χρησιμοποίηση μετρητών. Ταυτόχρονα παρέχεται η δυνατότητα έκδοσης μεταχρονολογημένης επιταγής, δηλαδή με χρονολογία πληρωμής.

Η μεταχρονολογημένη επιταγή δεν είναι άμεσα πληρωτέα, αφού ο δικαιούχος της, δέχτηκε να την πάρει με την συμφωνία να μην την προσκομίσει στην τράπεζα για πληρωμή, πριν από την ημερομηνία που αναγράφεται ως ημερομηνία πληρωμής. Για το λόγο αυτό περιλαμβάνεται στις απαιτήσεις της επιχείρησης και όχι στα διαθέσιμα της, όπου ταξινομούνται οι επιταγές των οποίων η ημερομηνία πληρωμής που αναγράφεται σε αυτές έχει παρέλθει.

Οι επιταγές μπορούν να μεταβιβαστούν με απλή οπισθογράφηση όπως κι οι συναλλαγματικές, και έχουν πολλά από τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζουν κι αυτές. Διαφέρουν όμως σε αρκετά σημεία και τα τελευταία χρόνια τις έχουν αντικαταστήσει σε μεγάλο βαθμό.

Ο πληρωτής στην περίπτωση των επιταγών είναι η τράπεζα, η οποία όμως θα καλύψει το ποσό εφόσον υπάρχει το αντίκρισμα στο λογαριασμό του εκδότη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η τράπεζα καλύπτει τον πελάτη της που θεωρεί φερέγγυο, ακόμη και όταν δεν υπάρχει υπόλοιπο στο λογαριασμό του, αναλαμβάνοντας το σχετικό κίνδυνο προκειμένου να μη χαλάσει το καλό όνομά του. Αυτό συμβαίνει τις περισσότερες φορές ύστερα από συμφωνία με τον πελάτη της, ότι σε λίγες ώρες ή το πολύ την επόμενη ημέρα θα καταθέσει το ποσό της επιταγής.

Η χρήση επιταγής ως μέσο πληρωμής διευκολύνει τις συναλλαγές, επιτρέποντας την εξόφληση των υποχρεώσεων της επιχείρησης χωρίς τη χρήση μετρητών.

123456789-0
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: 0018 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΛ: 2103233626

ΠΛΗΡΩΣΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΑΓΗ
ΜΟΥ ΑΥΤΗ ΣΕ ΔΙΑΤΑΓΗ

ΕΥΡΩ

ΜΕ ΧΡΕΩΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓ/ΣΜΟΥ ΜΟΥ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α.Ε.
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 28 ΑΘΗΝΑ
ΑΦΜ 0123456789
455 789654 456
GR98 1234 4567 8901 2345 6789

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΜΗ ΓΡΑΦΕΤΕ Ή ΣΦΡΑΓΙΖΕΤΕ ΣΤΗ ΛΕΥΚΗ ΖΩΝΗ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

8.2.3.1 Ειδικές περιπτώσεις επιταγών

Οι δίγραμμες επιταγές διαφέρουν από τις κοινές, έχοντας δύο παράλληλες γραμμές στο μπροστινό μέρος. Οι δυο αυτές γραμμές μπορούν να τοποθετηθούν από τον εκδότη της επιταγής ή από τον κομιστή. Στην περίπτωση αυτή η επιταγή πληρώνεται μόνο σε αυτόν του οποίου το όνομα αναγράφεται μεταξύ των δυο παράλληλων γραμμών. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η πληρωμή της επιταγής από την τράπεζα στο σωστό πρόσωπο και αυξάνεται η ασφάλεια των συναλλαγών.

Οι λογιστικές επιταγές φέρουν την ένδειξη «**πληρωτέα σε λογαριασμό**» και διαφέρουν από τις κοινές επιταγές, επειδή για την είσπραξή τους από το δικαιούχο απαιτείται τραπεζικός λο-

γαριασμός. Το ποσό της επιταγής αυξάνει το υπόλοιπο του τραπεζικού λογαριασμού του δικαιούχου, κάτι που δυσκολεύει σημαντικά την είσπραξη της επιταγής από οποιονδήποτε εκτός του νόμιμου κάτοχού της.

Οι επιταγές που φέρουν την ένδειξη «**Εμού του ιδίου**» αποτελούν ανώνυμους τίτλους και μπορούν να εξαργυρωθούν από οποιονδήποτε τις προσκομίσει στην τράπεζα. Χρειάζεται μεγάλη προσοχή στη χρησιμοποίηση τέτοιων επιταγών, επειδή η απώλεια τους είναι παρόμοια με την απώλεια μετρητών.

8.2.4. Προκαταβολές με απόδοση λογαριασμού

Πρόκειται για προκαταβολές χρηματικών ποσών τα οποία δίνονται από την επιχείρηση σε συνεργάτες και υπαλλήλους της για την διεκπεραίωση κάποιας συγκεκριμένης εργασίας, με απόδοση λογαριασμού. Αυτό σημαίνει ότι, μόλις ολοκληρωθούν οι εργασίες για τις οποίες δόθηκε το ποσό, προσκομίζονται στην επιχείρηση τα παραστατικά των εξόδων που πραγματοποιήθηκαν. Αν η αξία των παραστατικών είναι μικρότερη από το ποσό της προκαταβολής τότε το υπόλοιπο αποδίδεται πίσω στην επιχείρηση, ενώ αν είναι μεγαλύτερο, η επιχείρηση πληρώνει τη διαφορά.

Παραδείγματα προκαταβολών σε απόδοση λογαριασμού είναι τα ποσά που δίνονται σε στελέχη της επιχείρησης για ταξίδια που κάνουν για λήψη παραγγελιών, συμμετοχή σε εκθέσεις κ.ά.

Παράδειγμα 8.5

Στις 3/10/2005 δόθηκε προκαταβολή 700 € στον πωλητή Κ.Λ. για να πραγματοποιήσει ταξίδι στην Ιταλία στο διάστημα 4-9/10/2005, προκειμένου να ενημερώσει πελάτες της επιχείρησης για νέα προϊόντα.

Στις 10/10/2005 ο Κ.Λ. προσκόμισε αποδείξεις αξίας 650 € και απέδωσε το υπόλοιπο ποσό στην επιχείρηση.

Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω λογιστικών γεγονότων.

3/10/2005	Προκαταβολές	X	Π
	Ταμείο	700	700
	Προκαταβολή στον Κ.Λ. για ταξίδι με απόδοση λογαριασμού		
10/10/2005	Εξοδα Ταξιδίων εξωτερικού	X	Π
	Ταμείο	650	
	Προκαταβολές	50	
	Απόδοση λογαριασμού ταξιδιού Κ.Λ. 4-9/10/2005		700

8.2.5 Επισφαλείς απαιτήσεις

Ένα μεγάλο μέρος των κεφαλαίων της επιχείρησης διατίθεται για την παροχή πιστώσεων στους πελάτες της. Για τη μείωση του κινδύνου που υπάρχει από την πιθανότητα να μην εισπραχθούν κάποιες απαιτήσεις, η επιχείρηση παρακολουθεί συνεχώς τους πελάτες της προ-

κειμένου να αξιολογεί τη φερεγγυότητά τους, δηλαδή την ικανότητά τους να εξοφλούν τις υποχρεώσεις τους εμπρόθεσμα. Ο έγκαιρος χαρακτηρισμός κάποιων πελατών σε επισφαλείς είναι δυνατόν να αποτρέψει την ύπαρξη ζημιών από την μη είσπραξη απαιτήσεων. Για το λόγο αυτό, όταν υπάρχουν ασφαλείς πληροφορίες ότι για κάποιον πελάτη ισχύει κάποια από τα παρακάτω, ο πελάτης χαρακτηρίζεται επισφαλής.

- α) Έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης.
- β) Έχει φύγει στο εξωτερικό, με σκοπό να αποφύγει την πληρωμή των υποχρεώσεων ή για να αποφύγει άλλα νομικά προβλήματα.
- γ) Έχει σταματήσει να πληρώνει τις υποχρεώσεις του.
- δ) Υπάρχει δικαστική διαφορά μεταξύ επιχείρησης και πελάτη.

Ο χαρακτηρισμός του πελάτη ως επισφαλής έχει ως άμεσο αποτέλεσμα την παύση παροχής πίστωσης σε αυτόν τον πελάτη. Λογιστικά αυτό ισοδυναμεί με μεταφορά του υπολοίπου του λογαριασμού με τον οποίο παρακολουθείται ο συγκεκριμένος πελάτης, στον αντίστοιχο λογαριασμό «επισφαλείς πελάτες». Η ζημιά από τη μη είσπραξη της απαίτησης αποτελεί έκτακτη ζημιά.

8.3 Χρεώγραφα

Με τον όρο **Χρεώγραφα** εννοούμε τις διάφορες μετοχές και ομολογίες άλλων οικονομικών μονάδων, τις οποίες κατέχει η επιχείρηση με σκοπό την πρόσκαιρη τοποθέτηση κάποιων κεφαλαίων της. Τα χρεώγραφα αποτελούν αξιόγραφα, δηλαδή έγγραφα με ενσωματωμένα δικαιώματα. Η επιχείρηση αποκτά χρεώγραφα προκειμένου να πραγματοποιήσει κάποια έσοδα σε σύντομο χρονικό διάστημα, και πρέπει επομένως να μπορούν να ρευστοποιούνται εύκολα. Αν πρόκειται για μακροχρόνια και σημαντική συμμετοχή της επιχείρησης σε άλλες επιχειρήσεις, αποτελεί μέρος του Παγίου Ενεργητικού και δεν περιλαμβάνεται στα κυκλοφορούντα στοιχεία.

Για την εξέταση των θεμάτων που σχετίζονται με τα χρεώγραφα, απαιτείται η κατανόηση των εννοιών των μετοχών και των ομολογιών.

8.3.1 Μετοχές

Το κεφάλαιο των Ανωνύμων Εταιρειών χωρίζεται σε ίσα μέρη τα οποία ονομάζονται **μετοχές** και αποτελούν τίτλους ιδιοκτησίας του συγκεκριμένου τύπου εταιρείας. Η ονομαστική αξία της μετοχής είναι το ποσό που αναγράφεται στον τίτλο της και αποτελεί το πηλίκο του αρχικού μετοχικού κεφαλαίου δια του αριθμού των μετοχών. Είναι δηλαδή το ποσό που πλήρωσαν οι ιδρυτές της επιχείρησης για την απόκτηση των πρώτων μετοχών. Η πραγματική τιμή όμως της μετοχής είναι η τιμή που έχει διαμορφωθεί στην αγορά, με βάση τις δυνάμεις της ζήτησης και της προσφοράς.

Ο μέτοχος, δηλαδή αυτός που κατέχει μετοχές, είναι συνιδιοκτήτης της εταιρείας, επομένως συμμετέχει στα κέρδη ή τις ζημιές της επιχείρησης αλλά και στην διοίκηση της. Βέβαια, επειδή στις Ανώνυμες εταιρείες, ισχύει η αρχή της πλειοψηφίας του κεφαλαίου, η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και στη διοίκηση της εταιρείας, πρακτικά απαιτεί κατοχή ενός μεγάλου μέρους των μετοχών και τη δέσμευση μεγάλων χρηματικών ποσών.

Η απόκτηση μετοχών για επένδυση ενός χρηματικού κεφαλαίου, είναι απλή διαδικασία και αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα της ανώνυμης εταιρείας, επιτρέποντας έτσι στις επιχειρήσεις αυτές να αντλούν σημαντικά κεφάλαια από τις αποταμιεύσεις των νοικοκυριών. Σε περίπτωση κατά την οποία μια ανώνυμη εταιρεία θέλει να πραγματοποιήσει μια σημαντική επένδυση, μπορεί να τη χρηματοδοτήσει με την έκδοση νέων μετοχών. Ταυτόχρονα, προσφέρεται η δυνατότητα σε οποιονδήποτε, χωρίς την καταβολή σημαντικού χρηματικού ποσού, να συμμετέχει στα κέρδη μιας μεγάλης επιχείρησης, ενώ η πώληση των μετοχών και η μετατροπή τους ξανά σε χρήμα μπορεί να γίνει ανά πάσα στιγμή, ειδικά αν πρόκειται για μετοχές εταιρειών που η διαπραγματεύσή τους γίνεται στο Χρηματιστήριο. Οι ανώνυμες εταιρείες των οποίων οι μετοχές διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο ονομάζονται «Εισηγμένες» εταιρείες. Η εισαγωγή των μετοχών μιας επιχείρησης στο Χρηματιστήριο απαιτεί κάποιες προϋποθέσεις, η εκπλήρωση των οποίων μπορεί να γίνει μόνο από σημαντικές και αξιόπιστες επιχειρήσεις.

Τα κέρδη μιας Ανώνυμης Εταιρείας, αφού αφαιρεθούν φόροι και αποθεματικά, διανέμονται στους μετόχους της, ανάλογα με τον αριθμό μετοχών που κατέχει καθένας από αυτούς. Συγκεκριμένα, τα κέρδη τα οποία προορίζονται για διανομή, διαιρούνται με τον αριθμό των μετοχών και έτσι προκύπτει το **μέρισμα δηλαδή το κέρδος που αντιστοιχεί σε μια μετοχή**. Οι μέτοχοι όμως δεν προσβλέπουν μόνο στο μέρισμα, ειδικά όταν επενδύουν ευκαιριακά σε κάποιες μετοχές, και όχι με διάθεση μακροχρόνιας τοποθέτησης των κεφαλαίων τους. Οι τιμές των μετοχών μεταβάλλονται καθημερινά και αν οι αγορασμένες μετοχές πωληθούν σε τιμή μεγαλύτερη από την τιμή αγοράς, προκύπτουν κέρδη για τον αγοραστή, ενώ, αν πωληθούν σε τιμή μικρότερη, πραγματοποιούνται ζημιές. Πολλοί από τους μετόχους αποβλέπουν σχεδόν αποκλειστικά στα κέρδη που μπορούν να προκύψουν από την αύξηση της τιμής των μετοχών και όχι στα έσοδα από μερίσματα.

Οι επιχειρήσεις που επενδύουν μέρος των διαθέσιμων τους σε αγορά μετοχών με πρόσκαιρο χαρακτήρα, αποβλέπουν συνήθως στην αποκόμιση γρήγορων κερδών από την αύξηση της τιμής τους. Τα κέρδη βέβαια από την απόκτηση μετοχών δεν είναι εξασφαλισμένα και οι ζημιές είναι αρκετά συχνές. Τα αποτελέσματα από την πώληση μετοχών (κέρδη ή ζημιές) αποτελούν έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα και δεν επηρεάζουν τα αποτελέσματα εκμετάλλευσης· συμμετέχουν όμως στο σχηματισμό των Αποτελεσμάτων Χρήσης.

Παράδειγμα 8.6

α) Ανώνυμη εταιρεία ιδρύεται με κεφάλαιο 1.000.000 €. Για το σκοπό αυτό εκδόθηκαν 100.000 μετοχές. Ποια η ονομαστική αξία της μετοχής;

Η ονομαστική αξία κάθε μιας από αυτές τις μετοχές θα είναι:

$$1.000.000 \text{ €} : 100.000 \text{ μετοχές} = 10 \text{ € ανά μετοχή}$$

β) Την πρώτη χρονιά λειτουργίας της, η επιχείρηση παρουσίασε κέρδη 200.000 €. Αφαιρέθηκαν φόροι 40% και δε διανεμήθηκαν 20.000 € τα οποία κρατήθηκαν για Τακτικό και Έκτακτο Αποθεματικό. Να προσδιοριστεί το ύψος του μερίσματος.

	<i>Κέρδη προ φόρων</i>	<i>200.000 €</i>
<i>Μείον</i>	<i>Φόροι κερδών (40% X 200.000 €)</i>	<i>80.000 €</i>

Μείον	Αδιανέμητα κέρδη	20.000 €
=	Κέρδη προς διανομή	100.000 €
:	Αριθμός μετοχών	100.000
=	Μέρισμα	1 €

Παράδειγμα 8.7

α) Η επιχείρηση Ζ.Ζ. αγόρασε στις 3/3/2005 1000 μετοχές ΔΕΗ αντί 5 € για κάθε μετοχή.

β) Στις 8/7/2005 πωλήθηκαν οι μετοχές της ΔΕΗ αντί 6 € την κάθε μετοχή.

Να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων.

		<i>X</i>	<i>Π</i>
3/3/2005	Χρεώγραφα	5.000	
	Ταμείο		5.000
	Αγορά μετοχών ΔΕΗ 5€ X 1000		
8/7/2005	Ταμείο	<i>X</i>	<i>Π</i>
		6.000	
	Χρεώγραφα		5.000
	Κέρδη από πώληση χρεωγράφων		1.000
	Πώληση μετοχών με κέρδος		

8.3.2 Ομολογίες

Ομολογίες ή αλλιώς ομόλογα ονομάζονται τα αξιόγραφα, τα οποία δίνουν στον κάτοχό τους το δικαίωμα να λαμβάνει ένα σταθερό ποσό με βάση το επιτόκιο τους, για κάποιο ορισμένο χρονικό διάστημα το οποίο αποτελεί τη διάρκεια της ομολογίας.

Μετά τη λήξη του χρονικού αυτού διαστήματος, ο κάτοχος της ομολογίας δικαιούται να πάρει πίσω την ονομαστική της αξία, δηλαδή το ποσό που πλήρωσε ο αρχικός αγοραστής της. Η πραγματική τιμή της ομολογίας, όπως και στην περίπτωση των μετοχών, είναι αυτή που προσδιορίζεται στην αγορά από την αλληλεπίδραση της ζήτησης και της προσφοράς.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις, ή το κράτος εκδίδουν τα ομολογιακά δάνεια, με σκοπό να χρηματοδοτηθούν για κάποιο χρονικό διάστημα από το ευρύ επενδυτικό κοινό. Οι ομολογίες αποτελούν πιστωτικούς τίτλους – μέρη αυτών των δανείων και αποδίδουν ένα σταθερό εισόδημα με ελάχιστο ή χωρίς ουσιαστικό κίνδυνο για αυτόν που επενδύει σε αυτές, αφού οι εκδότριες εταιρείες ή το κράτος έχουν μεγάλη φερεγγυότητα. Από την άλλη μεριά, οι εκδότριες επιχειρήσεις ή το κράτος αποκτούν τα χρηματικά ποσά που χρειάζονται, αξιοποιώντας τις αποταμιεύσεις των νοικοκυριών.

8.3.3 Διαφορές Ομολογίας - Μετοχής

Οι διαφορές της ομολογίας από τη μετοχή είναι οι ακόλουθες:

α) Η ομολογία δεν αποτελεί τίτλο ιδιοκτησίας της επιχείρησης, όπως η μετοχή, και δε δίνει το δικαίωμα στον κάτοχό της να συμμετέχει στα κέρδη και τη λήψη αποφάσεων. Είναι

όμως δυνατό να είναι μετατρέψιμη σε μετοχή, να δίνει δηλαδή τη δυνατότητα στους κατόχους της να τη μετατρέψουν σε μετοχή, κάτω από κάποιες προϋποθέσεις.

- β) Αποδίδει στον κάτοχό της τον τόκο, δηλαδή ένα σταθερό ποσό, αντίθετα με τη μετοχή, η οποία αποδίδει μέρισμα μόνο αν υπάρχουν κέρδη ή αποφασιστεί από τη διοίκηση της επιχείρησης η διανομή κερδών.
- γ) Το στοιχείο του κινδύνου είναι μεγαλύτερο στη μετοχή από ότι είναι στην ομολογία. Αυτό συμβαίνει γιατί η ύπαρξη κερδών είναι αμφίβολη για οποιαδήποτε επιχείρηση, ενώ η είσπραξη του τόκου δεν εξαρτάται από την ύπαρξη ή όχι κερδών. Οι κάτοχοι της ομολογίας είναι δανειστές της επιχείρησης και όχι συνιδιοκτήτες. Σε περίπτωση διάλυσης της εκδότριας επιχείρησης, οι δανειστές έχουν πολύ μεγαλύτερη πιθανότητα να μη χάσουν το ποσό που έχουν επενδύσει από ότι οι μέτοχοι.

8.4 Διαθέσιμα

Διαθέσιμα είναι τα χρηματικά ποσά στο ταμείο της επιχείρησης, αλλά και τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του Ενεργητικού της, τα στοιχεία δηλαδή τα οποία μπορούν άμεσα και με ασφάλεια να μετατραπούν σε χρήματα.

Το ύψος των διαθεσίμων κεφαλαίων μιας επιχείρησης είναι κρίσιμος παράγοντας για την ύπαρξη της αναγκαίας **ρευστότητας, της ικανότητας δηλαδή της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της**. Όμως, η ύπαρξή τους δίνει σχεδόν μηδενική απόδοση στην επιχείρηση, γεγονός που καθιστά οικονομικά ασύμφορη τη διατήρηση μεγάλων ποσών ως διαθεσίμων και μειώνει την οικονομική αποδοτικότητα της επιχείρησης. Καθώς όμως οι καθημερινές εισπράξεις μιας επιχείρησης σπανίως φτάνουν για να καλύψουν τις τρέχουσες υποχρεώσεις της, η ύπαρξη ρευστών διαθεσίμων είναι απολύτως απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία της.

Στα Διαθέσιμα περιλαμβάνονται:

- α) Το ταμείο δηλαδή τα χρήματα, χαρτονομίσματα και κέρματα, σε εγχώριο νόμισμα ή σε άμεσα μετατρέψιμο ξένο νόμισμα.
- β) Οι καταθέσεις όψεως, και προθεσμίας.
- γ) Οι επιταγές ημέρας όσες δηλαδή έχουν ημερομηνία πληρωμής σημερινή ή προγενέστερη, οι μη μεταχρονολογημένες.
- δ) Τα ληγμένα τοκομερίδια, οι τόκοι δηλαδή που δίνουν οι ομολογίες.

8.4.1 Ταμείο

Στο ταμείο περιλαμβάνονται τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα που κατέχει μια επιχείρηση. Οι περισσότερες επιχειρήσεις δε διαθέτουν πλέον παρά ελάχιστα μετρητά, καθώς η εκτεταμένη χρήση των τραπεζικών επιταγών έχει μειώσει δραστικά την ανάγκη χρησιμοποίησής τους. Στην πράξη, η χρήση τους περιορίζεται για την πληρωμή μικροεξόδων που μπορεί να προκύψουν.

Ο λογαριασμός «Ταμείο» χρεώνεται σε κάθε είσπραξη τοις μετρητοίς από πωλήσεις αγα-

θών και υπηρεσιών, από είσπραξη απαιτήσεων κτλ. και πιστώνεται σε κάθε πληρωμή τοις μετρητοίς για πληρωμή υποχρεώσεων, καταθέσεις σε τράπεζες κ.ά.

Λόγω της ευαισθησίας που παρουσιάζει η χρήση μετρητών, χρειάζονται αυστηρές διαδικασίες και συστηματικός έλεγχος σε κάθε είσπραξη ή πληρωμή που πραγματοποιείται.

8.4.2 Καταθέσεις Όψεως και προθεσμίας

Με το λογαριασμό «Καταθέσεις Όψεως» παρακολουθούνται τα ποσά τα οποία η επιχείρηση έχει καταθέσει σε λογαριασμό όψεως σε κάποια τράπεζα. Με αυτόν τον τρόπο, επιτυγχάνεται αφενός η φύλαξη των χρημάτων της επιχείρησης, συχνά με κάποιο μικρό τόκο, και αφετέρου η ύπαρξη αντικρίσματος για τις επιταγές που εκδίδονται. Η τράπεζα στην οποία η επιχείρηση διατηρεί τις καταθέσεις της, την εξυπηρετεί πληρώνοντας τους δικαιούχους των επιταγών που εκδίδει και εισπράττοντας για λογαριασμό της διάφορα ποσά, επιβαρύνοντάς την όμως με κάποια έξοδα ή με το να μη καταλογίζει τόκους για τις καταθέσεις της.

Οι καταθέσεις προθεσμίας είναι συνήθως τρίμηνης ή εξάμηνης διάρκειας και αποφέρουν έσοδα στις επιχειρήσεις αφού είναι έντοκες, αντίθετα με τις καταθέσεις όψεως οι οποίες είναι κατά κανόνα άτοκες. Σε περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση αναγκαστεί να αποσύρει το κεφάλαιο νωρίτερα από τη λήξη της προθεσμίας, εισπράττει το αρχικό ποσό αυξημένο κατά τους τόκους της περιόδου κατάθεσης, οι οποίοι όμως μειώνονται από τους «τόκους πρόωρης ανάληψης». Οι καταθέσεις προθεσμίας αποτελούν μια καλή λύση για τις επιχειρήσεις που διαθέτουν μεγάλα ποσά σε μετρητά για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα.

8.4.2.1 Κατάρτιση τραπεζικής συμφωνίας

Η εκτεταμένη χρήση επιταγών ως κυρίαρχο μέσο πληρωμών τα τελευταία χρόνια έχει καταστήσει την παρακολούθηση των υπολοίπων των τραπεζικών λογαριασμών εξαιρετικά σημαντικό και κρίσιμο ζήτημα για τις επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις φροντίζουν καθημερινά ώστε οι τραπεζικοί τους λογαριασμοί να διαθέτουν το απαιτούμενο υπόλοιπο, προκειμένου να μπορούν να πληρωθούν οι επιταγές που έχουν εκδώσει.

Ο λογαριασμός «Καταθέσεις Όψεως» που τηρείται από τις επιχειρήσεις χρεώνεται με κάθε κατάθεση ή άλλη αύξηση του τραπεζικού λογαριασμού και πιστώνεται με κάθε ανάληψη ή έκδοση επιταγής. Παράλληλα, οι τράπεζες ενημερώνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα για την κίνηση του λογαριασμού που γίνεται από αυτές. Η ενημέρωση αυτή γίνεται με το *extrait* το οποίο αποτελεί ένα αντίγραφο της κίνησης του λογαριασμού που τηρούν οι τράπεζες.

Είναι πολύ πιθανόν, το υπόλοιπο του λογαριασμού που τηρεί μια τράπεζα να μην συμφωνεί με το αντίστοιχο της επιχείρησης. Αυτό συμβαίνει επειδή υπάρχουν γεγονότα, τα οποία τα γνωρίζει η τράπεζα και δεν έχει λάβει γνώση η επιχείρηση και το αντίθετο, δηλαδή γεγονότα τα οποία γνωρίζει η επιχείρηση αλλά όχι η τράπεζα.

Παραδείγματα τέτοιων γεγονότων είναι:

- α) Διάφορα έξοδα με τα οποία χρεώνει η τράπεζα την επιχείρηση.
- β) Τόκους που καταλογίζει η τράπεζα υπέρ της επιχείρησης.
- γ) Καταθέσεις στο λογαριασμό της επιχείρησης από τρίτους, τις οποίες δε γνωρίζει ακόμη η επιχείρηση.
- δ) Επιταγές τις οποίες εξέδωσε η επιχείρηση και δεν έχουν ακόμη εμφανιστεί στην τράπεζα για να πληρωθούν.

ε) Επιταγές που κατέθεσε η επιχείρηση στο λογαριασμό της και η είσπραξη των οποίων δεν κατέστη δυνατή.

στ) Λογιστικά λάθη της επιχείρησης ή της τράπεζας.

Η κατάρτιση της **κατάστασης τραπεζικής συμφωνίας** έχει σκοπό να συμφωνήσει το υπόλοιπο του λογαριασμού που τηρεί η επιχείρηση, με τον αντίστοιχο της τράπεζας. Ταυτόχρονα με τον τρόπο αυτό, επιτυγχάνεται η πλήρης ενημέρωση του λογαριασμού της επιχείρησης, ώστε να γνωρίζει με ακρίβεια το πραγματικό υπόλοιπο που παρουσιάζει.

Η κατάσταση τραπεζικής συμφωνίας καταρτίζεται σε τακτά χρονικά διαστήματα, καθημερινά, κάθε βδομάδα ή κάθε μήνα, ανάλογα με τις ανάγκες της επιχείρησης. Για να εντοπιστούν οι αιτίες των διαφορών των δυο υπολοίπων, γίνεται αντιπαραβολή του *extraît* που εκδίδει η τράπεζα με τις κινήσεις του λογαριασμού «Καταθέσεις Όψεως» που τηρεί η επιχείρηση. Κατόπιν ξεκινώντας είτε από το υπόλοιπο του λογαριασμού της επιχείρησης είτε από το υπόλοιπο του *extraît*, προσθαφαιρούνται τα ποσά που αντιστοιχούν στις αιτίες των διαφορών, ώστε τα δυο υπόλοιπα να συμφωνήσουν.

Σύνοψη:

Η παροχή πίστωσης από τις επιχειρήσεις στους πελάτες τους, είναι ένας συνηθισμένος τρόπος αύξησης των πωλήσεων και η κύρια αιτία δημιουργίας απαιτήσεων. Εκτός από τους πελάτες, απαιτήσεις δημιουργούνται και από προκαταβολές ή δάνεια στο προσωπικό, από ταμιακές διευκολύνσεις της επιχείρησης στους εταίρους και οποιονδήποτε τρίτο.

Η ενσωμάτωση των απαιτήσεων σε συναλλαγματικές ή επιταγές, διευκολύνει την είσπραξη τους και επιδιώκεται από τις επιχειρήσεις αφού τους παρέχει επιπλέον τη δυνατότητα να τις προεξοφλήσουν, βελτιώνοντας την ρευστότητά τους. Συνηθισμένη πρακτική αποτελεί επίσης η μεταβίβαση των επιταγών ή συναλλαγματικών για την εξόφληση υποχρεώσεων της επιχείρησης.

Η πρόσκαιρη τοποθέτηση κεφαλαίων σε μετοχές και ομολογίες, προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις αφού έχουν πολύ καλύτερες αποδόσεις από αυτές των καταθέσεων σε τράπεζες. Οι μετοχές αποτελούν τίτλους ιδιοκτησίας των ανωνύμων εταιριών και αποδίδουν στους κατόχους τους το κέρδος που αναλογεί και που ονομάζεται μέρισμα. Αντίθετα οι ομολογίες δίνουν ένα σταθερό ποσό για τόκο και είναι δάνειο προς τις επιχειρήσεις ή τους κρατικούς φορείς που τις εκδίδουν. Παρέχουν έτσι αυξημένη ασφάλεια για τους κατόχους τους και έχουν μικρότερο κίνδυνο από τις μετοχές.

Στα Διαθέσιμα περιλαμβάνονται τα χρηματικά ποσά που υπάρχουν στο ταμείο των επιχειρήσεων, οι καταθέσεις σε λογαριασμούς όψεως και προθεσμίας, οι επιταγές ημέρας και τα ληγμένα τοκομερίδια. Η εκτεταμένη χρήση επιταγών και οι πολλές αυξομειώσεις των υπολοίπων των τραπεζικών λογαριασμών επιβάλλει την κατάρτιση τραπεζικής συμφωνίας σε τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να διαπιστώνονται τα πραγματικά υπόλοιπα που υπάρχουν.

Ερωτήσεις ανάπτυξης

8.1 Ποια πλεονεκτήματα μειονεκτήματα παρουσιάζει για τις επιχειρήσεις η παροχή πιστώσεων;

8.2 Ποιες είναι οι κυριότερες κατηγορίες απαιτήσεων;

8.3 Ποια είναι τα κριτήρια με τα οποία γίνεται η ταξινόμηση των απαιτήσεων σε διαφορετι-

κές κατηγορίες;

- 8.4** Τι περιλαμβάνει ο λογαριασμός «Πελάτες»;
- 8.5** Σε τι διαφέρει ο λογαριασμός «Χρεώστες» από το λογαριασμό «Πελάτες»;
- 8.6** Ποιες απαιτήσεις καταγράφονται στο λογαριασμό «Γραμμάτια εισπρακτέα»;
- 8.7** Ποια είναι τα πλεονεκτήματα που προσφέρει στο δικαιούχο η χρήση συναλλαγματικών σε σχέση με τις απαιτήσεις με ανοιχτό λογαριασμό;
- 8.8** Με ποιο τρόπο η προεξόφληση συναλλαγματικών βελτιώνει την ικανότητα των επιχειρήσεων να ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους.
- 8.9** Τι γίνεται στην περίπτωση κατά την οποία μια προεξοφλημένη συναλλαγματική δεν πληρωθεί;
- 8.10** Πώς μπορεί μια επιχείρηση να χρησιμοποιήσει τις συναλλαγματικές που κατέχει για να μειώσει τις υποχρεώσεις της έναντι των προμηθευτών της;
- 8.11** Τι γνωρίζετε για την χρησιμοποίηση των γραμματίων εισπρακτέων ως εγγύηση για τη λήψη δανείου;
- 8.12** Τι είναι οι μεταχρονολογημένες επιταγές;
- 8.13** Τι περιλαμβάνει ο λογαριασμός «Προκαταβολές με απόδοση λογαριασμού»;
- 8.14** Σε ποιες περιπτώσεις ένας πελάτης χαρακτηρίζεται επισφαλής; Τι συνεπάγεται αυτός ο χαρακτηρισμός για τη στάση της επιχείρησης έναντι του πελάτη;
- 8.15** Τι εννοούμε με τον όρο «Χρεόγραφα»;
- 8.16** Τι γνωρίζετε για τις μετοχές;
- 8.17** Τι είναι το μέρισμα;
- 8.18** Τι γνωρίζετε για τις ομολογίες;
- 8.19** Ποιες είναι οι διαφορές ομολογίας και μετοχής;
- 8.20** Τι είναι τα διαθέσιμα και τι περιλαμβάνουν;

Ερωτήσεις τύπου Σωστό - Λάθος

- 8.1.** Η παροχή πιστώσεων από μια επιχείρηση αυξάνει τις πωλήσεις της, αλλά ταυτόχρονα μπορεί να αποτελέσει και πηγή ζημιών για αυτήν.
- 8.2.** Οι επιταγές, όταν είναι μεταχρονολογημένες παύουν να αποτελούν απαίτηση για μια επιχείρηση.
- 8.3.** Στο λογαριασμό Πελάτες περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις της επιχείρησης, οι οποίες δημιουργήθηκαν εξαιτίας των πωλήσεων προϊόντων και υπηρεσιών με πίστωση.
- 8.4.** Πωλήσεις με ανοιχτό λογαριασμό γίνεται συνήθως σε πελάτες με τους οποίους η επιχείρηση έχει συχνές συναλλαγές.
- 8.5.** Οι επιχειρήσεις πληροφορούνται το συνολικό ύψος των πωλήσεων που έγιναν σε κάθε πελάτη, από το σύνολο της χρέωσης του αντίστοιχου λογαριασμού.
- 8.6.** Η λογιστική παρακολούθηση του λογαριασμού «Χρεώστες» διαφέρει από αυτόν του λογαριασμού «Πελάτες».
- 8.7.** Η πώληση αγαθών και υπηρεσιών θα μπορούσε να αυξήσει τη χρέωση του λογαριασμού «Χρεώστες».
- 8.8.** Οι φόροι που η επιχείρηση έχει προκαταβάλλει, καταχωρούνται στο λογαριασμό «Προκαταβολές με απόδοση λογαριασμού».
- 8.9.** Οι προκαταβολές και τα δάνεια στο προσωπικό αυξάνουν το υπόλοιπο του λογαριασμού «Χρεώστες διάφοροι».
- 8.10.** Κομιστής της συναλλαγματικής είναι συνήθως ο Εκδότης της.

- 8.11.** Υπάρχουν σοβαροί περιορισμοί για τη μεταβίβαση μιας συναλλαγματικής.
- 8.12.** Οι πιστωτικοί τόκοι ενσωματώνονται στην αξία της συναλλαγματικής και δεν ξεχωρίζουν από το ποσό της οφειλής.
- 8.13.** Στην προεξόφληση συναλλαγματικής, η τράπεζα δίνει το ονομαστικό ποσό στο δικαιούχο και εισπράττει από τον πληρωτή της συναλλαγματικής τους τόκους για την περίοδο προεξόφλησης.
- 8.14.** Κόστος προεξόφλησης είναι η διαφορά μεταξύ του ποσού που εισπράττει η επιχείρηση από την προεξόφληση της συναλλαγματικής και του ποσού που αναγράφεται σε αυτήν.
- 8.15.** Ένα από τα πλεονεκτήματα της προεξόφλησης για τις επιχειρήσεις που κατέχουν συναλλαγματικές είναι η μεταβίβαση στην τράπεζα του κινδύνου από τη μη είσπραξή τους.
- 8.16.** Μια επιχείρηση μπορεί να μεταβιβάσει σε προμηθευτή της συναλλαγματικές εισπρακτέες, με σκοπό τον συμψηφισμό των υποχρεώσεών της.
- 8.17.** Για να γίνει η μεταβίβασή της, η συναλλαγματική οπισθογραφείται από τον εκπρόσωπο της επιχείρησης υπέρ του νέου δικαιούχου.
- 8.18.** Οι συναλλαγματικές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για εγγύηση δανείων από τράπεζες.
- 8.19.** Οι μεταχρονολογημένες επιταγές δεν παρουσιάζουν κανένα από τα πλεονεκτήματα των συναλλαγματικών.
- 8.20.** Οι «επισφαλείς πελάτες» αποτελούν απαίτηση για την επιχείρηση.
- 8.21.** Επισφαλείς ονομάζονται οι πελάτες στους οποίους η επιχείρηση έχει αποφασίσει να παρήξει μικρότερες πιστώσεις από ότι στους υπόλοιπους.
- 8.22.** Όταν ένας πελάτης δεν πληρώσει την οφειλή του στην επιχείρηση, τότε η ζημιά από τη μη είσπραξη της απαίτησης αποτελεί έκτακτη ζημιά.
- 8.23.** Η ονομαστική τιμή μιας μετοχής είναι αυτή που έχει διαμορφωθεί στην αγορά με βάση τις δυνάμεις της ζήτησης και της προσφοράς.
- 8.24.** Στις ανώνυμες εταιρείες ισχύει η αρχή της ομοφωνίας των ιδιοκτητών της.
- 8.25.** Ο κάτοχος μιας μετοχής θεωρείται συνιδιοκτήτης μιας ανώνυμης εταιρείας.
- 8.26.** Μια ανώνυμη εταιρεία μπορεί να χρηματοδοτήσει μια σημαντική επένδυση, αυξάνοντας τον αριθμό των μετοχών της.
- 8.27.** Η πώληση μετοχών στο Χρηματιστήριο μπορεί να γίνει οποτεδήποτε, αρκεί να βρεθεί κάποιος που να συμφωνήσει να τις αγοράσει.
- 8.28.** Η τιμή μιας μετοχής μένει σταθερή για μεγάλα χρονικά διαστήματα.
- 8.29.** Μέρισμα είναι το κέρδος που αντιστοιχεί σε μια μετοχή.
- 8.30.** Αν από τα συνολικά κέρδη αφαιρεθούν οι φόροι και τα αποθεματικά, προκύπτουν τα κέρδη που προορίζονται για διανομή.
- 8.31.** Αν τα κέρδη προς διανομή είναι 1.000.000 € και υπάρχουν 2.000.000 μετοχές, το μέρος θα είναι 0,5 € ανά μετοχή.
- 8.32.** Η πραγματική τιμή μιας ομολογίας δε μεταβάλλεται ποτέ
- 8.33.** Η αγορά ομολογιών αποτελεί μια επένδυση με μεγάλο ρίσκο.
- 8.34.** Μια ομολογία δεν είναι δυνατό να μετατραπεί σε καμία περίπτωση σε μετοχή.
- 8.35.** Οι ομολογίες αποδίδουν στον κάτοχό τους τόκο, ενώ οι μετοχές μέρισμα.
- 8.36.** Η πληρωμή του τόκου στις ομολογίες γίνεται εφόσον η επιχείρηση που έκδωσε το ομολογιακό δάνειο έχει κέρδη.

- 8.37.** Το στοιχείο του κινδύνου είναι μεγαλύτερο σε μια ομολογία από ότι σε μια μετοχή.
- 8.38.** Οι μεταχρονολογημένες επιταγές περιλαμβάνονται στα διαθέσιμα.
- 8.39.** Η διατήρηση υψηλών διαθεσίμων μειώνει την οικονομική αποδοτικότητα των κεφαλαίων μιας επιχείρησης.
- 8.40.** Οι καταθέσεις όψεως και προθεσμίας συμπεριλαμβάνονται στα διαθέσιμα.

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

8.1 Ο λογαριασμός «Πελάτες» χρεώνεται οπωσδήποτε, όταν γίνονται πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών

- α) με ανοιχτό λογαριασμό
- β) με υπογραφή γραμματίων
- γ) τοις μετρητοίς
- δ) σε κανένα από τα παραπάνω.

8.2 Στο λογαριασμό «Χρεώστες διάφοροι» περιλαμβάνονται απαιτήσεις της επιχείρησης οι οποίες μπορεί να προέρχονται από:

- α) πωλήσεις προϊόντων με πίστωση
- β) δάνειο σε υπάλληλο της επιχείρησης
- γ) πώληση με έκδοση συναλλαγματικής
- δ) προκαταβολή σε συνεργάτη με απόδοση λογαριασμού

8.3 Η χρήση συναλλαγματικών είναι πιο συμφέρουσα για μια επιχείρηση σε σχέση με τις πωλήσεις με ανοιχτό λογαριασμό, επειδή:

- α) μπορούν να μεταβιβαστούν σε προμηθευτές
- β) δίνεται η δυνατότητα προεξόφλησης τους σε κάποια τράπεζα
- γ) μπορούν να χρησιμοποιηθούν για εγγύηση δανείου
- δ) όλα τα παραπάνω
- ε) κανένα από τα παραπάνω

8.4 Οι μεταχρονολογημένες επιταγές:

- α) είναι άμεσα πληρωτέες
- β) περιλαμβάνονται στο Διαθέσιμο Ενεργητικό
- γ) περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις της επιχείρησης
- δ) δεν απεικονίζονται λογιστικά ως την ημερομηνία λήξης τους

8.5 Σε ποια από τις παρακάτω περιπτώσεις ένας πελάτης χαρακτηρίζεται επισφαλής:

- α) λείπει συχνά στο εξωτερικό για ταξίδια
- β) δεν αγοράζει ποτέ τοις μετρητοίς
- γ) έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης
- δ) κανένα από τα παραπάνω

8.6 Τα κέρδη προ φόρων μιας ανώνυμης εταιρείας είναι 400.000 €, ο φόρος είναι 30% των κερδών ενώ αποφασίστηκε κράτηση για διάφορα αποθεματικά 80.000 €. Αν υπάρχουν 200.000 μετοχές, το μέρισμα θα είναι:

- α) 1 €
- β) 2 €
- γ) 1,8 €
- δ) 1,52 €

8.7 Στα Διαθέσιμα μιας επιχείρησης περιλαμβάνονται:

- α) το ταμείο
- β) οι επιταγές ημέρας
- γ) οι καταθέσεις όψεως και προθεσμίας
- δ) τα ληγμένα τοκομερίδια
- ε) όλα τα παραπάνω

Ασκήσεις

8.1 Στην εμπορική επιχείρηση Κ.Α. στη διάρκεια του Μαρτίου του 2006 συνέβησαν οι ακόλουθες συναλλαγές:

- α) Στις 3/3/2006 πουλήθηκαν εμπορεύματα αξίας 700 € στην επιχείρηση Τ.Ρ τοις μετρητοίς.
- β) Στις 7/3/2006 ο πελάτης Ζ.Φ. αγόρασε εμπορεύματα αξίας 2.000 € με ανοιχτό λογαριασμό. Προστέθηκαν τόκοι 50 €.
- γ) Στις 15/3/2006 ο πελάτης Φ.Α. αγόρασε εμπορεύματα αξίας 1.200 €, καταβάλλοντας 200 € και το υπόλοιπο με πίστωση.
- δ) Στις 31/3/2006 ο πελάτης Ζ.Φ. εξέδωσε επιταγή για την εξόφληση της αγοράς που είχε κάνει στις 7/3/2006.

Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων για την επιχείρηση Κ.Α.

8.2 Στις 10/5/2005 η επιχείρηση Ζ.Α. πούλησε εμπορεύματα στην επιχείρηση Ε.Χ. αντί 5.000 €, τα 2.000 € μετρητοίς και για το υπόλοιπο η επιχείρηση Ε.Χ. αποδέχτηκε συναλλαγματική (No 2528) λήξης 10/11/2005 στην οποία ενσωματώθηκαν τόκοι 250 €.

- α) Στις 3/6/2005, η επιχείρηση χρειάστηκε μετρητά και προεξόφλησε τη συναλλαγματική No 2528 στην τράπεζα Χ.Ψ. Παρακρατήθηκαν 350 € για τόκους προεξόφλησης και για διάφορα έξοδα, ενώ το υπόλοιπο ποσό κατατέθηκε στο λογαριασμό της επιχείρησης.
- β) Στις 11/11/2005 η τράπεζα Χ.Ψ. ειδοποίησε την επιχείρηση Ζ.Α. ότι η συναλλαγματική εισπράχθηκε κανονικά.

Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω λογιστικών γεγονότων.

8.3 Στις 10/2/2006 η επιχείρηση Α.Β. μεταβίβασε στον προμηθευτή της Τ.Γ. την συναλλαγματική No 5202 αξίας 2.000 € και λήξης 21/4/2006, του πελάτη της Γ.Κ. προκειμένου να εξοφλήσει υποχρέωσή της.

Στις 21/4/2005 ο προμηθευτής Τ.Γ. ειδοποίησε την επιχείρηση ότι η συναλλαγματική No 5202, εισπράχθηκε κανονικά.

Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω λογιστικών γεγονότων.

8.4 Στις 7/6/2005, η επιχείρηση Κ.Η. πήρε δάνειο από την τράπεζα Ω.Χ. ύψους 8.000 € διάρκειας 4 μηνών, βάζοντας ενέχυρο συναλλαγματικές εισπρακτέες ονομαστικής αξίας 12.000 € και λήξης 20/10/2005. Παρακρατήθηκαν για τόκους και συναφή έξοδα 500 €. Για το υπόλοιπο ποσό, η τράπεζα Ω.Χ. αύξησε το υπόλοιπο του λογαριασμού όψεως που διαθέτει η επιχείρηση.

Στις 7/10/2005, η επιχείρηση πλήρωσε το δάνειο και πήρε πίσω τις συναλλαγματικές που είχε δώσει ως ενέχυρο.

Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω λογιστικών γεγονότων.

8.5 Στις 10/5/2006 δόθηκε προκαταβολή 1.000 € στο, προϊστάμενο αγορών Μ.Γ. για να

πραγματοποιήσει ταξίδι στη Γερμανία για παραγγελίες στο διάστημα 13-18/5/2006.
Στις 20/5/2006 ο Μ.Γ. προσκόμισε αποδείξεις αξίας 1.150 € και εισέπραξε το υπόλοιπο ποσό από την επιχείρηση.

Ζητείται να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω λογιστικών γεγονότων.

8.6 α) Ανώνυμη εταιρεία ιδρύθηκε με κεφάλαιο 50.000.000 €. Για το σκοπό αυτό εκδόθηκαν 10.00.000 μετοχές. Ποια η ονομαστική αξία της μετοχής;

β) Την πρώτη χρονιά λειτουργίας της, η επιχείρηση παρουσίασε κέρδη 25.000.000 €. Αφαιρέθηκαν φόροι 40% και δε διανεμήθηκαν 2.000.000 € τα οποία κρατήθηκαν για Τακτικό και Έκτακτο Αποθεματικό. Να προσδιοριστεί το ύψος του μερίσματος.

8.7. Η επιχείρηση Λ.Τ. αγόρασε στις 12/4/2006 2000 μετοχές ΟΤΕ αντί 10 € για κάθε μετοχή.

β) Στις 9/8/2006 πουλήθηκαν οι μετοχές του ΟΤΕ αντί 9 € την κάθε μετοχή.

Να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων.

Απαντήσεις στις Ερωτήσεις «Σωστό – λάθος»

8.1 Σωστό, 8.2 Λάθος, 8.3 Σωστό, 8.4 Σωστό, 8.5 Σωστό, 8.6 Λάθος, 8.7 Λάθος, 8.8 Λάθος, 8.9 Σωστό, 8.10 Σωστό, 8.11 Λάθος, 8.12 Σωστό, 8.13 Λάθος, 8.14 Σωστό, 8.15 Λάθος, 8.16 Σωστό, 8.17 Σωστό, 8.18 Σωστό, 8.19 Λάθος, 8.20 Σωστό, 8.21 Λάθος, 8.22. Σωστό, 8.23 Σωστό, 8.24 Λάθος, 8.25 Σωστό, 8.26 Σωστό, 8.27 Σωστό, 8.28 Λάθος, 8.29 Σωστό, 8.30 Σωστό, 8.31 Σωστό, 8.32 Λάθος, 8.33 Λάθος, 8.34 Λάθος, 8.35 Λάθος, 8.36 Λάθος, 8.37 Λάθος, 8.38, Λάθος, 8.3. Σωστό, 8.40 Σωστό.

Απαντήσεις στις Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής:

8.1 γ), 8.2 β), 8.3 δ), 8.4 γ) 8.5 γ), 8.6 α), 8.7 ε).

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη:

Γρηγοράκος Θεόδωρος, *Ανάλυση- Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού σχεδίου*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σακκουλα, 1998.

Ευθύμογλου Πρόδρομος, *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Πειραιάς, 2000

Θεοδώρας Λιανός, Γεωργίος Χρήστος, *Πολιτική Οικονομία*, Ο.Ε.Δ.Β., 1999.

Ναούμ Χρήστος, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, 1994.

Παπάζ Αντώνης, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, Γ. Μπένου, 2005.

Παπάζ Αντώνης, *Χρηματοοικονομική Λογιστική Θεωρητικά και πρακτικά θέματα Τόμος Α΄*, Αθήνα, Ευγ. Μπένου, 1998.

Ιστοσελίδες

www.taxheaven.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Σκοπός

- Η εισαγωγή του εκπαιδευόμενου στην έννοια των Ιδίων Κεφαλαίων και της σημασίας τους για την επιχείρηση.
- Η συμφιλίωσή του με την ιδιαιτερότητα που παρουσιάζει η παρακολούθηση των Ιδίων Κεφαλαίων σε κάθε μορφή εταιρικής οργάνωσης.

Στόχοι

- Η κατανόηση της οργάνωσης που παρουσιάζει η ατομική επιχείρηση και των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων της.
- Η εισαγωγή στην έννοια της εταιρείας και η κατανόηση των διαφορών που υπάρχουν σε κάθε μια μορφή εταιρικής οργάνωσης.
- Η κατανόηση των χαρακτηριστικών της κάθε μορφής εταιρείας, ώστε ο εκπαιδευόμενος να αντιληφθεί τα βασικά τους χαρακτηριστικά.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας αυτής, θα είστε σε θέση να:

- ✓ Αντιλαμβάνεστε την έννοια των ιδίων κεφαλαίων και τη κρισιμότητά τους για την οικονομική μονάδα.
- ✓ Ξεχωρίζετε τις διάφορες νομικές μορφές που μπορούν να πάρουν οι επιχειρήσεις και να γνωρίζετε τα βασικά τους χαρακτηριστικά.
- ✓ Γνωρίζετε τους λογαριασμούς των Ιδίων Κεφαλαίων σε κάθε μορφή επιχείρησης.

Έννοιες - Κλειδιά

➤ αναλήψεις επιχειρηματία	➤ Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)
➤ απεριόριστη ευθύνη	➤ ατομική επιχείρηση
➤ εισφορές Επιχειρηματία	➤ εταιρεία
➤ Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)	➤ εταιρικά μερίδια
➤ εταιρικό κεφάλαιο	➤ Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.)
➤ Ίδια Κεφάλαια	➤ Ίδια Κεφάλαια αρχής
➤ Καθαρή Θέση	➤ καθαρή περιουσία
➤ καταστατικό	➤ κεφαλαιακή μερίδα
➤ κεφαλαιουχικές εταιρείες	➤ μέρισμα
➤ μετοχικό κεφάλαιο	➤ μέτοχος
➤ νομική μορφή	➤ νομική προσωπικότητα
➤ νομικό πρόσωπο	➤ Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.)

- ονομαστική αξία μετοχής
- πιστοληπτική ικανότητα
- προσωπικές εταιρείες
- συνεταιρική μερίδα
- φυσικό πρόσωπο
- περιορισμένη ευθύνη
- πραγματική αξία μετοχής
- σε ολόκληρο ευθύνη
- συνεταιρισμός

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η δημιουργία μιας οικονομικής μονάδας προϋποθέτει ότι οι φορείς – ιδιοκτήτες της, θα συνεισφέρουν ότι είναι απαραίτητο για τη δημιουργία της. Ακόμη και μετά την ίδρυση της οικονομικής μονάδας, όποτε κρίνεται αναγκαίο, είτε για να αντιμετωπιστούν τρέχοντα προβλήματα ρευστότητας, είτε και για την ανάληψη νέων επενδύσεων, γίνονται εκ νέου εισφορές οι οποίες τις περισσότερες φορές έχουν τη μορφή μετρητών, αλλά είναι δυνατόν να πάρουν κι άλλες μορφές όπως πάγια περιουσιακά στοιχεία, εμπορεύματα κ.ά. Όποια μορφή κι αν έχουν οι εισφορές, θα πρέπει να μπορούν να εκφραστούν σε χρηματικές μονάδες, ώστε να προσδιορίζεται με ακρίβεια η συμμετοχή κάθε φορέα στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της οικονομικής μονάδας.

Η σημασία των Ιδίων Κεφαλαίων είναι μεγάλη αφού προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό τα μέσα που έχει μια επιχείρηση για να δράσει. Επιπλέον, μια επιχείρηση βασίζεται σε αυτά προκειμένου να είναι σε θέση να πάρει δάνεια, να αγοράσει με πίστωση και γενικά να χρησιμοποιήσει ξένα κεφάλαια για να βελτιώσει την αποδοτικότητά της.

Ο λογιστικός χειρισμός των Ιδίων Κεφαλαίων, διαφέρει ανάλογα με τη νομική μορφή που έχει η οικονομική μονάδα. Για το λόγο αυτό κρίνεται αναγκαίο να συνεξεταστούν οι κυριότερες νομικές μορφές που μπορούν να πάρουν οι επιχειρήσεις. Η επιλογή της κατάλληλης νομικής μορφής είναι εξαιρετικά σημαντική για την ικανότητα της επιχείρησης να πετύχει τους στόχους της.

9.1 Ίδια Κεφάλαια

Τα Ίδια Κεφάλαια περιλαμβάνουν την αξία, σε χρηματικές μονάδες, των εισφορών των φορέων της επιχείρησης και αποτελούν τη συμμετοχή τους στο σχηματισμό του κεφαλαίου της. Η κάθε οικονομική μονάδα θεωρείται ότι διαθέτει δική της περιουσία, ανεξάρτητη από τις περιουσίες των φορέων – ιδιοκτητών της. Επομένως τα Ίδια Κεφάλαια ή Καθαρή Θέση ή καθαρή περιουσία είναι στην ουσία οι υποχρεώσεις της οικονομικής μονάδας προς τους φορείς της.

Το ύψος των Ιδίων Κεφαλαίων είναι εξαιρετικά σημαντικό για την επιχείρηση. Από αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η ικανότητά της να αναλάβει επενδύσεις, να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της, αλλά και η **πιστοληπτική της ικανότητα**, η δυνατότητα δηλαδή της επιχείρησης να παίρνει δάνεια και να αγοράζει με πίστωση.

Τα Ίδια Κεφάλαια μπορούν να παίρνουν διάφορες μορφές και ονομασίες και η λογιστική τους παρακολούθηση γίνεται με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με την νομική μορφή την οποία έχει η επιχείρηση.

9.2 Νομική μορφή των επιχειρήσεων

Μια επιχείρηση μπορεί να πάρει διάφορες νομικές μορφές οι οποίες προβλέπονται από τη νομοθεσία. Μια πολύ βασική διάκριση είναι ανάμεσα στην ατομική επιχείρηση και στην εταιρεία.

9.3 Ατομική επιχείρηση

Η ατομική επιχείρηση είναι η πιο απλή μορφή οργάνωσης που μπορεί να πάρει μια επιχείρηση. Η συγκρότησή της απαιτεί μόνο την συγκέντρωση των απαραίτητων παραγωγικών συντελεστών (κτίρια, μηχανήματα, εργατικό δυναμικό κ.τ.λ.). Πρακτικά ταυτίζεται με το άτομο που είναι ο ιδιοκτήτης της, ο οποίος και αποφασίζει για κάθε ζήτημα μόνος του, κάτι που μπορεί να θεωρηθεί ως πλεονέκτημα.

Ταυτόχρονα όμως παρουσιάζει σημαντικά μειονεκτήματα. Οι υποχρεώσεις της επιχείρησης είναι και υποχρεώσεις του ιδιοκτήτη της ο οποίος διακινδυνεύει κάθε προσωπικό του περιουσιακό στοιχείο, σε περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση χρεοκοπήσει. Επιπλέον, η συγκέντρωση χρηματικών κεφαλαίων από ένα και μόνο άτομο είναι σχετικά περιορισμένη, ενώ και η πιστοληπτική ικανότητα είναι περιορισμένη.

Το κεφάλαιο των ατομικών επιχειρήσεων μπορεί να αυξάνεται και να μειώνεται από τον ιδιοκτήτη της με συνεχείς αναλήψεις και εισφορές, επομένως το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού «Κεφάλαιο» δεν παραμένει σταθερό αλλά μεταβάλλεται. Στη διάρκεια της χρήσης, το ύψος του κεφαλαίου της επιχείρησης μπορεί να προσδιοριστεί αν από το Αρχικό κεφάλαιο αφαιρεθούν τυχόν αναλήψεις του επιχειρηματία και προστεθούν τυχόν εισφορές, δηλαδή:

	Ίδια Κεφάλαια αρχής
Μείον	Αναλήψεις επιχειρηματία
Πλέον	Εισφορές Επιχειρηματία
=	Τρέχον ύψος Ιδίων Κεφαλαίων

Παράδειγμα 9.1

Το κεφάλαιο της ατομικής επιχείρησης του Θ.Θ. την 1/1/2006 ήταν 15.000 €. Κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου της χρήσης 2006:

Στις 3/3/2006 ο Θ.Θ. απέσυρε για προσωπικές του ανάγκες 2.000 €.

Στις 5/5/2006 ο Θ.Θ. εισέφερε 3.000 € για την κάλυψη οφειλής της επιχείρησης.

Το ύψος των Ιδίων κεφαλαίων μετά τις παραπάνω μεταβολές θα είναι:

	Ίδια Κεφάλαια αρχής	15.000
Μείον	Αναλήψεις επιχειρηματία	- 2.000
Πλέον	Εισφορές Επιχειρηματία	+3.000
=	Τρέχον ύψος Ιδίων Κεφαλαίων	= 16.000

9.4. Εταιρείες

Η συμφωνία δυο ή περισσότερων ατόμων, τα οποία με κοινές εισφορές επιδιώκουν το κέρδος, αποτελεί την εταιρεία. Για τη συγκρότηση επομένως μιας εταιρείας, απαιτείται η συμφωνία από τα άτομα που την απαρτίζουν σε κάποιους όρους και κανόνες λειτουργίας, καθώς και η ύπαρξη κοινών εισφορών.

Η διατύπωση των παραπάνω όρων και κανόνων γίνεται σε επίσημο έγγραφο το οποίο ονομάζεται **καταστατικό**. Στοιχεία που συνήθως περιλαμβάνονται στο καταστατικό μιας εταιρείας και που προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία της είναι:

- α) Το όνομα, η έδρα κι η ιθαγένεια της επιχείρησης, το είδος των εργασιών της, η νομική της μορφή κ.ά.
- β) Το ποσοστό της συμμετοχής κάθε εταίρου στο σχηματισμό του κεφαλαίου και το είδος των εισφορών.
- γ) Το ποσοστό συμμετοχής κάθε εταίρου στα κέρδη – ζημιές. Ο αποκλεισμός κάποιου εταίρου από τα κέρδη ή τις ζημιές θεωρείται άκυρος και δεν ισχύει ακόμη κι αν υπάρχει σαν όρος στο καταστατικό.
- δ) Άλλοι ειδικοί όροι που συμφωνούν οι εταίροι της επιχείρησης ανάλογα με τις δυνατότητες που παρέχονται από τη νομική μορφή της επιχείρησης, όπως το αν θα δίνεται η δυνατότητα στους εταίρους να κάνουν αναλήψεις έναντι των κερδών, οι συνέπειες από το θάνατο ενός εταίρου, ο τρόπος διάθεσης των κερδών κ.ά.

Η συμμετοχή των εταίρων, δεν είναι απαραίτητο να γίνει σε μετρητά, πρέπει οπωσδήποτε όμως να αποτιμάται σε χρήμα τη στιγμή της εισφοράς. Αντικείμενο εισφοράς μπορεί να αποτελέσει κάποιο κτίριο, εμπορεύματα, απαιτήσεις, ακόμη και η προσωπική εργασία κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις.

9.4.1 Νομική προσωπικότητα

Η πολιτεία, με σκοπό να βοηθήσει στη λειτουργία των οικονομικών μονάδων, τους έχει παραχωρήσει νομική προσωπικότητα. Αυτό σημαίνει ότι οι οικονομικές μονάδες όπως και τα φυσικά πρόσωπα, δηλαδή οι άνθρωποι, έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις. Συνέπειες της απόκτησης νομικής προσωπικότητας από μια επιχείρηση είναι μεταξύ άλλων:

- η ανεξαρτησία της από τα πρόσωπα που τη δημιούργησαν και τη διοικούν,
- η αυτοτέλεια της περιουσίας της,
- η ύπαρξή της με ξεχωριστό όνομα, έδρα και ιθαγένεια, στοιχεία με οποία συναλλάσσεται και διακρίνεται.

9.4.2 Εταιρείες με νομική προσωπικότητα

Με την απόκτηση νομικής προσωπικότητας, η επιχείρηση παίρνει κάποια από τις μορφές που προβλέπονται από τη νομοθεσία. Οι μορφές αυτές είναι συγκεκριμένες και έχουν δημιουργηθεί για να καλύπτουν διαφορετικές επιχειρηματικές ανάγκες κάθε φορά.

Οι εταιρείες στις οποίες η προσωπικότητα των εταίρων έχει τον κυρίαρχο ρόλο ονομάζονται **προσωπικές εταιρείες**. Σε αυτήν την κατηγορία περιλαμβάνονται η Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.) , η Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.) και ο Συνεταιρισμός. Σε αυτές τις εταιρείες, οι εταίροι προσφέρουν συνήθως την προσωπική τους εργασία εκτός από το κεφάλαιο και έχουν ενεργό συμμετοχή στη διαχείριση της επιχείρησης.

Αντίθετα, στις **κεφαλαιουχικές εταιρείες**, το εισφερόμενο κεφάλαιο έχει μεγαλύτερη σημασία. Τέτοιας μορφής είναι η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) και η Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.). Η προσωπική συμμετοχή των περισσότερων εταίρων σε αυτές τις εταιρείες δεν είναι απαραίτητη.

Συνήθως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι προτιμότερο να παίρνουν την μορφή των προσωπικών εταιρειών ενώ οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις την μορφή των κεφαλαιουχικών.

Εφαρμογή 9.1

Η νομική προσωπικότητα φαίνεται πάντα στα παραστατικά που εκδίδουν οι επιχειρήσεις. Η επωνυμία της επιχείρησης είναι σε πολλές περιπτώσεις διαφορετική από το νόμιμο όνομά της. Αναζητήστε σε γνωστές επιχειρήσεις της περιοχής σας τις πραγματικές τους επωνυμίες.

9.4.3 Ομόρρυθμη Εταιρεία

Η Ομόρρυθμη εταιρεία είναι η πιο χαρακτηριστική μορφή προσωπικής εταιρείας. Βασικό γνώρισμά της είναι η **απεριόριστη και σε ολόκληρο ευθύνη των εταίρων** που συμμετέχουν σε αυτήν. **Απεριόριστη ευθύνη** σημαίνει ότι ο κάθε εταίρος ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της εταιρείας και πέραν του ποσού της εισφοράς του, με την προσωπική του περιουσία όσο μεγάλη κι αν είναι η οφειλή. **Σε ολόκληρο ευθύνη** σημαίνει ότι ο κάθε εταίρος ξεχωριστά ευθύνεται για το σύνολο της οφειλής και έχει υποχρέωση να πληρώσει τον πιστωτή της επιχείρησης όχι μόνο το μέρος που του αναλογεί, αλλά ολόκληρο το ποσό. Αν, για παράδειγμα, ένας εταίρος σε περίπτωση πτώχευσης της εταιρείας κληθεί να εξοφλήσει χρέος της επιχείρησης, είναι υποχρεωμένος να δώσει ολόκληρο το ποσό της οφειλής από την προσωπική του περιουσία και όχι μόνο το ποσοστό που του αναλογεί. Βέβαια, μπορεί, αφού καταβάλλει το ποσό, να κινηθεί δικαστικά εναντίον των υπολοίπων εταίρων και να διεκδικήσει από αυτούς το επιπλέον ποσό που πλήρωσε.

Ο λογαριασμός με τον οποίο γίνεται η παρακολούθηση του κεφαλαίου στην Ομόρρυθμη Εταιρεία ονομάζεται «Εταιρικό κεφάλαιο». Αυτός ο λογαριασμός αναλύεται σε αναλυτικό λογαριασμό για κάθε εταίρο ξεχωριστά.

Παράδειγμα 9.2

Οι Α.Α., Β.Β. και Π.Π. ίδρυσαν την Α.Α. & Σια Ο.Ε. με ποσοστά 50%, 30% και 20% αντίστοιχα. Το εταιρικό κεφάλαιο ήταν 20.000 € και κατατέθηκε και από τους τρεις εταίρους στον τραπεζικό λογαριασμό της επιχείρησης.

Η εγγραφή της καταβολής του κεφαλαίου είναι:

	Χ	Π
Καταθέσεις όψεως	20.000	
Εταιρικό Κεφάλαιο		20.000
Κεφαλαιακή Μερίδα Α.Α. 10.000		
Κεφαλαιακή Μερίδα Β.Β. 6.000		
Κεφαλαιακή Μερίδα Π.Π. 4.000		
Καταβολή εταιρικού κεφαλαίου		

9.4.4 Ετερόρρυθμη Εταιρεία

Στην Ετερόρρυθμη εταιρεία υπάρχουν δυο κατηγορίες εταίρων, οι **Ομόρρυθμοι και οι Ετερόρρυθμοι**. Για τους ομόρρυθμους εταίρους ισχύουν όσα αναφέρθηκαν στην Ομόρρυθμη εταιρεία. Για τους ετερόρρυθμους όμως εταίρους ισχύει η **περιορισμένη ευθύνη**, δηλαδή η ευθύνη τους περιορίζεται στο ποσό της εισφοράς τους ή σε κάποιο άλλο συγκεκριμένο ποσό. Επομένως σε περίπτωση πτώχευσης, οι ετερόρρυθμοι εταίροι δεν διακινδυνεύουν την προσωπική τους περιουσία, παρά μόνο το ποσό που έχουν επενδύσει στην επιχείρηση. Για την δημιουργία μιας Ετερόρρυθμης εταιρείας, απαιτείται η συμμετοχή ενός τουλάχιστον ομόρρυθμου και ενός τουλάχιστον ετερόρρυθμου εταίρου.

Ο λογαριασμός με τον οποίο γίνεται η παρακολούθηση του κεφαλαίου στην Ετερόρρυθμη εταιρεία, όπως και στην περίπτωση της Ομόρρυθμης εταιρείας, ονομάζεται «Εταιρικό κεφάλαιο» και αυτός αναλύεται σε αναλυτικό λογαριασμό για κάθε εταίρο ξεχωριστά. Η μόνη διαφορά είναι ότι στον τίτλο του αναλυτικού λογαριασμού θα πρέπει να αναφέρεται αν πρόκειται για ομόρρυθμο ή ετερόρρυθμο εταίρο.

Παράδειγμα 9.3

Οι Γ.Ζ., Β.Β. ως ομόρρυθμοι εταίροι και ο Ο.Σ. ως ετερόρρυθμος, ίδρυσαν την Γ.Ζ. & Σια Ε.Ε. με ποσοστά 60%, 25% και 15% αντίστοιχα. Το εταιρικό κεφάλαιο ήταν 40.000 € και κατατέθηκε και από τους τρεις εταίρους στον τραπεζικό λογαριασμό της επιχείρησης.

Η εγγραφή της καταβολής του κεφαλαίου είναι:

	Χ	Π
Καταθέσεις όψεως	40.000	
Εταιρικό Κεφάλαιο		40.000
Κεφαλαιακή Μερίδα Γ.Ζ.		
Ομόρρυθμου εταίρου 24.000		
Κεφαλαιακή Μερίδα Β.Β.		
Ομόρρυθμου εταίρου 10.000		
Κεφαλαιακή Μερίδα Ο.Σ.		
Ετερόρρυθμου εταίρου 4.000		
Καταβολή εταιρικού κεφαλαίου		

9.4.5 Συνεταιρισμός

Ο συνεταιρισμός είναι ένωση προσώπων τα οποία με τη συνεργασία τους επιδιώκουν κοινούς στόχους, με βάση τους οποίους διακρίνονται σε οικοδομικούς, παραγωγικούς, καταναλωτικούς κ.ά. Κάθε συνétairos κατέχει μια **συνεταιρική μερίδα** που είναι αδιαίρετη και ίση για όλους τους συνεταιίρους. Η ευθύνη των συνεταιίρων συνήθως φτάνει μέχρι το ποσό της εισφοράς τους, αλλά είναι δυνατόν να είναι και απεριόριστη.

9.4.6 Ανώνυμη Εταιρεία

Η Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.) είναι η πιο εξελιγμένη και σημαντική μορφή εταιρείας. Το κεφάλαιό της χωρίζεται σε ίσα μερίδια που ονομάζονται **μετοχές**. Η ιδιότητα του εταίρου ενσωματώνεται στη μετοχή η οποία μπορεί ελεύθερα να μεταβιβαστεί. Ο κάτοχος της μετοχής που

ονομάζεται μέτοχος και μπορεί να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο δε διακινδυνεύει την προσωπική του περιουσία, έχει δηλαδή **Περιορισμένη Ευθύνη**. Στην περίπτωση δηλαδή που η επιχείρηση δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της, ο μέτοχος ζημιώνεται μόνο από την μείωση της αξίας των μετοχών που κατέχει, η αξία των οποίων μπορεί ακόμα και να μηδενιστεί.

Εκτός από την περιορισμένη ευθύνη των μετόχων, η Ανώνυμη Εταιρεία παρουσιάζει αρκετά και σημαντικά πλεονεκτήματα. Η ευκολία με την οποία γίνεται η μεταβίβαση των μετοχών χωρίς να επηρεάζεται η υπόσταση της εταιρείας καθιστά την Ανώνυμη Εταιρεία νομικά αθάνατη. Δίνεται η δυνατότητα στο κοινό να συμμετέχει στο κεφάλαιο μιας εταιρείας, με οποιοδήποτε ποσό, μικρό ή μεγάλο, το οποίο μπορεί να αποδεσμευτεί ανά πάσα στιγμή και χωρίς να απαιτείται η ενεργός συμμετοχή στη διοίκηση της εταιρείας. Οι αποταμιεύσεις με αυτόν τον τρόπο επενδύονται σε παραγωγικές δραστηριότητες, αυξάνοντας έτσι την οικονομική δραστηριότητα. Οι Ανώνυμες Εταιρείες μπορούν να αντλήσουν επιπλέον χρηματικά κεφάλαια εκδίδοντας νέες μετοχές.

Τα κέρδη της Ανώνυμης Εταιρείας μοιράζονται σε ίσα μερίδια το οποία ονομάζονται **μερίσματα** και διανέμονται στους μετόχους σε αναλογία ένα μέρος για κάθε μετοχή. Ανάλογα με την πορεία της επιχείρησης και το ύψος του μερίσματος, η τιμή της μετοχής αυξάνεται ή μειώνεται. Η διαπραγμάτευση των μετοχών γίνεται στο Χρηματιστήριο Αξιών.

Το **μετοχικό κεφάλαιο** είναι το γινόμενο του αριθμού των μετοχών επί την **ονομαστική τους αξία**, την αξία δηλαδή που πλήρωσαν οι αρχικοί μέτοχοι για να τις αποκτήσουν. Η **πραγματική αξία** των μετοχών διαμορφώνεται στην αγορά με βάση τη ζήτηση και την προσφορά και μπορεί να είναι μεγαλύτερη, μικρότερη ή ίση με την ονομαστική τιμή. Αυτό εξαρ-

τάται από την πορεία της επιχείρησης. Όταν η επιχείρηση έχει καλή πορεία και διανέμει σημαντικά κέρδη, η τιμή της μετοχής αυξάνεται ενώ συμβαίνει το αντίθετο αν η πορεία της είναι ζημιογόνα. Αν η εταιρεία εκδώσει μετοχές τις οποίες διαθέσει σε τιμή μεγαλύτερη από την ονομαστική, η διαφορά καταγράφεται στο λογαριασμό «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο». Επιπλέον, το κεφάλαιο της Ανώνυμης εταιρείας, περιλαμβάνει διάφορα «Αποθεματικά», δηλαδή κέρδη που δε διανεμήθηκαν και που έμειναν στην επιχείρηση για να χρηματοδοτήσουν μελλοντικές επενδύσεις ή για άλλους λόγους.

Τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας παίρνουν συνήθως οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Για τη δημιουργία της απαιτείται υψηλό ελάχιστο κεφάλαιο (60.000 €), προκειμένου να μπορούν να καλυφθούν οι πιστωτές της επιχείρησης. Με αυτόν τον τρόπο αυξάνεται η πιστοληπτική ικανότητα της Ανώνυμης Εταιρείας αλλά και η δυνατότητα της επιχείρησης για δανειοδότηση ή για αγορές με πίστωση.

9.4.7 Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης

Το κεφάλαιο στην Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.), διαιρείται σε ισότιμα **μερίδια** τα οποία μεταβιβάζονται και αυτά ελεύθερα, εκτός αν προβλέπεται κάτι διαφορετικό στο καταστατικό. Δεν μπορούν όμως να ενσωματωθούν σε μετοχές και η αξία τους δεν πρέπει να είναι όχι μικρότερη από 30 € ή και πολλαπλάσια του ποσού αυτού. Όπως και στην Α.Ε., υπάρχει περιορισμός στο ελάχιστο ύψος κεφαλαίου (18.000 €) για την δημιουργία της, και όπως προκύπτει και από το όνομά της, ισχύει η περιορισμένη ευθύνη των εταίρων που ονομάζονται και μεριδιούχοι.

Το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. παρακολουθείται από το λογαριασμό «Εταιρικό Κεφάλαιο» και αναλυτικά ανά εταίρο, όπου αναφέρεται ο αριθμός των εταιρικών μεριδίων που διαθέτουν.

Σύνοψη

Τα Ίδια Κεφάλαια περιλαμβάνουν τις εισφορές των φορέων – ιδιοκτητών της οικονομικής μονάδας. Από αυτά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της αλλά και η πιστοληπτική της ικανότητα.

Στην ατομική επιχείρηση, το κεφάλαιο μεταβάλλεται με τις εισφορές και τις αναλήψεις του φορέα της. Είναι η πιο απλή μορφή επιχείρησης και ταυτίζεται σε μεγάλο βαθμό με τον ιδιοκτήτη της. Αντίθετα στις εταιρείες υπάρχει νομική προσωπικότητα ανεξάρτητη από την προσωπικότητα των εταίρων.

Οι εταιρείες διακρίνονται σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές, ανάλογα αν ο κυρίαρχος ρόλος ανήκει στην προσωπικότητα των εταίρων ή στο εισφερόμενο κεφάλαιο. Προσωπικές εταιρείες είναι η Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.), η Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.) και ο Συνεταιρισμός. Τη μορφή των κεφαλαιουχικών εταιρειών, δηλαδή της Ανώνυμης Εταιρείας (Α.Ε.) και της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) παίρνουν συνήθως οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

Ερωτήσεις Ανάπτυξης

- 9.1 Τι ονομάζουμε Ίδια Κεφάλαια;
- 9.2 Τι είναι η πιστοληπτική ικανότητα μιας επιχείρησης
- 9.3 Ποια μειονεκτήματα παρουσιάζει η ατομική επιχείρηση;
- 9.4 Τι είναι η εταιρεία;
- 9.5 Ποια στοιχεία περιλαμβάνονται συνήθως στο καταστατικό;
- 9.6 Τι είναι η νομική προσωπικότητα; Ποιες είναι οι συνέπειες της απόκτησης νομικής προσωπικότητας από μια εταιρεία;
- 9.7 Τι γνωρίζετε για τις προσωπικές εταιρείες; Ποιες μορφές εταιρείας κατατάσσονται σε αυτές;
- 9.8 Τι γνωρίζετε για τις κεφαλαιουχικές εταιρείες; Ποιες μορφές εταιρείας κατατάσσονται σε αυτές;
- 9.9 Τι σημαίνουν οι όροι:
 - α) απεριόριστη ευθύνη και
 - β) σε ολόκληρο ευθύνη;
- 9.10 Σε τι διαφέρουν οι ομόρρυθμοι από τους ετερόρρυθμους εταίρους;
- 9.11 Τι γνωρίζετε για τον συνεταιρισμό;
- 9.12 Τι είναι η μετοχή; Ποιος ονομάζεται μέτοχος;
- 9.13 Τι σημαίνει ο όρος περιορισμένη ευθύνη;
- 9.14 Ποια τα κυριότερα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει η Ανώνυμη Εταιρεία;
- 9.15 Πώς υπολογίζεται το μετοχικό κεφάλαιο;
- 9.16 Σε τι διαφέρει η ονομαστική από την πραγματική τιμή μιας μετοχής;
- 9.17 Ποιο ελάχιστο κεφάλαιο απαιτείται για τη δημιουργία μιας Ανώνυμης Εταιρείας;
- 9.18 Τι γνωρίζετε για την Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης;

Ερωτήσεις τύπου «Σωστό – Λάθος»

- 9.1 Η κάθε οικονομική μονάδα, θεωρείται ότι διαθέτει δική της περιουσία, ανεξάρτητη από τις περιουσίες των φορέων – ιδιοκτητών της.
- 9.2 Ανεξάρτητα από την νομική μορφή μιας επιχείρησης, τα Ίδια Κεφάλαια παρακολουθούνται λογιστικά με τον ίδιο τρόπο, λόγω της ιδιαίτερης σημασίας τους.
- 9.3 Η συγκρότηση μιας ατομικής επιχείρησης απαιτεί μόνο τη συγκέντρωση των απαραίτητων παραγωγικών συντελεστών.
- 9.4 Αν στο αρχικό κεφάλαιο της ατομικής επιχείρησης, προστεθούν τυχόν αναλήψεις του επιχειρηματία και αφαιρεθούν τυχόν εισφορές, προκύπτει το ύψος του κεφαλαίου της στη διάρκεια της χρήσης.
- 9.5 οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι προτιμότερο να παίρνουν την μορφή των προσωπικών εταιρειών, ενώ οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις τη μορφή των κεφαλαιουχικών.
- 9.6 Στην Ομόρρυθμη Εταιρεία, οι εταίροι ευθύνονται απεριόριστα και σε ολόκληρο.
- 9.7 Στην Ετερόρρυθμη Εταιρεία οι ομόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται μέχρι του ποσού της εισφοράς τους ενώ οι ετερόρρυθμοι απεριόριστα και σε ολόκληρο.
- 9.8 Κάθε συνέταρος κατέχει μια συνεταιρική μερίδα που είναι αδιαίρετη και ίση για όλους τους συνεταίρους.

- 9.9** Η Ανώνυμη Εταιρεία είναι η πιο εξελιγμένη και σημαντική μορφή εταιρείας.
- 9.10** Περιορισμένη ευθύνη σημαίνει ότι σε περίπτωση χρεοκοπίας, ο εταίρος δεν ζημιώνεται αν και χάνει τα κέρδη που θα μπορούσε να έχει.
- 9.11** Τα κέρδη της Ανώνυμης εταιρείας μοιράζονται σε ίσα μερίδια το οποία ονομάζονται μερίσματα.
- 9.12** Το μετοχικό κεφάλαιο είναι το γινόμενο του αριθμού των μετοχών επί την πραγματική τους αξία.
- 9.13** Η πραγματική αξία των μετοχών διαμορφώνεται στην αγορά με βάση τη ζήτηση και την προσφορά.
- 9.14** Αν η εταιρεία εκδώσει μετοχές τις οποίες διαθέσει σε τιμή μεγαλύτερη από την ονομαστική, η διαφορά καταγράφεται στο λογαριασμό «Αποθεματικά».

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

- 9.1** Από το ύψος των Ιδίων Κεφαλαίων μιας επιχείρησης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό:
- α) η ικανότητά της να αναλάβει επενδύσεις,
 - β) η δυνατότητά της να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της,
 - γ) η πιστοληπτική της ικανότητα,
 - δ) όλα τα παραπάνω,
 - ε) κανένα από τα παραπάνω.
- 9.2** Η ευθύνη των εταίρων είναι απεριόριστη και σε ολόκληρο στην
- α) Ομόρρυθμη Εταιρεία,
 - β) Ετερόρρυθμη Εταιρεία για τους ομόρρυθμους εταίρους,
 - γ) Ανώνυμη Εταιρεία,
 - δ) τα α και β,
 - ε) όλα τα παραπάνω.
- 9.3** Στην Ετερόρρυθμη εταιρεία οι ετερόρρυθμοι εταίροι:
- α) ευθύνονται απεριόριστα και σε ολόκληρο,
 - β) ευθύνονται απεριόριστα αλλά όχι σε ολόκληρο,
 - γ) ευθύνονται σε ολόκληρο αλλά όχι απεριόριστα,
 - δ) κανένα από τα παραπάνω.
- 9.4** Η πραγματική τιμή μιας μετοχής.
- α) είναι μεγαλύτερη από την ονομαστική τιμή της,
 - β) είναι μικρότερη από την ονομαστική τιμή της,
 - γ) ταυτίζεται με την ονομαστική τιμή της,
 - δ) μπορεί να είναι μεγαλύτερη, μικρότερη ή ίση με την ονομαστική τιμή, εξαρτάται από την πορεία της επιχείρησης.
- 9.5** Τα εταιρικά μερίδια στις Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης:
- α) μεταβιβάζονται ελεύθερα, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά από το καταστατικό,
 - β) μπορούν να ενσωματωθούν σε μετοχές,
 - γ) έχουν αξία ίση με 30 € ή μικρότερη,
 - δ) όλα τα παραπάνω,
 - ε) κανένα από τα παραπάνω.

Ασκήσεις

9.1 Το κεφάλαιο της ατομικής επιχείρησης της Μ.Π. την 1/1/2004 ήταν 30.000 €. Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2004:

Στις 10/4/2004 η Μ.Π. εισέφερε 5.000 € για την αγορά μηχανήματος.

Στις 5/8/2004 η Μ.Π. απέσυρε για προσωπικές της ανάγκες 10.000 €.

Ποιο είναι το ύψος των Ιδίων Κεφαλαίων μετά τις παραπάνω μεταβολές;

9.2 Οι Α.Δ., Β.Ζ. Κ.Λ. και Ν.Π. ίδρυσαν την Α.Δ. & Σια Ο.Ε. με ποσοστά 40%, 25% και 20% και 15% αντίστοιχα. Το εταιρικό κεφάλαιο ήταν 30.000 € και κατατέθηκε και από τους τρεις εταίρους στον τραπεζικό λογαριασμό της επιχείρησης.

Να γίνει η εγγραφή της καταβολής του κεφαλαίου.

9.3 Οι Λ.Κ. ως ομόρρυθμος εταίρος και ο Μ.Γ. ως ετερόρρυθμος ίδρυσαν την Λ.Κ. & Σια Ε.Ε. με ποσοστά 80% και 20% αντίστοιχα. Το εταιρικό κεφάλαιο ήταν 10.000 € και κατατέθηκε και από τους τρεις εταίρους στον τραπεζικό λογαριασμό της επιχείρησης.

Να γίνει η εγγραφή της καταβολής του κεφαλαίου.

Απαντήσεις στις Ερωτήσεις «Σωστό – Λάθος»

9.1 Σωστό, 9.2 Λάθος, 9.3 Σωστό, 9.4 Λάθος, 9.5 Σωστό, 9.6 Σωστό, 9.7 Λάθος, 9.8 Σωστό, 9.9 Σωστό, 9.10 Λάθος, 9.11 Σωστό, 9.12 Λάθος, 9.13 Σωστό, 9.14 Λάθος.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις Πολλαπλής επιλογής:

9.1 δ), 9.2 δ), 9.3 δ), 9.4 δ), 9.5 α).

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη:

Γρηγοράκος Θεόδωρος, *Ανάλυση- Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού σχεδίου*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σακκουλα, 1998.

Ευθύμογλου Πρόδρομος, *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Πειραιάς, 2000

Κοντάκος Αριστοτέλης, Μαργαρώνης Κωνσταντίνος, Ζαρίφης Αντώνης, *Αρχές Λογιστικής*, Ο.Ε.Δ.Β.,

Κοτίτσας Μιχαήλ, Πολίτης Κώστας, *Γενικές Αρχές Λογιστικής*, Ο.Ε.Δ.Β., 2000.

Ι. Σ. Σπυριδάκης, *Βασικοί θεσμοί ιδιωτικού δικαίου*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Σακκουλα, 1981.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Σκοπός

- Η εξοικείωση του εκπαιδευόμενου με την έννοια των υποχρεώσεων και της σημασίας τους για την επιχείρηση.
- Η εισαγωγή στη λογιστική καταγραφή και απεικόνιση των υποχρεώσεων.

Στόχοι

- Η κατανόηση της έννοιας του χρηματοοικονομικού κινδύνου.
- Η εισαγωγή στο λογιστικό χειρισμό των δανείων.
- Η παρουσίαση των αγορών με πίστωση και του λογιστικού χειρισμού τους.
- Η εισαγωγή στην έννοια του Φ.Π.Α. ως φόρου που δεν επιβαρύνει τις επιχειρήσεις.
- Η αναφορά σε άλλα στοιχεία του Παθητικού.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας αυτής, θα είστε σε θέση να:

- ✓ Κατανοείτε την ανάγκη ύπαρξης των υποχρεώσεων για τις οικονομικές μονάδες και το χρηματοοικονομικό κίνδυνο που προκύπτει από αυτές.
- ✓ Ξεχωρίζετε τις επί μέρους κατηγορίες υποχρεώσεων.
- ✓ Γνωρίζετε τον τρόπο με τον οποίο γίνεται ο λογιστικός χειρισμός των υποχρεώσεων στις κυριότερες περιπτώσεις τους

Έννοιες - Κλειδιά

➤ Αμοιβές Προσωπικού πληρωτέες	➤ Αμοιβές Τρίτων πληρωτέες
➤ βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	➤ Γραμμάτια Πληρωτέα
➤ Γραμμάτια Πληρωτέα	➤ δάνειο με ενέχυρο
➤ Δημόσια Οικονομική υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.)	➤ έμμεσος φόρος
➤ ενέχυρο	➤ ενυπόθηκο δάνειο
➤ Έξοδα πληρωτέα	➤ επιταγές πληρωτέες μεταχρονολογημένες
➤ μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	➤ παθητικό
➤ πιστωτές	➤ πιστωτικός τίτλος
➤ προεισπραγμένα έσοδα	➤ προσημείωση ακινήτου
➤ υποθήκη	➤ Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη
➤ Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	➤ χρηματοοικονομικός κίνδυνος

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Τα Ίδια Κεφάλαια αποτελούν την κύρια πηγή κεφαλαίων για μια οικονομική μονάδα, αλλά όχι τη μοναδική. Η χρησιμοποίηση κεφαλαίων τρίτων αυξάνει σημαντικά την ικανότητα για ανάληψη επενδύσεων και αποτελεί επομένως ευκαιρία για αύξηση των κερδών, αυξάνοντας όμως ταυτόχρονα το «χρηματοοικονομικό κίνδυνο», δηλαδή τον κίνδυνο που προκύπτει στην περίπτωση κατά την οποία η οικονομική μονάδα είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της, όταν αυτές γίνουν ληξιπρόθεσμες.

Οι υποχρεώσεις προκύπτουν, από τον απευθείας δανεισμό από τράπεζες ή άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή και από την αγορά στοιχείων του Ενεργητικού, όπως πάγια, πρώτες ύλες, εμπορεύματα κ.ά. με πίστωση. Ορισμένες υποχρεώσεις δε δημιουργούν την ανάγκη για αποπληρωμή, όπως οι προκαταβολές πελατών, οι περισσότερες όμως δημιουργούν βραχυχρόνια ή μακροχρόνια την αποπληρωμή τους.

Για την παροχή δανείων, οι τράπεζες ζητούν και παίρνουν διάφορες εγγυήσεις, που μπορεί να είναι ενεχυρίαση εμπορευμάτων, χρεωγράφων και άλλων στοιχείων του Ενεργητικού ή υποθήκευση ακινήτων στην περίπτωση των μακροπρόθεσμων δανείων. Η λογιστική παρακολούθηση των εγγυήσεων γίνεται παράλληλα με αυτή των υποχρεώσεων.

10.1 Η έννοια των υποχρεώσεων

Η απόκτηση και χρήση παραγωγικών συντελεστών με σκοπό την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών απαιτεί τη χρησιμοποίηση χρηματικών κεφαλαίων, η προέλευση των οποίων μπορεί να είναι είτε από τις εισφορές των φορέων της οικονομικής μονάδας είτε από τρίτους. Τα κεφάλαια αυτά αποτελούν το Παθητικό και διακρίνονται, ανάλογα με την προέλευσή τους σε Ίδια και Ξένα Κεφάλαια. Από τη χρησιμοποίηση των Ξένων Κεφαλαίων, προκύπτουν οι υποχρεώσεις της επιχείρησης.

Για να αποτελεί ένα στοιχείο μέρος των υποχρεώσεων της επιχείρησης, θα πρέπει να έχει συμβεί η αιτία δημιουργίας του και να μπορεί να προσδιοριστεί αντικειμενικά η αξία του σε χρηματικές μονάδες. Με την έννοια αυτή δεν αποτελεί μέρος των υποχρεώσεων της επιχείρησης η υπόσχεση της διοίκησης να κατασκευάσει παιδικό σταθμό για τα παιδιά των εργαζομένων, επειδή δεν έχει πραγματοποιηθεί και δεν μπορεί να αποτιμηθεί με ακρίβεια σε χρηματικούς όρους. Το ίδιο ισχύει για την εγγύηση καλής λειτουργίας που δίνουν ορισμένες επιχειρήσεις για τα προϊόντα τους, αφού δεν μπορεί να προσδιοριστεί αντικειμενικά ο αριθμός των πελατών που θα τη χρησιμοποιήσουν και το κόστος που θα προκύψει.

Η ικανοποίηση της υποχρέωσης δεν είναι απαραίτητο να απαιτεί την καταβολή κάποιου χρηματικού ποσού. Οι προκαταβολές των πελατών μιας επιχείρησης τις δημιουργούν υποχρέωση η οποία συνίσταται τις περισσότερες φορές στην πώληση αγαθών και παροχή υπηρεσιών. Οι περισσότερες όμως υποχρεώσεις προκαλούν μελλοντικές πληρωμές. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται σε αυτές τις πληρωμές και αυτό δημιουργεί το **χρηματοοικονομικό κίνδυνο**, δηλαδή την απειλή που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις να μην μπορούν να καλύψουν τις χρηματικές εκροές για την εξυπηρέτηση των χρεών τους. Ο χρηματοοικονομικός κίνδυνος είναι τόσο μεγαλύτερος όσο μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνουν τα Ξένα Κεφάλαια στην κεφαλαιακή δομή μίας επιχείρησης.

10.2 Είδη υποχρεώσεων

Το πιο σημαντικό κριτήριο με το οποίο κατατάσσουμε τις υποχρεώσεις σε επί μέρους κατηγορίες είναι αυτό του χρόνου που απαιτείται ως την πληρωμή τους. Με αυτό το κριτήριο οι υποχρεώσεις διακρίνονται σε **βραχυπρόθεσμες** και **μακροπρόθεσμες**. Βραχυπρόθεσμες θεωρούνται οι υποχρεώσεις των οποίων η πληρωμή προβλέπεται να πραγματοποιηθεί μέχρι το τέλος της επόμενης χρήσης, ενώ όσες προβλέπεται να πληρωθούν αργότερα θεωρούνται μακροπρόθεσμες. Στον Ισολογισμό οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις εμφανίζονται ξεχωριστά από τις βραχυπρόθεσμες.

Με κριτήριο το λόγο δημιουργίας τους οι υποχρεώσεις μπορούν να διακριθούν σε:

- α) Δάνεια από τράπεζες.
- β) Υποχρεώσεις από αγορές εμπορευμάτων και υπηρεσιών με πίστωση.
- γ) Άλλους λόγους, όπως παροχή ταμειακών διευκολύνσεων από τρίτους, υποχρεώσεις από φόρους και τέλη κ.ά.

10.2.1 Υποχρεώσεις από Δάνεια

Η χρησιμοποίηση δανειακών κεφαλαίων διευκολύνει τις επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους αλλά και να αυξήσουν τα κέρδη τους, επιτρέποντάς τους την πραγματοποίηση επενδύσεων, που διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να αναλάβουν. Για τους λόγους αυτούς οι επιχειρήσεις επιδιώκουν τη λήψη δανείων από τράπεζες.

Οι τράπεζες, πριν προβούν στη δανειοδότηση των επιχειρήσεων, ελέγχουν τα οικονομικά στοιχεία τους, αξιολογώντας την δυνατότητά τους για αποπληρωμή. Συχνά, για την εξασφάλισή τους, ζητούν και παίρνουν από τις επιχειρήσεις διάφορες εγγυήσεις, όπως ενεχυρίαση εμπορευμάτων, συναλλαγματικών, χρεογράφων κ.τ.λ. Η τρέχουσα αξία των στοιχείων αυτών υπερβαίνει κατά ένα ποσοστό περίπου 20-30% την αξία του δανείου. Η κυριότητα των περιουσιακών στοιχείων των εγγυήσεων που δίνονται δε μεταβιβάζεται στις τράπεζες, αλλά παραμένει στις επιχειρήσεις. Δηλαδή τα περιουσιακά αυτά στοιχεία εξακολουθούν να ανήκουν στις επιχειρήσεις και επιστρέφονται σε αυτές με την αποπληρωμή του δανείου. Αν το δάνειο δεν εξοφληθεί ή εξοφληθεί κατά ένα μέρος μόνο, τα στοιχεία αυτά εκποιούνται για την επιστροφή του δανείου, την πληρωμή των τόκων και άλλων εξόδων και το υπόλοιπο ποσό επιστρέφεται στις επιχειρήσεις. Ειδικότερα στην περίπτωση των μακροπρόθεσμων δανείων, οι τράπεζες ζητούν την προσημείωση σε ακίνητα (υποθήκες) για την εξασφάλιση της επιστροφής των ποσών που δανείζουν.

Λογιστικά η λήψη δανείου απεικονίζεται με την πίστωση του αντίστοιχου λογαριασμού Παθητικού και με χρέωση του λογαριασμού όψεως της επιχείρησης στην τράπεζα που παραχωρεί το δάνειο (ο λογαριασμός) αν δεν προϋπάρχει, ανοίγει για τον σκοπό αυτό. Το ποσό που μπαίνει στο λογαριασμό της επιχείρησης είναι συνήθως μειωμένο κατά τους τόκους της περιόδου και τα τυχόν έξοδα του δανείου. Όταν το ποσό επιστραφεί ολόκληρο ή κατά ένα μέρος, χρεώνεται ο λογαριασμός του δανείου ώστε να μειωθεί το πιστωτικό του υπόλοιπο. Τυχόν εγγυήσεις παρακολουθούνται ξεχωριστά από το δάνειο με τους λογαριασμούς που αφορούν τα περιουσιακά στοιχεία που δίνονται για εγγύηση.

Παράδειγμα 10.1

Στις 15/4/2006 η επιχείρηση Τ.Τ. ζήτησε και πήρε δάνειο 15.000 € από την τράπεζα Χ.Χ. 6μηνης διάρκειας. Η τράπεζα κράτησε για τόκους και έξοδα έγκρισης δανείου 500 € και το υπόλοιπο ποσό κατατέθηκε στο λογαριασμό της επιχείρησης.

Στις 15/10/2006 η επιχείρηση κατέθεσε το ποσό του δανείου εξοφλώντας την οφειλή της.

Οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων είναι οι ακόλουθες:

		X	Π
15/4/2006	Καταθέσεις Όψεως	14.500	
	Τόκοι και συναφή έξοδα	500	
	Δάνειο		15.000
	Είσπραξη Δανείου		
15/10/2006	Δάνειο	X	Π
		15.000	
	Ταμείο		15.000
	Εξόφληση Δανείου		

Παράδειγμα 10.2

Στις 5/5/2004 η επιχείρηση Β.Β. πήρε από την τράπεζα Ω.Ω. δάνειο 10.000 € 3μηνης διάρκειας. Για την εγγύηση του δανείου, η τράπεζα ζήτησε και πήρε από την επιχείρηση, ως ενέχυρο, συναλλαγματικές συνολικής αξίας 14.000 €. Κρατήθηκαν για τραπεζικά έξοδα και τόκους 800 €.

Στις 5/8/2004 η επιχείρηση Β.Β. κατέθεσε το ποσό του δανείου και πήρε πίσω τις συναλλαγματικές που είχε δώσει για ενέχυρο.

Οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων είναι οι ακόλουθες:

		X	Π
5/5/2004	Καταθέσεις Όψεως	9.200	
	Τόκοι και συναφή έξοδα	800	
	Δάνειο με ενέχυρο		10.000
	Γραμμάτια		
	Είσπραξη Δανείου με ενέχυρο χρεώγραφα		
5/5/2004	Γραμμάτια σε εγγύηση Δανείου	X	Π
		14.000	
	Γραμμάτια Εισπρακτέα		14.000
	Ενεχυρίαση γραμματίων εισπρακτέων		

			X	Π
5/8/2004	Δάνειο με ενέχυρο Γραμμάτια Ταμείο Εξόφληση Δανείου		10.000	10.000
5/8/2004	Γραμμάτια εισπρακτέα Γραμμάτια σε εγγύηση Δανείου Επιστροφή γραμματίων στο χαρτοφυλάκιο από ενεχυρίαση		X	Π
			14.000	14.000

10.2.2 Υποχρεώσεις από αγορές εμπορευμάτων και υπηρεσιών με πίστωση

Πρόκειται για υποχρεώσεις μιας επιχείρησης προς τους προμηθευτές της, οι οποίες προκύπτουν εξαιτίας αγορών εμπορευμάτων και υπηρεσιών με πίστωση. Όταν οι υποχρεώσεις ενσωματώνονται σε κάποιο **πιστωτικό τίτλο**, όπως συναλλαγματικές ή επιταγές κ.ά. παρακολουθούνται από τους αντίστοιχους λογαριασμούς «Γραμμάτια Πληρωτέα» και «Επιταγές πληρωτέες μεταχρονολογημένες». Αντίθετα, όταν δεν υπάρχει ενσωμάτωση σε κάποιο πιστωτικό τίτλο, δηλαδή αποτελούν υποχρεώσεις με ανοιχτό λογαριασμό, παρακολουθούνται με το λογαριασμό «Προμηθευτές». Αυτή τη μορφή παίρνουν συνήθως οι υποχρεώσεις όταν οι συναλλαγές είναι ιδιαίτερα συχνές.

Ο λογαριασμός «Προμηθευτές» χρησιμοποιείται και σε κάποιες περιπτώσεις ακόμη και για αγορές τοις μετρητοίς, προκειμένου να μπορεί να προσδιοριστεί το ύψος των αγορών που έγιναν από κάθε προμηθευτή ξεχωριστά. Αντί δηλαδή να πιστωθεί ο λογαριασμός «Ταμείο» στις αγορές τοις μετρητοίς, πιστώνεται ο αντίστοιχος λογαριασμός «Προμηθευτές» με το ύψος της αγοράς ο οποίος αμέσως μετά χρεώνεται και πάλι σε πίστωση του ταμείου. Με τον τρόπο αυτό η πίστωση του λογαριασμού του συγκεκριμένου προμηθευτή δείχνει το ύψος των αγορών που έγιναν από αυτόν.

10.2.3 Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη – Φ.Π.Α.

Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) είναι ένας έμμεσος φόρος, δηλαδή δεν επιβάλλεται άμεσα στο εισόδημα των πολιτών αλλά έμμεσα, μέσω των αγορών που διενεργούνται από αυτούς, αυξάνοντας τις τιμές των προϊόντων. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που παρουσιάζει είναι ότι **επιβαρύνει μόνο τους τελικούς καταναλωτές και όχι τις επιχειρήσεις**. Αυτό συμβαίνει γιατί οι επιχειρήσεις συμψηφίζουν το φόρο που πληρώνουν στις αγορές τους με αυτόν που εισπράττουν από τις πωλήσεις, και αποδίδουν σε τακτά χρονικά διαστήματα τη διαφορά στο Δημόσιο.

Κάθε φορά που γίνεται μια αγορά από μια επιχείρηση, χρεώνεται ο λογαριασμός «Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη» με το ποσό του Φ.Π.Α. που καταβάλλεται, ενώ σε κάθε πώληση, πιστώνεται ο ίδιος λογαριασμός με το ποσό του Φ.Π.Α. που εισπράττεται. Στο τέλος κάθε μήνα, οι επιχειρήσεις υποβάλλουν δήλωση στην Οικονομική Εφορεία με την οποία α-

ποδίδουν στο κράτος το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού «Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη». Αν το υπόλοιπο του λογαριασμού είναι χρεωστικό, αυτό μεταφέρεται στην επόμενη δήλωση και συμψηφίζεται με φόρο που εισπράττεται από τις πωλήσεις του επόμενου μήνα.

Παράδειγμα 10.3

Στην επιχείρηση Α.Α. συνέβησαν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα γεγονότα στη διάρκεια του Οκτωβρίου του 2005:

- Αγοράστηκαν από τον προμηθευτή της Η.Η. εμπορεύματα αξίας 5.000 € πλέον Φ.Π.Α. 19% τοις μετρητοίς.
- Πουλήθηκαν εμπορεύματα στον πελάτη Δ.Δ. αντί 8.000 € πλέον Φ.Π.Α. 19%, με πίστωση.
- Στις 20/11/2005 υποβλήθηκε δήλωση Φ.Π.Α. στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) και καταβλήθηκε ο οφειλόμενος φόρος.

Οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων είναι οι ακόλουθες :

Εμπορεύματα Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη Προμηθευτές Τ.Δ.Α. 136 15/10/2005 Η.Η. αγορά εμπορευμάτων		X	Π
		5.000	
		950	5.950
Προμηθευτές Ταμείο Εξόφληση Τ.Δ.Α. 136 15/10/2005 Η.Η.		X	Π
		5.950	
			5.950
Πελάτες Πωλήσεις Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη Τ.Δ.Α. Α 1055 25/10/2005 πώληση εμπορευμάτων στον πελάτη Δ.Δ.		X	Π
		9.520	
			8000
			1.520

Ο λογαριασμός «Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη», χρεώθηκε με το φόρο που πληρώθηκε από την επιχείρηση με τις αγορές της με 950 € και πιστώθηκε με 1.520 € από το φόρο που προέκυψε από τις πωλήσεις της. Δηλαδή:

Υποχρεώσεις από		
X	φόρους και τέλη	Π
950		1.520

Παρουσιάζει επομένως πιστωτικό υπόλοιπο 570 € (= 1.520 – 950). Το ποσό αυτό θα αποδοθεί στο κράτος με τη δήλωση που θα υποβληθεί στην Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) τον επόμενο μήνα. Λογιστικά αυτό αποτυπώνεται με την ακόλουθη εγγραφή:

		X	Π
20/11/2005	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη Ταμείο Απόδοση Φ.Π.Α. μηνός Οκτωβρίου 2005	570	570

Με τον τρόπο αυτό το υπόλοιπο του λογαριασμού «Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη» μηδενίζεται.

Υποχρεώσεις από		
X	φόρους και τέλη	Π
	950	1.520
	570	
	1.520	1.520

10.2.4 Άλλοι λογαριασμοί παθητικού

Εκτός από τις κατηγορίες υποχρεώσεων που αναφέρθηκαν, υπάρχουν και άλλες υποχρεώσεις. Τέτοιες μπορεί να είναι:

- Υποχρεώσεις από ταμειακές διευκολύνσεις προς την επιχείρηση οι οποίες παρακολουθούνται με το λογαριασμό «Πιστωτές».
- Έξοδα πληρωτέα, δηλαδή έξοδα που έχει συντελεστεί η αιτία δημιουργίας τους αλλά δεν έχουν ακόμη πληρωθεί από την επιχείρηση. Τέτοια είναι οι «Αμοιβές Προσωπικού πληρωτέες», «Αμοιβές Τρίτων πληρωτέες», «Ενοίκια πληρωτέα» κ.ά. Οι λογαριασμοί αυτοί πιστώνονται όταν δημιουργείται το έξοδο, για παράδειγμα λήξει ο μήνας και το ενοίκιο γίνεται απαιτητό από τον ιδιοκτήτη του ακινήτου. Με τον τρόπο αυτό, παρουσιάζεται στα βιβλία της επιχείρησης η υποχρέωση που δημιουργείται. Όταν τελικά το έξοδο εξοφλείται χρεώνονται και κλείνουν.
- Προεισπραγμένα έσοδα. Πρόκειται για έσοδα που η επιχείρηση έχει προεισπράξει ενώ δεν έχει ακόμη επέλθει η αιτία δημιουργίας τους. Τέτοια μπορεί να είναι τα προεισπραγμένα Δίδακτρα, προεισπραγμένες προμήθειες κ.ά. Με την είσπραξη του ποσού από τον πελάτη δεν ενδείκνυται η πίστωση του αντίστοιχου εσόδου, αφού η αιτία δημιουργίας τους δεν έχει ακόμη συμβεί. Για τον λόγο αυτό πιστώνεται ο αντίστοιχος λογαριασμός προεισπραγμένου εσόδου ο οποίος χρεώνεται και κλείνει, όταν το έσοδο που αφορούν, πραγματοποιηθεί.

Ερωτήσεις ανάπτυξης

- 10.1 Από πού προέρχονται οι υποχρεώσεις μιας επιχείρησης;
- 10.2 Κάτω από ποιες προϋποθέσεις αποτελεί ένα στοιχείο μέρος των υποχρεώσεων μιας επιχείρησης;
- 10.3 Τι είναι ο χρηματοοικονομικός κίνδυνος και πώς δημιουργείται;
- 10.4 Ποιο είναι το πιο σημαντικό κριτήριο για την κατάταξη των υποχρεώσεων σε διαφορετικές κατηγορίες; Σε ποιες κατηγορίες διακρίνονται γενικά οι υποχρεώσεις μιας επιχείρησης;
- 10.5 Τι γνωρίζετε για τις υποχρεώσεις μιας επιχείρησης που προκύπτουν από δάνεια;
- 10.6 Τι γνωρίζετε για τις υποχρεώσεις μιας επιχείρησης που προκύπτουν από αγορές εμπορευμάτων με πίστωση;
- 10.7 Τι γνωρίζετε για τις υποχρεώσεις από φόρους και τέλη;
- 10.8 Με ποιο λογαριασμό παρακολουθούνται οι ταμειακές διευκολύνσεις προς την επιχείρηση;
- 10.9 Τι περιλαμβάνουν τα έξοδα πληρωτέα; Δώστε δύο παραδείγματα. Κάτω από ποιες προϋποθέσεις εμφανίζονται στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης;
- 10.10 Τι γνωρίζετε για τα προεισπραγμένα έσοδα;

Ερωτήσεις τύπου «Σωστό – Λάθος»

- 10.1 Οι υποχρεώσεις μιας επιχείρησης προκύπτουν από τη χρήση Ξένων Κεφαλαίων.
- 10.2 Η υπόσχεση της διοίκησης να κατασκευάσει γυμναστήριο για τους υπαλλήλους της επιχείρησης καταγράφεται με λογιστική εγγραφή.
- 10.3 Ο χρηματοοικονομικός κίνδυνος είναι μεγαλύτερος όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό που καταλαμβάνουν τα Ίδια Κεφάλαια στην κεφαλαιακή δομή της επιχείρησης.
- 10.4 Βραχυπρόθεσμες ονομάζονται οι υποχρεώσεις των οποίων η πληρωμή προβλέπεται να πραγματοποιηθεί μέχρι το τέλος της επόμενης χρήσης.
- 10.5 Οι τράπεζες, για την εξασφάλισή τους, ενεχυριάζουν εμπορεύματα, συναλλαγματικές κ.ά. ίσης αξίας με το δάνειο παρέχεται.
- 10.6 Όταν μια επιχείρηση πάρει δάνειο από μια τράπεζα, το ποσό που θα πάρει τελικά είναι μειωμένο κατά τους τόκους της περιόδου και τα έξοδα του δανείου.
- 10.7 Ο λογαριασμός «Δάνεια» χρεώνεται με τη λήψη του δανείου και πιστώνεται με την αποπληρωμή του.
- 10.8 Ο λογαριασμός «Προμηθευτές» χρησιμοποιείται συνήθως από τις επιχειρήσεις και για τις αγορές τοις μετρητοίς ώστε να μπορεί να προσδιοριστεί το ύψος των αγορών από κάθε προμηθευτή.
- 10.9 Ο Φ.Π.Α. είναι άμεσος φόρος.
- 10.10 Ο Φ.Π.Α. επιβαρύνει μόνο τους τελικούς καταναλωτές και όχι τις επιχειρήσεις.
- 10.11 Αν ο λογαριασμός «Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη» παρουσιάσει χρεωστικό υπόλοιπο, το ποσό αυτό το καρπώνεται η επιχείρηση.
- 10.12 Αν ο λογαριασμός «Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη» παρουσιάσει πιστωτικό υπόλοιπο το ποσό αυτό αποδίδεται στο κράτος, με δήλωση που υποβάλλει η επιχείρηση στην Οικονομική Εφορία.
- 10.13 Ο λογαριασμός «Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη» χρεώνεται με κάθε αγορά που κάνει η επιχείρηση και πιστώνεται με κάθε πώληση.

10.14 Ο λογαριασμός «Πιστωτές» πιστώνεται με κάθε ταμειακή διευκόλυνση που παραχωρείται προς την επιχείρηση και αποτελεί Υποχρέωση.

Ασκήσεις

10.1. Στις 10/5/2005 η επιχείρηση Β.Π. ζήτησε και πήρε δάνειο 20.000 € από την τράπεζα Ω.Ω. 3μηνιαίας διάρκειας. Η τράπεζα κράτησε για τόκους και έξοδα έγκρισης δανείου 300 € και το υπόλοιπο ποσό κατατέθηκε στο λογαριασμό της επιχείρησης.

Στις 10/8/2006 η επιχείρηση κατέθεσε το ποσό του δανείου, εξοφλώντας την οφειλή της.

Να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων στο ημερολόγιο της επιχείρησης Β.Π.

10.2. Στις 12/2/2006 η επιχείρηση Α.Ν. πήρε από την τράπεζα Ψ.Ψ. δάνειο 15.000 € 6μηνιαίας διάρκειας. Για την εγγύηση του δανείου, η τράπεζα ζήτησε και πήρε από την επιχείρηση ως ενέχυρο, συναλλαγματικές συνολικής αξίας 20.000 €. Κρατήθηκαν για τραπεζικά έξοδα και τόκους 600 €.

Στις 12/8/2004 η επιχείρηση Α.Ν. κατέθεσε το ποσό του δανείου και πήρε πίσω τις συναλλαγματικές που είχε δώσει για ενέχυρο.

Να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων.

10.3. Στην επιχείρηση Ε.Ζ. συνέβησαν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα γεγονότα στη διάρκεια του Μαρτίου του 2006.

- Πουλήθηκαν εμπορεύματα στον πελάτη Κ.Τ. αντί 10.000 € πλέον Φ.Π.Α. 19% με πίστωση.
- Αγοράστηκαν από τον προμηθευτή της Σ.Ζ. εμπορεύματα αξίας 6.000 € πλέον Φ.Π.Α. 19% τοις μετρητοίς.
- Στις 20/4/2006 υποβλήθηκε δήλωση Φ.Π.Α. στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) και καταβλήθηκε ο οφειλόμενος φόρος.

Να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων.

Απαντήσεις στις Ερωτήσεις Σωστό – Λάθος:

10.1 Σωστό, 10.2 Λάθος, 10.3 Σωστό, 10.4 Σωστό, 10.5 Λάθος, 10.6 Σωστό, 10.7 Λάθος, 10.8 Σωστό, 10.9 Λάθος, 10.10 Σωστό, 10.11. Λάθος, 10.12 Σωστό, 10.13 Σωστό, 10.14 Σωστό.

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη:

Ναούμ, Χρήστου, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, 1994.

Παπάς Αντώνης, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, Γ. Μπένου, 2005.

Γρηγοράκος Θεόδωρος, *Ανάλυση- Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού σχεδίου*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σακκουλα, 1998.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ

Σκοπός

- Η εξέταση των λογαριασμών τάξεως και του ξεχωριστού λογιστικού κυκλώματος με το οποίο παρακολουθούνται.

Στόχοι

- Να γίνει κατανοητή η έννοια των λογαριασμών τάξεως και η ανάγκη παρακολούθησής τους.
- Να αναλυθεί το ιδιαίτερο λογιστικό κύκλωμα λειτουργίας των λογαριασμών τάξεων μεταξύ τους, κατά ζεύγη και ξεχωριστά από τους λογαριασμούς ουσίας.
- Να εξεταστούν οι ιδιαίτερες πληροφορίες που μπορούν να προκύψουν από τους επιμέρους λογαριασμούς τάξεως που χρησιμοποιούνται.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας αυτής, θα είστε σε θέση να:

- ✓ Ξεχωρίζετε τις πληροφορίες οι οποίες παρακολουθούνται με λογαριασμούς τάξεως.
- ✓ Γνωρίζετε τα χαρακτηριστικά των λογαριασμών τάξεως και τις βασικές τους λειτουργίες.
- ✓ Είστε σε θέση να αντιλαμβάνεστε τις πληροφορίες που προκύπτουν από τους λογαριασμούς τάξεως.
- ✓ Διενεργείτε τις κυριότερες εγγραφές με λογαριασμούς τάξεως.

Έννοιες - Κλειδιά

- Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία
- αμφοτεροβαρής σύμβαση
- εγγυητική επιστολή
- εμπράγματα ασφάλειες
- λογαριασμός ουσίας
- λογαριασμός τάξεως
- λογιστικό γεγονός

Εισαγωγικές παρατηρήσεις:

Η χρησιμοποίηση των λογαριασμών τάξεως καλύπτει την ανάγκη να καταγραφούν ορισμένες κρίσιμες πληροφορίες, οι οποίες δεν προκύπτουν από λογιστικά γεγονότα. Τέτοιες πληροφορίες έχουν να κάνουν με περιουσιακά στοιχεία που δεν ανήκουν στην επιχείρηση, με σημα-

ντικά δικαιώματα και υποχρεώσεις που προκύπτουν από συμβάσεις της επιχείρησης κ.ά.

Η λειτουργία τους γίνεται σε ξεχωριστό κύκλωμα από τους υπόλοιπους λογαριασμούς με τους οποίους δε συλλειτουργούν. Η απεικόνιση των πληροφοριών μπορεί να γίνει σε χρηματικές αξίες ή σε μονάδες ενώ στον Ισολογισμό εμφανίζονται κάτω από τα σύνολα του Ενεργητικού και του Παθητικού, χωρίς να τα επηρεάζουν.

Οι κινήσεις των λογαριασμών τάξεως διαφέρουν σημαντικά από τις κινήσεις των υπολοίπων λογαριασμών, και γι' αυτό εξετάζονται ξεχωριστά.

11.1 Η έννοια των λογαριασμών τάξεως

Ορισμένα οικονομικά γεγονότα, παρά τη μεγάλη σημασία που παρουσιάζουν, δεν είναι δυνατό να απεικονιστούν στις λογιστικές καταστάσεις αφού δεν αποτελούν λογιστικά γεγονότα. Όμως η ανάγκη για ενημέρωση επιτάσσει την παροχή αυτών των πληροφοριών. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιείται μια ειδική κατηγορία λογαριασμών, οι λογαριασμοί τάξεως, οι οποίοι λειτουργούν ξεχωριστά από τους υπόλοιπους, δηλαδή τους λογαριασμούς ουσίας όπως ονομάζονται αυτοί που εξετάσαμε ως τώρα.

Με τους λογαριασμούς τάξεως παρέχονται πληροφορίες και χρήσιμα στατιστικά στοιχεία για τη δραστηριότητα της επιχείρησης τα οποία δεν μπορούν να παρουσιαστούν διαφορετικά στις λογιστικές καταστάσεις. Με τους λογαριασμούς τάξεως παρακολουθούνται:

- α) Γεγονότα που σχετίζονται με τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων που δεν ανήκουν στην επιχείρηση όπως εμπορεύματα τρίτων προς πώληση ή χρεώγραφα τρίτων που παραδίδονται στην επιχείρηση για φύλαξη κ.ά.
- β) Εγγυήσεις που παρέχει η επιχείρηση σε τρίτους ή που παίρνει από αυτούς, όπως για παράδειγμα εγγυητικές επιστολές που ζητά και λαμβάνει το δημόσιο από τις επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς προμηθειών μεγάλης αξίας.
- γ) Συμβάσεις που δεσμεύουν την επιχείρηση στις σχέσεις της με τρίτους, όπως συμβάσεις για την πραγματοποίηση κάποιας αγοραπωλησίας στο μέλλον, για την σύναψη δανείου κ.ά.
- δ) Διάφορες στατιστικές και άλλες πληροφορίες ανάλογα με τις ανάγκες πληροφόρησης της λογιστικής μονάδας.

11.2 Χαρακτηριστικά των λογαριασμών τάξεως

Οι λογαριασμοί τάξεως παρουσιάζουν κάποιες ιδιαιτερότητες σε σχέση με τους υπόλοιπους λογαριασμούς. Συγκεκριμένα:

- Δε συλλειτουργούν ποτέ με τους λογαριασμούς ουσίας, αφού δεν απεικονίζουν λογιστικά γεγονότα όπως αυτοί και λειτουργούν σε ξεχωριστό και αυτόνομο λογιστικό σύστημα. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι δυνατό να υπάρχει στην ίδια λογιστική εγγραφή ένας λογαριασμός τάξεως και ένας ουσίας. Κατά συνέπεια, λειτουργούν αμοιβαία, κατά ζεύγη μεταξύ τους, δηλαδή κάθε χρέωση κάποιου λογαριασμού τάξεως συνεπάγεται και την πίστωση ενός ακόμη λογαριασμού τάξεως.
- Μπορούν να τηρηθούν είτε σε αξίες είτε σε ποσότητες είτε σε ποσά συμβολικά, τα οποία ενδέχεται να μην ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Έτσι μια έκθεση αυτοκινήτων που παραλαμβάνει ένα αυτοκίνητο τρίτου για να το πουλήσει παίρνοντας προ-

μήθεια για αυτό, το καταχωρεί στα βιβλία της με μια μονάδα, για να δείξει την παρουσία του στην έκθεση.

- Καταχωρίζονται στον Ισολογισμό, ξεχωριστά από τους υπόλοιπους λογαριασμούς, οι χρεωστικοί κάτω από το άθροισμα των λογαριασμών του Ενεργητικού και οι πιστωτικοί κάτω από το αντίστοιχο άθροισμα του Παθητικού, ώστε να μην επηρεάζουν τα συνολικά μεγέθη της επιχείρησης.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΘ	
ΠΑΓΙΟ		ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ	
Κτίρια	40.000	Κεφάλαιο	53.800
Μεταφορικά Μέσα	15.000	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Έπιπλα και σκεύη	5.000	Ενυπόθηκο Δάνειο	20.000
Λοιπός Εξοπλισμός	3.000	ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ		Δάνειο με ενέχυρο χρεόγραφα	10.000
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		Προμηθευτές	4.200
Εμπορεύματα	12.000	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΘ	
Πελάτες	2.000	<u>88.000</u>	
Καταθέσεις όψεως	7.200	Λογαριασμοί Τάξεως Παθητικού	
Ταμείο	3.800	<u>500</u>	
ΣΥΝΟΛΟ		<u>88.000</u>	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		<u>500</u>	
Λογαριασμοί Τάξεως		<u>500</u>	
Ενεργητικού		<u>500</u>	

Οι περιληπτικοί λογαριασμοί τάξεως που χρησιμοποιούνται αποτελούνται από τέσσερις χρεωστικούς και τέσσερις πιστωτικούς λογαριασμούς οι οποίοι σχηματίζουν τα ακόλουθα ζεύγη:

Χρεωστικοί Λογαριασμοί	Πιστωτικοί Λογαριασμοί
Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία	Δικαιούχοι Αλλότριων περιουσιακών στοιχείων
Χρεωστικοί λογαριασμοί εγγυήσεων και εμπράγματων ασφαλειών	Πιστωτικοί λογαριασμοί εγγυήσεων και εμπράγματων ασφαλειών
Απαιτήσεις από συμβάσεις	Υποχρεώσεις από συμβάσεις
Διάφοροι χρεωστικοί λογαριασμοί πληροφοριών	Διάφοροι πιστωτικοί λογαριασμοί πληροφοριών

11.3 Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία

Μια επιχείρηση είναι δυνατό να δεχτεί στις εγκαταστάσεις της περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν της ανήκουν, για διάφορους λόγους όπως πώληση ή φύλαξη εμπορευμάτων, είσπραξη

συναλλαγματικών ή επιταγών για λογαριασμό τρίτων κ.ά. Για παράδειγμα μια εμπορική επιχείρηση μπορεί να δεχτεί κάποια εμπορεύματα στο κατάστημά της, χωρίς να τα αγοράσει από τον προμηθευτή της αλλά με σκοπό να τα πουλήσει εισπράττοντας μια επιπλέον προμήθεια. Με δεδομένο ότι τα στοιχεία αυτά δεν ανήκουν στην κυριότητα της επιχείρησης, άρα δεν αποτελεί λογιστικό γεγονός η κατοχή τους, δεν είναι δυνατό να απεικονιστούν με λογαριασμούς ουσίας, επομένως η παρακολούθησή τους γίνεται με λογαριασμούς τάξεως.

Τα στοιχεία αυτά καταχωρίζονται στη χρέωση του λογαριασμού «Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία», ο οποίος συλλειτουργεί πάντοτε με τον πιστωτικό του αντίστοιχο «Δικαιούχοι Αλλότριων περιουσιακών στοιχείων».

Παράδειγμα 11.1

Στις 3/2/2005 ο Γ.Χ. παρέδωσε το αυτοκίνητό του στην έκθεση αυτοκινήτων Ζ.Ζ. με σκοπό να το πουλήσει σε τιμή μεγαλύτερη των 3.000 €, με προμήθεια 10% επί της τιμής πώλησης. Η επιχείρηση Ζ.Ζ. παρέλαβε το αυτοκίνητο και το καταχώρησε σε λογαριασμό τάξεως.

Στις 5/3/2005 το αυτοκίνητο πουλήθηκε αντί 3.500 € και ο Γ.Χ. πληρώθηκε το ποσό που δικαιούταν.

Ο λογιστικός χειρισμός των παραπάνω γεγονότων είναι ο ακόλουθος:

		X	Π
		1	
3/2/2005	Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία Δικαιούχοι Αλλότριων περιουσιακών στοιχείων Παραλαβή αυτοκινήτου με αρ. κυκ. ΥΒΤ4815 από Γ.Χ. για πώληση		1
		X	Π
		3.500	
5/3/2005	Ταμείο Πιστωτές διάφοροι Έσοδα από προμήθειες Πώληση αυτοκινήτου με αρ. κυκ. ΥΒΤ4815 για λογαριασμό του Γ.Χ.		3.150 350
		X	Π
		1	
5/3/2005	Δικαιούχοι Αλλότριων περιουσιακών στοιχείων Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία Πώληση αυτοκινήτου με αρ. κυκ. ΥΒΤ4815 για λογαριασμό του Γ.Χ.		1

11.4 Εγγυήσεις και εμπράγματα ασφάλειες

Η παροχή πίστωσης για μεγάλα χρηματικά ποσά δημιουργεί πολύ υψηλό κίνδυνο για τις επιχειρήσεις που την παρέχουν. Για τον λόγο αυτό, συχνά οι επιχειρήσεις ζητούν και παίρνουν εγγυήσεις από τους πελάτες τους. Το ίδιο μπορεί να συμβεί προκειμένου να εξασφαλιστεί η

καλή εκτέλεση κάποιας κρίσιμης σύμβασης. Τέτοιες εγγυήσεις μπορούν να δοθούν με υποθήκη σε κάποιο ακίνητο, ενεχυρίαση γραμματίων και επιταγών, παροχή εγγυητικών επιστολών από τράπεζες κ.ά. Επειδή δεν υπάρχει μεταβίβαση κυριότητας στις παραπάνω περιπτώσεις, τα γεγονότα αυτά παρακολουθούνται λογιστικά με λογαριασμούς τάξεως. Με τον ίδιο τρόπο παρακολουθούνται οι εγγυήσεις και από τις επιχειρήσεις που τις παρέχουν, δηλαδή με τη χρήση λογαριασμών τάξεως, αφού δεν αποτελούν λογιστικό γεγονός.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η χορήγηση εγγυητικών επιστολών. Η χορήγηση τέτοιων επιστολών γίνεται από τράπεζες οι οποίες προηγουμένως ελέγχουν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία της επιχείρησης υπέρ την οποίας εγγυούνται. Η έκδοση των επιστολών αυτών αυξάνει σημαντικά την πιστοληπτική ικανότητα των επιχειρήσεων και διευκολύνει τις οικονομικές συναλλαγές.

11.5 Απαιτήσεις και υποχρεώσεις από συμβάσεις

Για την επίτευξη των στόχων τους οι επιχειρήσεις προχωρούν στη σύναψη διαφόρων συμβάσεων με τρίτους οι οποίες είναι κατά κανόνα **αμφοτεροβαρείς**, δηλαδή προκύπτουν από αυτές για τα συμβαλλόμενα μέρη ταυτόχρονα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Παραδείγματα τέτοιων συμβάσεων αποτελούν η πώληση αγαθών και υπηρεσιών, η δανειοδότηση, η εκμίσθωση κ.ά. Η παρουσίαση αυτών των συμβάσεων στις λογιστικές καταστάσεις δεν είναι πάντοτε εύκολη, αφού συχνά προηγούνται των οικονομικών συναλλαγών που αφορούν, και οι οποίες θα καταγραφούν όταν και μόνο συμβούν. Σε πολλές περιπτώσεις οι πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από αυτές τις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις είναι μεγάλης σημασίας για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Η απεικόνιση της σύμβασης μπορεί να γίνει με τη χρησιμοποίηση του ζεύγους λογαριασμών τάξεως «Απαιτήσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις» και «υποχρεώσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις», μέχρι τη στιγμή της δημιουργίας του λογιστικού γεγονότος.

Για παράδειγμα, η σύμβαση μιας αυτοκινητοβιομηχανίας με το ελληνικό Δημόσιο, για την πώληση στον ελληνικό στρατό 1.000 αυτοκινήτων τύπου τζίπ αντί 20.000 € για κάθε ένα, είναι εξαιρετικής σημασίας για την καλή πορεία της επιχείρησης αυτής, αφού αφορά πωλήσεις συνολικού ύψους 20.000.000 €. Όμως, δεν μπορεί να αποτυπωθεί με λογιστικούς όρους αφού η προμήθεια των αυτοκινήτων θα χρειαστεί ένα σημαντικό χρονικό διάστημα μέχρι να πραγματοποιηθεί και να αποτελέσει λογιστικό γεγονός.

Παράδειγμα 11.2

Στις 5/5/2004, η επιχείρηση Κ.Β. υπέγραψε σύμβαση με την Υπουργείο Παιδείας που αφορούσε την πώληση 5.000 φωτοτυπικών μηχανημάτων για τον εξοπλισμό των σχολείων της χώρας, στην τιμή των 1.000 € για κάθε μηχανήμα. Η παράδοση των μηχανημάτων συμφωνήθηκε να γίνει τμηματικά, τα πρώτα 3.000 μηχανήματα την 1/9/2004 και τα υπόλοιπα την 1/12/2004. Με κάθε παράδοση, το Υπουργείο κατέβαλε με επιταγή το ποσό που αφορούσε τα μηχανήματα που παραδόθηκαν.

Οι ημερολογιακές εγγραφές που έγιναν στα βιβλία της επιχείρησης Κ.Β. είναι οι ακόλουθες:

		X	Π
5/5/2004	Απαιτήσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις Υποχρεώσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις Υπογραφή σύμβασης με ΥΠΕΠΘ για προμήθεια 5.000 φωτ. μηχανημάτων στην τιμή 1.000 € ανά τεμάχιο	5.000.000	
			5.000.000
1/9/2004	Καταθέσεις Όψεως Πωλήσεις Πώληση φωτοτυπικών μηχανημάτων Τιμ. 1250 1/9/2004	X	Π
		3.000.000	3.000.000
1/9/2004	Υποχρεώσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις Απαιτήσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις Μερική εκτέλεση σύμβασης με ΥΠΕΠΘ για προμήθεια 5.000 φωτ. μηχανημάτων στην τιμή 1.000 € ανά τεμάχιο	X	Π
		3.000.000	3.000.000
1/12/2004	Καταθέσεις Όψεως Πωλήσεις Πώληση φωτοτυπικών μηχανημάτων Τιμ. 1736 1/12/2004	X	Π
		2.000.000	2.000.000
1/12/2004	Υποχρεώσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις Απαιτήσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις Μερική εκτέλεση σύμβασης με ΥΠΕΠΘ για προμήθεια 5.000 φωτ. μηχανημάτων στην τιμή 1.000 € ανά τεμάχιο	X	Π
		2.000.000	2.000.000

Ερωτήσεις ανάπτυξης

- 11.1 Τι παρακολουθεί η επιχείρηση με τους λογαριασμούς τάξεως;
- 11.2 Σε τι διαφέρουν οι λογαριασμοί τάξεως από τους λογαριασμούς ουσίας;
- 11.3 Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των λογαριασμών τάξεως;
- 11.4 Ποιους χρεωστικούς και ποιους πιστωτικούς λογαριασμούς τάξεως γνωρίζετε;
- 11.5 Τι πληροφορίες περιέχει ο λογαριασμός «Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία»;
- 11.6 Ποιες πληροφορίες παρουσιάζονται με τον λογαριασμό «Εγγυήσεις και εμπράγματα ασφαλείες»;
- 11.7 Τι γνωρίζετε για το ζεύγος λογαριασμών «Απαιτήσεις από αμοτεροβαρείς συμβάσεις» και «Υποχρεώσεις από αμοτεροβαρείς συμβάσεις»;

Ερωτήσεις τύπου «Σωστό – Λάθος»

- 11.1 Ένα οικονομικό γεγονός, είναι οπωσδήποτε και λογιστικό γεγονός.
- 11.2 Οι λογαριασμοί τάξεως λειτουργούν σε ξεχωριστό λογιστικό κύκλωμα από τους λογαριασμούς ουσίας.
- 11.3. Οι λογαριασμοί τάξεως τηρούνται οπωσδήποτε σε χρηματικές μονάδες και ποτέ σε άλλη μονάδα μέτρησης.
- 11.4 Οι λογαριασμοί τάξεως παρουσιάζονται στον Ισολογισμό ξεχωριστά από τους υπόλοιπους λογαριασμούς, ώστε να μην επηρεάζουν τα συνολικά μεγέθη της επιχείρησης.
- 11.5 Το άθροισμα των χρεωστικών υπολοίπων των λογαριασμών τάξεως μπορεί να διαφέρει από το άθροισμα των πιστωτικών υπολοίπων.
- 11.6 Η πώληση ή η φύλαξη εμπορευμάτων τρίτων παρακολουθείται από το ζεύγος λογαριασμών τάξεως «Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία» και «Δικαιούχοι Αλλότριων περιουσιακών στοιχείων».
- 11.7 Η προμήθεια που εισπράττει μια επιχείρηση πουλώντας εμπορεύματα τρίτων, παρακολουθείται από λογαριασμό τάξεως.
- 11.8 Κάθε φορά που μια επιχείρηση πουλάει με πίστωση, ζητά κάποια εγγύηση από τον αγοραστή, για παράδειγμα μια εγγυητική επιστολή.
- 11.9 Η παρακολούθηση μιας αμοτεροβαρούς σύμβασης με λογαριασμούς τάξεως παύει να έχει νόημα, μόλις το λογιστικό γεγονός που προαναγγέλλει πραγματοποιηθεί.

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

- 11.1 Με λογαριασμούς τάξεως γίνεται η παρακολούθηση:
 - α) Αλλότριων περιουσιακών στοιχείων
 - β) εγγυήσεων και εμπράγματων ασφαλειών
 - γ) απαιτήσεων και υποχρεώσεων από συμβάσεις
 - δ) όλα τα παραπάνω.
- 11.2 Οι λογαριασμοί τάξεως:
 - α) παρακολουθούν λογιστικά γεγονότα
 - β) χρησιμοποιούνται για να τακτοποιούν λογαριασμούς ουσίας
 - γ) δε συλλειτουργούν με λογαριασμούς ουσίας

- δ) όλα τα παραπάνω
- ε) κανένα από τα παραπάνω

Ασκήσεις

11.1 Στις 5/7/2004 η επιχείρηση P.P. παρέλαβε δύο ψυγεία με σκοπό να τα πουλήσει για λογαριασμό της επιχείρησης Z.Z. στην οποία ανήκαν, σε τιμή μεγαλύτερη των 500 € και με προμήθεια 15% επί της τιμής πώλησης.

Στις 9/9/2004 τα ψυγεία πωλήθηκαν αντί 600 € έκαστο τοις μετρητοίς και η επιχείρηση P.P. κράτησε το ποσό που δικαιούταν και το υπόλοιπο το απέδωσε στην επιχείρηση Z.Z.

Να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων.

11.2 Στις 10/2/2006 η επιχείρηση Γ.Δ. υπέγραψε σύμβαση με το Υπουργείο Οικονομικών, που αφορούσε την πώληση 10.000 ηλεκτρονικών υπολογιστών για τον εξοπλισμό των εφορειών της χώρας, στην τιμή των 1.000 € για κάθε υπολογιστή. Η παράδοση των μηχανημάτων συμφωνήθηκε να γίνει τμηματικά στις 10/9/2006. Με την παράδοση, το Υπουργείο κατέβαλε με επιταγή το ποσό που όφειλε.

Να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές των παραπάνω γεγονότων στα βιβλία της επιχείρησης Γ.Δ.

Απαντήσεις στις Ερωτήσεις «Σωστό – Λάθος»

11.1 Λάθος, 11.2 Σωστό, 11.3 Λάθος, 11.4 Σωστό, 11.5 Λάθος, 11.6 Σωστό, 11.7 Λάθος, 11.8 Λάθος, 11.9 Σωστό.

Απαντήσεις στις Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής:

11.1 δ), 11.2 γ).

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη:

Παπάς Αντώνης, *Χρηματοοικονομική Λογιστική θεωρητικά και πρακτικά θέματα*, Ευγ. Μπέ-
νου, Αθήνα, 1998.

Γρηγοράκος Θεόδωρος, *Ανάλυση- Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού σχεδίου*, Α-
θήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σακκουλα, 1998.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ

Σκοπός

- Η ανάλυση των πιθανών λογιστικών σφαλμάτων και των μεθόδων εντοπισμού και διόρθωσής τους.

Στόχοι

- Να αναφερθούν οι αιτίες που δημιουργούν τα λογιστικά σφάλματα.
- Να γίνει κατανοητός ο τρόπος διόρθωσής τους.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας αυτής θα είστε σε θέση να:

- ✓ Γνωρίζετε τους κυριότερους λόγους εμφάνισης των λογιστικών σφαλμάτων.
- ✓ Κατανοείτε τις αιτίες εμφάνισης και την αναγκαιότητα διενέργειας συστηματικών ελέγχων για την ανεύρεση λογιστικών σφαλμάτων.
- ✓ Διενεργείτε τους ενδεδειγμένους μερικούς ή πλήρεις αντιλογισμούς για την διόρθωση των κυριότερων λογιστικών σφαλμάτων.

Έννοιες- Κλειδιά

- Αντιλογισμός
- Αποτελεσματικός λογαριασμός
- Έξοδα προηγούμενων χρήσεων
- Έσοδα προηγούμενων χρήσεων
- λογαριασμός Ισολογισμού
- μερικός αντιλογισμός
- μηχανογραφημένη λογιστική
- πλήρης αντιλογισμός

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η αποτύπωση της οικονομικής δραστηριότητας με λογιστικές εγγραφές σημαίνει την πραγματοποίηση ενός πολύ μεγάλου αριθμού εγγραφών στα βιβλία μιας επιχείρησης. Είναι επομένως αναμενόμενο να εμφανίζονται συχνά κάποια σφάλματα.

Τα λογιστικά σφάλματα μπορούν να εντοπιστούν ακόμη και τυχαία, αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις θα πρέπει ο λογιστής να διενεργεί συστηματικά ελέγχους για να τα ανακαλύψει και να είναι προετοιμασμένος να τα διορθώσει. Η χρησιμοποίηση μηχανογραφικής λογιστικής διευκολύνει σημαντικά τόσο την αποφυγή όσο και την εύρεση σφαλμάτων.

Ο ορθός λογιστικός χειρισμός των σφαλμάτων εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Δεν

πρέπει σε καμία περίπτωση να δίνεται η εντύπωση της προσπάθειας συγκάλυψης, γι' αυτό και ο μερικός ή ο πλήρης αντιλογισμός της εσφαλμένης καταχώρησης είναι συνήθως η ενδεδειγμένη μέθοδος διόρθωσης.

12.1 Λογιστικά σφάλματα

Στη διαδικασία της καταχώρησης των διαφόρων λογιστικών γεγονότων στα βιβλία της επιχείρησης, προκύπτουν συχνά σφάλματα, που μπορεί να οφείλονται σε διάφορους παράγοντες όπως:

- Η μη χρησιμοποίηση των γενικά παραδεκτών λογιστικών αρχών και των κατάλληλων λογιστικών διαδικασιών.
- Η παράληψη καταχώρησης, η μερική καταχώρηση ή η πολλαπλή καταχώρηση κάποιου λογιστικού γεγονότος.
- Η καταχώρηση του γεγονότος με αριθμητικό λάθος.
- Η καταχώρηση σε λάθος λογαριασμό.

Ο λογιστής πρέπει να είναι προετοιμασμένος να εντοπίσει και να διορθώσει τα σφάλματα αυτά με τον ενδεδειγμένο τρόπο. Η χρησιμοποίηση μηχανογραφημένης λογιστικής βοηθά στην πρόληψη αλλά και τον έγκαιρο εντοπισμό των λογιστικών σφαλμάτων.

12.2 Εντοπισμός και Πρόληψη λογιστικών σφαλμάτων

Ο εντοπισμός των σφαλμάτων πολλές φορές είναι τυχαίος, όμως στις περισσότερες περιπτώσεις τα σφάλματα εντοπίζονται μετά από τις κατάλληλες ενέργειες του λογιστή. Τέτοιες συνήθως είναι:

- Η κατάρτιση σε τακτά χρονικά διαστήματα ισοζυγίων Γενικού Καθολικού και Αναλυτικών Καθολικών.
- Η πραγματοποίηση αθροίσεων στις στήλες των χρεώσεων και των πιστώσεων σε κάθε σελίδα του ημερολογίου και των λογαριασμών.
- Η τακτική αντιπαραβολή των παραστατικών με τις εγγραφές που προκαλούνται από αυτά.

12.3 Διόρθωση λογιστικών σφαλμάτων

Με όποιον τρόπο κι αν ανακαλυφθούν τα σφάλματα, είναι επιβεβλημένη η άμεση διόρθωση τους προκειμένου να μην αλλοιώνονται οι πληροφορίες που παρέχονται. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να διορθωθούν με σβήσιμο του λάθους που μπορεί να δημιουργήσει υποψίες για συγκάλυψη κάποιας παρανομίας. Η επιλογή του κατάλληλου τρόπου διόρθωσης του κάθε σφάλματος εξαρτάται από αρκετούς παράγοντες, όπως από το αν η διόρθωση γίνεται στην ίδια χρήση με το λογιστικό σφάλμα, το είδος των λογαριασμών που αφορά τα λογιστικά βιβλία στα οποία πρέπει να γίνει η διόρθωση, το είδος του σφάλματος κ.ά.

12.3.1 Διόρθωση σφαλμάτων τρέχουσας χρήσης

Όταν τα σφάλματα ανακαλύπτονται και διορθώνονται στην ίδια λογιστική χρήση με αυτή που συνέβησαν, ο ενδεδειγμένος λογιστικά τρόπος διόρθωσής τους είναι, στις περισσότερες περιπτώσεις ο πλήρης ή ο μερικός αντιλογισμός του λανθασμένου λογιστικού άρθρου. **Αντιλογισμός είναι η καταχώρηση της αντιστροφής εγγραφής από αυτή στην οποία εντοπίζεται το λογιστικό σφάλμα.** Με τον τρόπο αυτό, το υπόλοιπο των λογαριασμών δεν επηρεάζεται από το σφάλμα. Αμέσως μετά τη διόρθωση του σφάλματος, γίνεται η ορθή καταχώρηση του λογιστικού γεγονότος.

Παράδειγμα 12.1

Στις 8/9/2006 ο λογιστής της επιχείρησης ανακάλυψε ότι η είσπραξη συναλλαγματικής στις 5/8/2006 αξίας 500 € καταχωρήθηκε εκ παραδρομής στην εγγραφή 243 ως εξόφληση, από την επιχείρηση συναλλαγματικής που όφειλε. Έγινε δηλαδή η ακόλουθη εγγραφή:

5/8/2006	- 243 - Γραμμάτια πληρωτέα Ταμείο Πληρωμή συναλλαγματικής Νο	X	Π
		500	500

Η διόρθωση του σφάλματος γίνεται:

- με πλήρη αντιλογισμό της εσφαλμένης καταχώρησης, δηλαδή τη διενέργεια της ακριβώς αντίστροφης εγγραφής.
- τη σωστή καταχώρηση του λογιστικού γεγονότος.

8/9/2006	Ταμείο Γραμμάτια πληρωτέα Αντιλογισμός της εγγραφής 243 5/8/2006	X	Π
		500	500
8/9/2006	Ταμείο Γραμμάτια εισπρακτέα Είσπραξη συναλλαγματικής Νο ... στις 5/8/2006	X	Π
		500	500

Παράδειγμα 12.2

Διαπιστώθηκε ότι η εξόφληση του λογαριασμού της ΔΕΗ 200 €, καταχωρήθηκε 2 φορές στα βιβλία της επιχείρησης.

Για την τακτοποίηση του παραπάνω σφάλματος απαιτείται μόνο ο πλήρης αντιλογισμός της μιας εκ των δυο ίδιων εγγραφών που έγιναν.

Έγινε δυο φορές η ακόλουθη εγγραφή:

Παροχές τρίτων Ταμείο Εξόφληση λογαριασμού ΔΕΗ Αρ. Λ/σμου 125484525	X	Π
	200	200

Ο αντιλογισμός που διορθώνει τη διπλή καταχώρηση είναι η ακριβώς αντίθετη εγγραφή, δηλαδή:

Ταμείο Παροχές τρίτων Αντιλογισμός της εγγραφής 10/2/2006 λόγω διπλής καταχώρησης	X	Π
	200	200

Ο μερικός αντιλογισμός ενδείκνυται όταν το σφάλμα δεν αφορά ολόκληρη την εγγραφή αλλά μέρος μόνο αυτής. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο πλήρης αντιλογισμός δεν είναι απαραίτητος αφού η διόρθωση μπορεί να γίνει μόνο για το λανθασμένο μέρος της εγγραφής.

Παράδειγμα 12.3.

Μετά από έλεγχο που πραγματοποιήθηκε, διαπιστώθηκε ότι στην καταχώρηση της εγγραφής 504, που αφορούσε πώληση εμπορευμάτων με πίστωση, χρεώθηκε ο λογαριασμός «Πελάτες» αντί του σωστού «Επιταγές εισπρακτέες μεταχρονολογημένες» με 10.000 €.

Έπρεπε δηλαδή να γίνει η εγγραφή:

3/10/2006	- 504 - Επιταγές εισπρακτέες μεταχρονολογημένες Πωλήσεις Τ.Δ.Α. 1058 3/10/2006	X	Π
		10.000	10.000

Αντί της παραπάνω, η εγγραφή που έγινε είναι:

3/10/2006	- 504 - Πελάτες Πωλήσεις Τ.Δ.Α. 1058 3/10/2006	X	Π
		10.000	10.000

Η διόρθωση θα μπορούσε να γίνει με πλήρη αντιλογισμό της εγγραφής που έγινε και καταχώρηση της ορθής δηλαδή:

Πωλήσεις Πελάτες Αντιλογισμός της εγγραφής 504 3/10/2006	X	Π
	10.000	10.000

--		X	Π
Επιταγές εισπρακτέες μεταχρονολογημένες	Πωλήσεις	10.000	10.000
Τ.Δ.Α. 1058 3/10/2006			

Κάτι τέτοιο θα απαιτούσε δυο εγγραφές. Επειδή όμως η πίστωση του λογαριασμού «Πωλήσεις» ήταν σωστή, η διόρθωση που πρέπει να γίνει αφορά μόνο τη χρέωση. Η εγγραφή διόρθωσης θα πρέπει να αυξήσει το υπόλοιπο του λογαριασμού «Επιταγές εισπρακτέες μεταχρονολογημένες» με 10.000 € και να μειώσει ισόποσα το λογαριασμό «Πελάτες». Επομένως η διόρθωση μπορεί να γίνει με την ακόλουθη εγγραφή:

--		X	Π
Επιταγές εισπρακτέες μεταχρονολογημένες	Πελάτες	10.000	10.000
Διόρθωση της εγγραφής 504 3/10/2006			

Παράδειγμα 12.4

Στον έλεγχο που διενεργήθηκε από το extrait της τράπεζας, διαπιστώθηκε ότι η κατάθεση που έγινε στον λογαριασμό που τηρεί η επιχείρηση στην τράπεζα Z.Z. ήταν 500 € και όχι 5.000 € όπως καταχωρήθηκε στα βιβλία της επιχείρησης.

Έγινε δηλαδή η εγγραφή:

--		X	Π
Καταθέσεις όψεως	Ταμείο	5.000	5.000
Κατάθεση σε λογαριασμό όψεως τράπεζα Z.Z.			

Ενώ θα έπρεπε να γίνει:

--		X	Π
Καταθέσεις όψεως	Ταμείο	500	500
Κατάθεση σε λογαριασμό όψεως τράπεζα Z.Z.			

Για την διόρθωση του σφάλματος αυτού, χρειάζεται μερικός αντιλογισμός της εγγραφής ώστε να ενημερωθούν τα υπόλοιπα των λογαριασμών με τα σωστά ποσά.

--		X	Π
Ταμείο	Καταθέσεις όψεως	4.500	4.500
Μερικός αντιλογισμός της εγγραφής ...			

Παράδειγμα 12.4

Στον έλεγχο που διενεργήθηκε, διαπιστώθηκε ότι είσπραξη 1.000 € από πελάτες καταχωρήθηκε ως 100 €.

Για την διόρθωση του σφάλματος αυτού, χρειάζεται η συμπληρωματική εγγραφή για το ποσό που υπολείπεται δηλαδή:

--		X	Π
Ταμείο	Πελάτες	900	900
Συμπληρωματική εγγραφή για το λογιστικό άρθρο ...			

12.4.1 Διόρθωση σφαλμάτων προηγούμενων χρήσεων

Ορισμένα λογιστικά σφάλματα αφορούν λογαριασμούς μόνο **Ισολογισμού**. Τέτοια σφάλματα μπορεί να είναι, για παράδειγμα, όταν, αντί να χρεωθεί ο λογαριασμός «Γραμμάτια εισπρακτέα», χρεώθηκε ο λογαριασμός «Πελάτες», ή αν αντί να πιστωθεί ο λογαριασμός «γενικά έξοδα πληρωτέα», πιστώθηκε ο λογαριασμός «Ασφάλιστρα πληρωτέα». Η διόρθωση αυτής κατηγορίας σφαλμάτων γίνεται με τον ίδιο τρόπο είτε η ανακάλυψή τους γίνει στην ίδια χρήση είτε σε επόμενη. Ο χρόνος εντοπισμού των σφαλμάτων έχει μεγάλη σημασία, όταν οι λογαριασμοί στους οποίους έγινε η λάθος καταχώρηση είναι **αποτελεσματικοί**, δηλαδή λογαριασμοί εσόδων– κερδών ή εξόδων – ζημιών. Όπως είδαμε στο 4^ο κεφάλαιο, οι λογαριασμοί αυτοί κλείνουν στο τέλος κάθε χρήσης, διαμορφώνοντας το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης και χρήσης. Ως εκ τούτου, αν τα σφάλματα που αφορούν τους συγκεκριμένους λογαριασμούς γίνουν αντιληπτά μετά τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων και το κλείσιμο της χρήσης, απαιτούν ειδικό χειρισμό ως προς την διόρθωσή τους. Οι μεταβολές που θα επιφέρει η διόρθωση των σφαλμάτων αυτών δεν πρέπει να επηρεάσουν το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης της χρήσης στην οποία ανακαλύπτονται, εφόσον τα σφάλματα αφορούν αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων. Για το λόγο αυτό, χρησιμοποιείται ο λογαριασμός «Διαφορές παρελθουσών χρήσεων», ο οποίος αποτελεί ανόργανο αποτελεσματικό λογαριασμό και κλείνει στα αποτελέσματα χρήσης χωρίς να επηρεάζει το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης.

Παράδειγμα 12.5

Στις 24/3/2004 έγινε αντιληπτό ότι στις 10/12/2003 η πληρωμή νομικών εξόδων 500 € καταχωρήθηκε ως εξόφληση προμηθευτή.

Η εγγραφή που έπρεπε να γίνει είναι η ακόλουθη:

10/12/2003	Αμοιβές Τρίτων Πληρωμή νομικών εξόδων Α.Π.Υ. ...	--		X	Π
				500	500
	Ταμείο				

Ενώ η εγγραφή που έγινε είναι η ακόλουθη:

10/12/2003	--	X	Π
	Προμηθευτές Ταμείο Εξόφληση προμηθευτή	500	500

Αν το λογιστικό σφάλμα είχε γίνει αντιληπτό πριν από τον λογιστικό προσδιορισμό των αποτελεσμάτων της χρήσης 2003, θα μπορούσε να διορθωθεί το σφάλμα με την ακόλουθη εγγραφή:

Αμοιβές τρίτων	--	X	Π
	Προμηθευτές Μερικός αντιλογισμός του λογιστικού άρθρου ...	500	500

Επειδή όμως ο λογαριασμός, «Αμοιβές τρίτων» έχει κλείσει με τις εγγραφές προσδιορισμού του αποτελέσματος διαμορφώνοντας το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης, η διόρθωση του σφάλματος δεν πρέπει να επηρεάσει το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης της τρέχουσας χρήσης, εφόσον το σφάλματα αφορούν προηγούμενη χρήση. Για το λόγο αυτό, αντί του λογαριασμού «Αμοιβές τρίτων» χρεώνεται ο λογαριασμός «Έξοδα προηγούμενων χρήσεων» που αποτελεί ανόργανο έξοδο – ζημιά και μειώνει το αποτέλεσμα χρήσης. Θα γίνει επομένως η ακόλουθη εγγραφή:

24/3/2004	--	X	Π
	Έξοδα προηγούμενων χρήσεων Προμηθευτές Διόρθωση του λογιστικού άρθρου ... 10/12/2004	500	500

Ερωτήσεις Ανάπτυξης

- 12.1 Σε ποιους παράγοντες μπορεί να οφείλεται ένα λογιστικό σφάλμα;
- 12.2 Ποιες είναι οι ενδεδειγμένες ενέργειες προκειμένου να εντοπιστεί ένα λογιστικό σφάλμα;
- 12.3 Πώς γίνεται η διόρθωση ενός σφάλματος που αφορά την τρέχουσα χρήση; Τι είναι αντιλογισμός;
- 12.4 Σε ποια περίπτωση ενδείκνυται ο μερικός αντιλογισμός;
- 12.5 Για ποια κατηγορία λογαριασμών έχει ιδιαίτερη σημασία ο χρόνος εντοπισμού ενός λογιστικού σφάλματος;
- 12.6 Τι είναι ο λογαριασμός «Διαφορές Παρελθουσών χρήσεων» και με ποιο τρόπο συντελεί στην διόρθωση των λογιστικών σφαλμάτων;

Ερωτήσεις τύπου «Σωστό – Λάθος»

- 12.1 Η χρησιμοποίηση μηχανογραφημένης λογιστικής βοηθά στον έγκαιρο εντοπισμό των λογιστικών σφαλμάτων.
- 12.2 Η ανακάλυψη των λογιστικών σφαλμάτων είναι πάντα τυχαία και δεν υπάρχουν ενέργειες που μπορούν να βοηθήσουν τον λογιστή να τα εντοπίσει.
- 12.3 Ο πιο εύκολος και ενδεδειγμένος τρόπος για να διορθωθεί ένα λογιστικό σφάλμα είναι να σβήσουμε το λάθος νούμερο και να το αντικαταστήσουμε με το σωστό.
- 12.4 Ο αντιλογισμός αποτελεί την αντίστροφη εγγραφή από αυτήν στην οποία εντοπίστηκε το λογιστικό σφάλμα.
- 12.5 Μετά τη διόρθωση ενός σφάλματος με αντιλογισμό, γίνεται η ορθή καταχώρηση του λογιστικού γεγονότος.
- 12.6 Ο μερικός αντιλογισμός ενδείκνυται όταν το σφάλμα αφορά τόσο τους λογαριασμούς που χρεώθηκαν με τη εσφαλμένη εγγραφή όσο και αυτούς που πιστώθηκαν.
- 12.7 Όταν διορθώνουμε σφάλματα που αφορούν καταχωρήσεις σε αποτελεσματικούς λογαριασμούς που συνέβησαν σε προηγούμενη χρήση, πρέπει να προσέξουμε ώστε να μην επηρεαστεί το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης της τρέχουσας χρήσης.
- 12.8 Ο λογαριασμός «Διαφορές παρελθουσών χρήσεων» χρησιμοποιείται για να διορθώσουμε σφάλματα που έγιναν σε αποτελεσματικούς λογαριασμούς και αφορούν προηγούμενες χρήσεις.
- 12.9 Ο λογαριασμός «Διαφορές παρελθουσών χρήσεων» αποτελεί ανόργανο αποτελεσματικό λογαριασμό ο οποίος κλείνει στα αποτελέσματα χρήσης και δεν επηρεάζει τα αποτελέσματα εκμετάλλευσης.

Ασκήσεις

- 12.1 Στις 10/4/2005 ανακαλύφθηκε ότι η είσπραξη 200 € από πελάτη έναντι οφειλής του στις 15/2/2005 καταχωρήθηκε εκ παραδρομής στην εγγραφή 243 ως εξόφληση από την επιχείρηση προμηθευτή της. Να γίνει η ενδεδειγμένη διόρθωση.
- 12.2 Στις 5/8/2005 διαπιστώθηκε ότι η εξόφληση λογαριασμού του ΟΤΕ 180 € στις 7/7/2005, καταχωρήθηκε 2 φορές στα βιβλία της επιχείρησης. Να γίνει η διόρθωση του σφάλματος.
- 12.3 Στις 3/3/2006 διαπιστώθηκε ότι στην καταχώρηση της εγγραφής 211 της 28/2/2006, που αφορούσε αγορά εμπορευμάτων αξίας 1.000 € με αποδοχή συναλλαγματικών, πιστώθηκε ο

λογαριασμός «Προμηθευτές» αντί του σωστού «Συναλλαγματικές πληρωτέες». Να γίνει η διόρθωση του παραπάνω σφάλματος:

α) με πλήρη αντιλογισμό,

β) με μερικό αντιλογισμό.

12.4 Στις 10/10/2004 και ύστερα από συνεννόηση με τον προμηθευτή Φ.Α., διαπιστώθηκε ότι πληρωμή που έγινε σε αυτόν στις 8/9/2004 ήταν 2.000 € και όχι 200 €, όπως καταχωρήθηκε στα βιβλία της επιχείρησης. Να γίνει η διόρθωση της εσφαλμένης καταχώρησης.

12.5 Στις 15/7/2006, διαπιστώθηκε ότι είσπραξη που έγινε από πελάτη στις 17/6/2006 ήταν 180 € και όχι 1.800 €, όπως καταχωρήθηκε στα βιβλία της επιχείρησης. Να γίνει η διόρθωση της εσφαλμένης καταχώρησης.

12.6 Στις 18/11/2005 ο πελάτης Δ.Δ. πλήρωσε στην επιχείρηση έναντι οφειλής του 250 €. Η είσπραξη των χρημάτων καταχωρήθηκε στα βιβλία της επιχείρησης ως πώληση προϊόντων τοις μετρητοίς. Να γίνει η ενδεδειγμένη διόρθωση, αν το σφάλμα έγινε γνωστό:

α) μέσα στη χρήση 2005

β) μέσα στη χρήση 2006

Απαντήσεις στις ερωτήσεις «Σωστό – Λάθος»

12.1 Σωστό, 12.2 Λάθος, 12.3 Λάθος, 12.4 Σωστό, 12.5 Σωστό, 12.6 Λάθος, 12.7 Λάθος, 12.8 Σωστό, 12.9 Σωστό.

Βιβλιογραφία- Οδηγός για επιπλέον μελέτη:

Βασιλάτου – Θανοπούλου, Έλλης, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική τεύχος Β*, Αθήνα, Ευγ. Μπένου, 1996.

Προδρόμος. Ευθύμογλου, *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Πειραιάς, 2000.

Ναούμ, Χρήστου, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, 1994.

Παπάς Αντώνης, *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική λογιστική*, Αθήνα, Γ. Μπένου, 2005.

Καφούσης Ν. Γιώργος, *Ανάλυση και κριτική διερεύνηση Χρηματοοικονομικών καταστάσεων*, Αθήνα, 1994.

Κοτίτσας Μιχαήλ, Πολίτης Κώστας, *Γενικές Αρχές Λογιστικής*, Ο.Ε.Δ.Β., 2000.